

Václavské náměstí v roce 1989

Obsah

Úvodní slovo	4-5
Předsednictví Václava Klause: Na politické scéně 1991-2002	6-39
Předsednictví Václava Klause: Vnitřní vývoj strany 1991-2002	40-61
Předsednictví Mirka Topolánka: Na politické scéně 2002-2010	62-79
Předsednictví Mirka Topolánka: Vnitřní vývoj strany 2002-2010	80-87
Předsednictví Petra Nečase: Na politické scéně 2010-2013	88-103
Předsednictví Petra Nečase: Vnitřní vývoj strany 2010-2013	104-109
Předsednictví Petra Fialy: Na politické scéně 2014-2021	110-125
Předsednictví Petra Fialy: Vnitřní vývoj strany 2014-2021	126-131
Organizační struktura a manažerská síť	132-139
Vnitřní provozní struktura ODS	140-143
Program ODS	144-151
Zahraniční vztahy ODS	152-167
Organizace spolupracující s ODS	168-175
Krátké medailonky předsedů ODS a nejvyšších ústavních činitelů nominovaných ODS	176-185
Přílohy	186-195

Vážení přátelé,

30 let v životě politické strany uteče jako voda. Zvláště není-li v nich nouze o turbulentní období, strmé vzestupy i pády. Po celá tři desetiletí, která změnila tvář České republiky k nepoznání, byla u všeho více i méně povedeného Občanská demokratická strana. Zpočátku byla dominantní stranou české transformace, později odešla do opozice, pak znovu ve vládě a opět v opozici. Někdy její výsledky začínaly číslicí tři, jindy dvojkou, ale přišel i pád pod 10 procent a opětovný vzestup na dvouciferný výsledek. Právě v roce 30. výročí ji čeká další taková volební křížovatka. O vzrušení tedy nebyla a není nouze. Následující desítky stránek jsou pokusem podívat se na těch 30 let očima člověka, který má ideově k ODS blízko, ale zároveň se snaží jednotlivá období, události a fenomény rozebírat s chladnou hlavou analytika.

Kronika tří dekad ODS je postavena na čtyřech základních kapitolách, které jsou rozděleny podle jejich dosavadních předsedů: Václav Klaus, Mirek Topolánek, Petr Nečas a Petr Fiala. Každá z těchto kapitol má dvě části. První charakterizuje proměny

postavení ODS na politické scéně v kontextu mezinárodního i domácího dění. Druhá pak líčí základní peripetie vnitřního vývoje strany. Na tyto čtyři kapitoly navazují části věnované programovému vybavení ODS, jejím zahraničním vztahům, organizační a manažerské struktuře a spolupracujícím organizacím. Připojeny jsou i krátké medailonky předsedů a osobností ODS, které zastávaly některou ze čtyř nejvyšších ústavních funkcí. Knihu bohatě ilustrují fotky a přílohy v podobě různých tabulek, grafů a faktografických přehledů.

Na vzniku této knihy se tím či oním způsobem podílel široký tým současných i bývalých zaměstnanců a spolupracovníků hlavní kanceláře pod vedením hlavního manažera. Všem moc děkuji za cenné připomínky, podklady, inspiraci, ale i dodání grafické tváře.

Inspirativní zážitek čtenářům!

A ODS mnoho sil do dalšího spoluutváření České republiky jako svobodné, demokratické, zdravé a prosperující země!

Ladislav Mrklas

z domova

V. Klaus v čele ODS

(dokončení ze str. 1)

Kongresu se zúčastnilo celkem 247 delegátů z Čech a Moravy, mezi desítkami oficiálních hostů byl i český premiér a reprezentant Občanského hnutí Petr Pithart, představitel VPN a místopředseda slovenské vlády Jozef Kučerák, zástupci britské Konzervativní strany a Evropského parlamentu. Zdravici účastníkům zaslali mj. prezident V. Havel a prostřednictvím dopisů V. Klausovi rovněž bývalá britská premiérka a bývalá vůdkyně britské Konzervativní strany Margaret Thatcherová.

Delegáti ustavujícího kongresu schválili stanovy a programové prohlášení ODS. Ve stanovách se uvádí, že ODS působí v ČR a mezi její cíle patří být stranou schopných, podnikavých a sebevědomých občanů, kteří dokážou převzít odpovědnost sami za sebe, svou rodinu, svoji obec a stát. Členství ve straně je otevřeno občanům starším 18 let, kteří si ji přejí podporovat. Ve stanovách nejsou omezující kritéria, např. diskutované bývalé členství v KSČ.

Podle programu, který má název Cesta k prosperitě, cítí ODS odpovědnost za plnění volebního programu OF. Jeho základními principy jsou parlamentní demokracie spočívající na zřetelných vymezeních politických silách a tržní ekonomika založená na soukromém vlastnictví.

V ekonomické oblasti ODS usiluje o rázný rozchod se státním vlastnictvím výrobních prostředků a o jejich důslednou privatizaci. Spolu s tím považuje za rozhodující i vytvoření optimálních podmínek pro vznik a rozvoj nových firem založených na soukromém vlastnictví. Chce, aby stát financoval ty oblasti života společnosti, na nichž se občane demokratickým způsobem dohodnou.

(čtk, ms)

VÁCLAV KLAUS EXKLUZIVNĚ PRO LN

Poklesnou ceny?

LN: Za první čtvrtletí dosáhl přebytek ve státním rozpočtu 13 miliard...

V. Klaus: Máte pravdu. Proto opravdu uvažujeme o snížení daní. Zásah do daní z příjmu je nerádný, proto ho uděláme do daní nepřímých.

LN: Co to bude znamenat pro lidi?
V. Klaus: Měla by se oživit poptávka, protože poklesnou ceny.

ROZHOVOR S VÁCLAVEM KLAUSEM ČTĚTE NA STR. 11

Klaus v Ostravě

Ostrava v úpal - Souhrnným zjednotěním byl včera večer přehráván v koncertní hale Tereza Václav Klaus. Mladý Klaus (ODS) hovoří s novináři. Počty byly vysoce nad očekávání a mnozí z přítomnosti a oslavami gratulují straně. Nežer kokosů se stěží udrželi v kapsech, v záhlaví jejích. Bude pravou ruku namířeno k vítězství hospodářství, aby agilita byla se stejnou. K budování národního společnosti ODS se Václav Klaus vyjádřil. Je jeho státním most byl rozdělení ředitel.

1991—2002

PŘEDSEDNICTVÍ

VÁCLAVA KLAUSE

Jasně doprava

Olomouc (fšch, jaš) - V hančské metropoli se o víkend sešel ustavující kongres Občanské demokratické strany (ODS). Hned v úvodu dvouhodinového jednání došava dící předseda jejího přípravného výboru Václav Klaus označil událost za „historický mezník ve vývoji Československa“, neboť se tu po mnoha desetiletích rodí koncipovaná a silná pravicová strana.

Dvě stě čtyřicet sedm delegátů pak vyslechlo pozdravná poselství mj. od prezidenta Havla a britské expremiéřky M. Thatcherové a projevy předsedy české vlády P. Pitharta a místopředsedy slovenského kabinetu P. Kučeráka. P. Pithart vyzýval k umírněnosti ve vzájemných vztazích proudů, vyčleňujících se z OF. J. Kučerák zdůraznil, že VPN podporuje radikální reformu v celé federaci.

Do pozdních nočních hodin pracovaly za zavřenými dveřmi sekce kongresu. Výsledek této práce se promítl do schválených dokumentů, které kongres přijal včera: stanov, programového dokumentu Cesta k prosperitě a textu přihlášky do ODS. Předsedou strany byl naprostou většinou (220:19) zvolen V. Klaus, místopředsedy P. Cermák a M. Maček. Zvoleny byly také orgány ODS: výkonná rada, v níž je šest členů z Čech a po dvou z obou moravských volebních krajů, smírčí výbor, revizní komise a finanční správa. Strana bude zaměstnávat nepolitické manažery, kteří budou působit, jak o tom rozhodli delegáti, i ve volebních krajích.

O kongresu ODS čtěte dále na stranách 3 a 16.

Z BRIEFINGU ODS

Pragmaticky k prosperitě

PRAHA (em) - Pragmatismus a konzervatismus v politickém i ekonomickém programu Občanské demokratické strany zdůraznil včera na setkání s novináři její místopředseda Petr Cermák.

Programové prohlášení ODS s názvem Cesta k prosperitě je koncipováno jako cesta k celkové nápravě společnosti. Partnery, s kterými ho bude ODS prosazovat v předvolební koalici, zatím její představitelé nekonkretizovali, hovořili však o značných názorových shodách s Občanskou demokratickou aliancí. O jednáních, iniciovaných Občanským hnutím, při nichž by si zástupci ODS, ODA a OH měli vyjasnit eventuelní rozpory v přístupu k ekonomické reformě, se Petr Cermák vyjádřil velmi skepticky.

Představitelé ODS popřeli existenci protiklausovské frakce uvnitř strany i ochladnutí vztahů mezi předsedou a jeho bývalým

blízkým spolupracovníkem Milanem Kondrem.

Náměstek federálního ministra financí Ivan Kočárník uvedl, že ODS nadále nevěří v zásahy státu do ekonomiky, což prý však neznamená, že by vlády neměly vývoj v ekonomice sledovat a v ojedinelých případech ho ovlivňovat.

POŽADAVKY STUDENTŮ Za životní prostředí

PRAHA - Urychlené schválení ekologických zákonů, vytvoření ekofondů při okresních úřadech a pravdivé a přesné informace o ekologických problémech žádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástupci předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus CNR Leopoldu Zubkovi.

V. KLAUS:

Jsmo vstřícní

V odpovědi na otázku Lidových novin, týkající se vztahu ODS ke koalici s partnerům, nově zvolený předseda Václav Klaus odpověděl: Já jsem byl tvůrcem koncepce rozdělení koordinátního výboru OF na polo-vinu, po pěti zástupcích z každé strany. My na tomto principu nic neměníme a stále jej respektujeme. Některé kroky Občanského hnutí nás však zneklidňují. Zejména v politice české vlády. Je pouze na Občanském hnutí, jak se dál zachová. Jsmo vstřícní k dalším pravicovým stranám, ovšem k těm, které jsou skutečně pravicové, ne jen podle jména. Nechceme přilít rasistické zraněvat do slovenské politiky, takže k otázce možných koaličních partnerů na Slovensku se nechtí vyjádřit. □ (fšch)

Konzervativní strana

Pokračování ze str. 1
Dvouhodinové jednání kongresu naznačilo některé problémy, se kterými se asi bude v budoucnosti ODS utkávat. Část delegátů například prosazovala, aby byli předseda a místopředsedové strany voleni akla-mací. K tomu nám poslanec Petr Toman řekl: "Otázka hlasování pro mne byla velkou ranou

shromáždění Bohuslav Hůhák, který opustil jednání kongresu: "Já nejsem členem ODS."
V neděli ráno došlo k urči-tému vzrušení, nesouvisejícímu s jednáním kongresu. S několika zde přítomnými poslanci FS a ČNR se na soukromé snídání setkal pan Tomáš Bata. Předsedou Občanské demokratické strany byl zvolen

VÁCLAV KLAUS PŘEDSEDOU ODS

Největším potleskem byl na víkendovém ustavujícím kongresu Občanské demokratické strany v Olomouci uvítán místopředseda slovenské vlády Jozef Kučerák. Ve svém vystoupení tvrdě kritizoval premiéra Mečlara a ministra Kůžka.

Mimo jiné řekl: "Podle mého názoru a nespojuje platformu za demokratické Slovensko společná filozofie, společné ideje, ale snaha řešit věci přmočaře, bez demokratických principů, bez uznávání parlamentní demokracie, se zvýrazněním funkce státu nebo silného vůdce." Mezi hosty kongresu byli i člen Občanského hnutí a český

premiér Petr Pithart, zástupci britské Konzervativní strany a Evropského parlamentu.

"Zdravici" ustavujícímu sjezdu zaslal prezident Václav Havel, vyjádřil v ní mimo jiné vřru, že ODS bude dobře spolupracovat s Občanským hnutím (o názna-ku sporu píšeme v poznámce na straně 2).

Pokračování na str. 2

Na politické scéně

1991-2002

Občanská demokratická strana vznikla jako jeden ze dvou nástupnických subjektů Občanského fóra, které bylo hegemonem první etapy polistopadového politického vývoje. Prvním předsedou ODS byl Václav Klaus, který tuto funkci zastával od 4. března 1991, kdy byl oficiálně ustaven Přípravný výbor, až do 15. prosince 2002, tedy více než jedenáct let. Byly to roky ve znamení vzniku a etablování strany, která se stala hlavním hybatelem proměny z marasmu komunistického režimu k fungující demokracii a tržnímu hospodářství.

ODS pod Klausovým vedením dokázala vyhrát dvoje volby do klíčových parlamentních komor (v roce 1992 do obou komor Federálního shromáždění i České národní rady a v roce 1996 do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR), dvakrát zvítězila ve volbách do Senátu (1996 a 1998), vyhrála troje komunální volby (1994, 1998 a 2002) a také

historicky první volby do krajských zastupitelstev (2000). V dalších uskutečněných volbách obsadila vždy druhé místo (Poslanecká sněmovna 1998 a 2002, Senát 2000).

V letech 1992 až 1997 sám Václav Klaus sestavil a vedl dvě české koaliční vlády. Jiný politik ODS, Jan Stráský, byl od voleb 1992 do rozpadu společného státu posledním

1989

- Založení Občanského fóra (OF)
- Václav Havel prezidentem

1991

- Rozpad OF a rozdělení na ODS a OH
- Václav Klaus jako 1. předseda ODS

1992

- Triumf ODS v parlamentních volbách
- Rozdělení Československa

1993

- Vznik samostatné České republiky

federálním premiérem Československa. Po pádu druhého Klausova kabinetu v prosinci 1997 a vzniku specifické polopolitické vlády Josefa Tošovského odešla ODS do opozice. Po předčasných volbách v roce 1998, v nichž zvítězila Česká strana sociálně demokratická a novým premiérem se stal její předseda Miloš Zeman, ODS setrvala v opozici. V opoziční roli pak pokračovala i po sněmovních volbách 2002.

Prvnímu předsedovi ODS se během jeho předsednictví podařilo vybudovat politickou stranu, která rozhodující měrou přispěla k pokračování celospolečenské transformace a ekonomické reformy, k pokojnému rozpadu Československa a budování základů nové české státnosti a ústavnosti. ODS se stala jedním z pilířů a základních opor politického systému postaveného na svobodném vzniku a volné soutěži standardních politických stran. V české společnosti zakořenila natolik, že jí to v budoucnu umožnilo přežít nejrůznější politické krize a zůstat re-

levantní politickou silou. V období Klausova předsednictví šlo zejména o první rozkol, k němuž došlo v souvislosti s pádem druhé Klausovy vlády a následným odštěpením části významných představitelů ODS, kteří stáli u zrodu nové politické strany – Unie svobody.

V důsledku volební porážky v roce 2002 dal Václav Klaus i další členové nejužšího vedení ODS své funkce dispozici. První předseda ODS se zároveň rozhodl, že již nebude kandidovat na nejvyšší stranickou funkci.

Celé první období vývoje ODS rámovaly prezidentské mandáty prvního polistopadového prezidenta Václava Havla. ODS jej od počátku až do konce respektovala a při všech parlamentních volbách podporovala, jakkoli vztahy s ním nebyly vždy jen spojevecké. Havlovy pohledy na politiku a politické strany, řešení konkrétních politických situací, některé akcenty zahraniční politiky, ale i řadu praktických politických otázek byly odlišné.

1996

- ODS vyhrála volby do Poslanecké sněmovny
- Vznik druhé vlády Václava Klause

1998

- Předčasné volby do Poslanecké sněmovny
- Vznik opoziční smlouvy s ČSSD

1999

- ČR se připojila k Organizaci Severoatlantické smlouvy – NATO

2002

- Parlamentní volby
- Odchod do opozice

Atmosféra Václavského náměstí (1989)

Mezinárodní kontext (1989–2002)

Rok zázraků, jak nazval revoluční rok 1989 britský esejista Timothy Garton Ash, přinesl dalekosáhlé změny mezinárodního systému. Dosavadní bipolární rozdělení světa na Západ a Východ takřka ze dne na den skončilo. Zanikly dvě mezinárodní organizace spojené s Východem – vojenský pakt Varšavská smlouva a ekonomicky a obchodně zaměřená Rada vzájemné hospodářské pomoci. Západ zvítězil ve studené válce a začal udávat tón mezinárodním vztahům v prostoru transatlantické civilizace, ale i mimo její dosah. Tato převaha byla však nejpozději od přelomu tisíciletí narušována řadou významných hráčů státního i nestátního charakteru. Sny o definitivním vítězství liberálního řádu, demokracie a kapitalismu utrpěly velké

trhliny v důsledku mezinárodního terorismu i ambicí autoritářských mocností v čele s Čínskou lidovou republikou.

Teroristické útoky z 11. září 2001 odstartovaly období mezinárodní války proti terorismu, která změnila vnímání mezinárodní i národní bezpečnosti a do jiného světa postavila i pohled na globalizaci. Období se vyznačovalo řadou ozbrojených konfliktů v různých částech světa, do kterých se zapojily západní aliance, případně jednotlivé západní země.

Po celá 90. léta v Evropě pokračovala integrace nesoucí se ve znamení prohlubování i rozšiřování. Maastrichtskou smlouvou z roku 1992 vznikla z Evropského hospodářského společenství Evropská unie a její působnost se rozšířila o bezpečnostní a zahraniční politiku a soudní spolupráci. Na konci 90. let se skutečností stal tzv. Schengenský prostor neboli všeobecné zrušení celních

Odchod vojsk Varšavské smlouvy (Havlíčkův Brod, 24. června 1991)

a pasových kontrol na vnitřních hranicích států EU a společný hraniční režim na vnějších hranicích EU, včetně částečné integrace imigrační politiky. V roce 1995 se EU rozrostla o Finsko, Rakousko a Švédsko. Vstup do EU v referendu odmítlo Norsko. EU též začala vést vstupní jednání s řadou zemí střední a východní Evropy.

Dezintegrační tendence naopak zachvátily některé multinacionální státy střední a východní Evropy. V roce 1991 se rozpadl a zanikl Sovětský svaz. Jeho rozpadu předcházelo několik ozbrojených konfliktů (Pobaltí, Moldavsko, Ukrajina, Gruzie) i pokus ortodoxní komunistické kliky o puč v létě 1991. Po rozpadu SSSR zůstala celá řada ohnisek napětí, z nichž některá časem přerostla do konfliktů. Následoval rozpad bývalé Jugoslávie, který taktéž přerostl v sérii ničivých válečných konfliktů. Války mezi centrem a nástupnickými státy i občanské

války v Bosně a Hercegovině, Chorvatsku a později i v Srbsku provázely organizovaná genocida a řada dalších ukrutností vůči civilnímu obyvatelstvu, které vyvolaly různé formy reakce mezinárodního společenství. I pod dojmem událostí na nedalekém Balkáně ODS po volbách v roce 1992 trvala na vyřešení situace buď dohodou o smysluplné a funkční federaci, nebo řízeném a ústavním rozpadu Československa.

Ronalda Reagana, který se mimořádně přičinil o porážku východního bloku ve studené válce, v roce 1989 v prezidentském úřadu vystřídal jeho viceprezident George Bush st. Ten pokračoval v linii svého předchůdce a zasadil se o respektovanou pozici USA v mezinárodní politice. Za příklad jeho úspěšného angažmá je možné považovat vyhnání okupačních sil Iráku ze sousedního Kuvajtu. Ve volbách v roce 1992 byl však Bush poražen demokratickým kandidátem

Recepce ODS (říjen 1991)

Setkání předsedů členských stran
Evropské demokratické unie, Paříž

Billem Clintonem, který úřad vykonával od roku 1993 až do roku 2001. Clintonova administrativa, v níž po čtyři roky jako ministryně zahraničí působila v Praze narozená Madeleine Albrightová, sehrála důležitou roli v integraci států bývalého východního bloku do NATO. Jako první v březnu 1999 přistoupily Česko, Maďarsko a Polsko.

Bezprostředně po rozšíření NATO zahájila jeho vojska vzdušné úder proti Srbsku. Cílem bombardování bylo donutit jugoslávskou vládu k ukončení genocidy kosovských Albánců. Událost byla přelomovou nejen z pohledu nových členů, kteří se k ní museli nějak vyslovit, ale i pro samotnou organizaci a také pro chápání intervencí v nové době. Výsledkem vojenských útoků bylo stažení jugoslávské armády z Kosova a předání tohoto území pod mezinárodní správu. Válka je dodnes předmětem bouřlivých diskusí stran své legitimacy, průběhu i faktických výsledků.

Česká republika společně s úsilím o vstup do NATO a EU vyvíjela řadu dalších důležitých aktivit v oblasti mezinárodních vztahů. Po většinu 90. let se Česko a znovusjednocené sousední Německo pokoušely o uzavření pohnutých kapitol společných dějin. V roce 1997 podepsaly Česko-německou deklaraci o vzájemných vztazích a jejich budoucím rozvoji. Ačkoli některé sporné otázky nezmizely, v praxi se nebyvalým způsobem rozvíjely ekonomické vztahy, spolupráce v oblasti bezpečnosti, školství, kultury a také tzv. příhraniční spolupráce. Zásadní kapitolou byla spolupráce v rámci tzv. Visegrádské čtyřky, zahrnující Česko, Slovensko, Maďarsko a Polsko, která směřovala jednak ke koordinaci cesty do NATO a EU, jednak k multilaterální spolupráci v širokém spektru otázek. Dalšími dvěma liniemi české diplomacie byly zvláštní vztahy se Státem Izrael a angažmá k dodržování občanských práv v různých částech světa.

Václav Havel a Václav Klaus (červen 1991)

Domácí ekonomický, politický a společenský kontext

Dobu, v níž vznikala a etablovala se ODS, není z hlediska vnitropolitického vývoje vůbec jednoduché charakterizovat. Měnilo se totiž prakticky vše. Probíhala bezprecedentní společenská, politická a ekonomická transformace.

Rozpadem ČSFR se dokonce změnil i státoprávní rámec existence historických českých zemí. Omezíme se proto na několik důležitých momentů, které ovlivnily vznik a etablování ODS na domácí politické scéně. Vznikaly a přeskupovaly se starší i nové politické strany a hnutí. Až s neuvěřitelnou dynamikou se rozvíjelo soukromé podnikání i občanský sektor. Do parlamentu byly předkládány stovky nových zákonů a tisíce nových paragrafů.

Vznik ODS v kontextu vývoje a rozpadu Občanského fóra

Vzniku ODS předcházela etapa vývoje stranicko-politického systému, kterou charakterizovala absolutní dominance Občanského fóra. OF jako široce rozkročené protitotalitní hnutí rozhodujícím způsobem přispělo k pádu komunismu a k úspěchu první etapy přechodu k demokratickému režimu. OF suverénně vyhrálo první svobodné parlamentní volby v roce 1990. Nutno však podotknout, že OF bylo výhradně českým politickým subjektem, na Slovensku nikdy nepůsobilo. Sesterským hnutím OF na Slovensku byla Veřejnost proti násilí. Také ona vyhrála první svobodné parlamentní volby, její výsledek byl ale o poznání slabší. Za-

tímco OF získalo kolem 50 procent hlasů a absolutní většinu mandátů ve všech třech parlamentních komorách, kam kandidovalo (obě komory Federálního shromáždění a Česká národní rada), VPN se musela spokojit s výsledkem okolo 30 procent hlasů a o něco více než třetinu získaných mandátů.

OF sestávalo z mnoha politických proudů a dokonce i politických stran, které působily pod jeho symbolickým deštníkem. Na jedné straně stála např. konzervativní Občanská demokratická aliance, na opačném pólu pak ultralevicová trockistická Levá alternativa. Struktura OF byla velmi nejasná. Jak se však mělo záhy ukázat, důležitou roli v ní hráli v průběhu času čím dál více představitelé jednotlivých regionálních poboček a také manažerská struktura, která v jednotlivých okresech nahrazovala práci sekretariátů politických stran.

Obrovská šíře proudů a názorů brzy začala vyplývat na povrch a OF se začalo politicky tříštit. Vzhledem k rozhodujícímu postavení hnutí ve vládách i parlamentech federace i České republiky to vedlo k postupnému ochromení původní dynamiky vývoje. Spory začaly převládat nad konsensem ohledně vývoje takřka všech oblastí veřejného života. Představitelé OF se časem nedokázali shodnout nejen na zásadních politických otázkách, jakými byly budoucnost státoprávního uspořádání Československa, rychlost a hloubka ekonomické reformy nebo vyrovnání se s komunismem, ale ani budoucnosti samotného hnutí. Na jedné straně zde byli zastánci tzv. nepolitické politiky, kteří prosazovali zachování další existence širokého hnutí otevřeného všem názorům, hnutí s volnou organizační strukturou a fakticky bez individuálního členství. Proti této představě stáli zastánci transformace hnutí v politickou stranu s jasnou ideologií a programem, propracovanou organizační strukturou a vnitřními demokratickými mechanismy. Navíc příznivci toho, aby nová politická strana měla vcelku jednoznač-

nou pravicovou, resp. konzervativně-liberální orientaci.

Rozdělení v pohledu na budoucnost OF se navíc často pojila s odlišnými názory na všechny důležité body vládní a parlamentní agendy. Proud prosazující přeměnu v pravicovou stranu měl své zastánce zejména v regionálních strukturách, tedy v řadách aktivních sympatizantů hnutí, ale díky výsledkům parlamentních i komunálních voleb v roce 1990 i mezi poslanci, zastupiteli a starosty měst a obcí. Zastánci zachování volného hnutí pocházeli především z centrálních orgánů OF, a proto měli velké zastoupení ve vládních i parlamentních strukturách.

Rozhodující střet mezi oběma křídly hnutí přišel v říjnu 1990 na hostivařském sněmu OF. Proud zastánců přeměny ve stranu v čele s federálním ministrem financí Václavem Klausem zde slavil velký úspěch. Především díky hlasům z regionů byl Václav Klaus zvolen prvním a také posledním předsedou Občanského fóra. A to s programem transformace OF v pravicovou stranu. Pro mnohé šlo o překvapení, neboť jeho protikandidát Martin Palouš byl považován za favorita a měl podporu prakticky celého vedení OF a také prezidenta Havla. Václav Klaus obdržel přesvědčivou většinu 115 ze 167 odevzdaných hlasů. K rozhodujícím důvodům pro volbu Klause patřily jasná vize, přesvědčivost, ale také převažující nespokojenost se stavem hnutí v regionech, jež odrážela náladu v celé společnosti, a v neposlední řadě i legendární pracovitost nově zvoleného předsedy – tedy vlastnost, která se mu vyplatila i v dobách pozdějších. Svou roli bezesporu sehrály i regionální osobnosti OF a jeho okresní manažeři, kteří po zkušenostech s nejasnou strukturou a vnitřními mechanismy a doširoka rozkročeným programem naprosto většinově přivítali Klausovu jednoznačnou linii.

Posun k politické straně s jasnou orientací pokračoval i v dalších měsících. Další sněm OF v lednu 1991 rozhodl o definitivní trans-

Při jednání kongresu ODS

Prezident Václav Havel a federální premiér Marián Čalfa (1991)

Volební mítink v roce 1992

První předseda ODS V. Klaus

Václav Havel a Václav Klaus (1991)

formaci OF v politickou stranu s pevným individuálním členstvím, vertikální strukturou a programem, v němž „rozhodně odmítá marxistickou a leninskou ideologii, reformní komunismus, třetí cestu v ekonomice“. Nově koncipovaná Rada OF zde také byla pověřena, aby do příštího sněmu vypracovala konkrétní návrh, jak OF přeměnit ve stranu. Menšinový proud zastánců hnutí se s přeměnou OF nesmířil. Výhodiskem ze situace se staly tzv. lánské dohody, přijaté 10. února 1991, které stanovily podmínky rozpadu Občanského fóra. Na jejich základě Rada OF přijala usnesení, že se hnutí rozdělí na dva subjekty.

23. února 1991 se konal mimořádný sněm OF, jenž finálně rozhodl o rozdělení hnutí na Občanskou demokratickou stranu (ODS) a Občanské hnutí (OH). Zároveň byla uzavřena dohoda o tom, že OF bude jako hnutí se dvěma kolektivními členy existovat ještě do zahájení volební kampaně pro parlamentní volby 1992. Součástí dohod o rozdělení byla i pravidla o obsazování uvolněných míst ve vládě, která reagovala na skutečnost, že ve vládách bylo zastoupeno především vznikající OH, zatímco ODS měla jen minimální zastoupení.

Pokusy ODS o integraci demokratické pravice

Po rozpadu OF pokračoval bohatý politický kvas na pravé straně politického spektra. Z jara 1991 nebylo vůbec jasné, které politické subjekty tuto část spektra ovládnou a jak budou silné. Leccos napověděly první průzkumy volebních preferencí, které ukázaly, že základním krystalizačním jádrem demokratické pravice občanského typu bude ODS.

Bylo však otázkou, jak se bude vyvíjet její vztah s formací s takřka stejným názvem i společnou historií v lůně OF. Občanská de-

mokratická aliance byla od počátku nejpřirozenějším spojencem ODS. Zároveň však byla také jejím hlavním konkurentem. A to nakonec rozhodlo o tom, že ODS se s ODA nikdy nespojila do předvolební koalice. Již vládní spolupráce po roce 1992 navíc ukázala, že mezi oběma stranami převládá rivalita, která se z jejich vztahu nikdy nevytratila. V určitých momentech tato rivalita dokonce ohrožovala samotnou existenci vládní koalice.

Již v usnesení prvního kongresu můžeme číst: „ODS si je vědoma potřeby co největší integrace pravicových stran, a proto se snaží udržovat trvalou dvoucestnou komunikaci se všemi názorově blízkými stranami.“ Proto strana iniciovala či se podílela na různých jednáních o spolupráci formou předvolebního spojení či ještě užší kooperace. Vedle ODS a ODA se těchto jednání zúčastňovaly mnohé další politické strany, hnutí i různé občanské iniciativy. Mezi neaktivnější patřily Liberálnědemokratická strana (LDS; navazující na Demokratickou iniciativu, jež se o registraci pokusila dokonce ještě před 17. listopadem 1989), Křesťanskodemokratická strana, reprezentující část disentu kolem Václava Bendy, obnovený Klub angažovaných nestraníků, nově vzniklá Konzervativní strana-Svobodný blok či Konfederace politických vězňů (KPV). Samostatnou kapitolou byla spolupráce s Mladými konzervativci, tedy pravicovou mládežnickou organizací, která vznikla ve stejném roce jako samotná ODS.

Od podzimu 1991 bylo patrné, že mnohostranná jednání o spolupráci nebudou úspěšná. ODS se proto soustředila na jednání s KDS, které nakonec vyústilo v podpis koalici smlouvy pro parlamentní volby v roce 1992. Právě tato spolupráce v roce 1995 přerostla v úplnou integraci obou stran. Formou integrace s KDS se k ní měl připojit i KAN. Delegáti sjezdu KAN však sloučení s KDS odmítli a KAN zůstal samostatným politickým uskupením. Mnozí zastánci spojení však ze strany odešli a přidali se k ODS. I v KDS vyvo-

lala integrace značné vnitřní pnutí, které stranu rozštěpilo na křídlo podporující sloučení s ODS a křídlo, jemuž byla bližší KDU-ČSL. KDS nakonec sloučení s ODS schválila, nicméně strana do integrace vstupovala slabší o několik poslanců. Spolu s jinými nepřilíš úspěšnými pokusy (např. připojením LDS k ODA) tento pokus ukázal limity integračních snah, často končících z důvodu osobních ambicí malých politických stran.

ODS se po této zkušenosti již nikdy o integraci formou sloučení nepokusila, jakkoli o ní mnozí její představitelé vcelku pravidelně hovořili. To platí nejen o době předsednictví Václava Klause, ale i o době, kdy stranu vedli jeho následovníci. Ani ve volbách do Poslanecké sněmovny ODS již nikdy ne kandidovala v koalici v pravém slova smyslu. Jen jí v některých případech otevřeně podporovaly velmi malé politické subjekty, ať už šlo o strany nebo zájmová sdružení.

Předseda LDS Emanuel Mandler

Václav Benda na předvolebním mítinku koalice ODS - KDS (1992, Brno)

Triumf ODS v parlamentních volbách 1992

Druhé svobodné volby po roce 1989 se konaly 5. a 6. června 1992. Tehdy ještě nikdo nevěděl, že zároveň půjde o poslední volby ve společném státě. Voliči tehdy rozhodovali o složení hned tří zákonodárných sborů - Federálního shromáždění (FS), které mělo dvě komory - Sněmovnu národů (SN) a Sněmovnu lidu (SL), České národní rady (ČNR) a Slovenské národní rady (SNR). Již od jara roku 1990 existovaly značné rozdíly v pohledu české a slovenské politické reprezentace, potažmo české a slovenské společnosti, na budoucí podobu státoprávního uspořádání. V době před volbami 1992 napětí vzrostlo zejména díky posilování nacionalistických a separatistických tendencí významné části slovenské politické reprezentace. Státoprávní téma se tak spolu s otázkami rychlosti a hloubky ekonomické reformy a integrace země do západních struktur stalo jedním z klíčových bodů předvolebního boje. Na Slovensku pak dokonce dominovalo.

ODS vytvořila pro tyto volby dvě volební koalice. Koalice ODS a KDS kandidovala v České republice, koalice s Demokratickou stranou pak na Slovensku. Zatímco první zmíněná koalice, jdoucí do voleb se sloganem „Svoboda a prosperita“ a poprvé s modrým ptáčkem v logu, jednoznačně ovládla politickou scénu, druhá s výsledkem jen kolem tří procent skončila před branami zákonodárných sborů. Ve volbách do ČNR získala koalice ODS - KDS 29,7 % hlasů a 76 mandátů z celkových 200. S velkým odstupem ji následovali komunisté, kandidující jako Levý blok (LB) a s ještě větším pak ČSSD, Liberálně sociální unie (LSU), KDU-ČSL, krajně pravicoví republikáni SPR-RSČ, ODA a Hnutí za samosprávnou demokracii - Společnost pro Moravu a Slezsko (HSD-SMS). Tato uskupení získala zastoupení v ČNR. Ve volbách do FS

pak byla koalice ODS - KDS ještě úspěšnější, neboť ve SL obdržela 33,9 % a v SN získala 33,4 %.

Jako vítěz voleb hrála ODS prim při volebním vyjednávání. V souvislosti s volebními výsledky na Slovensku, které dávaly tušit blížící se rozpad státu, se předseda ODS Václav Klaus rozhodl sestavit vládu na úrovni České republiky. A to navzdory faktu, že sám kandidoval do federálního parlamentu. Na republikové úrovni sestavil předseda ODS vládu společně s KDS, KDU-ČSL a ODA. V této vládě získala ODS 9 míst, KDU-ČSL 4 křesla, ODA tři a KDS dva posty.

Na federální úrovni se ODS spolu s KDU-ČSL pragmaticky dohodla na vzniku dočasné vlády s vítězem slovenských voleb - HZDS. Vládu, která měla za cíl provést společný stát obdobím do jeho rozpadu, vedl místopředseda ODS a dosavadní republikový vicepremiér Jan Stráský. ODS v této vládě obsadila celkem čtyři křesla, pět získalo HZDS a jedno KDU-ČSL.

Rozdělení Československa a vznik samostatné České republiky

Radost z volebního vítězství v ODS kalil nejen neúspěch její slovenské organizace, ale především celkové výsledky ve druhé části federace. Jasně volební vítězství Hnutí za demokratické Slovensko (HZDS) vedeného Vladimírem Mečiarom, které se netajilo preferencí konfederativního uspořádání státu, úspěch Slovenské národní strany (SNS) prosazující úplnou samostatnost a naopak naprosté fiasko formací s federalistickým programem, s čestnou výjimkou uskupení zastupujícího zejména maďarskou menšinu, ukázaly, že slovenská společnost má zkrátka jiné politické názory a preference než česká.

Ve věci společného státu stála ODS jednoznačně na straně federativního uspořádání

Premiéri české a slovenské vlády Václav Klaus a Vladimír Mečiar podepisují ve vile Tugendhat v Brně dohodu o rozdělení federace (26. srpna 1992)

ni, jakkoli se netajila výhradami vůči dalšímu rozvolňování vztahů, které zde existovalo již před rokem 1992. Ve volební kampani 1992 strana zdůrazňovala, že společný stát není možné stavět na národním, nýbrž jedině občanském principu. Alternativou federace s jasnými pravomocemi centra a prioritou federálních zákonů nad republikovými přinejmenším v oblastech zahraniční a obranné politiky, ochrany životního prostředí, vybraných součástí hospodářské politiky (měna, daně, rozpočtová a cenová politika nebo regulace trhu práce a kapitálu), bylo pro ni jedině rozdělení státu. Experimenty typu konfederace či unie od počátku odmítala.

Během povolebních jednání ODS a HZDS se ukázalo, že jejich názory na budoucnost společného státu jsou neslučitelné. ODS trvala na funkční federaci, nebo pokojném rozchodu, HZDS na konfедера-

tivním uspořádání. Ukázalo se, že HZDS má spojence i na české politické scéně. Miloš Zeman, který se po volbách v roce 1992 stal jednou z hlavních postav opoziční ČSSD, vznesl mlhavý požadavek na vytvoření česko-slovenské unie, a moravisté z HSD-SMS se netajili svou snahou o posílení autonomie Moravy a Slezska. ODS si uvědomovala vážnost situace, kterou ještě násobily události v neřízeně se rozpadající Jugoslávii, a tak se skutečností nakonec stala alternativa rozdělení společného státu a vzniku dvou samostatných republik.

Čas ukázal, že šlo o rozhodnutí správné. Poklidné rozdělení federace bylo dáвано za vzor jiným zemím v podobné situaci a také bylo dobrým základem pro nové vztahy obou států. Ty se výrazně zlepšily zejména po definitivním odchodu Vladimíra Mečiar z postu slovenského premiéra, na nějž si však země musela počkat až do roku 1998.

Samostatná Česká republika vznikla 1. ledna 1993. Ještě před tímto datem však musely být položeny důležité základy nové státnosti, na prvním místě musela být přijata nová ústava. Při procesu jejího vzniku hráli představitelé ODS důležitou roli. Její představitelé byli zastoupeni ve vládní i parlamentní komisi a rozhodujícím způsobem ovlivňovali její podobu.

Prvním premiérem samostatné ČR byl až do listopadu 1997 předseda ODS Václav Klaus. ODS měla rozhodující zastoupení ve vládě, když vedla dvě ze tří silových ministerstev – zahraničních věcí a vnitra, a dále např. ministerstvo financí. Také se podílela na volbě Václava Havla prvním prezidentem ČR, a to opakovaně v roce 1993 i 1998. Díky tomu všemu nesla největší díl odpovědnosti za etablování nového státu, a to se všemi pozitivními i negativními souvislostmi.

Ekonomická transformace a ekonomický vývoj

Ekonomická transformace představovala jeden z důležitých motivů pro vznik ODS, ale především zásadní agendu, v níž bylo třeba pokračovat a dokončit ji. Z hlediska sporů byla zásadní otázka rychlosti prováděných ekonomických reforem, v níž se střetli zastánci šokové terapie a gradualismu. Zatímco zastánci šokové terapie v čele s předsedou ODS Klausem požadovali okamžitou liberalizaci trhů (zejména deregulaci cen, otevření domácího trhu zahraniční konkurenci), doprovázenou nutnými tvrdými stabilizačními opatřeními, jež by zabránily vysoké inflaci a rozvrácení platební bilance, tedy opatření, jejichž důsledkem nemohlo být nic jiného než krátkodobý hospodářský pokles, gradualisté preferovali pomalý postup liberalizace, jelikož věřili, že v tom případě nebude hospodářský pokles nutným doprovodným jevem transformace.

Důležitý spor byl veden o rychlost jedné

z nejpodstatnějších složek reformy, privatizace. Zastánci šokové terapie argumentovali mimo jiné tzv. předprivatizační agónií, tedy stavem, který by mohl panovat v podnicích, jež měly být privatizovány. Jejich management by v této fázi zcela logicky volil jednu ze dvou strategií: a) čekání na vlastníka s „rukama v klíně“, tedy nečinné přihlížení rozvratu podniku, b) v horším případě rozprodávání aktiv podniku vlastní firmě či firmám svých přátel (obchodních partnerů).

Ekonomická reforma byla fakticky zahájena 1. ledna 1991, kdy došlo k liberalizaci většiny cen. Následkem toho došlo k prudkému zvýšení inflace nad 55 %. Ekonomika v tomto roce zaznamenala více než desetiprocentní pokles, který byl způsoben zejména ztrátou trhů bývalé RVHP a nutností reorientace na západní trhy. V následujících letech se již podařilo inflaci zkrotit, postupně obnovit hospodářský růst a udržovat nízkou nezaměstnanost. Vládám se také dařilo udržovat solidní bilanci veřejných financí, stabilní kurz koruny i úspěšně lákat příliv zahraničního kapitálu, především ve formě přímých investic. Státní rozpočty v letech 1993 až 1998 byly koncipovány jako vyrovnané. V letech 1993-1996 reálně skončily přebytkem, v dalších letech pak rozumným schodkem. Od poloviny 90. let se však začaly objevovat některé ekonomické problémy. Mzdy rostly rychleji než produktivita práce a postupně se přece jen uvolňovala fiskální politika. Následkem toho byl růst dovozu a deficit platební bilance. V letech 1997 a 1998 zaznamenal česká ekonomika první recesi, v jejímž důsledku vzrostla nezaměstnanost.

Po nástupu Zemanova kabinetu v roce 1998 došlo k velkému rozvolnění rozpočtové disciplíny. Státní rozpočty již nebyly nikdy koncipovány jako vyrovnané a také tak ani jednou neskončily. Snížit inflaci a obnovit ekonomický růst se podařilo v roce 1999. Růst pak pokračoval až do roku 2002. Na druhou stranu právě v roce 2002 konečně poklesla nezaměstnanost.

Komunální volby v roce 1994

Na podzim 1994 se uskutečnily první komunální volby za doby existence ODS. Pro reprezentaci strany však nešlo o žádný zásadní předěl, neboť mnozí její představitelé stáli v čele měst a obcí již od komunálních voleb 1990, kdy povětšinou ještě hájili barvy OF. Totéž se dá říci o stovkách a tisících členů zastupitelstev, kteří se přihlásili k nové straně. V době voleb byla ODS stále jasně nejsilnější politickou stranou s velkým náskokem před konkurencí.

ODS se podařilo sestavit kandidátní listiny ve více než 1600 obcích a měst, když v jejích barvách kandidovalo přes 19 tisíc kandidátů. Listopadové volby strana jednoznačně vyhrála, když získala 29,6 % hlasů a všechny ostatní strany tak s velkým přehledem porazila. Z hlediska počtu mandátů skončili občanští demokraté až na druhém místě za lidovci, kteří měli rozsáhlé zázemí ve stovkách malých obcí. Získali 7289 zastupitelských mandátů, zatímco KDU-ČSL jich vybojovala 7616.

Podstatné je ovšem to, že ODS zvítězila v drtivé většině větších měst. Dařilo se jí i v povolebních jednáních. Výsledkem byl zisk 61 primátorů a starostů v tehdejších 70 statutárních, resp. okresních městech. Mezi nimi byli i primátoři všech čtyř největších měst. V Praze a v Ostravě obhájili své pozice Jan Koukal a Evžen Tošenovský. Novou brněnskou primátorkou se stala Dagmar Lastovecká. V Plzni byl zvolen občanský demokrat Zdeněk Prošek.

Tyto volby položily důležitý základ pro etablování strany na politické scéně. ODS potvrdila svou ambici stát se nejsilnější novou formací i na komunální úrovni. O svou komunální základnu se pak mohla opřít v časech úspěšných i v době různých krizí.

Vítězství ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 1996 a vznik druhé vlády Václava Klause

Volební období původní ČNR, později Poslanecké sněmovny, 1992-96 bylo první čtyřletou volební periodou. Na parlamentní úrovni se vedle dominance vládní koalice vyznačovalo obrovskou dynamikou. Více než třetina všech poslanců během období aspoň jednou změnila politický dres. Velká část opozičních stran za čtyři roky prošla mnoha změnami. Některé strany zanikly, jiné se sloučily nebo přispěly ke vzniku nových stran.

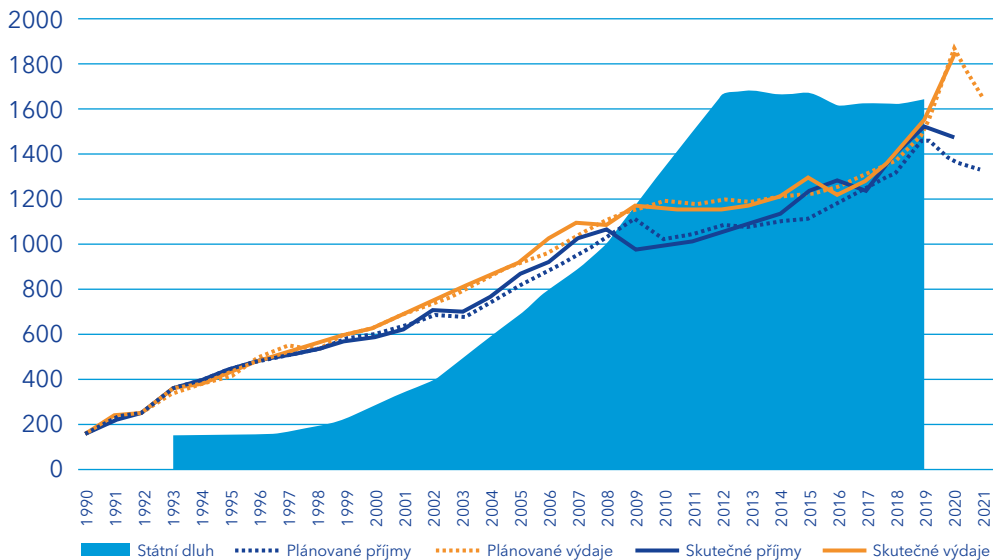
Ve druhé polovině volebního období pak ODS poprvé získala skutečného politického konkurenta. Zvolení Miloše Zemana do čela ČSSD přineslo radikalizaci této opoziční strany. Nový politický styl oslovil velkou část protestně laděných voličů a přinesl této straně významné zvýšení podpory. Svůj díl viny na vzestupu opozice měly i vládní strany, které především ve druhé polovině mandátu trávily stále více času vzájemnými útoky a vymezováním se proti sobě navzájem. ODS pak v závěru volebního období propadla uspokojení svými vlastními úspěchy. Jako své volební motto si zvolila nepřilíš pokornou větu „Dokázali jsme, že to dokážeme“.

ODS v těchto sněmovních volbách dokázala obhájit své vítězství, když získala celkem 29,6 % hlasů. V Poslanecké sněmovně jí to ale při daleko menším propadu hlasů odevzdaných pro strany, které nepřekročily pětiprocentní volební práh, vyneslo 68 mandátů, což znamenalo ztrátu plných osmi křesel. Na druhém místě navíc skončila Zemanova ČSSD, která svými 26,4 % hlasů a 61 mandáty k překvapení všech takřka vyrovnala výsledek ODS. Do dolní komory se podařilo proniknout dalším čtyřem po-

Vybrané makroekonomické ukazatele v letech 1993–2002

	reálný růst HDP	inflace	nezaměstnanost
1993	0,1 %	20,8 %	-
1994	2,2 %	10,0 %	4,3 %
1995	5,9 %	9,1 %	4,0 %
1996	4,3 %	8,8 %	3,9 %
1997	-0,7 %	8,5 %	4,8 %
1998	-0,3 %	10,7 %	6,5 %
1999	1,3 %	2,1 %	8,7 %
2000	4,6 %	3,9 %	8,8 %
2001	3,0 %	4,7 %	8,1 %
2002	1,6 %	1,8 %	7,3 %

Příjmy a výdaje státního rozpočtu ČR (miliardy Kč)

Nově zvolení senátoři při sledování výsledků voleb (1996)

litickým stranám. Zastoupení získaly vládní KDU-ČSL a ODA i opoziční a značně radikální KSČM a SPR-RSČ. Tři dosavadní vládní strany získaly v těchto volbách jen 99 mandátů, zatímco opoziční strany měly v součtu 101 mandátů. Bylo tedy jasné, že pokračování vládní koalice je možné jen při nějaké dohodě s částí opozice.

Za přispění prezidenta Havla lídři vládních stran tuto dohodu s opoziční ČSSD skutečně uzavřeli. Zeman výměnou za toleranci menšinové vlády získal křeslo předsedy Poslanecké sněmovny a ČSSD řadu významných postů v Poslanecké sněmovně i dalších kontrolních orgánech. Z hlediska svého obsahu se tato dohoda stala předobrazem pozdější tzv. opoziční smlouvy.

Václav Klaus stanul v čele druhé koaliční vlády, která však tentokrát měla charakter menšinového kabinetu. Při vyjednávání si navíc dvě významně menší koaliční politic-

ké strany zajistily paritní zastoupení. V šestnáctičlenné vládě získala ODS osm křesel a KDU-ČSL a ODA po čtyřech křeslech. Obě menší strany si v souladu s přáním opoziční ČSSD vynutily i značné ústupky ve vládním programu, který nově obsahoval např. závazek vyřešit otázku vyšších územních samosprávných celků.

První senátní volby

V listopadu 1996 proběhly historicky první volby do horní komory Parlamentu ČR - Senátu. K jeho naplnění došlo až takřka čtyři roky od přijetí Ústavy ČR. Příčinou byly rozdílné pohledy na roli druhé komory, ale zejména na formu jejího obsazování, konkrétně volební systém. Užitím dvoukolového většinového systému s uzavřeným druhým kolem přineslo nový typ politické

První senátní kandidáti ODS při sledování výsledků voleb (1996, Praha)

soutěže, více postavený na osobě kandidáta i koaličním potenciálu politických stran mezi prvním a druhým kolem. Specialitou ustavujících voleb byl i fakt, že se volilo všech 81 senátorů a jednotlivým volebním obvodům, které často nerespektovaly žádné hranice územních celků, bylo dopředu vylosováno, zda je senátor volen na dva, čtyři nebo celých šest let.

ODS naprosto suverénně zvítězila v prvním kole voleb. Hned ve třech pražských volebních obvodech získala mandát již v prvním kole. Také KDU-ČSL získala jedno křeslo již v prvním kole, když její brněnský kandidát Jan Zahradníček kandidoval po odstoupení kandidáta ODS i s její podporou. Kandidátům ODS se zároveň podařilo postoupit do druhého kola v 76 volebních obvodech. Pouze v jediném tedy neměla své zastoupení ve druhém kole.

Tyto senátní volby byly v mnoha ohle-

dech průlomové. Prvního průlomu bylo dosaženo ve volební účasti. 35, resp. 30,6 % zúčastněných voličů v prvním a druhém kole představovalo pro mnohé šok, neboť dosud byla společnost zvyklá na účast mezi minimálně 60 %. Druhého průlomu bylo dosaženo ve vztazích mezi stranami vládní koalice. ODS ústy svého předsedy vyzvala své koaliční partnery ke společnému postupu. Namísto toho následovalo časté spojování všech proti ODS. Hlavní signál k tomu vydal předseda KDU-ČSL Josef Lux svým „slavným“ televizním vystoupením, kde vyzval k zamezení dominanci ODS v Senátu.

Druhé kolo senátní voleb přineslo ODS velké zklamání. Z celkových 76 volebních klání dokázala zvítězit jen ve 29. Její kandidáti drtivě prohráli především soubroje s kandidáty koaličních ODA (0:7) a KDU-ČSL (5:12). Díky podpoře lidovců mnoha kandidátům ČSSD

Předvolební konference ODS (1996, Ostrava)

však zástupci ODS nedokázali většinou porazit ani tuto opoziční stranu, když uspěli jen ve 22 z celkových 47 soubojů. Přes tyto ztráty ve druhém kole ODS tyto volby vyhrála, když získala 32 mandátů, zatímco druhá ČSSD zvítězila ve 25 a třetí KDU-ČSL ve 13 volebních obvodech.

Atmosféru v menšinové koaliční vládě ještě více zhoršilo povolební jednání o obsazení křesla předsedy Senátu, tedy po prezidentovi druhé nejvyšší ústavní funkce. Nejsilnější ODS, jež navrhovala svou kandidátku Libuši Benešovou, neuspěla. Předsedou horní komory se díky spolupráci ČSSD a KDU-ČSL stal expremiér a kandidát lidovců Petr Pithart. První senátní volby provázela dosud rekordní nezájem voličů. Volební účast dosáhla jen 35 v prvním a dokonce 30 % v kole druhém.

Problémy a konec druhého Klausova kabinetu

Už povolební vyjednávání dalo tušit, že v nové vládě bude rozložení sil daleko rovnoměrnější než ve vládě minulé. Paritní zastoupení Občanské demokratické strany a dvou dalších stran také dávalo tušit, že o vnitrokoaliční konflikty nebude nouze. Dezintegrační tendenci posilovalo i stále silnější lavírování KDU-ČSL mezi vládním a opozičním postavením.

Další eskalaci vztahů ve druhém Klausově kabinetu přinesl rok 1997, který se odehrával ve znamení rozbrojů uvnitř vládních stran i mezi nimi navzájem. Svou roli v této eskalaci hrál i prezident Václav Havel, který se stále častěji dostával do střetu s ODS, zejména však s premiérem Václavem Klausem. Rozbroje měly čtyři hlavní zdroje.

*Občané spontánně vyjadřují podporu předsedovi ODS
Václavu Klausovi (29. 11. 1997, Praha)*

Tím prvním byla snaha KDU-ČSL a především jejího předsedy Luxe o posílení postavení lidovců, kteří by ve stranickém systému mohli začít hrát jakousi roli jazýčku na vahách mezi sociálními a občanskými demokraty, případně se stát jejich rovnocenným partnerem a soupeřem. Nevynechal proto jedinou příležitost ke sporům s Václavem Klausem a jinými politiky ODS. Půtky přerostly do vzájemné osobní averze, neboť představitelé ODS nemohli předsedovi lidovců zapomenout chování v době senátních voleb ani jiné útoky na svou stranu.

Druhý zdroj konfliktů byl uvnitř samotné ODS. Po sněmovních volbách v roce 1996 se začaly objevovat kritické hlasy. Jako první se do kritiky politické práce ODS opřel jeden z jejích zakladatelů - Miroslav Macek. Později se přidal dosavadní muž č. 2 - Josef Zieleniec. Situaci neprospěl ani krach plánovaných výměn na postech ministrů. Ministra

vnitř Jana Rumla měl vystřídat Petr Nečas, který ale na poslední chvíli couvl. Ruml tak neplánovaně zůstal ministrem o několik měsíců déle. Zároveň stranou i společností stále více rezonovaly nesrovnalosti v účetnictví ODS a financování strany.

Velkými turbulencemi procházela i třetí vládní strana - ODA. ODA byla od svého vzniku stranou kádrů a v mnoha ohledech spíše elitním klubem. Přesto se nevyhnula významnému vnitřnímu prnutí mezi křídlem spojeným se zakladateli, které tvořili především bývalí disidenti, a tzv. pragmatiky, již do strany vstupovali až v pozdější době. Svorníkem mezi oběma křídly byl předseda ODA Jan Kalvoda, který byl také jednou ze dvou klíčových mediálních tváří. Kalvoda však pár týdnů po volbách v roce 1996 rezignoval na všechny své funkce v důsledku aféry s neoprávněným užíváním titulu JUDr. Strana po jeho odchodu v rychlém sledu několikrát

vystřídala předsedu. Žádný z nových předsedů však nedokázal vnitřní spory uklidnit. Také u ODA se navíc později objevila podezření z podivných forem financování a existence stranických dluhů.

Konečně, na počátku roku 1997 se přidávají potíže české ekonomiky. Makroekonomické ukazatele signalizují stagnaci hospodářství a propad zahraničního obchodu. Reakce vlády v podobě tzv. balíčků ekonomických opatření byla sice rychlá, nicméně druhý balíček si vyžádal demisi dvou klíčových ekonomických ministrů. Na začátku června rezignovali dosavadní ministr financí z ODS Ivan Kočárník a také velmi populární ministr hospodářství za ODA Vladimír Dlouhý. Když pak v říjnu z funkce ministra zahraničí a ministra vnitra odešli Josef Zieleniec a Jan Ruml, Klausův kabinet se ocitl ve složení, které vyvolávalo pochybnosti i u mnoha koaličních poslanců. KDU-ČSL v této souvislosti formulovala požadavek na nové programové prohlášení, s nímž by rekonstruovaná vláda předstoupila před Poslaneckou sněmovnu s žádostí o vyslovení důvěry. Požadavek narazil na odpor ODS, která jej rázně odmítla.

Během listopadu 1997 však události nabraly rychlý spád ještě na jiné pomyslné frontě. O problémech v hospodaření ODS se hovořilo mnoho měsíců. Zejména byl skloňován skrytý sponzor. 27. listopadu se ke sponzorství ODS přiznal podnikatel Milan Šrejber, jenž zároveň uvedl, že jeho dar byl skryt pod jmény fiktivních sponzorů. O den později vyšel v MF DNES článek, podle kterého má ODS ve Švýcarsku tajné konto se 170 miliony Kč. Tuto zprávu večer doplnila údajně zaručená informace odvysílaná v hlavním zpravodajství TV Nova o existenci Klausovy vlastní švýcarské vily. Ještě před ní vyzvali místopředseda ODS a ministr financí Ivan Pilip a exministr vnitra za ODS Jan Ruml předsedu ODS Klause k rezignaci na jeho stranickou funkci. Vyzvali jej v době, kdy byl jako premiér na státní návštěvě

v Bosně a Hercegovině. Proto se o této události hovoří jako o sarajevském atentátu.

Ve stejný den pak KDU-ČSL rozhodla o demisi svých ministrů a tím fakticky vypověděla koaliční smlouvu. Její předseda Lux nicméně prohlásil, že i za této situace upřednostňuje pokračování dosavadní koaliční spolupráce, avšak bez Václava Klause coby premiéra. Vyslovil tím požadavek, který ve velké části ODS jen posílil pocit, že celá koaliční krize byla zinscenovaná, koordinovaná z různých míst (KDU-ČSL, ODA, část ambiciózních špiček ODS, „Hrad“, média) a jejím jediným smyslem bylo odstranění Václava Klause. Tuto domněnku posílilo i vystoupení ODA z koalice, k němuž došlo téhož dne.

30. listopadu 1997 podal druhý kabinet Václava Klause prostřednictvím svého předsedy demisi do rukou prezidenta republiky. Tím také skončila první kapitola vládnutí pod vedením ODS.

Tošovského vláda, odchod do opozice a vznik Unie svobody

Další události jen posílily spekulace o řízeném ukončení druhého Klausova kabinetu. Přes pád vlády zůstávala ODS nejsilnější parlamentní stranou. V den, kdy podal Klausův kabinet demisi, se uskutečnila schůzka zástupců stran rozpadlé vládní koalice s prezidentem Havlem. Ačkoli předsedové KDU-ČSL a ODA Josef Lux a Jiří Skalický apelovali na prezidenta, aby jmenoval nového premiéra co nejrychleji, Václav Havel slíbil, že k formování nové vlády dojde až po jejím mimořádném kongresu, ohlášeném na polovinu prosince. Pod tlakem předsedů KDU-ČSL a ODA však prezident Havel od svého slibu ustoupil a již 8. prosince pověřil sestavením nového kabinetu předsedu KDU-ČSL Josefa Luxe.

O den později pak prezident Havel přednesl známý projev v Rudolfinu, ve kterém

zkritizoval ekonomickou reformu i celkové směřování země a použil i mnohokrát citovaný výrok o „blbě náladě“. Tím však jen vyostřil své vztahy s Václavem Klausem i dalšími představiteli ODS.

Josef Lux se energicky ujal své role a postupně oslovil několik kandidátů na premiéra. Šlo celkem o čtyři osobnosti stojící mimo hlavní politické strany - guvernéra centrální banky Josefa Tošovského, diplomata a ministra zahraničí ve druhém Klausově kabinetu Jaroslava Šedivého, ekonoma Jana Švejnara a rektora Univerzity Palackého a senátora Josefa Jařaba. Tito kandidáti byli představeni jak prezidentu Havlovi, tak i vedení ODS. Vedení ODS souhlasilo jen s prvními dvěma navrženými. Zároveň se vyslovovalo pro sestavení vlády, jež měla mít dlouhodobý mandát až do řádného termínu voleb. Vše ovšem skončilo jinak. Jaroslav Šedivý nominaci odmítl, a tak ve hře zůstal jen Josef Tošovský.

Prezident Havel Tošovského pověřil sestavením vlády. Na počátku ještě Tošovský komunikoval s ODS a počítal s její účastí ve vládě. Ve hře tehdy byl i návrat Václava Klause do vlády v pozici ministra financí. Nakonec se však rozhodl obejít vedení ODS a bez konzultace s ním vyzval k participaci na vytvoření vlády dva dosavadní ministry - Ivana Pilipa a Stanislava Voláka, resp. dva další poslance - Michala Lobkowicze a Jana Černého. Ti své nominace přijali, načež byli výkonnou radou ODS vyzváni k opuštění vlády, nebo ODS. Ani jeden tak neučinil. Tošovského vláda byla jmenována 2. 1. 1998 s tím, že její mandát byl od počátku ohraničen termínem předčasných voleb. Při hlasování o důvěře v Poslanecké sněmovně vládu podpořilo 123 poslanců. Důvěru jí dali především poslanci vznikající Unie svobody (zvolení původně za ODS), KDU-ČSL, ODA a také ČSSD, která svou podporu podminila vypsáním předčasných voleb na červen 1998. Většina poslanců ODS Tošovského vládu nepodpořila.

Právě utváření Tošovského kabinetu provázely okolnosti, které výrazně přispěly k prvnímu a zároveň dosud poslednímu skutečnému rozkolu Občanské demokratické strany, jenž skončil odstěpením části jejich vlivných členů a založením nové politické strany. V souvislosti s mimořádným kongresem ODS v prosinci vznikla platforma vedená Janem Rumlem a Ivanem Pilipem. Právě Ruml neúspěšně kandidoval na předsedu ODS. Ve volbě byl poražen Václavem Klausem. Do výkonné rady ODS však byli zvoleni někteří členové, kteří zaujímali kritický postoj vůči staronovému předsedovi. Výkonná rada celou platformu vyzvala, aby ukončila činnost, nebo aby její členové opustili stranu. Ti se rozhodli pro druhou možnost a 17. 1. byla založena nová politická strana - Unie svobody (US). Jejímí členy se stali jak čtyři výše uvedení ministři Tošovského vlády, tak i tři dosavadní členové VR (Robert Kolář, Ludvík Rösch, Alexandr Tomský), a spolu s nimi mnozí další zákonodárci, starostové a další úspěšní politici. Později se připojil i jeden z dosavadních místopředsedů ODS Bohdan Dvořák.

Unie svobody nicméně své ambice stát se rovnocenným konkurentem ODS nikdy nenaplnila. Dokázala sice dvakrát za sebou proniknout do Poslanecké sněmovny a v letech 2002-2006 se i účastnila tří koaličních kabinetů s ČSSD a KDU-ČSL, postavení ODS však nikdy vážně neohrozila. Ve volbách v roce 2006 získala jen 0,3 % a o čtyři roky později potichu a bez nářku zanikla.

Předčasné volby do Poslanecké sněmovny 1998

První skutečnou zkouškou stále ještě mladé politické strany se měly stát volby do Poslanecké sněmovny v roce 1998. Tyto volby byly v mnohém nové. Jednalo o první před-

časné volby v historii polistopadové politiky. ODS je nevyvolala a jako jediná se jim také bránila. Favoritem voleb poprvé nebyla pravice ODS, ale levicová ČSSD. Schylovalo se k první reálné alternaci u moci. A zpočátku to skutečně vypadalo, že ODS vznikem US získala konkurenta silnějšího, než kdy byla ODA. Podíváme-li se na vývoj voličské podpory po pádu Klausovy vlády a vzniku Tošovského kabinetu, vypadalo to s ODS bledě. Zatímco s náskokem vedla ČSSD a na pravici se jako nejsilnější ještě v březnu 1998 jevila být US, ODS klesla až k hranici 10 procent.

ODS v čele s Václavem Klausem se však předčasných voleb nezalekla a šla do nich stejně energicky jako v minulosti. Svou kampaň postavila ještě více než dříve na osobě svého předsedy, o čemž svědčí slogany jako „Doleva, nebo s Klausem“ či „Kdo si věří, volí Klause“. Hlavními trháky však byly

slogany „Hlavu vzhůru“ a zejména legendární „Mobilisace“, kterou ODS gradovala svou volební kampaň v samém závěru. Sázka na emoce, konkrétně na varování před návratem do minulosti, straně skutečně vyšla, neboť na poslední chvíli takřka zlikvidovala náskok Zemanovy ČSSD a všechny své konkurenty na pravici porazila o několik koňských délek.

Volby vyhrála Česká strana sociálně demokratická, která získala 32,3 % hlasů a 74 mandátů. Druhá ODS obdržela 27,7 % hlasů, které jí zajistily 63 mandátů. V porovnání s předchozími volbami ODS ztratila necelých 140 tisíc hlasů a celkem 5 poslaneckých mandátů. Do Poslanecké sněmovny se s velkým odstupem dostaly ještě KSČM (11 %), KDU-ČSL (9 %) a US (jen 8,6 %).

Předvolební konference ODS (1998)

Pvolební vyjednávání a vznik opoziční smlouvy

Volební výsledky předurčily komplikovanost povolebního jednání. Ještě více do něj ale vstupovaly jiné faktory jako postoj prezidenta Havla ke jmenování nové vlády, nevraživost mezi lídry bývalých koaličních stran, resp. nově vzniklé US, ale i zkušenosti větších a menších stran z dosavadního koaličního vládnutí. ČSSD jako vítěz voleb neměla žádného přirozeného spojence pro vytvoření většinové vlády. Komunisty v té době ještě odmítala a ani s nimi neměla většinu. Koaliční vládu s většinou bylo možné vytvořit buď v gardu ČSSD a obou menších středopravicových stran, nebo ODS s KDU-ČSL a US. Oběma variantám ale bránily výše uvedené personálně-politické překážky.

Tyto okolnosti a tlak Václava Havla i KDU-ČSL a US na obě velké strany nakonec skončily tím, že ČSSD a ODS dohodly na vytvoření mocenského paktu nazvaného Smlouva o vytvoření stabilního politického prostředí (neboli opoziční smlouva). Jeho podstatou bylo umožnění vládnout vítězi voleb, aniž by musel uzavírat kompromis při vzniku vlády, ale zároveň neexistence závazku, že smluvně vázaná opoziční strana bude kroky vlády aktivně podporovat. V praxi to znamenalo, že předseda ČSSD Miloš Zeman dostal šanci sestavit jednobarevnou menšinovou vládu s důvěrou Poslanecké sněmovny, kterou svým odchodem ze sálu umožnili poslanci ODS. Vláda si však pro své návrhy musela hledat podporu v celém politickém spektru stran zastoupených ve Sněmovně. ODS za to měla garantované některé důležité parlamentní pozice, konkrétně předsedy obou komor Parlamentu ČR, předsedy důležitých výborů v Poslanecké sněmovně nebo pozice v dalších kontrolních orgánech. ODS si navíc od dohody s ČSSD slibovala i trvalejší a systémovější vyřešení situace s vládní nestabilitou v podobě reformy volebního sys-

tému, která by vedla k posílení vítěze voleb a neopakování tehdejšího stavu.

Problémem opoziční smlouvy byl od počátku především fakt, že mnozí voliči obou zúčastněných stran, více však voliči ODS, se jejím uzavřením cítili podvedeni. Tomuto pocitu nahrávala především vyhocená volební kampaň ve stylu mobilizace proti riziku nástupu levice, po které následovala dohoda s ní a umožnění její vlády. Toto uspořádání se proto stalo terčem velkých útoků politických konkurentů, médií i značné části společenských elit, od kterých zaznívala slova o zradě, mocenském kartelu či ohrožení demokracie.

Opozičně-smluvní spojenectví ČSSD a ODS mělo minimálně tři odlišné fáze. První se dá datovat uzavřením samotné smlouvy, druhá jejím prohloubením v podobě „Společného prohlášení delegací ODS a ČSSD ze dne 14. 1. 2000“, pro které se vžilo označení toleranční patent. Třetí pak tzv. televizní krizí na přelomu let 2000/2001. Zatímco toleranční patent přinesl prohloubení, televizní krize naopak vazby mezi ČSSD a ODS rozvolnila, a to přesto, že obě strany v této krizi navenek vystupovaly do značné míry společně.

Skutečně objektivní zhodnocení vyústění povolebních jednání do opoziční smlouvy přinese až historie. Faktem však zůstává to, že ODS ve své době, ale ani nikdy později nedokázala opoziční smlouvu obhájit. A to ani mezi svými voliči a dokonce ani těmi, kdo ji nakonec přese všechnu kritiku podporovali. Opoziční smlouva totiž voličům ODS ve svém důsledku nic nepřinesla. Opoziční smlouva byla zdánlivě a krátkodobě výhodná pro ODS (či její špičky), nikoli však pro její voliče. Její očekávané benefity padly. Reforma volebního systému sice vstoupila v platnost poté, co byla přijata oběma komorami Parlamentu ČR, nicméně její životnost byla velmi krátká, neboť její podstatné části napadl u Ústavního soudu prezident republiky. Ústavní soud podstatné části reformy skutečně zrušil svým náležením z ledna 2001.

Volební mítink na pražském Staroměstském náměstí (jaro 1998)

Start závěrečné fáze volební kampaně v roce 1998

Komunální a senátní volby 1998

Ve zjitřené atmosféře po vzniku opozičních smlouvy se konaly další volby do zastupitelstev měst a obcí a také do třetiny míst v Senátu. V komunálních volbách se ODS podařilo obhájit své vítězství z hlediska podílů získaných hlasů, kterých obdržela 24,2 %. Z hlediska podílu získaných mandátů skončila se svými 5697 zastupiteli na těsném třetím místě za KDU-ČSL (7119 křesel) a KSČM (5748 míst). V těchto komunálních volbách poprvé významně zabodovali i vládní sociální demokraté, kteří získali 17,3 % hlasů a 4250 zastupitelů. ODS dokázala zvítězit ve 49 okresních městech. Celkově jí volby a povolební vyjednávání přinesly posty více než 500 starostů a primátorů. Mezi nimi opět nechyběla křesla primátorů všech čtyř největších měst. Svě křeslo obhájil primátor Ostravy Evžen Tošenovský a novými primátory Prahy, Brna a Plzně se stali Jan Kasl, Petr Duchoň a Jiří Šneberger.

Ani rozkol a vznik konkurenční US o rok dříve tedy ODS nezabránil ve volebním vítězství. Volby jen potvrdily její dominantní postavení v rámci pravicové komunální reprezentace.

Mnohem komplikovanější situaci musela ODS řešit v senátních volbách. Kromě přirozeného protivníka v podobě vládní ČSSD musela čelit pokusu o vytvoření konkurenčního volebního bloku s částečně středopravicovou orientací. Právě před těmito senátními volbami vznikla Čtyřkoalice, tedy volební aliance dvou stran zastoupených (KDU-ČSL a US) a dvou stran nezastoupených ve Sněmovně (ODA a DEU), která svou kampaň postavila především na kritice opoziční smlouvy a svém prezentování coby alternativy vůči ČSSD i ODS.

Ve volbách jedné třetiny senátorů občanskí demokraté obhajovali hned 13 ze 27 mandátů, tedy suverénně nejvíce ze všech

stran. První kolo skončilo postupem kandidátů ODS ve 22 obvodech. Konkurenční ČSSD se prosadila v 15 a Čtyřkoalice ve 13 obvodech. Situace vypadala velmi nadějně. Druhé kolo však přineslo opakování scénáře z roku 1996. Nejlépe si vedla Čtyřkoalice, které se podařilo proměnit ve vítězství všech třináct svých účastí ve druhém kole. ODS získala devět, ČSSD tři a komunisté dva mandáty. ODS tak se svými 26 mandáty zůstala nejsilnější politickou stranou v horní komoře. Nejsilnější frakci v Senátu však měla po těchto volbách Čtyřkoalice, k jejímuž klubu patřilo 28 senátorů.

Novou, historicky druhou předsedkyní Senátu se v listopadu 1998 stala místopředsedkyně ODS Libuše Benešová.

O necelý rok později zaznamenala ODS ztrátu jednoho ze svých nejvýznamnějších senátorů, někdejšího disidenta a pozdějšího předsedy KDS, Václava Bendy, který nečekaně zemřel. Doplňovací volby v centrálním pražském volebním obvodu skončily pro stranu těžkou porážkou, když její kandidátka, herečka Jiřina Jirásková, obdržela jen 12,2 %. Senátorem byl hned v prvním kole zvolen populární majitel jedné z největších tuzemských cestovních kanceláří Václav Fischer, který získal přes 70 % hlasů.

ODS a vstup do Severoatlantické aliance

ODS od svého vzniku odmítala nerealistický koncept Československa či později České republiky jako neutrálního státu, resp. snahu některých představitelů československé diplomacie iniciovat v reakci na rozpuštění Varšavské smlouvy i rozpuštění NATO, které by nahradila nová organizace kolektivní bezpečnosti. Již v prvním programovém prohlášení z roku 1991 se strana jasně vy-

slovila pro budoucí členství. Ve volebním programu ODS z roku 1992 se dočteme, že „Důležitým cílem zůstává začlenění do bezpečnostní zóny NATO.“

Svou vizi členství v Severoatlantické alianci začala naplno prosazovat jako hlavní složka české vládní koalice. V ní sice neobsadila post ministra obrany, nicméně její vládní, parlamentní i straničtí představitelé činili zřetelné kroky k uskutečnění tohoto zásadního kroku. Bedlivě při tom sledovala vývoj nálad uvnitř samotné NATO. V roce 1994 se ČR vedená Klausovou vládou a Zieleniecovou diplomacií zapojila do projektu Partnerství pro mír, které ODS chápala jako přechodný program pro navázání spolupráce mezi českou armádou a armádami aliance. Program, který měl být završen právě přijetím do NATO. V roce 1997 ČR pod vedením Klausovy vlády jako první ze všech kandidátů úspěšně prošla prvním kolem vyhodnocování své připravenosti na plné členství. Na summitu v Madridu téhož roku bylo rozhodnuto, že Severoatlantická aliance nabídne členství třem zemím střední Evropy - ČR, Maďarsku a Polsku. 16. prosince ministři zahraničních věcí Aliance podepsali Protokoly o vstupu těchto tří zemí do NATO. Přistoupení ČR do NATO bylo během dubna 1998, tedy v době, kdy se země chystala na předčasné sněmovní volby, schváleno oběma komorami Parlamentu ČR.

Pro myšlenku plného členství se ODS v této době snažila získat všechny relevantní politické strany. Zvláště se zaměřila na opoziční Českou stranu sociálně demokratickou, jejíž postoj - coby stanovisko hlavní vládní alternativy a klíčové demokratické levicové strany - byl pro přijetí českou společností zcela nezbytný. ČSSD navíc v této souvislosti zdaleka nebyla tak jednotná jako středopravicové strany v čele s ODS. To se ukázalo jako strategicky prozíravé, neboť právě za vlády vedené předsedou ČSSD Milošem Zemanem byl vstup ČR do NATO dovršen. Stalo se tak 12. března 1999.

První krajské volby a senátní volby 2000

V listopadu 2000 se uskutečnily další volby do Senátu a především pak historicky první volby do zastupitelstev nově vytvořených krajů. Tyto volby završily proces utváření vyšších územních samosprávných celků. Nutno podotknout, že volby se týkaly výhradně 13 krajů, zatímco hlavní město Praha tehdy, ale i dnes podléhá vlastnímu režimu. Volby do zastupitelstva hlavního města se tak konají ve stejném termínu jako jiné komunální volby. Z hlediska vývoje všech českých politických stran představovalo zřízení krajů zásadní krok. V prvé řadě šlo o vytvoření třinácti nových politických arén s nemalou atraktivitou. Také organizační struktura všech relevantních stran se novému krajskému prvku velice rychle přizpůsobila. Vedle vzniku krajů k tomuto přizpůsobení přispěla i výsledná podoba volebního systému do Poslanecké sněmovny, která ze čtrnácti krajů udělala volební obvody pro nejdůležitější volby vůbec.

Volby se konaly přibližně v polovině mandátu Zemanovy vlády, která se netěšila dobré pověsti ani popularitě. O roli hlavního vyzyvatele soupeřila ODS se Čtyřkoalicí, jež se právě v této době těšila vysoké popularitě. Mnozí komentátoři jí předvíдали vítězství nejen v těchto, ale i budoucích sněmovních volbách. Důležitou okolností prvních krajských voleb byl ovšem také fakt, že jejich finální podobu, pravomoci i pravidla pro volbu zastupitelstev odhlasovala vládní ČSSD spolu s KDU-ČSL a US. ODS byla naopak proti.

V prvních krajských volbách ODS potvrdila své zakotvení v regionech. Mnohé osobnosti z komunální politiky, ale také někteří politici s parlamentními zkušenostmi, se rozhodli pro pokračování své politické kariéry na této úrovni. Krajské volby skončily pozoruhodně vyrovnaným výsledkem hned tří uskupení. Zvítězila ODS s 23,8 % hlasů, o necelé procento méně získala Čtyřkoalice a o více

než jedno procento pak následovala KSČM. ODS zvítězila v sedmi krajích (Středočeském, Budějovickém, Plzeňském, Karlovarském, Libereckém, Královéhradeckém a Ostravském). Čtyřkoalice skončila první ve čtyřech krajích (Pardubickém, Jihlavském Olomouckém, Brněnském a Zlínském). KSČM zvítězila v Ústeckém kraji.

ODS se dařilo i v povolebních jednáních. Stala se jedinou stranou zastoupenou ve všech třinácti krajských koalicích. Všechna svá krajská vítězství, ale i druhé místo v Ústeckém kraji přetavila v zisk hejtmanského postu. Prvními hejtmany svých krajů se tak stali Petr Bendl (Středočeský kraj), Jan Zahradník (Budějovický, později Jihočeský kraj), Petr Zimmermann (Plzeňský kraj), Josef Pavel (Karlovarský kraj), Jiří Šulc (Ústecký kraj), Pavel Pavlík (Liberecký kraj), Pavel Bradík (Královéhradecký kraj), Evžen Tošenovský (Ostravský, později Mo-

ravskoslezský kraj). Ve zbývajících krajích získala ODS křesla náměstků hejtmánů.

O poznání horšího výsledku dosáhli občanští demokraté ve třetích volbách do Senátu, které skončily triumfem Čtyřkoalice. Ta dokázala zvítězit v 17 z 27 volebních obvodů. Kandidáti ODS postoupili do druhého kola v 18 volebních obvodech, avšak jen 8 z nich druhé kolo vyhrálo. Vládní ČSSD získala jediný mandát. Bolestnou porážkou skončilo druhé kolo pro dosavadní předsedkyni Senátu a místopředsedkyni ODS Libuši Benešovou, jíž se nepodařilo obhájit svůj mandát na Benešovsku.

Čtyřkoalice svým vítězstvím výrazně posílila své postavení v Senátu, kde jí k zisku absolutní většiny chyběly pouhé dva mandáty. ODS zůstala s 22 mandáty druhou nejsilnější frakcí. Vcelku logicky tak přišla o post předsedy horní parlamentní komory, který opět získal Petr Pithart z KDU-ČSL.

Krajské a senátní volby (podzim 2000)

Televizní krize a ODS

Po krajských volbách v roce 2000 se zdálo, že ODS a Čtyřkoalice začínají k sobě hledat cesty. Nejlepším důkazem toho byly uzavřené koalice po krajských volbách, jež ve většině případů ostře kontrastovaly s trendem po komunálních volbách v roce 1998, kdy se na mnoha radnicích ODS raději spojila s ČSSD. Proces sblížování ale narušily události z přelomu let 2000 a 2001, známé jako televizní krize (krize v ČT). Na konci roku 2000 došlo k odvolání generálního ředitele veřejnoprávní České televize Radou ČT a volbě nového šéfa, kterým se stal Jiří Hodač. Tohoto odvolání a nespokojenosti mnoha zaměstnanců s tímto krokem využili někteří politici Čtyřkoalice, kteří se spojili se zástupci různých občanských iniciativ, televizních odborů a dalších zájmových skupin a vyvolali do té doby největší občanské nepokoje od listopadové revoluce v roce 1989. Ačkoli důvodem odvolání nejvyššího manažera ČT bylo špatné hospodaření, celá kauza se zpolitizovala, přičemž ČSSD a ODS byly obviněny z útoku na svobodu slova a snah o ovládnutí nejsilnějšího veřejnoprávního média. Celá kauza pak vyvrcholila vzbouřením zaměstnanců ČT a okupační stávkou jejího sídla, po níž dokonce následovalo přerušování vysílání. Vzbouřence přitom zcela otevřeně podpořili prezident Havel a také část ČSSD na čele s Petrou Buzkovou. Proti se postavila ODS a část ČSSD vedená premiérem Zemanem.

Kauza skončila rezignací generálního ředitele Hodače a odvoláním Rady ČT, které znamenaly krutou porážku pro ODS i Zemanovo křídlo ČSSD. Ve vztazích mezi ODS a Čtyřkoalicí po těchto událostech došlo ke zdatnému ochlazení, které provázela postupná změna orientace čtyřkoaličního uskupení na spolupráci se sociální demokracií, do jejíhož čela již mířili Vladimír Špidla a Stanislav Gross.

Porážka ve volbách 2002 a její důsledky

Situace před sněmovními volbami vypadala pro opoziční ODS nadějně. Její voličské preference trvale převyšovaly preference soupeřů. Ambiciózní projekt Čtyřkoalice skončil dříve, než začal, a zbyla z něj jen spolupráce KDU-ČSL a US-DEU, jež měly momentálně více starostí samy se sebou než s reálným soupeřením s ODS. Také nový předseda ČSSD Vladimír Špidla byl podle všech papírových předpokladů snazším soupeřem než Miloš Zeman. Možná právě tento pocit vedl k jistému podcenění situace.

ODS vstoupila do volební kampaně velmi aktivně. Po deset týdnů pravidelně představovala jednotlivé kapitoly ze svého Volebního desatera. Mezi nimi byla jak některá tradiční, tak i nově akcentovaná témata. Nechyběla důchodová reforma, profesionalizace armády, návrh zavést rovnou daň ve výši 15 % nejen pro příjmové daně, ale i pro DPH. Velký akcent byl položen na sestavování vyrovnaného rozpočtu, debyrokratizaci veřejné správy nebo ochranu životního prostředí. S pokračující kampaní jí však začal docházet dech. Některými z témat desatera navíc podráždila nejen mediální a intelektuální elitu, ale znejistila i část svých voličů. Konkrétně šlo o témata spojená se zahraničím a evropskou politikou. Vedení strany jako by si nepřipouštělo, že drtivá většina voličů ODS je jednoznačně pro aktivní evropskou politiku, včetně vstupu země do Evropské unie.

ODS též podcenila náladu ve společnosti směrem k vnímání opozičně-smluvního spojení s ČSSD. A tak se paradoxně ODS stala větším obhájcem tohoto uspořádání než samotný sociální demokraté. Nový šéf ČSSD se od opoziční smlouvy dokonce veřejně odstříhнул a vyslal jasné signály, že podobné uspořádání již nepřipustí. Symbolicky to ukázala poslední předvolební televizní

debata lídrů ODS a ČSSD, kde byl Vladimír Špidla jednoznačně aktivnějším a agresivnějším diskutérem.

Volební výsledky ukázaly, že se ODS skutečně příliš netrefila do nálady ve společnosti. Volební vítězství obhájila ČSSD, která sice ztratila přes dvě procenta hlasů a čtyři mandáty (30,2 % hlasů a 70 mandátů), ale i tak její ztráty byly menší než u ODS. Občanští demokraté dosáhli dosud nejslabšího volebního výsledku, který poprvé klesl pod čtvrtinu hlasů a pod 60 mandátů (24,5 % hlasů a 58 mandátů). Zklamáním pro ODS tak bylo nejen druhé místo, ale i ztráta téměř půl milionu voličů oproti výsledku v roce 1998. Ještě plastičtější obrázek dodává fakt, že mezi druhou ODS a třetí KSČM (18,5 % hlasů a 41 mandátů) tentokrát nezela žádná propast, nýbrž je dělilo necelých šest procent hlasů. ODS navíc poprvé ve své historii neskončila v některých krajích na prvním či druhém místě. Hned ve čtyřech byla poražena nejen sociální demokracií, ale i komunisty. Čtvrtým a posledním úspěšným subjektem se stala koalice lidovců a US-DEU, jež získala 14,3 % hlasů a 31 mandátů.

Formování vlády a odchod do čisté opozice

Rozdělení mandátů v Poslanecké sněmovně, názory nového vedení ČSSD, ale i tlak z různých stran, především od prezidenta Havla či významné části společenských a mediálních elit, prakticky vyloučily jakoukoli formu podílu ODS na vyjednávání o vládě. I samotní představitelé ODS o podílu příliš neuvažovali. Ze zvažovaných variant nakonec zvítězilo uzavření vládní koalice vítězné ČSSD s KDU-ČSL a US-DEU, která disponovala tou nejtěšnější možnou většinou 101 mandátů. Hlavním zdůvodněním uzavření této programově málo soudržné a ideologicky značně vzdálené koalice byla finální příprava země na přistoupe-

ní k Evropské unii. Špidlův kabinet sám sebe označoval za jedinou „proevropskou“ alternativu. Od počátku přitom bylo jasné, že půjde o uspořádání křehké a nestabilní, což ukázaly již první měsíce vládnutí, do kterých významně promluvily letní povodně. Zvláště uvnitř US-DEU to vřelo. Část unionistických poslanců odmítla hlasovat pro vládní povodňový balíček. Celá roztržka skončila rezignací tehdejší předsedkyně US-DEU Hany Marvanové z funkce místopředsedkyně Sněmovny. Jedním z důležitých důvodů napětí v koalici byla existence pohodlné levicové většiny v Poslanecké sněmovně. Sociální demokraté a komunisté disponovali 111 mandáty. Jestliže ČSSD se svými návrhy nepochodila ve vládě, kdykoli se mohla obrátit na KSČM. Za Špidlovy éry to příliš často nedělala. A právě to se stalo trnem v oku mnoha sociálních demokratů, kteří to novému předsedovi nemohli zapomenout.

ODS se po těchto volbách bez velkých potíží shodla na odchodu do opozice. Striktně vzato, teprve nyní se nejsilnější pravicová formace zcela odpoutala od jakékoli vládní či opozičně-smluvní odpovědnosti. V životě ODS šlo o novum. Odchod ODS do opozice byl navíc provázen značným pnutím uvnitř strany, které doprovázelo rozhodnutí zakladatele a dosud jediného předsedy strany Václava Klause na podzimním kongresu již nekandidovat na nejvyšší stranickou funkci. Brzy se ukázalo, jak vhodným a výhodným krokem odchod do opozice byl.

Podzimní senátní a komunální volby 2002

Podzimní volby do jedné třetiny Senátu a do zastupitelstev měst a obcí byly posledními volbami pod předsednictvím Václava Klause. Občanští demokraté v nich zvítězili, když uhájili a dílčím způsobem posílili své pozice.

Ve volbách do Senátu tentokrát obhajovali jen čtyři mandáty, získali jich však cel-

kem devět. Druhá ČSSD získala jen sedm z dvanácti obhajovaných křesel a jen tak tak udržela pozici třetí nejsilnější strany. Ve volbách nejvíce ztratili lidovci, kteří získali jediné křeslo proti šesti obhajovaným. Přesto udrželi pozici druhé senátní strany. S celkovými 26 mandáty ODS uhájila postavení nejsilnější senátní strany. Ani to jí však nestačilo ke znovuzískání postu předsedy, který udržel Petr Pithart (KDU-ČSL), zvolený senátory ze stran vládní koalice.

V komunálních volbách ODS získala více než čtvrtinu hlasů a dokázala zvítězit. Také mandátů získala o několik desítek více než v roce 1998. S 5729 zastupiteli se jí tak poprvé podařilo stát se druhou nejsilnější stranou co do mandátů. ODS předběhli jen lidovci, jejichž 6013 mandátů znamenalo zřetelný pokles oproti roku 1998.

ODS se opět podařilo zvítězit ve všech čtyřech největších městech a - s výjimkou Ostravy, kde byla v povolebních jednáních

vyšachována ze hry širokou koalicí za účasti KSČM - obhájila i posty tří ze čtyř primátorů. Petr Duchoň a Jiří Šneberger obhájili v Brně a Plzni a novým pražským primátorem byl zvolen kandidát ODS Pavel Bém. Z 19 statutárních měst zvítězila ODS v 16.

Senátní i komunální volby přinesly jasný signál o tom, že ODS mizí konkurence v podobě US-DEU, která získala jediného nového senátora a utrpěla velké ztráty v komunálních volbách. Také její preference setrvale klesaly. Na politické scéně se naopak objevila nová ambiciózní formace vzniklá sloučením Sdružení nezávislých kandidátů a Evropských demokratů, tedy formace, kterou založil bývalý primátor Prahy za ODS Jan Kasl. SNK-ED v těchto volbách získali takřka pět procent hlasů a pět procent mandátů. Jejich ambice pak naplnily první evropské volby konané o dva roky později.

Volební kampaň (jaro 2002)

Volby do Poslanecké sněmovny (jaro 2002)

Tisková konference k referendu o vstupu do EU (2002)

Vnitřní vývoj strany

v letech 1991-2002

První krůčky nové strany

Přípravný výbor ODS byl oficiálně ustaven 4. března 1991. Jeho předsedou se stal Václav Klaus, místopředsedy byli poslanci Federálního shromáždění Miroslav Macek a Petr Čermák, jeho členy byli dále tajemník Milan Kondr, hlavní manažer Luděk Vychodil, šéf komunikace Petr Havlík, předseda poradního sboru Josef Zieleniec a koordinátor okresních organizací, resp. osoba pověřená registrací členů Igor Postl. Od samotného počátku se přípravný výbor scházel i v rozšířené podobě, kdy jeho stálé členy doplňovali zástupci vznikajících sdružení v okresech a krajích.

Jednou z klíčových otázek se hned na prvním jednání Přípravného výboru stal název nové politické strany. Název Občanská

demokratická strana, který se objevuje již od rozlučkového sněmu OF, byl od počátku zamýšlen jako pracovní. Nejvíce byla skloňována jména obsahující slova konzervativní a občanská, případně obojí. Konkrétně šlo o názvy Konzervativní strana, Občanská konzervativní strana, Federální konzervativní strana nebo Občanský kongres. Krom jiného šlo o reakci na fakt, že třetí přízvisko užívané v souvislosti s politickou orientací nově vznikající formace, tedy liberální, měl ve svém názvu konkurenční poslanecký klub sdružující zákonodárce pozdějšího Občanského hnutí. Pracovní název se nakonec stal názvem stálým. Stojí i na žádosti o evidenci strany v České republice, kterou Přípravný výbor předal českému Ministerstvu vnitra. Oficiálně byla strana zaregistrována 18. března 1991.

1991

- Vznik a ustavující kongres ODS
- Zvolení V. Klause předsedou

1992

- Vznik ODS na Slovensku
- Vznik funkce výkonného místopředsedy

1995

- Sloučení s KDS
- Vznik dlouhodobého politického programu

1996

- Prodloužení funkčního období orgánů strany na 2 roky
- Zánik funkce výkonného místopředsedy

Konference ODS (říjen 1991, Žofín, Praha)

1997

- První větší stranická krize
- Mimořádný kongres

1998

- Vznik odštěpené Unie svobody

1999

- První ideová konference ODS

2000

- Nové regionální uspořádání strany

Václav Klaus na jednom z nesčetných mítinků s občany

Ustavující kongres

Dějištěm ustavujícího kongresu ODS se ve dnech 20. a 21. dubna 1991 stal kulturní dům Sigma v Olomouci. První den kongresu se nesl ve slavnostním duchu, neboť zde zazněly zdravice či projevy prezidenta republiky Havla a představitelů blízkých politických stran a uskupení z tuzemska i zahraničí. Kongres dále uzavřel otázku názvu strany, když ve svém usnesení ustavil „Občanskou demokratickou stranu jako demokratickou pravicovou stranu s konzervativním programem“. Přijaty byly první stanovy a také první politický program nazvaný Cesta k prosperitě.

Na ustavujícím kongresu proběhla volba vedení. Na funkci předsedy byl navržen jediný kandidát – předseda přípravného výboru a federální ministr financí Václav Klaus. Při volbě obdržel 220 hlasů od 240 přítomných delegátů. Na kongresem zřízené dvě funk-

ce místopředsedů byli navrženi severočeský poslanec ČNR Petr Čermák, severomoravský poslanec FS Miroslav Macek a jeho jihomoravský kolega Jiří Kovář. Hned v prvním kole byli zvoleni Petr Čermák a Miroslav Macek, kteří obdrželi 194, resp. 175 hlasů od hlasujících 245 delegátů. Zvoleni byli i členové Výkonné rady, tedy nejvyššího orgánu ODS mezi kongresy.

Kromě přijetí řady dokumentů a voleb vedení ustavující kongres přijal několik důležitých politických usnesení. Mezi nimi vynikají zvláště uložení svolat první řádný kongres v co nejkratším možném termínu a nedoporučení místním a oblastním sdružením strany v následujícím funkčním období kandidovat bývalé členy KSČ do funkcí v ODS a do zastupitelských orgánů. Kongres podpořil zachování funkční československé federace a přípravu nové federální i republikové ústavy, stejně jako nových volebních zákonů.

Petr Havlík a Václav Klaus na tiskové konferenci (srpen 1991)

Stanovy ODS

První stranické stanovy zavedly třístupňovou strukturu. Základní článek tvořila místní sdružení fungující na úrovni obcí, měst, případně jejich částí. Na úrovni okresů a pražských městských obvodů stanovy zavedly oblastní sdružení, která se stala důležitým organizačním a administrativním uzlem, neboť zde existoval profesionální aparát strany v podobě oblastních manažerů. Místní i oblastní sdružení měla své vlastní stanovy, které však musely být v souladu se stanovami celé strany. Organizační strukturu dotvářely celostátní orgány.

Na všech úrovních byly nejvyššími orgány strany sněm nebo kongres a (výkonná) rada, řídicí příslušnou organizační jednotku v době mezi sněmy (kongresy). Na celostátní úrovni dále vznikly Smírčí výbor a Kontrolní a revizní komise. Místní sněmy volily před-

sedy, místopředsedy, pokladníky, tajemníky a další členy místních rad, resp. rad místních sdružení. Analogicky oblastní sněmy volily předsedy, místopředsedy, pokladníky a členy oblastních rad, přičemž členové OR byli zástupci místních sdružení dle klíče, který stanovovala výkonná rada. Oblastní sněm dále volil delegáty Kongresu a navrhoval kandidáty do výkonné rady. První stanovy nezakotvily existenci krajů, nicméně na úrovni volebních krajů, kterých bylo v době vzniku ODS osm, byla zřízena funkce krajských manažerů.

Nejvyšší celostranický orgán, tedy Kongres, se scházel minimálně jednou do roka, anebo pokud o jeho svolání požádala aspoň třetina členů výkonné rady nebo minimálně třetina oblastních sdružení. Delegáty Kongresu byli dle stanov členové výkonné rady, poslanci a delegáti oblastních sdružení zvolení dle klíče určeného výkonnou radou.

Projev Václava Benda na I. kongresu ODS v Plzni (listopad 1991)

Již první stanovy také zřídily Hlavní kancelář (HK) Občanské demokratické strany, kterou na počátku vedl tajemník. HK tvořil poradní sbor a hlavní pokladní správa v čele s pokladníkem. Stanovy také upravovaly postavení poslaneckých klubů ODS, které byly v okamžiku vzniku dva - společný klub poslanců obou komor Federálního shromáždění a klub poslanců ČNR.

Volební období všech orgánů na úrovni místní, oblastní i celostátní byla sjednocena na pouhý rok.

Historicky první stanovy ODS se v průběhu následujících let několikrát měnily. Některé změny, zejména zřízení regionálních sdružení, přitom měly dost zásadní charakter. O solidní kvalitě tohoto dokumentu nicméně svědčí fakt, že nové stanovy ODS přijala až na 14. kongresu, který se konal v listopadu 2003. Původní stanovy tedy platily více než 12 let.

I. kongres ODS

První řádný kongres strany se konal 22. a 23. listopadu 1991 v Plzni. Význam formující se strany podtrhla účast hostů z britské Konzervativní strany, americké Republikánské strany, německé Křesťanskodemokratické unie/Křesťansko-sociální unie, ale i z blízkých českých a slovenských politických stran.

Ačkoli se první kongres konal jen sedm měsíců po ustavujícím, došlo i zde k volbám celostranického vedení. Ve svých funkcích byli potvrzeni všichni tři členové nejužšího vedení, tedy předseda Václav Klaus a dosavadní dva místopředsedové Petr Čermák a Miroslav Macek. Kongres zároveň rozhodl o rozšíření počtu místopředsedů o dva. Novými místopředsedy se stali již výše zmíněný jihomoravský poslanec FS Jiří Kovář a dosavadní předseda poradního sboru Josef Zieleniec. Také výkonná rada prošla značnou personální obměnou.

Delegáti I. kongresu ODS (listopad 1991, Plzeň)

První kongres rozhodl i o dílčí změně stanov ODS. Konkrétně šlo především o zřízení oblastních smírčích komisí a kontrolních a revizních komisí. Tajemníci místních sdružení byli začleněni do místních rad.

Zásadní byla politická usnesení, která svým charakterem směřovala k volbám v roce 1992. Kongres v první řadě schválil Dohodu o volební a povolební koalici a spolupráci s Křesťanskodemokratickou stranou. V neveřejné části dohody byly stanoveny podmínky pro obsazení společné kandidátní listiny obou stran. Kongres zároveň schválil dohodu o obdobné formě spolupráce s Klubem angažovaných nestraníků a pověřil VR, aby dokončila jednání o ní. Součástí kongresových usnesení bylo i zmocnění VR uzavřít případně další předvolební koalice v české i slovenské části federace. Kongres rovněž schválil základní teze volebního programu pro parlamentní volby, jež nesly název 10 x 10. Důležitou součástí

byl i úkol pro VR a poslanecké kluby připravit podmínky pro působení ODS v obou částech federace.

V programové části usnesení se kongres přihlásil k celé řadě klíčových bodů. Potvrdil politiku požadující funkční model federace s preferováním územního a občanského principu před principem národním. V usnesení se zároveň objevila formulace připouštějící připravenost za jistých okolností řešit problém rozdělením společného státu. Kongres dále podpořil kupónovou privatizaci a odmítl pokusy o její odložení a také pozitivně ocenil dosavadní průběh tzv. malé privatizace. Delegáti také vyjádřili vůli ke vstupu do Evropských společenství, do NATO a orientaci na transatlantickou vazbu. V oblasti vyrovnávání s komunistickým režimem kongres vyjádřil znepokojení nad pomalým postupem nápravy křivd vůči obětem a požádal zákonodárce, aby se zasadili o přijetí zákona o třetím odboji.

Výjezd na východní Slovensko (srpen 1991)

ODS na Slovensku

Občanští demokraté se na svém prvním kongresu rozhodli proniknout i na Slovensko. Pokusili se tak překlenout jeden z největších problémů celé československé politické scény po listopadu 1989. Tedy neexistenci ani jedné relevantní politické strany, která by působila v obou částech federace. Nutno dodat, že takový pokus ODS absolvovala jako vůbec jediná politická strana.

Již v srpnu 1991 navštívilo vedení ODS v čele s Václavem Klausem východní Slovensko. V návaznosti na usnesení z prvního kongresu VR ODS v polovině prosince 1991 rozhodla o rozšíření činnosti na Slovensko. První slovenské organizace strany byly založeny v lednu 1992. 5. února pak byla ODS zaregistrována na Ministerstvu vnitra SR. Následovala horečná snaha o rozvoj vlastní členské základny a zakládání místních sdru-

žení, doprovázená vyjednáváním o předvolební spolupráci, která by straně i ve slovenské části federace umožnila čelit nástrahám volebního systému. ODS vyjednávala hned s několika subjekty. 20. března byla uzavřena koalice s Demokratickou stranou.

Ve volbách na Slovensku koalice DS – ODS neuspěla, když získala jen něco přes tři procenta hlasů. V těchto volbách ovšem ve slovenské části Československa neuspěla ani žádná jiná z pravicových alternativ. Ve slovenské části FS i v SNR nezasedl ani jediný poslanec občanské pravice. Jedním z důvodů byla i roztříštěnost slovenského pravicového spektra, jež ani tváří v tvář nebezpečí rozpadu společného státu a nástupu autoritativního Vladimíra Mečiara nedokázala najít společnou řeč.

Na podzim roku 1992 zástupci slovenské ODS na svém setkání rozhodli o přípravě na samostatnou existenci. 28. listopadu se

Václav Klaus na mítinku v Michalovcích (srpen 1991)

v Žilině uskutečnil Kongres ODS Slovenska, který přijal stanovy samostatné strany a zvolil její samostatné orgány. Po rozdělení Československa se slovenská ODS sloučila s Demokratickou stranou. Touto integrací však peripetie slovenské občanské pravice zdaleka neskončily. V následujících letech prošla celou řadou dalších pokusů o vzkříšení. Většina z nich však skončila nezdarem.

*Mítink v Bratislavě
(1992)*

II. kongres ODS

Druhý řádný kongres strany hostilo 26. dubna 1992 moravské lázeňské město Luhačovice. První nevolební kongres v historii strany se nesl ve znamení finálních příprav na klíčové parlamentní volby. V první řadě proto schválil volební program pod názvem „Svoboda a prosperita“ a vzal na vědomí informace o přípravě na volby, které přednesl místopředseda Miroslav Macek.

III. kongres ODS

Další kongres se konal již 7. listopadu 1992. Poprvé se uskutečnil v Praze. Hlavním tématem bylo rozdělení společného státu a vznik samostatné České republiky v situaci, kdy ODS jako bezkonkurenčně nejsilnější strana nesla hlavní tíhu odpovědnosti. Dosavadní zkušenosti s fungováním strany také vedly k rozsáhlým změnám ve stanovách. Kongres byl navíc opět volební.

Nejdůležitější změny ve stanovách byly namířeny na vnitřní fungování strany. Tomu odpovídal vznik nové funkce výkonného místopředsedy, odpovědného za chod Hlavní kanceláře i manažerské sítě. Výkonný místopředseda byl zároveň statutárním zástupcem předsedy. Dále byla rozšířena Výkonná rada, jež se nyní skládala ze dvou zástupců českých a tří zástupců moravských volebních krajů. Stanovy se také poprvé zmínily o existenci nejužšího vedení strany, tzv. grémia, tvořeného předsedou, výkonným místopředsedou, místopředsedy a dále předsedy poslaneckých klubů. S hlasem poradním se grémia směli účastnit i všichni ministři za ODS. Třetí důležitou změnou stanov bylo vytvoření regionálních sdružení, která se skládala z členů oblastních rad ve volebním kraji. Orgány regionálních sdružení se stali jejich předsedové a místopředsedové. Stanovy se tak přizpůsobovaly důležité funkci strany, tedy

rekrutaci kandidátů do voleb do Poslanecké sněmovny, jež byla v ODS coby straně vzniklé zdola od počátku záležitostí demokratických procesů (primárních voleb). Právě regionální sdružení kopírující hranice volebních krajů se při tom staly důležitým článkem tohoto procesu.

Předsedou strany byl znovu a naprosto jednoznačně zvolen Václav Klaus, který byl jediným kandidátem na tuto funkci a ve volbách obdržel 333 hlasů.

Daleko dramatičtější byly další volby. Velký střet se odehrál při volbě do nově vzniklé funkce výkonného místopředsedy. Zde se střetli dosavadní hlavní tajemník strany a jeden z hlavních strůjců organizačního i volebního úspěchu ODS Petr Havlík s dosavadními místopředsedy strany Petrem Čermákem a Miroslavem Mackem. Poslední jmenovaný vstupoval do tohoto klání se značným handicapem, neboť několik měsíců před kongresem vypukla první větší kauza, která se týkala jeho podnikatelských aktivit (privatizace Knižního velkoobchodu). Z tohoto souboje vzešel jako vítěz a historicky první výkonný místopředseda strany Petr Čermák, jenž již v prvním kole obdržel 191 hlasů, zatímco jeho soupeři Havlík a Macek jen 78 a 63 hlasů.

Další souboj se odehrál při volbě tří řadových místopředsedů. O funkce se utkalo sedm kandidátů, z nichž byli hned v prvním kole novými místopředsedy zvoleni stávající místopředseda strany a ministr mezinárodních vztahů české vlády Josef Zieleniec, dosavadní federální premiér Jan Stráský a místopředseda ČNR Jiří Vlach. V poli poražených skončil Miroslav Macek, který se po této zkušenosti dočasně stáhl z politiky, a další významní poslanci FS a ČNR. Jeho porážka mimo jiné způsobila, že poprvé a naposledy neusedl v nejvyšším vedení strany ani jediný zástupce moravského kraje.

Kongres podpořil úsilí vedení strany a jejích zákonodárců o dovršení pokojné-

ho rozdělení federace a zároveň rozhodl o oddělení slovenské části ODS. Znovu se vyslovil pro podporu vzniku zákona o třetím odboji a zákona o nepromlčitelnosti zločinů proti míru a lidskosti. Také se vyjádřil k otázce územně správního uspořádání samostatné České republiky, konkrétně se postavil odmítavě k pokusům o autonomii Moravy a Slezska.

IV. kongres ODS

27. a 28. listopadu 1993 se v severomoravské Kopřivnici uskutečnil IV. kongres ODS. Jeho nejdůležitější částí byly volby.

Staronovým předsedou se stal Václav Klaus, který byl opět jediným kandidátem. Pozoruhodný je ovšem relativně nízký počet hlasů, který obdržel. Z hlasujících 271 delegátů se pro něj vyslovilo 220 (tedy jen o něco více než 80 %). Relativně složitá byla ovšem i volba výkonného místopředsedy. I na tuto funkci byl jediný kandidát - dosavadní držitel tohoto postu Petr Čermák. Ačkoli kandidoval sám, zvolen byl až ve druhém kole, když v prvním nezískal většinu. V tomto výsledku se zrcadlila nespokojenost s jeho činností, ale i určitá personální bezradnost ODS. Tu potvrdila i další volba. Na pozice řadových místopředsedů kandidovali jen jejich stávající držitelé Josef Zielesniac, Jan Stráský a Jiří Vlach, kteří byli všichni zvoleni hned v prvním kole, a to vždy větším počtem hlasů, než při volbě předsedy obdržel Václav Klaus.

V závěrečných usneseních tohoto kongresu dominují otázky spojené s přípravou na první komunální volby, do nichž ODS vstoupí. Také je zde potvrzena pozice strany v otázce územního uspořádání, kde kongres souhlasil s úmyslem prosazovat zřízení vyšších územních samosprávných celků až od konce roku 1996. Kongres také potvrdil, že ODS se cítí být politicky úzce spřízněna s Mladými konzervativci.

V. kongres ODS

Jednání pátého kongresu, konaného 17. a 18. prosince 1994 v Karlových Varech, ovlivnila první větší aféra související s financováním ODS. Týkala se slavnostní sponzorské večeře, kterou strana uspořádala v listopadu na pražském Žofíně a kde vybrala do své stranické pokladny značný finanční příspěvek. Vyšlo totiž najevo, že večeře se zúčastnili i zástupci podniků s významným majetkovým podílem státu. Za to se ODS dočkala kritiky médií i svých koaličních partnerů. A právě koaliční partneři se stali na kongresu terčem mnoha kritických příspěvků, jež odstartoval svým projevem předseda ODS a premiér Václav Klaus.

Volební část kongresu byla místy dost dramatická. Toto konstatování se netýkalo volby předsedy. Jako již tradičně neměl Václav Klaus protikandidáta a byl zvolen plnými 266 hlasy od 282 hlasujících delegátů. Největší souboj se opět odehrál o post výkonného místopředsedy. V první volbě se dosavadnímu držiteli tohoto postu Petru Čermákovi postavili poslanec Libor Novák ze Severomoravského regionu a středočeský kandidát, náměstek ministra Vlastimil Tlustý. Ani v jednom ze tří kol první volby ale žádný z kandidátů nezískal potřebnou většinu. Do druhého a třetího kola přitom postoupili dva první jmenovaní. Protagonisty druhé volby se stali Libor Novák a nově Miroslav Macek. Vítězství nakonec slavil první jmenovaný, který v jejím prvním kole získal 161 hlasů, zatímco Macek obdržel 108 hlasů. Volba tří řadových místopředsedů se odehrála ve znamení souboje stávajících tří místopředsedů s dvěma novými protikandidáty, kterými byl ministr práce a sociálních věcí Jindřich Vodička a dosavadní výkonný místopředseda Petr Čermák. Úspěch hned v prvním kole první volby slavilo trio obhajujících kandidátů - v pořadí dle počtu hlasů: Josef Zielesniac, Jan Stráský a Jiří Vlach.

Na kongresu proběhl ještě jeden důležitý střet, jehož hlavními protagonisty se stali Václav Klaus na jedné a Josef Zieleniec na druhé straně. Šlo o střet o hlubší ideové ukotvení strany v podobě dlouhodobého politického programu. Zatímco předseda ODS byl přesvědčen, že straně stačí krátkodobé a akční programové vybavení, jež slavilo úspěchy v dosavadních volebních kláních, místopředseda strany zastával tezi, že je třeba stranu ukotvit. Zatímco na předcházejícím kongresu zvítězil Klausův názor, na tomto kongresu si vítězství připsal Zieleniec, neboť kongres uložil VR „připravit do 30. 9. 1995 návrh dokumentu s názvem ‘Politický program ODS’...a předložit tento návrh ke schválení kongresu v roce 1995“.

V závěrečných usneseních se kromě zmínky o dlouhodobém programu můžeme dočíst mimo jiné, že má strana pokračovat v důsledné transformaci země a v hledání racionálních řešení dosud problematických témat, jako je restituční tečka nebo reforma veřejné správy.

VI. kongres ODS

Další volební kongres se konal 18. a 19. listopadu 1995 v Hradci Králové. Nesl se ve znamení příprav na jarní a podzimní volby roku 1996. Schválil proto například návrh krajských lídrů. Kongres však také definitivně rozhodl o sloučení ODS s Křesťanskodemokratickou stranou, jejíž sjezd tentýž krok schválil o den dříve.

Na VI. kongresu také došlo ke schválení Politického programu ODS coby dlouhodobého základního programového dokumentu, který je platný až do dneška.

Volby tentokrát proběhly naprosto hladce. Jedinými kandidáty na předsedu a výkonného místopředsedu byli dosavadní držitelé obou funkcí – Václav Klaus a Libor Novák. Také na pozici tří řadových místopředsedů nakonec kandidovali jen stáva-

jící místopředsedové Josef Zieleniec, Jan Stráský a Jiří Vlach. Ministr vnitra Jan Ruml nominovaný na tuto funkci až na kongresu se kandidatury vzdal s tím, že podporuje dosavadní vedení strany.

Reakce uvnitř ODS na výsledky voleb do Poslanecké sněmovny 1996

ODS zvítězila ve druhých volbách za sebou. Její vítězství a především celkové výsledky však nebyly takové, jaké si sama strana představovala. Uvnitř ODS proto logicky vypukla diskuse o dalším směřování strany. A pochopitelně i odpovědnosti za dosažené volební výsledky.

Mezi první reakce na výsledek voleb patřila rezignace dosavadního výkonného místopředsedy Libora Nováka, k níž se odhodlal hned na prvním povolebním jednání VR. Oficiálně sice uvedl, že důvodem je časové zaneprázdnění v důsledku zvolení do funkce předsedy Ústavně-právního výboru Poslanecké sněmovny, mnohem spíše však šlo o vyvození osobní odpovědnosti, neboť Novák byl finančním i organizačním garantem volební kampaně. Již před volbami se navíc objevilo několik případů nejasností kolem financování strany. Zejména šlo o problémy s prokazováním totožnosti některých stranických sponzorů. Otevřel se tak jeden z hlavních problémů, které ODS brzy dostaly do stavu velkého vnitřního napětí. Novák byl VR požádán, aby svou funkci vykonával do dalšího kongresu. Zároveň začala diskuse o zrušení funkce výkonného místopředsedy i dalších změnách ve struktuře strany.

V srpnu 1996 poskytl místopředseda ODS a ministr zahraničních věcí rozhovor vlivnému deníku Mladá fronta Dnes, kde mimo jiné prohlásil, že strana se musí více

„rozkročit“ a že by neměla „znít jedním hlasem“. Tento rozhovor významně rozvířil vnitrostranickou diskusi a spolu s otázkou financování přispěl k houstnoucí atmosféře zvláště v nejužším vedení ODS.

VII. kongres ODS

První povolební kongres se konal 7.–8. prosince 1996 v Brně. Byl to první kongres, ke kterému ODS připravila speciální internetovou stránku, jejímž prostřednictvím bezprostředně informovala o jeho aktuálním průběhu.

Sedmý řádný kongres byl opět volební, ale také rozhodoval o rozsáhlé změně vnitřní struktury strany. Delegáti rozhodli o zrušení funkce výkonného místopředsedy, jež se příliš neosvědčila a byla předmětem kritiky, dále o posílení pozice regionálního článku organizační struktury a konečně o zřízení odborných komisí jako platformy pro diskusi a tvorbu programového vybavení strany. Funkci výkonného místopředsedy ve Stanovách ODS částečně nahradila funkce hlavního manažera. Nejpodstatnější změnou ve Stanovách se však stalo prodloužení funkčního období všech stranických orgánů z jednoho na dva roky. V praxi to přineslo možnost, že ne každý stranický kongres musí být kongresem volebním. Totéž od této chvíle platí i pro sněmy na všech ostatních organizačních úrovních. Otevřela se tak možnost věnovat valnou část nevolebních kongresů a sněmů otázkám a diskusím programovým, organizačním nebo třeba komunikačním.

Volební část kongresu nepřinesla žádná velká překvapení. Předsedou byl opět zvolen Václav Klaus, který byl též jediným kandidátem. Obdržel hlasy cca pěti šestin delegátů. Namísto zrušení funkce výkonného místopředsedy delegáti rozhodli rozšířit počet řadových místopředsedů ze tří na čtyři. Na tyto funkce bylo navrženo sedm kandidátů, kteří svoji kandidaturu přijali.

Všichni čtyři místopředsedové byli zvoleni již v prvním kole volby. Funkci obhájili Josef Zieleniec a Jan Stráský. Naopak neuspěl Jiří Vlach. Staronovým místopředsedou byl zvolen Miroslav Macek, pro kterého šlo o politický comeback. Tuto trojici pak doplnil bývalý předseda KDS a ministr školství Ivan Pilip. Kromě Vlacha ve volbě neuspěli Petr Čermák a Jiří Honajzer.

Závěrečná usnesení sedmého kongresu se vyjadřují k aktuálním tématům vnitrostranickým (regiony, odborné komise, práce s komunálními politiky) i celostátním (resort zdravotnictví, energetika, stav zemědělství, kapitálový trh aj.).

Zlomový rok 1997 uvnitř ODS

O některých významných událostech v životě strany byla řeč již výše v podkapitole o konci druhého Klausova kabinetu. Nyní je čas připomenout další důležité momenty zlomového roku 1997.

Již od počátku tohoto roku se ODS potýkala s různými aférami, které negativně ovlivňovaly její obraz navenek, ale i vnitřní fungování. Ponecháme-li stranou osobní aférky některých poslanců, vyvolaly největší odezvu otázky spojené s falešnými stranickými sponzory. Některé z nich se táhly již delší dobu a v roce 1997 vygradovaly. Konkrétně šlo o údajné dárce skrývající se pod jmény Lajos Bács a Radžív M. Sinha, kteří měli straně darovat 7,5 milionu Kč. Následně se ukázalo, že první jmenovaný je již po smrti a druhý o žádném daru neví. Vzápětí se ukázalo, že darů, u nichž existují zásadní pochybnosti o původu či totožnosti dárců, je více. ODS se proto ocitla v podezření z úmyslných finančních machinací. Ačkoli ještě na jaře se straně podařilo z těchto problémů vyváznout, právě jejich návrat do centra dění akceleroval spory, jež vyvrcholily v listopadu 1997.

Významným zdrojem napětí byly osobní spory vůdčích představitelů strany. Zejména dva vůbec nejsilnější straničtí hráči – Václav Klaus a Josef Zieleniec – se opakovaně střetli v názoru na nutnost dlouhodobého politického programu, existenci vnitřní názorové plurality v ODS, ale i v ad hoc otázkách. Tyto spory byly ventilovány veřejně, což vyvolávalo obraz vnitřně znesvářené strany. Do diskuse se v září zapojil i další z místopředsedů ODS. Miroslav Macek, aniž by ji projednal uvnitř strany, zveřejnil svou analýzu nazvanou Věc: Krize důvěry, v níž poukázal na řadu chyb, kterých se ODS dopustila během svého vládnutí. Konkrétně poukázal např. na nedokončenou privatizaci nebo zúžení transformace jen na ekonomiku. Na to přišla rychlá reakce ze strany předsedy a premiéra, který na počátku listopadu vystoupil s vlastní analýzou. V ní hovořil o 10 bodech, na které se podle jeho názoru musí strana soustředit.

Následné události z listopadu 1997 rozdělily ODS do dvou proudů, které však nebyly profilovány na základě odlišných názorů na ideové či programové priority. Tyto dva proudy profiloval vztah k pádu vlády Václava Klause a k událostem, které mu předcházely. Na jedné straně stáli stoupenci stávajícího předsedy Klause, jenž se rozhodl obhajovat svou funkci. Na straně druhé pak lidé, kteří se semkli kolem Jana Rumla a Ivana Pilipa, kteří Klause v listopadu vyzvali k rezignaci.

Mimořádný VIII. kongres ODS

V reakci na vývoj uvnitř strany, popsany v předešlé podkapitole i podkapitole o konci Klausovy vlády, se ODS rozhodla svolat mimořádný kongres. Kongres se konal 13.-14. prosince 1997 v Poděbradech. Jeho atmosféra byla naprosto odlišná od kongresů minulých. Hlavním bodem programu byla

volba předsedy, místopředsedů a členů výkonné rady. Ti – až na výjimku v podobě senátora Václava Bendy, který odstoupit odmítl – na své funkce rezignovali po listopadových událostech.

Již z předkongresového dění na oblastních a regionálních sněmech ODS byla patrná převaha stoupců Václava Klause. Skupině kolem Jana Rumla a Ivana Pilipa chyběl zřetelný lídr. A to i ve chvíli, kdy sám Ruml oznámil, že bude kandidovat na post předsedy strany. Kromě formy sesazení stranického předsedy a premiéra členská základna skupině vzbouřenců vyčítala fakt, že štěpí stranu v okamžiku, kdy bezprostředně hrozí, že v předčasných volbách se vlády chopí levicová ČSSD. Samotnému Rumlovi pak mnozí vlivní členové strany připomínali, že byl opakovaně vyzván a navrhován, aby kandidoval do vedení strany a ovlivňoval tak více její směřování. Nejsilnější postavení měli odpůrci Václava Klause v poslaneckém klubu strany. Jejich pozice mezi senátory byly zřetelně slabší a totéž platí o zastoupení v dalších strukturách strany včetně její členské základny.

Ve volbě předsedy, jež probíhala historicky poprvé se dvěma kandidáty, se tato převaha jednoznačně potvrdila. Václav Klaus byl zvolen 227 hlasy ze 312 možných. Obdržel tak více než 70 % hlasů delegátů. Jeho protikandidát Jan Ruml získal jen 73 hlasů, tedy ani ne jednu čtvrtinu.

Volby čtyř místopředsedů provázela kandidatura rekordního počtu třinácti uchazečů. Mezi nimi se objevila řada nových jmen, ale také mnozí straničtí matadoři, kteří dosud nikdy nekandidovali. Ze stávajících místopředsedů se rozhodl svou funkci obhajovat jediný. Miroslav Macek byl místopředsedou zvolen ve druhém kole. V prvním kole se místopředsedy stali bývalý předseda KAN Bohdan Dvořák a první žena v historii ODS, senátorka Libuše Benešová. Čtvrtým místopředsedou byl ve druhém kole zvolen primátor Českých Budějovic Miroslav Beneš. Bývalý předseda

Václav Klaus na VIII. kongresu ODS v Poděbradech (prosinec 1997)

Václav Klaus na IX. kongresu ODS v Jihlavě (duben 1998)

Delegáti IX. kongresu ODS (duben 1998)

KDS Václav Benda a poslanec Jiří Payne se sice dostali do druhého kola volby, ale tam již neuspěli. Mezi neúspěšnými nechyběli bývalý poslanec za KDS a zemědělský odborník Miroslav Tyl, poslanec a exnáměstek na ministerstvu zemědělství Vlastimil Tlustý, poslanci Jaroslav Zvěřina a Jan Klas, místopředseda Rady pro rozhlasové a televizní vysílání Petr Štěpánek, bývalý ministr kontroly Igor Němec nebo náměstek brněnské primátorky Petr Duchoň. Skupina kolem Jana Rumla po jeho nezvolení předsedou žádného kandidáta na místopředsedu nenominovala.

Kongres také zvolil členy nové VR. Mezi nimi se taktéž objevila řada nových tváří, které v následujících letech a některé z nich dodnes významně ovlivňovaly směřování ODS. Do VR bylo zvoleno i několik představitelů křídla Jana Rumla a Ivana Pilipa. To se projevilo později, kdy při finálním rozkolu odešlo celkem pět členů VR, již zamířili do nově vznikající Unie svobody.

Kongres se svými usneseními vyjádřil k několika důležitým politickým otázkám. Předně ponechal finální rozhodnutí o účasti ve formované vládě na rozhodnutí grémia ODS. Dále požádal zákonodárce ODS, aby nehlasovali pro ústavní zákon o zkrácení volebního období do Poslanecké sněmovny, ale dali přednost standardnímu postupu dle Ústavy ČR. Vyslovil se též pro veřejné objasnění sporných momentů ve financování a hospodaření ODS.

Mimořádný kongres měl dohru v podobě vzniku názorové platformy vedené Janem Rumlem a Ivanem Pilipem, kteří její vznik oznámili 19. prosince 1997. Když 30. prosince předsednictvo poslaneckého klubu v rozporu s názorem vedení ODS doporučilo čtyřem členům klubu přijmout nabídku premiéra Tošovského na vstup do jeho vlády, reagovalo na to na začátku ledna 1998 vedení strany ultimátem ministrům, podle něhož mají podat demisi, nebo odejít ze strany. 5. ledna VR vyzvala ministry a další příznivce Rumlovy platformy k opuštění strany. Hned

poté začala vlna odchodů ze strany. ODS během ní přišla o zhruba 25 poslanců, 2 senátory a řadu úspěšných komunálních politiků. Většina z nich zamířila do nově vznikající Unie svobody, mnozí však z politiky odešli – někteří nadobro. Asi o 20 procent klesl v první fázi i počet členů ODS. Jejich odchod však ještě během roku 1998 z velké části nahradila vlna příchodů nových členů.

IX. kongres ODS

Další kongres strany se konal 4. dubna 1998 v Jihlavě. Oproti předpokladu, že bude nevolební, na něm vzhledem k rezignaci jednoho z místopředsedů a několika členů VR k dílčím volbám došlo. Čtvrtým místopředsedou strany se ve druhém kole voleb stal poslanec Ivan Langer, který porazil hned 6 protikandidátů. Ve druhém kole se přitom střetl s předsedou Poslaneckého klubu Vlastimilem Tlustým.

Kongres se formou svých usnesení vyjádřil k mnoha otázkám. Za významné je možné považovat přijetí čtyř tzv. Poděbradských artikulů, formulovaných na jaře 1998 při poděbradském setkání starostů ODS, za základ volebního programu. Principy nedotknutelného soukromí, levného státu, nezadlužené budoucnosti a solidarity zodpovědných se následně staly jedním z fundamentálních programových dokumentů, platných de facto do současnosti. Kongres se vyjádřil k předvolební i povolební spolupráci. Konkrétně podpořil jednání se dvěma malými středopravicovými stranami – Demokratickou unií a Občanskou demokratickou aliancí. Ani jedno z nich sice nevyústilo do společné kandidatury, nicméně ODA se nakonec z voleb odhlásila a své příznivce vyzvala, aby volili buď ODS, nebo nově vzniklou US. Delegáti deklarovali připravenost na povolební spolupráci s nelevicovými stranami.

Kromě toho Kongres schválil nová pravidla pro přijímání sponzorských darů.

X. kongres ODS

Jubilejní desátý kongres byl prvním řádným kongresem po událostech z přelomu let 1997 a 1998. Uskutečnil se 4. a 5. prosince 1999 v Liberci. Šlo o kongres volební.

Zajímavostí při volbě předsedy byl fakt, že kromě Václava Klause byli přímo na kongresu navrženi ještě brněnská senátorka Dagmar Lastovecká a dosavadní místopředseda strany i Poslanecké sněmovny Ivan Langer. Oba však svou nominaci odmítli. Volby se tak opět konaly pouze s jedním kandidátem. Václav Klaus byl zvolen 215 hlasy z 267 hlasujících delegátů.

Na místopředsedy bylo navrženo 12 kandidátů, z toho 10 na regionálních sněmech, 2 přímo na kongresu. Mezi nominovanými nechyběli všichni čtyři stávající místopředsedové. V prvním kole byl zvolen, a tudíž obhájil svůj mandát, Ivan Langer. Ve druhém kole byli zvoleni - Petr Nečas, jenž se stal místopředsedou vůbec poprvé, aby násled-

ně v některé z nejvyšších stranických funkcí setrval po dobu plných 14 let, a obhajující Miroslav Macek. Ve třetím, čistě dámském kole voleb posledního místopředsedy, obhajující Libuše Benešová porazila Dagmar Lastoveckou.

Z politických usnesení desátého kongresu ční návrh ODS na vytvoření supervelké vládní koalice složené z ČSSD, ODS, KDU-ČSL a US, která by vystřídala menšinovou vládu Miloše Zemana. Tento návrh se nicméně nesetkal s pochopením ani u jedné ze zmínovaných tří ostatních stran. Kongres také požádal poslance a senátory, aby dokončili připravované ústavní reformy a reformu volebního systému do Poslanecké sněmovny. Z hlediska vnitrostranického má velký význam i další usnesení, které ukládá VR svolat na jaro 2000 Ideovou konferenci a žádá členy stínové vlády, aby na ní podali zprávu o své činnosti. Neméně důležité je i usnesení, které odsuzuje setrvání členů ODS v radničních koalicích s KSČM.

Delegáti XI. kongresu ODS (Plzeň 2000)

XI. kongres ODS

Jedenáctý řádný kongres uvítala 15. října 2000 Plzeň. Nevolební kongres byl především přípravou na třetí senátní a první krajské volby. Nové krajské struktury země se přizpůsobovala i ODS. Proto byli na tomto kongresu dovozeni členové VR za nově vzniklá regionální sdružení Karlovarského, Pardubického a Olomouckého kraje.

XII. kongres ODS

První třídní kongres v historii ODS hostila ve dnech 2. – 4. listopadu 2001 Ostrava. Kongres se nesl v předvolební atmosféře. Zásadním momentem kongresu se stalo prohlášení Václava Klause, že z výsledků nadcházejících voleb do Poslanecké sněmovny vyvodí osobní důsledky. První předseda ODS tak poprvé připustil svůj odchod z funkce. Klaus každopádně opět kandidoval jako jediný kandidát na předsedu a s velkým přehledem také uspěl, když získal více než 90 procent hlasů delegátů (konkrétně 242 z 263).

Velký boj byl naopak sveden o pozice místopředsedů. Do souboje se zapojilo 10 kandidátů, mezi nimiž nechyběli ani tři z obhájců tohoto postu. Nekandidoval jen Miroslav Macek, který na svou funkci rezignoval již v září 2001 poté, co se staly terčem kritiky jeho podnikatelské aktivity kolem privatizace České spořitelny. Poprvé v historii kongresů nebyl ani jeden z kandidátů zvolen v prvním kole. Do druhého kola proto postoupila osmička kandidátů. V tomto kole prošli do vedení ODS dva kandidáti – obhajující Petr Nečas a nováček, poslanec a stínový ministr zahraničních věcí, Jan Zahradil. Ve třetím kole se pak střetli Ivan Langer, Vlastimil Tlustý a Miroslav Beneš. Uspěl první a třetí jmenovaný – tedy obhájce postu Langer a vracející se Beneš. Naopak zvolen nebyl šéf poslanců ODS Tlustý, a to

navzdory faktu, že v prvním i druhém kole získal vždy druhý nejvyšší počet hlasů mezi nezvolenými kandidáty. Vedení strany opustila i nezvolená Libuše Benešová.

Na dvanáctém kongresu byla přijata další změna stanov. Asi nejdůležitější změnou bylo ustanovení zakotvující klíč pro počet členů VR za jednotlivé regiony. Namísto dosavadního pravidla byla jako zásadní kritérium stanovena velikost členské základny. Za každých započatých 1000 členů obdržel region jednoho zástupce ve VR. Šlo o ustanovení, které na první pohled vyhlíželo logicky, avšak v praxi se ukázalo jako velmi kontroverzní. Motivovalo totiž místní, oblastní a krajské organizace strany k širokému náboru členů namísto snahy o co nejlepší volební výsledky.

Reakce na volební porážku

Sněmovní volby v roce 2002 přinesly ODS druhou porážku v řadě. Uvnitř ODS se rozhořela diskuse o tom, jak na tuto porážku reagovat. Někteří členové volali po rezignaci celého vedení ODS, jiní ji spíše bagatelizovali. Jedním z hlavních kritiků se stal senátor Přemysl Sobotka, který v reakci na vlněný přístup vedení sám rezignoval na místo ve výkonné radě.

Václav Klaus po delším váhání splnil svůj slib a z porážky vyvodil osobní odpovědnost. Rozhodl se svolat mimořádný volební kongres a na něm již nekandidovat na žádnou funkci. Spolu s ním dali své funkce k dispozici i další členové vedení strany. První předseda se zároveň rozhodl, že bude usilovat o post prezidenta republiky. Ale to vše už je součástí kapitoly věnované předsednictví Mirka Topolánka.

Ideové konference ODS

Myšlenka pořádat speciální konference věnované výhradně otázkám ideového a programového směřování vznikla po roce 1998, kdy ODS odešla do opozice. V té době začala usilovat o zřetelnější profilaci v konkrétních politických otázkách.

První ideová konference pod heslem „Co dělat se zemí, kde se již dlouho nevládne“ se uskutečnila na konci května 1999. Konference se věnovala skutečně fundamentálním otázkám, o čemž svědčí i její výsledky. Její jednání bylo rozděleno do šesti sekcí - obecně ideové, zahraničně-bezpečnostní, ekonomické, sociální, sekce Veřejná správa, právo, občan a ekologické sekce. Projednávana byla témata čistě ideová i ryze praktická. Mnozí členové strany přicházeli s novými nápady a náměty, z nichž některé se následně staly trvalou součástí programové výbavy ODS. Média si především všimla přihlášení se k eurorealismu a také zásad představených místopředsedou strany Miroslavem Mackem. Zároveň se objevily otazníky nad neujasněnou pozicí strany v oblasti sociální, dále jistý střet technokratismu, ideovosti a odbornosti, který brání přicházet s opravdu věcnými návrhy a řada dalších sporných bodů.

Druhá ideová konference ODS se uskutečnila 11. června 2000. Nesla název „Svobodný prostor svobodným občanům“. Její charakter byl jiný, neboť základem byla debata nad materiály, které připravili jednotliví stínoví ministři strany a jejich týmy. Na této ideové konferenci poprvé zazněl rozpracovaný návrh tzv. rovné daně, který představil stínový ministr financí Vlastimil Tlustý. Diskuse dále pokračovala v sekcích, které tentokrát více kopírovaly resortní dělení: vnější bezpečnost a zahraniční politika, vymahatelnost práva a vnitřní bezpečnost, ekonomika a finance, místní rozvoj, zemědělství a životní prostředí, zdravotnictví a sociální věci, školství a kultura.

Prozatímní vyvrcholení ideové a programové diskuse přinesla třetí ideová konferen-

ce, která se konala 21. a 22. dubna 2001. ODS při té příležitosti oslavila desetileté výročí své existence, které této konferenci dalo název „Deset let ODS“. Strana také vydala Kroniku ODS, jejíž autorkou byla bývalá předsedkyně Senátu Libuše Benešová a která pojednávala o prvních deseti letech strany. Konference se zúčastnilo 450 delegátů a hostů z organizací jako Mladí konzervativci nebo Konfederace politických vězňů. Šlo tak o jednu z největších reprezentativních akcí ODS v její historii. Konferenci svým projevem zahájil předseda ODS Václav Klaus. Po zahájení pokračoval program společným zasedáním. Následně se účastníci rozdělili do čtyř sekcí a diskutovali o nejrůznějších tématech. První sekce se věnovala postavení ODS na politické scéně, idejím a tématům, na nichž se profiluje a může profilovat do budoucna. Stranou však nezůstaly ani otázky vnitřního fungování strany, politická taktika či vysvětlování tzv. opoziční smlouvy. Závěr této sekce byl jasný: ODS by měla zůstat pravicovou stranou, avšak stranou univerzálního typu, která je schopna integrovat liberální i konzervativní proud. Ve druhé sekci se probírala témata shrnutá do jejího názvu „Česká republika v Evropě“. ODS zde zdůraznila důležitost transatlantické vazby a členství v NATO. Potvrdila také svůj postoj k budoucí podobě EU, jasně vycházející z liberálně konzervativních principů, jež odmítají EU jakožto evropskou federaci. Další dvě sekce se zabývaly otázkami státu a veřejných služeb, resp. veřejnými financemi. Mediálně nejvýznamnější součástí této ideové konference byla prezentace dokumentu Manifest českého eurorealismu, který představil stínový ministr zahraničních věcí Jan Zahradil se svým týmem. Tento dokument se nikdy nestal oficiální stranickou linií ODS, nicméně byl tak vnímán velkou částí médií a také veřejnosti. Ve spojení s některými tématy, která ODS o necelý rok později prezentovala ve své kampani ke sněmovním volbám, způsobila straně značné problémy s vysvětlováním, jaký postoj vlastně ODS zaujímá vůči přistoupení ČR do EU.

III. Ideová konference ODS (duben 2001, Praha)

Ivan Langer na III. Ideové konferenci ODS (duben 2001, Praha)

Vznik krajů a jejich vliv na fungování ODS

Jeden z významných mezníků v historii ODS představuje vznik čtrnácti krajů, k jejichž vytvoření došlo po prvních krajských volbách v roce 2000. Na tuto událost ODS logicky reagovala změnou své struktury. V prvé řadě se z původních osmi regionálních sdružení přetransformovala na čtrnáct.

Ruku v ruce se vznikem krajů šla i druhá důležitá změna, a to nová úprava volebního systému pro volby do Poslanecké sněmovny, platná od voleb v roce 2002. Klíčovými volebními jednotkami se zde staly nově vzniklé kraje, v nichž byly předkládány kandidátní listiny v čele s krajskými lídry a také rozdělovány všechny mandáty, jež byly přiřknuty kraji na základě počtu odevzdaných hlasů.

Z krajů se tak během dvou let staly nejvýznamnější politické jednotky v zemi. To se projevilo v životě všech relevantních politických stran. Protože strana první i druhé krajské volby vyhrála a obsadila většinu křesel hejtmanů, resp. měla podíl ve všech krajských vládách, a zároveň vedení ODS ponechávalo novým krajům velkou samostatnost při skládání kandidátních listin pro sněmovní volby, projevila se existence této nové entity v ODS opravdu rychle. A to ne vždy pozitivně, neboť mnohé kraje se staly místy účelového náboru nových členů a jiných problémů, které stranu sužovaly v dalších letech.

Stínové vlády ODS

Vědoma si své složité pozice po uzavření tzv. opoziční smlouvy s ČSSD, vedena snahou o vytváření srozumitelné opoziční alternativy, ale i inspirována vzorem anglosaské politické kultury Občanská demokratická strana v září 1998 vytvořila svou první stí-

novou vládu. Ta vznikla jako protipól vládě skutečné. V čele vlády logicky stanul předseda ODS Václav Klaus. Vláda čítala celkem 14 členů, jeden byl po dobu její existence vyměněn (Mirek Topolánek vystřídal Vladimíra Budinského v čele resortu průmyslu a obchodu). Devět ze stínových ministrů pocházelo z řad poslanců, další tři, resp. čtyři ministři byli zvoleni do Senátu. V čele klíčových stínových resortů stáli Ivan Langer (vnitro), Jan Zahradil (zahraničí), Petr Nečas (obrana), Vlastimil Tlustý (finance). Ve stínové vládě byly i dvě ministryně – Libuše Benešová (práce a sociální věci) a Eva Dundáčková (spravedlnost). Její činnost byla soustředěna na zpracovávání alternativních pozičních dokumentů, koncepcí a návrhů k vládním předlohám. Místem, kde byly tyto dokumenty prezentovány, byly tiskové konference strany, kongresy ODS a také ideové konference, především ta druhá, jež se konala v červnu 2000.

Ve vytváření stínové vlády pokračoval i Klausův nástupce v čele ODS Mirek Topolánek. V březnu 2003 proto byla jmenována druhá stínová vláda s Topolánkem jako stínovým premiérem a celkem 14 členy. Většina členů opět pocházela z řad poslanců. Všechny čtyři klíčové resorty obsadili stejní politici jako v první, Klausově, stínové vládě. Také v tomto stínovém kabinetu zasedaly dvě ženy – Alena Páralová (práce a sociální věci), resp. Miroslava Němcová (kultura). I tato stínová vláda se soustředila na předkládání alternativ vůči koaličním vládám v čele s Vladimírem Špidlou, Stanislavem Grossem a Jiřím Paroubkem. Výsledkem práce jednotlivých členů vlády byly resortní dokumenty shromážděné v tzv. Modré knize. Většina z nich se následně stala základem pro volební program pro volby 2006, které ODS vyhrála a po kterých Mirek Topolánek skládal hned dva vládní kabiny. V prvním i druhém kabinetu zasedli mnozí ze stínových ministrů.

Složení stínové vlády (1998-2002)

Miroslav Beneš	stínový ministr pro místní rozvoj
Libuše Benešová	stínová ministryně práce a sociálních věcí
Eva Dundáčková	stínová ministryně spravedlnosti
Miloslav Kučera	stínový ministr zemědělství
Ivan Langer	stínový ministr vnitra
Miroslav Macek	stínový ministr zdravotnictví
Václav Mencl	stínový ministr životního prostředí
Petr Nečas	stínový ministr obrany
Miroslava Němcová	stínová ministryně kultury
Martin Říman	stínový ministr dopravy a spojů
Vlastimil Tlustý	stínový ministr financí
Mirek Topolánek	stínový ministr průmyslu a obchodu (od 6. 4. 2000)
Vladimír Budinský	stínový ministr průmyslu a obchodu (26. 9. 1998 - 21. 3. 2000)
Jan Zahradil	stínový ministr zahraničních věcí
Jaroslav Zvěřina	stínový ministr školství

Složení stínové vlády (2003-2006)

Petr Nečas	stínový ministr obrany
Vlastimil Tlustý	stínový ministr financí
Ivan Langer	stínový ministr vnitra
Jan Zahradil	stínový ministr zahraničních věcí
Miroslava Němcová	stínová ministryně kultury
Petr Bendl	stínový ministr dopravy a spojů
Jiří Pospíšil	stínový ministr spravedlnosti
Walter Bartoš	stínový ministr školství
Tomáš Julínek	stínový ministr zdravotnictví
Jiří Papež	stínový ministr zemědělství
Alena Páralová	stínová ministryně práce a sociálních věcí
Martin Říman	stínový ministr průmyslu a obchodu
Petr Gandalovič	stínový ministr pro místní rozvoj
Bedřich Moldan	stínový ministr životního prostředí

Peníze by na sebe vsadil jen Topolánek

Volba šéfa ODS: sázková kancelář favorizuje Nečase

Na Topolánkovi mohli vydělat i sázkaři

Františkovy Lázně, 16. 12. 2002

Vítězství Mirka Topolánka ve věrejší dramatičtější boji o nového šéfa ODS, který po dvanácti letech v čele strany vystřídal Václava Klause, mohlo výrazně potěšit také některé sázkaře.

Bookmakeři Tipsportu i Sazky totiž Topolánka za favorita rozhodně nepovažovali. Ještě minulý týden bylo možné sázet na nového šéfa ODS v kursu až 15:1.

Jasným favoritem byl těsně před věrejší volbou Petr Nečas, jehož kurs spadl z původních 3:1 až na 1,65:1. Pokud na jeho vítězství někdo vsadil například 100 korun, vyhrál pouhých pětadesát. Jak si stojí mezi sázkaři, sledoval i samotný Topolánek, který po celou dobu tvrdil, že ho bookmakeři podceňují.

Ještě před několika dny si na Topolánka chtěl vsadit i dnes již bývalý místopředseda občanských demokratů Ivan Langer. Nakonec si prý ale nevsadil, protože na to zapomněl.

(kop)

2002—2010

PŘEDSEDNICTVÍ

MIRKA TOPOLÁNKA

Topolánek vystřídal v čele ODS Klaus

Josef Kopecný, Pavel Baroch

www.fred.cz/autor

Františkovy Lázně, 16. 12. 2002

Novým předsedou ODS se včera na kongresu strany ve Františkových Lázních stal překvapivě místopředseda Senátu Mirek Topolánek.

V čele druhé největší strany v zemi vystřídal Václava Klause, který je v roce 1991 zakladatel. Klaus se pak delegáti zvolili čestným předsedou.

Topolánek ve velmi vyrovnaném a dramatickém souboji nejprve v prvním kole vyřadil Jana Zahradníka a ve druhém porazil Petra Nečása považovaného za největšího favorita. Topolánek přitom do vedení strany nominoval pouze jediný kandidát organizace strany v Liberci, zatímco Nečas měl čtyři nominace a Zahradník tři.

Vítězství Topolánka nepotěšilo Klause. „Jedlý problém je v tom, že někteří ho vystříkali do této funkce s očekávanými, která jsou spíše je-

Mirek Topolánek vzápětí poté, co byl zvolen novým předsedou ODS

lich očekávanými, a řekl, aniž by vstoupil, koho má předsat na mysl.

Topolánek již dříve Klause kritizoval, že ztratil smysl pro realitu a že ho příliš ovlivňují lidé z nejbližšího okolí. Nový šéf ODS do

klání o pozici předsedy vstoupil vzápětí poté, kdy svou kandidaturu volal moravskoslezský hejtmán Evžen Tošenovský, jehož zvolení si Klaus také nepřál.

Přímě na kongresu přítom Topolánek prohlásil, že byl vždy ke Klausovi kritický, ale zároveň loajální. Klaus se podle něj myslí, když se domnívá, že je vůdcem rebelie regionálních organizací proti dosavadnímu vedení strany.

„Nákl ideologii je a zůstane s trochu nadsázkou klausismem. Nemušim programově uhybat ani o milimetr. To, co neumíme, je náš program prodát,“ řekl Topolánek. Jeho hlavní prioritou je výhra v příštích parlamentních volbách.

ODS včera zvolila i další členy vedení. Prvním místopředsedou, což je nově zřízená funkce, se stal Zahradník. Nečas se stal jen řadovým místopředsedou, stejně jako místopředsedou zřetězový Miroslav Němčivý a středočeský hejtmán Petr Beránek.

Premiér a předseda vlády ČSSD Vladimír Špidla včera prohlásil, že vztahy o ODS se nijak významně nezmění ani poté, co se obmění vedení občanských demokratů.

Kongres ODS, str. 2 a 3, komentář, str. 11

Mám Klause rád

Ríká pro LN nový šéf ODS Mirek Topolánek

FRANTIŠKOVY LÁZNE. Miroslav Němčivý, Mirek Topolánek a další členové ODS. V pozadí je Mirek Topolánek. V pozadí je Mirek Topolánek.

LN: Mirek Klause pro včera zvolení šéf ODS, že vás do kandidatury zvolili lidé, kteří od toho jsou spíše očekávanými, než jste očekávanými. Mirek Klause pro včera zvolení šéf ODS, že vás do kandidatury zvolili lidé, kteří od toho jsou spíše očekávanými, než jste očekávanými.

Nový šéf ODS: bodrá povaha a silné výroky

První představa ODS

Když se ozvala novostříti štát Mirek Topolánek, co pochopila za svůj nepřítel handicap, blázně se ozvala: „Svoji přirozenost a ležky ostří odváru. Ale hejtně se už třeba nedávám rozhodovat na ložkách.“ Předseda senátu ODS a po značné nepříteli Klauseho řekl: „Mám pocit, že Klaus je alergický i na svůj vlastní smích.“ Rádví Topolánek, který na spojil smloudu Klause postavit svou předsedou.

Na kongres ODS to však bylo jiné, kde Topolánek nepotěšil Klauseho. Když řekl, že ODS nepotřebuje novou ideologii, což mělo být její „klausismem“.

Sotavský hejtmán Topolánek, který do včerejšího večera vstoupil až v roce 1996 – předškolní představa seznámených představa – má dva roky na to, aby zjistil, zda je „vůdcem směřující, či věrně-samotělný, či jen představa, či jen představa, či jen představa, či jen představa.“

Podle kolegů je člověkem, se kterým se dá rozumět a mluvit – a s nímž je i klauz. Když byl v čele ODS, byl s ním velmi přátelský a měl ho rád. Když byl v čele ODS, byl s ním velmi přátelský a měl ho rád.

Mirek Topolánek ovládl ODS

ODS si po 12 letech zvolila nového předsedu ● Prvním místopředsedou se stal Jan Zahradník

FRANTIŠKOVY LÁZNE. Po 12 letech se včera na kongresu strany ve Františkových Lázních stal novým předsedou Mirek Topolánek.

Topolánek vstoupil do závěrečné představy poté, co byl zvolen novým předsedou ODS. Topolánek vstoupil do závěrečné představy poté, co byl zvolen novým předsedou ODS.

- Jak se volil předseda ODS**
Jednotlivci	116 hlasů
1. Petr Nečas	116 hlasů
2. Mirek Topolánek	109 hlasů
3. Jan Zahradník	103 hlasů
4. Miroslav Němčivý	17 hlasů

V čele s místopředsedou klause spěl Jan Zahradník. Šel si k místopředsedovi „Jednotlivci předsedy“ strany Zahradníkovi pomohli klause předsedy strany Langra, který po vítězství Mirek Topolánek měl novým místopředsedou klause kandidaturu.

Čestný člen ODS Miroslav Němčivý, který byl zvolen místopředsedou klause kandidaturu. Čestný člen ODS Miroslav Němčivý, který byl zvolen místopředsedou klause kandidaturu.

VOLEBA NOVÉHO ŠÉFA ODS V LN

Mirek Topolánek na www.lidovky.cz
Nový šéf ODS bude on-line odpovídat na otázku: „Máte-li nějaké návrhy na změny v programu ODS?“

Mirek Topolánek, který se stal novým předsedou ODS

Měl jsem jiné favority

Ríká pro LN odstupující šéf ODS Václav Klaus

FRANTIŠKOVY LÁZNE. Po dvoudenním ležech odešel z čela ODS a šel se fakovsky postavit. Ve funkci je nyní Mirek Topolánek, který se stal novým předsedou ODS.

LN: Některá volba předsedy určitě nezodpovídá podle předsedu. Václav Klaus řekl, že Klaus se stal novým předsedou ODS. Klaus se stal novým předsedou ODS.

ODS chystá stínovou vládu

První představa ODS

LN: První představa ODS Mirek Topolánek. První představa ODS Mirek Topolánek. První představa ODS Mirek Topolánek.

Nový šéf po Klausovi nemůže být člověkem na jedno použití

LN přináší rozhovor s dalším kandidátem na předsedu ODS, senátorem Mirkem Topolánkem

LN: Mirek Topolánek, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS. Mirek Topolánek, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS.

LN: Mirek Topolánek, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS. Mirek Topolánek, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS.

LN: Mirek Topolánek, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS. Mirek Topolánek, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS.

LN: Mirek Topolánek, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS. Mirek Topolánek, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS.

LN: Mirek Topolánek, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS. Mirek Topolánek, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS, že se stane šéfem ODS.

Historie ODS

2002-2010

Předsedou ODS byl Mirek Topolánek zvolen na jejím XIII. kongresu, který se uskutečnil v prosinci roku 2002 ve Františkových Lázních. Poprvé šlo o volbu, která probíhala mezi větším počtem kandidátů a rozhodlo ji až druhé kolo. Nový předseda, jehož volba byla pro mnohé překvapením, měl před sebou přetěžký úkol. Provést stranu všemi nástrahami, které na ni čekaly po odchodu „otce zakladatele“ z jejího čela. A prakticky rovnou na prezidentský post!

Pod Topolánkovým vedením šla ODS dlouho od vítězství k vítězství. Nový předseda nejprve významně přispěl k volbě Václava Klause prezidentem republiky (2003). Následovala série vítězství v historicky prvních volbách do Evropského parlamentu (2004), senátních a krajských volbách (2004) a konečně volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2006, kdy ODS dokázala získat vůbec největší podíl

hlasů a mandátů ve své třicetileté historii. Vítězná série ovšem pokračovala i volbami do Senátu a obecních a městských zastupitelstev na podzim roku 2006 a dále obhajobou prezidentského mandátu Václavem Klausem (2008). V roce 2009 vyhrála ODS druhé volby do Evropského parlamentu.

Výjimkou a zároveň předělem na vítězné cestě byly krajské a senátní volby v roce

2003

- V. Klaus zvolen prezidentem
- Referendum o přistoupení k EU

2004

- Vítězné evropské, krajské a senátní volby
- Vstup do EU

2005

- Návrh na rovnou daň

2006

- Vítězné sněmovní volby
- M. Topolánek premiérem

2008, kdy se země prohnala „oranžová tsunami“. ČSSD ovládla všech 13 krajů i volby do horní parlamentní komory. ODS nicméně dokázala zůstat druhou nejsilnější stranou v krajích a udržela i svou pozici nejsilnější strany v Senátu.

Až do sněmovních voleb 2006 zůstala ODS na celostátní úrovni v konstruktivní opozici. Také to významně přispělo k jejímu volebnímu triumfu.

Sněmovní volby 2006 přinesly patový výsledek. Síly ODS, KDU-ČSL a Strany zelených (SZ), které vyjádřily úmysl spolupracovat ve vládní koalici, a levicové opozice tvořené ČSSD a KSČM byly vyrovnané. Za této situace Mirek Topolánek sestavil první ze svých dvou vlád. Šlo o menšinový kabinet postavený výhradně na nominantech ODS z řad členů i mimo stranu.

Poté, kdy tato vláda nezískala důvěru Poslanecké sněmovny, Topolánek sestavil svůj druhý kabinet. Koaliční vláda ODS, KDU-ČSL a SZ následně díky podpoře dvou poslanců

zvolených za opoziční ČSSD získala důvěru. Druhá Topolánkova vláda padla v březnu 2009, kdy jí Poslanecká sněmovna vyslovila nedůvěru. Její konec přišel v období, kdy vláda úspěšně řídila historicky první české předsednictví EU a na aktu vyslovení nedůvěry se pohříchu podíleli nejen poslanci opozičních stran, ale také čtyři poslanci zvolení za vládní ODS a SZ.

Po pádu Topolánkova kabinetu nastoupila úřednická vláda Jana Fischera, do které ODS vyslala své nominanty. Její mandát měl původně být ohraničen předčasnými sněmovními volbami. K těm však v důsledku nálezu Ústavního soudu nedošlo. A tak Fischerův kabinet dovládl až do termínu řádných voleb.

Po sérii mediálních útoků a pod tlakem části strany Mirek Topolánek na začátku dubna 2010 odstoupil ze své funkce předsedy a rozhodl se, že již nebude kandidovat ani do sněmovních voleb. Vedení strany do voleb převzal její dosavadní místopředseda Petr Nečas.

2007

- Druhá Topolánkova vláda

2008

- V. Klaus znovu prezidentem
- Porážka v krajských a senátních volbách
- Globální finanční a ekonomická krize začíná

2009

- Nedůvěra Topolánkove vládě
- Vítězné volby do EP

2010

- Sněmovní volby

Mezinárodní kontext (2002-2010)

Teroristické útoky z 11. září 2001 odstartovaly období změny mezinárodního systému. První roky Topolánkova předsednictví v ODS se tak odehrávaly ve znamení války proti terorismu, konkrétně válečných konfliktů v Afghánistánu a Iráku i v řadě dalších sousedících oblastí, které od počátku vyvolávaly mnohé kontroverze. A to nejen mezi zeměmi demokratického světa a autoritářskými režimy, ale i v rámci západního světa. Válka proti terorismu totiž mimo jiné odhalila řadu problémů moderních demokracií v čase, kdy je možné sledovat zabíjení v přímém přenosu a kdy o volebních vítězstvích rozhodují vteřiny špatné koncentrace politiků či jednotlivá pronesená slůvka. Tyto vnitřní problémy demokracií se zpětně promítaly do vztahů mezi spojenci na obou stranách Atlantiku. Na mnoha místech západního světa vzplál oheň antiamerikanismu, jaký svět zažil naposledy v době vietnamské války.

V čele USA stál až do roku 2008 republikán George W. Bush, kterého vystřídal demokrat Barack Obama. První jmenovaný hleděl na některé země střední a východní Evropy jako na potenciální spojence, kteří by mohli suplovat západní země, jež se odmítly podílet na jeho vizi mezinárodního systému. Tyto snahy se do určité míry podařilo naplnit. K završení tohoto Bushova úsilí v podobě umístění americké vojenské základny, konkrétně radarové základny v Česku či Polsku, však nakonec nedošlo. Obamův nástup tento neúspěch jen podtrhnul.

První fázi Topolánkova působení na pozici předsedy ODS ovšem také provázela finální část východního rozšíření Evropské unie. V roce 2004 se historicky nejvíce rozšířil počet členů Unie, když se jejími členy stalo osm zemí postkomunistické střední a východní Evropy včetně České republiky a také dva středomořské státy. O tři roky

později se pak EU rozšířila o další dvě balkánské země. V roce 2007 tedy počet členských zemí vyšplhal k číslu 27. Těžiště EU se tak přesunulo daleko více do středu Evropy. To však nezabránilo řadě prnutí, která právě mezi „starými“ a „novými“ členskými státy posléze vznikla. Jejich příčiny byly různé. Na jedné straně šlo o rozdílné pohledy společné politiky a jejich přenášení na evropskou úroveň. Předmětem svárů se ale stalo i dodržování základních unijních svobod, především pak volného pohybu osob mezi členskými zeměmi. A samozřejmě také odlišné postoje vůči snahám o evropskou koordinaci zahraniční a bezpečnostní politiky na úkor NATO, které souvisely i s otázkou boje proti terorismu, vojenských misí, ale i pronikání evropských struktur do sféry vnitřní bezpečnosti členských zemí.

Souběžně s východním rozšiřováním probíhal proces prohlubování evropské integrace směrem k federalizaci. Prvním významným pokusem byla tzv. Smlouva o Ústavě pro Evropu, která vznikla během let 2002 až 2004. Tuto smlouvu, jejímž cílem bylo nejen nahradit složitou strukturu smluv EU jediným právním předpisem, ale také prohloubit integraci v mnoha oblastech, nicméně odmítla referenda v Nizozemsku a Francii konaná v roce 2005. Nutno dodat, že tento návrh štěpil i českou politickou scénu, která s ratifikací čekala až na výsledek obou referend. ODS vystupovala jednoznačně proti ratifikaci.

Značná část evropské politické reprezentace však neohodlala své záměry vzdát. Proto již o dva roky později vznikla tzv. Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o EU a Smlouvu o založení ES (dále „Lisabonská smlouva“). Ta sice ponechala v platnosti zakládající evropské smlouvy, ale zároveň přejala většinu změn obsažených v původní Smlouvě o Ústavě pro Evropu. A tedy evropskou integraci značně prohloubila. Konkrétně zavedla právní subjektivitu EU jako celku. Dále převedla většinu z tzv. druhého

a třetího pilíře, tedy ze záležitosti týkajících se společné zahraniční a bezpečnostní politiky, resp. policejní a justiční spolupráce, přímo pod evropské orgány. Lisabonskou smlouvou byl také opuštěn systém trojí většiny a zaveden systém dvojí většiny při hlasování v Radě EU. To v praxi znamená oslabení menších států ve prospěch větších. Lisabonská smlouva byla nakonec ratifikována všemi členskými zeměmi EU. ČR byla poslední zemí, kde k tomu došlo. Výhrady ke smlouvě měla značná část ODS a také prezident Klaus, který velmi dlouho otálel se svým podpisem.

Poslední roky Topolánkova působení v čele ODS poznamenala globální finanční a ekonomická krize, která začala americkou hypoteční krizí a následně se převalila do celého světa. Krize otrásla veřejným míněním v řadě západních zemí, oslabila důvěru v demokracii a kapitalismus a urychlila změny na politických scénách mnoha sousedních i vzdálenějších zemí. Ty se posléze nevyhnuly ani České republice, ale to bychom již předbíhali.

Česká republika v době Topolánkova předsednictví zakončila svou cestu do Evropské unie. ODS sice v té době dlela v opozičních lavicích, nicméně z dostupných dat jasně vyplývá, že to byli právě její voliči, kdo v referendu o přistoupení konaném 13. června 2003 rozhodli o vstupu do EU. Z účastníků referenda se celých 40 % přihlásilo k volbě ODS a z nich plných 86 % hlasovalo pro vstup. Zdárně se rozvíjelo členství ČR v NATO, jakkoli postoj jednotlivých vlád k závazkům z toho vyplývajícím procházel určitým vývojem. Zatímco vlády vedené ČSSD se k závazku stavěly macešsky, Topolánkovy kabinetů byly mnohem vstřícnější. Česká republika v době předcházející našemu vstupu značně zintenzivnila vztahy se sousedními zeměmi a také v rámci V4. Již první roky po přistoupení však ukázaly, že se postoje k řadě bodů mezinárodní agendy hodně liší.

*Summit G20
(duben 2009, Londýn)*

M. Topolánek a V. Klaus s americkým prezidentem G. W. Bushem

Domácí společenský, politický a ekonomický kontext

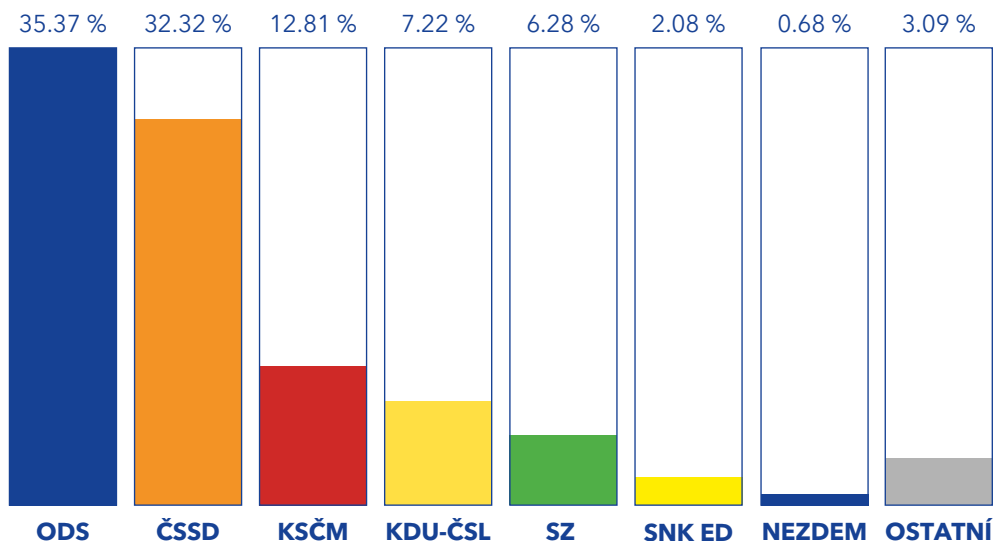
První roky Topolánkova éry se nesly ve znamení etablování ODS jako plnohodnotné alternativy vůči ČSSD i jí vedeným koaličním vládám na čele s Vladimírem Špidlou (2002-4) a Stanislavem Grossem (2004-5). Vládní angažmá KDU-ČSL a především US-DEU vytvořilo prostor pro nebývalou dominanci občanských demokratů ve středopravé části politického spektra. Dá se říci, že ODS zde přes snahu etablovat některá nová uskupení (např. SNK-ED) v této době neměla na pravici žádného reálného konkurenta. Důležitou příčinou byla Topolánkova strategie v kostce představená jako „tvrdé jádro a měkký obal“. Neboli snaha vstřícnější a otevřenější politikou přilákat k tradičním voličům i další

voličské skupiny. Tato snaha byla korunována úspěchem v řadě voleb. A také v historicky prvním a jediném celostátním referendu o přistoupení země k Evropské unii, kde právě hlasy sympatizantů ODS rozhodly o vcelku jednoznačném „ANO“.

Druhou část Topolánkova předsednictví ODS lze bez rozpaků označit za zlatý věk stranického bipolarismu. Obě nejsilnější strany levice a pravice, tedy sociální a občanskí demokraté, měly ve svém čele osobnosti schopné své strany dovést k vynikajícím volebním výsledkům. Za vrchol je možné považovat sněmovní volby v roce 2006, kdy obě strany dosáhly historických zisků z hlediska podílu hlasů, ale především poslaneckých křesel.

Nebývalé posílení obou hlavních stran však bylo doprovázeno řadou vnitřních problémů. Mezi ně patřily účelové náborové členů nebo větší a větší rozdíly v názorech a zá-

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v roce 2006

jmech stranických ústředí a regionálních organizací. Ty byly stále více medializovány a stále více se projevovaly ve vnitřním pnutí. U ODS pak vyvrcholily právě v hlasování dvou jejích poslanců (Vlastimila Tlustého a Jana Schwippela) pro vyslovení nedůvěry Topolánkově vládě.

Do posledních dvou let Topolánkova vedení ODS i jejího vládního působení zásadně vstoupila globální finanční a hospodářská krize. Její důsledky byly nejen ekonomické, ale především společenské a politické. Vzrostla nedůvěra veřejnosti vůči politickým stranám i odhodlání hledat nové politické alternativy. Odložení předčasných voleb na řádný termín poskytlo novým alternativám dostatek času na etablování. Potenciál bipolárního stranického systému, postaveného na jasně profilovaných stranách vedených silnými osobnostmi, se v závěru Topolánkova předsednictví významně užil.

Jak se mělo brzy ukázat, nešlo jen o dočasnou, nýbrž trvalou tendenci. Česká politika v třídění politického spektra, nahrazování tradičních stran novými alternativami různého typu a narůstající voličské volatilitě následovala mnohé jiné evropské země.

Ekonomický vývoj České republiky v letech 2003-2010

Česká republika v letech Topolánkova předsednictví ODS prakticky nepřetržitě ekonomicky rostla. V letech 2003 až 2007 představoval roční reálný růst HDP vždy minimálně 3,5 %. Ke změně došlo až po nástupu globální krize, která v prvním roce srazila růst na 2,5 % a v roce 2009 dokonce do minusových hodnot. S tím souvisel i růst a následný pokles inflace. Od roku 2004 také setrvale klesala míra nezaměstnanosti, která v roce 2007 poslala Českou republiku na špičku mezi zeměmi EU. Krize samozřejmě přinesla nárůst nezaměstnanosti, nicméně její kolísání kolem 7 % bylo ve srovnání s většinou ostatních evropských zemí stále unikátnější.

Za vlád vedených sociálními demokraty výrazně vzrostlo zadlužení země, postavené na neustálém nárůstu mandatorních výdajů státu. Státní rozpočty setrvale končily ve vysokých deficitech. Po nástupu vlád Mirka Topolánka se deficity podařilo krátkodobě snížit. Krize je však v závěru vládnutí pravice opět poslala do velmi negativních čísel.

Vybrané makroekonomické ukazatele v letech 2003-2010

	reálný růst HDP	inflace	nezaměstnanost
2003	3,6 %	0,1 %	7,8 %
2004	4,8 %	2,8 %	8,3 %
2005	6,5 %	1,9 %	7,9 %
2006	7,1 %	2,5 %	7,1 %
2007	5,5 %	2,8 %	5,3 %
2008	2,5 %	6,3 %	4,4 %
2009	-4,7 %	1,0 %	6,7 %
2010	2,2 %	1,5 %	7,3 %

Václav Klaus prezidentem!

Na začátku února 2003 končilo druhé a poslední volební období prvního prezidenta České republiky Václava Havla. Prvním velkou zkouškou ODS v éře nového předsedy se tak staly prezidentské volby. Již na prosincovém kongresu bylo jasné, že ODS do tohoto klání vyšle svého bývalého předsedu a nyní předsedu čestného Václava Klause. Jako jediná strana tak přišla s kandidátem, který pro ni neměl žádnou alternativu. Jednotný postup poslanců a senátorů i celého vedení ODS ostře kontrastoval s rozpolceností ČSSD, která nebyla schopna vygenerovat kandidáta, na kterém by vznikla celostranická shoda. Ani další politické strany nebyly schopny tak konzistentního a jednotného postoje jako ODS. A právě to rozhodlo, ačkoli Václav Klaus rozhodně na počátku nepatřil mezi favority prezidentského klání.

Prezidentské volby přinesly opravdu dramatický průběh.

V první volbě stáli proti Václavu Klausovi celkem tři kandidáti: nominant ČSSD exministr Jaroslav Bureš, nominant KDU-ČSL expremiér a senátor Petr Pithart a kandidát KSČM Miroslav Kříženecký. Klaus vyhrál první kolo v Poslanecké sněmovně, zatímco Pithart byl nejpěšnější mezi senátory, proto oba po-

stoupili do druhého a následně i třetího kola. Ani v jednom se však nerozhodlo.

O dva týdny později se uskutečnila druhá volba za účasti Václava Klause, nominanta ČSSD expremiéra a expředsedy strany Miloše Zemana a kandidátky menších stran emeritní senátorky Jaroslavy Moserové. Díky systému voleb se do druhého kola probojovali Klaus s Moserovou, zatímco Zeman, jenž od počátku patřil mezi spolufavority, byl zcela poražen. Ani druhé či třetí kolo druhé prezidentské volby však rozuzlení nepřineslo. Ve třetím kole však získal Klaus 127 hlasů, čímž se zatím nejvíce přiblížil kýženému kvóru. Rozhodla teprve třetí opakovaná volba, konaná až 28. února, tedy po vypršení prezidentského mandátu Václava Havla. V ní proti Klausovi stanul jediný protikandidát nominovaný několika politickými stranami - filosof Jan Sokol. První i druhé kolo mělo podobný průběh jako při předchozích volbách: Klaus měl navrch mezi poslanci, Sokol mezi senátory. Ve druhém kole se však Klaus přiblížil na dostřel prezidentského mandátu, když získal 139 hlasů. To ještě nestačilo. Třetí kolo třetí volby však Václava Klause celkem 142 hlasy poslanců a senátorů vyneslo až do prezidentského křesla. Stal se druhým prezidentem republiky v historii samostatné České republiky. Pro ODS to znamenalo největší volební vítězství od roku 1996.

Prezidentský volební systém

Až do ústavní změny, která přinesla přímou volbu hlavy státu, volili prezidenta republiky členové obou komor Parlamentu ČR na své společné schůzi. V prvním kole bylo ke zvolení potřeba získat absolutní většinu poslanců a absolutní většinu senátorů. Pokud nikdo neuspěl, konalo se druhé kolo, do něhož postupovali kandidáti s největším počtem hlasů v každé z komor. Ke zvolení bylo potřeba získat nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců a nadpoloviční většinu hlasů přítomných senátorů. Nebyli-li prezident zvoleni ani ve druhém kole, konalo se kolo třetí za účasti stejných kandidátů. Zvolen byl ten kandidát, který získal nadpoloviční většinu hlasů přítomných poslanců a senátorů.

ODS a referendum o přistoupení k EU

Referendum o přistoupení České republiky k EU se konalo 13. a 14. června 2003 a přineslo vcelku jednoznačný výsledek. Zúčastnilo se jej 55,2 procenta oprávněných voličů, z nichž 77,3 procent hlasovalo pro vstup. Na celkové účasti i kladných hlasech se nejvíce podíleli tradičně velmi eurooptimističtí voliči ODS. Vyslyšeli tak mimo jiné výzvu většiny stranické politické reprezentace v čele s Mirkem Topolánkem. Je ovšem faktem, že někteří členové vedení – konkrétně např. místopředseda Ivan Langer – se otevřeně vyslovili proti. Více informací o ODS a referendu obsahuje kapitola o zahraničních vztazích strany.

Jmenování nových soudců Ústavního soudu a doplňovací volby do Senátu

Nový prezident republiky na začátku svého mandátu postupně jmenoval většinu soudců Ústavního soudu. Jednou z prvních ústavních soudkyň se stala i dosavadní senátorka za ODS a brněnská exprimátorka Dagmar Lastovecká. Na podzim roku 2003 se proto v jejím původním senátním obvodu konaly doplňovací volby. V nich zvítězil kandidát ODS Karel Jarůšek, jehož vítězství o pouhých 21 hlasů patří k nejtěsnějším volebním výsledkům celého polistopadového období.

Ve strakonickém volebním obvodu, který dosud jako senátor zastupoval Pavel Rychetský z ČSSD, jenž se taktéž stal novým ústavním soudcem, kandidát ODS naopak těsně neuspěl.

Vítězství ODS v prvních volbách do Evropského parlamentu

Pár týdnů po východním rozšíření, které přineslo i vstup naší země do Unie, se konaly první volby do Evropského parlamentu. Pro ODS vedenou Mirkem Topolánkem šlo o první ostrou zkoušku ve volbách čistě stranického typu. Protože nechtěla ponechat nic náhodě, postavila ODS do čela kandidátky svého prvního místopředsedu a dlouholetého spolutvůrce zahraniční a evropské politiky strany Jana Zahradila.

ODS ve volbách potvrdila své postavení jasněho favorita. Získala přes 28 % procent hlasů, které jí vynesly devět křesel z celkových 24 vyhrazených pro ČR. Na druhém místě skončila KSČM s šesti, třetí pak se třemi mandáty ambiciózní SNK-ED, v čele jejichž kandidátky stál bývalý čelný politik ODS Josef Zieleniec. Dvě křesla získaly vládní ČSSD a KDU-ČSL a také hnutí Nezávislí vedené bývalým šéfem TV Nova Vladimírem Železným.

V důsledku zásadní porážky následně ze svých funkcí premiéra i předsedy ČSSD odstoupil Vladimír Špidla, kterého v premiérském a později i stranickém křesle vystřídal Stanislav Gross.

Triumfy v senátních a krajských volbách 2004

Na podzim téhož roku jako evropské volby se konaly druhé volby do krajských zastupitelstev a také třetiny horní komory Parlamentu ČR. Ještě před nimi však v říjnu proběhly doplňovací volby do dvou senátních křesel uvolněných zvolením stávajících senátorů do EP. Kandidáti ODS v obou obvodech vyhráli první kolo, avšak jen František Příhoda v obvodě Praha 4 uspěl i v kole druhém.

Krajské volby skončily pro ODS obrovským triumfem, neboť nejenže dokázala obhájit vítězství ve všech krajích, kde uspěla již o čtyři roky dříve, ale vyhrála i v dalších pěti krajích. Celkově tedy zvítězila ve 12 krajích, přičemž v Ústeckém kraji získala nevídanou a již nikým nikdy později neopakovanou absolutní většinu mandátů. Hned ve čtyřech dalších krajích scházela ODS k absolutní většině jediný mandát. Těsně tak prohrála v jediném kraji - Jihomoravském, kde svou tradičně silnou pozici zužitkovali lidovci.

K osmi hejtmanům, které měla již po volbách 2000, občanští demokraté přidali další čtyři. Hejtmany byli na ustavujících zasedáních nových zastupitelstev zvoleni obhájci křesel Petr Bendl (Středočeský kraj), Jan Zahradník (Jihočeský kraj), Petr Zimmermann (Plzeňský kraj), Josef Pavel (Karlovarský kraj), Jiří Šulc (Ústecký kraj), Pavel Bradík (Královéhradecký kraj) a Evžen Tošenovský (Moravskoslezský kraj), ale i pět nováčků - Petr Skokan (Liberecký kraj), Miloš Rabas (Pardubický kraj), Miloš Vystrčil (Kraj Vysočina), Ivan Kosátík (Olomoucký kraj) a Libor Lukáš (Zlínský kraj). I v Jihomoravském kraji, kde hejtmanský post obhájil Stanislav Juránek, získala ODS významné zastoupení v Radě.

Dalším triumfem ODS přinesly řádné senátní volby. ODS v nich obhajovala devět mandátů a nakonec jich získala rekordních devatenáct. Již v prvním kole byl zvolen primátor Plzně Jiří Šneberger, dalších 18 kandidátů zvítězilo v kole druhém. Triumf podtrhává fakt, že ODS neměla ve druhém kole zastoupení v jediném volebním obvodu a hned tři její kandidáti v něm zvítězili se ziskem přesahujícím 70 %. Na druhém místě za občanskými demokraty skončili lidovci s pouhými třemi mandáty. Šest dalších stran si z voleb odneslo po jednom mandátu. Naprostý debakl zažila ČSSD, jež získala jedině senátorské křeslo. S celkovými 36 senátory zůstala ODS bezkonkurenčně

nejsilnější stranou horní komory. Své postavení znovu zúročila prosazením Přemysla Sobotky do čela Senátu.

Jarní i podzimní volby 2004 lze oprávněně považovat za jedny z největších politických žní v historii ODS. Strana po nich ovládala 13 krajů, včetně hlavního města Prahy, měla blízko k absolutní většině v Senátu, byla nejsilnější českou formací v Evropském parlamentu a stále představovala nejsilnější formaci komunální politiky. A na Pražském hradě už více než rok sídlil prezident Klaus. Jedinými baštami, které ještě nebyly „dobyty“, tedy zůstávaly Poslanecká sněmovna a vláda.

Příprava na sněmovní volby 2006

Příprava ODS na sněmovní volby začala hluboko v předchozím volebním období. Na jejím počátku bylo racionální a jediné možné rozhodnutí odejít do principiální opozice. Ani Topolánkovo zvolení do čela strany na tom nic nezměnilo. Ba právě naopak. Nový předseda byl jednoznačným zastáncem zřetelné opoziční činnosti, která se vůbec neomezovala jen na negaci vládních kroků.

V roce 2003 byla jmenována stínová vláda, ve které zasedly nejvýraznější stranické tváře. Podmínkou ovšem byla i odbornost a schopnost profilování strany v příslušném stínovém resortu. Stínovým premiérem se stal Mirek Topolánek. Všichni stínoví ministři dostali za úkol zpracovat vlastní koncepční materiály, které nebudou jen reagovat na vládní politiku, nýbrž budou přinášet nové nápady a otevírat tak veřejnou diskusi. Během následujících několika měsíců byly prezentovány jednotlivé materiály (tzv. modré šance) publikované posléze v souhrnném materiálu s názvem Modrá kniha. Tyto materiály skutečně obsahovaly celou

řadu podnětných nápadů i koncepčních přístupů k velké části veřejných politik. Světlo světa tak spatřil komplexní návrh daňové reformy postavené na myšlence rovné (plošné) daně z příjmů, návrhy zdravotnických reforem, reforem penzijního systému, policejní reformy, projekt digitalizace veřejné správy a mnohé jiné návrhy, které v roce 2006 tvořily páteř volebního programu. Ten dostal název „Společně pro lepší život“. Jeho vlajkovou lodí se stala rovná daň, jejíž principy a význam volební lídr Topolánek popsal takto: „Rovná daň, kterou prosazujeme, znamená snížení daní pro všechny a spravedlivou distribuci bohatství. Představuje i nejlepší motivační nástroj k práci a k podnikání. Všude tam, kde byla zavedena – a dnes mají v určité formě rovnou daň v 60 zemích světa – nastartovala ekonomický růst, vedla k výraznému zvýšení rodinných příjmů všech domácností a k většímu bohatství celé společnosti.“

Od roku 2003 se ODS věnovala i zlepšení své komunikace a prezentace. Za tím účelem mimo jiné vcelku pravidelně vysílala týmy svých pozorovatelů do sousedních i vzdálenějších zemí (Německo, Polsko, Maďarsko, Slovensko, Británie). Jejich účastníci viděli zblízka volební kampaně partnerských i konkurenčních stran a mohli o nich diskutovat s jejich autory. Zpět přiváželi zajímavou pozitivní inspiraci, ale i načerpané negativní zkušenosti. To se projevilo především ve volební kampani pro sněmovní volby, kde strana využila řadu moderních prvků. ODS použila novou grafiku, která k tradiční modré barvě přidala trendovou oranžovou, jež byla symbolem nedávno proběhlé revoluce na Ukrajině. Jakkoli tento tah příliš nevyšel, protože oranžovou barvu zvolili jako svou hlavní i hlavní konkurenti z ČSSD, přinášel určité oživení původní symboliky. Na ni navazoval nový předvolební symbol v podobě modré turistické značky směřující doprava doprovázené heslem „Společně po modré“. ODS

se také inspirovala britskou a německou volební kampaní a nasadila celou jednu linku „ODS plus“, která prezentovala výhody zavedení rovné daně a dalších reforem z dílny ODS pro různé cílové skupiny.

ODS také využila negativní linku kampaně namířenou především proti hrozbě povolební spolupráce ČSSD s komunisty. Ta padla na úrodnou půdu především proto, že Paroubkovi sociální demokraté v posledním roce svého vládnutí opravdu velmi čile spolupracovali s KSČM a ve Sněmovně společně prohlašovali řadu populistických návrhů. S velkým ohlasem se proto setkal i videoklip režiséra Filipa Renče ve stylu Indiana Jones, který líčil útěk z temné socialistické a korupčními aférami orámované jeskyně po modré značce.

Novinkou v životě i kampani ODS bylo rovněž zapojení řady představitelů významných zájmových a nátlakových skupin. Po většinou se tak dělo formou vystoupení na předvolebním kongresu, ale někteří představitelé se zúčastnili i závěrečné předvolební televizní debaty. Tradičního zástupce Konfederace politických vězňů zde doplnili např. prezidenti Hospodářské, Stomatologické a Lékařnické komory, předseda Asociace svobodných odborů a odborového svazu zemědělců nebo ředitelé spřízněných think tanků. Důležitým tahem bylo i zapojení někdejšího poradce prezidenta Havla a diplomata Saši Vondry, který se později stal ministrem a ještě o něco později i významným stranickým představitel. ODS také využila podpory řady zahraničních lídrů – nové německé kancléřky Angely Merkelové, slovenského premiéra Mikuláše Dzurindy, chorvatského premiéra Iva Sanadera, lídra britských konzervativců Michaela Howarda nebo předsedy Evropské lidové strany Wilfreda Martense. To vše dodávalo ODS punc široce respektovaného favorita voleb a předpokládaného budoucího lídra země.

Vítězné sněmovní volby 2006

ODS se skutečně podařilo rekordně zvítězit, když získala 1.892.475 hlasů a 81 mandátů. O více než tři čtvrtě milionu hlasů tak předčila svůj výsledek z roku 2002 a takřka dorovnála počet hlasů získaných ve volbách 1992, kdy však volební účast dosahovala 85 %, zatímco v roce 2006 to bylo jen 65,5 %. Ještě větší je kontrast těchto výsledků ve srovnání s érou, která následovala po volbách 2010. Unikátnost výsledku podtrhuje i skutečnost, že občanští demokraté v jednom bývalém okrese překročili a v několika dalších atakovali magickou hranici 50 procent hlasů.

Ve volbách ovšem velmi zásadně uspěla i konkurenční ČSSD, která získala jen o 100 tisíc hlasů méně, což jí vyneslo 74 poslaneckých křesel. Nástrahy volebního systému překonala také KSČM s 26 a jakž takž i KDU-ČSL s 13 mandáty. Naopak Zelení, již jako poslední dosáhli nutných 5 %, na volebním systému zásadně prodělali, jelikož svých více než šest procent hlasů proměnili v pouhých šest mandátů. Právě nastavení volebního systému spolu s nešťastným rozložením podpory všech pěti stran způsobily absolutní volební pat, jenž z velké části politicky znehodnotil rekordní výsledek ODS.

Spletitá povolební jednání a vznik Topolánkova prvního kabinetu

Situace po volbách byla díky patu již tak nepřehledná a napjatá. K eskalaci napětí zásadním způsobem přispěl svým emotivním projevem stávající premiér a lídr ČSSD Pároubek, který prohlásil: „Demokracie v této zemi utrpěla tvrdý zásah srovnatelný snad jen s únorem 1948. Snad jen s tím rozdílem, že hrozí modrá totalita“. A dodal, že sociální

demokracie zvaží napadení regulérnosti voleb soudní cestou.

Strategickým postem, o který ODS a ČSSD svedly více než dvouměsíční boj, byla pozice předsedy Poslanecké sněmovny, jenž má pravomoc v případě neúspěchu dvou pokusů o sestavení vlády s důvěrou vybrat nového premiéra. ODS nakonec sociálním demokratům ustoupila a pomohla do čela dolní komory zvolit Miloslava Vlčka. Zároveň ovšem dosáhla jeho závazku, že před případným třetím pokusem o jmenování premiéra svou pozici opustí.

Ještě výrazně komplikovanější bylo jednání o vládě. Na počátku to vypadalo, že vznikne koaliční vláda ODS, KDU-ČSL a SZ, v níž budou křesla rozdělena v poměru 9 : 3 : 3. Potíže však nastaly při jednání s ČSSD o toleranci takové vlády. ČSSD ji odmítala, trvala na exkluzivním jednání pouze s ODS a připouštěla možnost podpory vládě ODS, kde by resorty podle trojkoaliční smlouvy patřící lidovcům a Zeleným nahradili nestraničtí odborníci blízcí ČSSD. Mezi ODS a ČSSD však přetrvával spor, kdo nestraníky vybere. ODS odmítla, aby je vybrala ČSSD, protože pak by se vládní spolupráce fakticky rovnala velké koalici. Toto jednání bylo přerušeno poté, kdy koncem srpna tehdejší předseda KDU-ČSL Miroslav Kalousek přijal plánu ČSSD na vytvoření koaliční vlády ČSSD a KDU-ČSL, která by se opírala o podporu KSČM. Odpor zevnitř lidové strany i rychlá reakce předsedy ODS tento vývoj rychle zvrátily.

Mirek Topolánek následně sestavil svou první vládu, v níž zasedlo devět členů ODS a šest nestranických odborníků, kteří obsadili vedení resortů, jež měli podle původní dohody získat lidovci a zelení. Vláda jmenovaná 4. září předstoupila 3. října před Poslaneckou sněmovnu s žádostí o vyslovení důvěry, které však dolní komora nevyhověla.

Po celou dobu byla ve hře i alternativa předčasných voleb, v nichž by voliči měli možnost znovu rozdat karty. Tu prosazovala

právě ODS vědoma si komplikovanosti situace a zároveň sledující, jak jí stoupají sympatie ze strany veřejnosti, což ostatně potvrdily výsledky podzimních komunálních a senátních voleb. Naopak ČSSD preference klesaly a tak se stavěla ostře proti.

Vítězné komunální volby a absolutní většina v Senátu

Vleklá povolební jednání byla přerušena ostrým testem nálad veřejnosti v podobě dalších voleb jedné třetiny senátorů a zastupitelstev měst a obcí. Tyto volby přinesly ODS další triumf a celkové posílení její pozice.

Do komunálních voleb tentokrát ODS postavila přes 21 tisíc svých kandidátů. Získala 36,2 % hlasů, což dodnes představuje vůbec nejvyšší získaný podíl hlasů v jakých-

koli volbách celé její třicetileté historie. Ty jí vynesly více než 7000 mandátů. ODS tak poprvé v historii zvítězila nejen z hlediska hlasů, ale i získaných mandátů. Daleko za ní skončily ČSSD, KSČM a KDU-ČSL. ODS znovu ovládla mnoho radnic statutárních i bývalých okresních měst. V hlavním městě získala dokonce absolutní většinu hlasů i mandátů a primátorské křeslo obhájil Pavel Bém. Také v Plzni získala primátorské křeslo, které obsadil Pavel Rödler. Hůře se jí dařilo v jednáních o radničních spojenectvích v Brně a Ostravě. V jihomoravské metropoli byla vyřachována ze hry širokou koalici v čele s ČSSD, v moravskoslezské metropoli musela v rámci koaličních jednání přenechat křeslo primátora sociální demokracii.

Kandidáti ODS, která obhajovala celkem devět senátorských křesel z roku 2000, postoupili do druhého kola v plných 26 ze 27 obvodů. Ve druhém kole zvítězilo 14 kandi-

Sledování výsledků voleb do Poslanecké sněmovny (červen 2006)

dátů ODS, která tak vyhrála své další volby. Na druhém místě s velkou ztrátou skončila ČSSD se šesti křesly, následovaná lidovci se 4 mandáty. Další 3 zvolení senátoři patřili do kategorie ostatních, neboť reprezentovali nezávislé nebo lokální subjekty.

Pět nových senátorských křesel znamenalo, že ODS po těchto volbách jako vůbec první strana disponovala absolutní většinou 41 křesel v horní komoře. Šlo o dosud nevídanou dominanci, i díky které se předsedou Senátu stal znovu Přemysl Sobotka.

Trojlístek volebních vítězství v roce 2006 završil vůbec nejúspěšnější etapu ve vývoji ODS. Na konci roku, v němž oslavili své 15. narozeniny, občanští demokraté vládli doslova na všech úrovních státu a byli nejsilnější stranou obou parlamentních komor i 13 ze 14 krajských zastupitelstev, včetně Zastupitelstva hl. města Prahy.

Topolánkova druhá vláda

Po několika dalších týdnech bezvýsledného jednání, které přerušily podzimní volby, pověřil prezident Klaus předsedu ODS znovu sestavením vlády. Následoval 17. kongres ODS, který staronovému předsedovi i celému vedení do jisté míry vytyčil mantinely dalšího jednání, aniž by jej však zavázal ke konkrétnímu řešení.

Po jistých peripetiích se tak k jednacímu stolu znovu vrátili předsedové ODS, KDU-ČSL a SZ. Lidovce však již vedl Jiří Čunek, který na sjezdu vystřídal Miroslava Kalouska. Na konci prosince byla podepsána koaliční smlouva, na jejímž základě vznikla druhá Topolánkova vláda. V osmnáctičlenném kabinetu, jmenovaném na začátku ledna 2007, získala ODS devět křesel, KDU-ČSL pět ministrů a SZ celkem čtyři křesla.

Toto paritní zastoupení ODS a obou malých stran, stejně jako zisk mnoha významných resortů malými stranami (včetně ministerstva zahraničí, obrany, financí nebo

školství), vyvolal poměrně bouřlivé reakce zevnitř ODS, která zvláště nelibě nesla ztrátu ministerstva financí, odpovědného za reformu daní a veřejných financí, resp. ministerstva zahraničních věcí.

Menšinová koaliční vláda nakonec získala důvěru díky tomu, že dva poslanci ČSSD Melčák a Pohanka opustili při hlasování sál a snížili tak potřebné kvorum. Dodnes neobjasněné důvody, které je k tomu vedly, se pak staly předmětem spekulací a poškodily dobré jméno nově vznikající vlády.

Václav Klaus podruhé prezidentem republiky

Zatímco rok 2007 nepřinesl žádné volby, rok následující byl naopak na volební klání velmi bohatý. První na řadě byly volby prezidentské. Ty byly méně turbulentní, zato mnohem více vyhrocené. Do volebního klání tentokrát vstoupili jen dva kandidáti. Prvním byl obhajující Václav Klaus, kterého znovu navrhla jeho „mateřská“ ODS, jakkoli vztahy s ním nebyly vždy ideální. Protikandidátem se stal ekonom Jan Švejnar, kterého společně navrhly opoziční ČSSD a vládní SZ. Právě nesoulad v postupu v prezidentské volbě přitom tvořil podstatný článek dlouhého řetězce vládních sporů.

Právě poslanci SZ také navrhli, aby se prezidentské volby konaly veřejnou volbou, a jejich návrh byl po bouřlivé debatě plně inektiv přijat.

Stejně jako v roce 2003 ani tentokrát nestačila k volbě hlavy státu jedna volba. Ani v jednom ze tří kol té první totiž žádný z kandidátů nezískal potřebnou většinu. Blíže jí však byl Václav Klaus, který ve druhém kole získal dokonce 142 hlasů, nicméně scházely mu hlasy v Poslanecké sněmovně.

Rozhodla až pohnutá druhá volba. Do ní se jako třetí kandidát měla zapojit Jana Bošáková nominovaná komunisty, která se

však ještě před začátkem kandidatury vzdala. Václav Klaus získal ve všech třech kolech druhé volby stejný počet hlasů. Konkrétně jich bylo 141, což v prvním a druhém kole nestačilo, nicméně ve třetím kole již vedlo ke zvolení.

Celé prezidentské volby provázela řada podezření a spekulací. Mnohé z nich byly silně medializovány a přispěly ke zhoustnutí atmosféry v rámci vládní koalice, na politické scéně a také v české společnosti. Svým dílem také přispěly ke ztrátě důvěry v tradiční politické strany. Konečně, právě hlasy zdůrazňující nedůstojnost této volby byly vodou na mlýn příznivcům přímé volby hlavy státu.

Oranžové tsunami aneb volební porážka v krajských a senátních volbách 2008

Podzimní volby 2008 přinesly ODS velké vystřízlivění z dosavadní vítězné euforie. Preference sice již řadu měsíců přinášely stejný obraz, tedy jasné vedení opoziční ČSSD, přesto byla jednoznačnost porážky ODS i dalších vládních stran mnohem razantnější, než se čekalo. Odrazily se v nich realizované vládní reformy, které nebyly vždy dobře komunikovány (viz zavedení zdravotnických poplatků), medializované vnitrokoaliční spory, aféry některých členů vlády na čele s vicepremiérem a šéfem KDU-ČSL Čunkem, spory ODS s prezidentem Klausem i uvnitř strany, ale také přicházející signály globální finanční a ekonomické krize. ODS navíc tyto porážky zasáhly v jejích dosud největších baštách – tedy v krajích a Senátu.

Krajské volby přinesly porážku dosud suverénní ODS, která po nich ztratila všech 12 hejtmanských křesel. Celkově získala jen 23,6 %, zatímco vítězná ČSSD vybojovala

*Komentář k volebním
výsledkům (říjen 2008)*

35,9 %. Sociální demokraté triumfovali díky tomu, že se jim podařilo z těchto voleb udělat dvě spojená referenda – o nepopulární vládě a o třicetikorunovém zdravotnickém poplatku, který se stal symbolem nepopulárních vládních reforem.

Úspěch levice podtrhl výsledek komunistů, kteří získali 15 % hlasů. Obě levicové strany získaly absolutní většinu mandátů ve všech krajských zastupitelstvech, což jim umožnilo v mnoha z nich uzavřít většinové koalice nebo aspoň vytvořit společenství na úrovni zastupitelstev. ODS se podařilo udržet v krajských koalicích jen v pěti krajích, a to vždy jen z vůle místních sociálních demokratů. Poráženi odešli i lidovci, kteří ztratili svého jediného hejtmana, a ještě více zelení, již pronikli do jediného zastupitelstva. Tyto krajské volby byly zároveň posledními, po kterých ve všech krajích dominovaly tradiční parlamentní strany.

Ještě větší porážku zaznamenala ODS ve volbách třetiny senátorů. Ještě po prvním kole to přitom vypadalo na vcelku přijatelný

výsledek, neboť do druhého kola postoupilo hned 20 kandidátů ODS, kteří obvykle stáli proti kandidátům ČSSD. V přímých souborých však dokázali zvítězit výhradně tři pražští kandidáti. Ostatní byli poraženi. Namísto obhajovaných devíti křesel tak občanští demokraté získali pouhá tři. V kontrastu s plnými 23 mandáty pro ČSSD šlo o dosud největší porážku strany vůbec, která navíc znamenala ztrátu absolutní většiny v Senátu. ODS zůstala nejsilnější senátní stranou jen díky výborným výsledkům v roce 2004 a 2006. Přemysl Šobotka nicméně ještě po následující dva roky udržel své místo v čele Senátu.

Pád Topolánkovy vlády ve stínu českého předsednictví

Vztahy uvnitř vládní koalice nikdy nebyly idylické. Zrcadlily se v nich ideologické rozdíly liberálně-konzervativní, křesťanskodemokratické a zelené stranické rodiny, napjaté osobní vztahy některých členů vlády, vnitrostranické pře všech tří aktérů, kauzy a aféry ministrů i celkově klesající popularita vlády a koaličních stran.

Vláda procházela řadou krizí. Ty největší přinesly tahanice o nového ministra školství, opakující se kauzy kolem vicepremiéra Čunka, vypjatá doba druhé prezidentské volby či ještě později dění kolem ratifikace Lisabonské smlouvy. Do některých těchto sporů přispěl i prezident V. Klaus. A samozřejmě nezapomínejme na setrvalé úsilí opozice v čele se šéfem ČSSD Paroubkem o vyslovení nedůvěry vládě, kterých bylo během dvou let celkem pět.

A právě pátý pokus o vyslovení nedůvěry skončil úspěchem opozice, k níž se při hlasování přidali i dva poslanci ODS a dvě poslankyně ČSSD. O evropských souvislostech pádu vlády během předsednictví vypovídá především speciální kapitola o zahraničních vztazích ODS.

Fischerova překlenovací vláda a zrušené předčasné volby

Nedůvěru Topolánkově vládě vyslovila Poslanecká sněmovna na konci března 2009. Po počátečním šoku, z něhož se všichni aktéři chvíli otřepávali, zvítězilo pragmatické řešení najít širokou dohodu na překlenovací vládě, která zemi přivede k předčasným sněmovním volbám. Dohodu původně hledaly ČSSD, ODS, SZ a KDU-ČSL, přičemž poslední jmenovaná nakonec z dohody vycouvala. Do Fischerova kabinetu proto vyslaly své nominanty ODS, ČSSD a SZ.

Vláda byla jmenována v květnu 2009 a předpokládalo se, že vládnout bude pouze do předčasných voleb vypsanych na podzim téhož roku. Vše ale skončilo jinak. Poslanec Miloš Melčák totiž podal k Ústavnímu soudu stížnost na neústavnost zkrácení volebního období Poslanecké sněmovny. Nejvyšší soudní instance mu k překvapení všech vyhověla a předčasné volby zrušila.

Politická reprezentace v reakci na to urychleně dospěla ke shodě na ústavní novele, která Poslanecké sněmovně rozpouštění sebe sama umožnila. Součástí politické dohody byl i plán, že ihned poté se dolní komora skutečně rozpustí. Sociální demokracie však v den, kdy se o tom mělo hlasovat, oznámila, že rozpouštění nepodpoří. Agonie celé politické scény se tak prodloužila o téměř rok a velkým dílem přispěla k diskreditaci tradičních politických stran, která zasáhla všechny tehdejší aktéry. K témuž některými svými kroky přispěla i samotná Fischerova vláda, jež měla omezenou legitimitu i mandát, nicméně mnozí její členové na čele s ministrem vnitra Pecinou na to vůbec nedbali. Ostatně, i sám premiér Fischer v její co nejdelší existenci spatřoval solidní startovní pozici pro vlastní politickou kariéru, což se potvrdilo o několik let později.

Evropské volby 2009: poslední velké volební vítězství ODS

Druhé volby do EP se odehrávaly v atmosféře končícího českého předsednictví a blamáže po odvolání Topolánkovy vlády, resp. nástupu Fischerova kabinetu. Jejich výsledek potvrdil, že povalení vlády nebylo promyšlené. Ve volbách zvítězila ODS s 31,5 %, což byl dokonce lepší výsledek než o pět let dříve. Občanským demokratům vynesl i při celkově sníženém počtu mandátů pro ČR stejný počet křesel – tedy devět. S velkým odstupem následovali sociální demokraté se sedmi, komunisté se čtyřmi a lidovci se dvěma mandáty.

Tyto evropské volby lze považovat za symbolické ukončení důležité etapy vývoje českého stranického systému. A to hned z několika důvodů. Prvním je fakt, že šlo o poslední velké volby, ve kterých uspěly výhradně tradiční politické strany. Navíc pro lidovce šlo o poslední úspěšné volby před jejich vypadnutím z Poslanecké sněmovny na podzim 2010. Druhým je konstatování, že šlo o poslední volby, v nichž se voliči mohli rozhodovat, a také z velké části rozhodovali, na základě levo-pravé konfliktní linie. A konečně, občanství demokraté se právě tady naposledy stali vítězi nějakých celostátních voleb. Je vcelku signifikantní, že to také byly poslední volby, do kterých ODS vedl její historicky druhý předseda – Mirek Topolánek, jenž se tak symbolicky loučil vítězstvím. To však ještě v té chvíli nikdo, ani on sám, netušil.

Nové volby a konec Mirka Topolánka

Po listopadovém kongresu ODS, o kterém bude řeč dále, se zdálo, že se pozice Mirka Topolánka stabilizovala a nic nestojí v cestě tomu, aby o jeho politickém osudu rozhodli voliči ve sněmovních volbách 2010.

ODS se po zrušení předčasných voleb naplno pustila do přípravy volební kampaně již koncem roku 2009. Do kampaně významně zasáhla prohlubující se finanční krize, která zvláště těžce dopadla na některé předlužené evropské ekonomiky – zvláště na tu řeckou. To byla příležitost pro ODS. Ne však už pro Mirka Topolánka, který po médií vykonstruované aféře s rozhovorem pro časopis *Lui* a na nátlak části vedení samotné strany rezignoval na pozici volebního lídra. O několik dní později následovala jeho rezignace na post předsedy strany a oznámení, že odchází z politiky.

Za nového volebního lídra výkonná rada ODS vybrala dosavadního místopředsedu ODS a bývalého vicepremiéra a ministra práce a sociálních věcí Topolánkovy vlády Petra Nečase.

Mirek Topolánek při jednom z posledních veřejných vystoupení v roli předsedy ODS

Vnitřní vývoj strany

2002-2010

XIII. kongres a nový start ODS

Delegáti prosincového kongresu v roce 2002 se sešli ve Františkových Lázních. Jejich hlavním úkolem po rezignaci stranického vedení v čele s prvním předsedou Klausem bylo zvolit nového předsedu a jeho zástupce.

Právě otázka Klausova nástupce byla předmětem předkongresového dění. Jako první svou kandidaturu ohlásil moravskoslezský hejtman Evžen Tošenovský, který se však nakonec rozhodl z boje odstoupit. Nominace krajských organizací strany do boje o předsednické křeslo vyslaly hned čtyři kandidáty, jejichž síla dopředu rozhodně nebyla jasná, což jen potvrdily výsledky voleb. Konkrétně šlo o tři muže – dosavadní místopředsedu Jana Zahradila a Petra Nečase,

dále místopředsedu Senátu Mirka Topolánka – a jednu ženu – místopředsedkyni Sněmovny Miroslavu Němcovou.

První kolo volby nového předsedy se odehrálo ve znamení souboje tří výše jmenovaných mužů, jejichž výsledky byly velmi těsné. První kolo vyhrál Petr Nečas se 116 hlasy, kterého do druhého kola doprovodil Mirek Topolánek, jenž získal 109 hlasů. Jen o šest hlasů méně obdržel Jan Zahradil. Miroslava Němcová získala 17 hlasů. Konečně, Jindřich Novohradský, který se sám přihlásil jako kandidát až na kongresu, nezískal žádný hlas.

Také druhé kolo předsednické volby skončilo těsným výsledkem. Novým předsedou se k překvapení mnohých stal ostravský podnikatel a senátor Mirek Topolánek, který získal 179 hlasů a svého soupeře Nečase porazil o pouhých 11 mandátů.

2002

- M. Topolánek předsedou ODS
- Zřízena funkce 1. místopředsedy a do ní zvolen Jan Zahradil

2003

- Jmenována stínová vláda
- Modré šance

2004

- P. Nečas prvním místopředsedou

2006

- P. Bém prvním místopředsedou

Následovala volba prvního místopředsedy, do které byli nominováni tři kandidáti – dosavadní místopředsedové Petr Nečas, Jan Zahradil a Ivan Langer. Volby se tedy zúčastnili dva původní kandidáti na předsedu. Právě jeden z nich, Petr Nečas, se stal vítězem prvního kola, v němž získal hlasy 167 delegátů, a tak porazil druhého z nich, Jana Zahradila, pro kterého hlasovalo 161 delegátů. Oba proto postoupili do druhého kola. Naopak, že hry ven šel Ivan Langer, který v prvním kole získal 23 hlasů.

I druhé kolo voleb prvního místopředsedy přineslo podobný obrázek jako u volby stranického šéfa. Po prvním kole druhý Jan Zahradil v něm Petra Nečase porazil, když se mu podařilo získat navlas stejných 179 hlasů. Nečas získal o 12 hlasů méně.

Do voleb řadových místopředsedů bylo nominováno 9 kandidátů a 2 kandidátky. V prvním kole opět nebyl zvolen ani jeden z kandidátů. Do druhého kola postoupila šestice kandidátů ve složení Petr Nečas, Ivan Langer, Martin Říman, Petr Bendl, Miroslava Němcová a Přemysl Sobotka. Ve druhém kole

delegáti zvolili Petra Nečase, kterého si v novém vedení přál a také o to výslovně požádal Mirek Topolánek. Do třetího kola postoupilo trio Bendl, Němcová a Říman. A právě první dva jmenovaní byli ve třetím kole také zvoleni. Volbám předcházelo schválení změny Stanov, které jednak zavedly funkci čestného předsedy, do níž byl vzápětí zvolen Václav Klaus, a jednak novou funkci prvního místopředsedy jakožto statutárního zástupce předsedy.

Politickým usnesením vévodí podpora Václava Klause v jeho záměru stát se prezidentem republiky. Obsahují však i jasné vyjádření směrem k důsledné opoziční politice vůči vládě a kritiku vlády za dohodnuté podmínky členství země v Evropské unii. Kongres také uložil výkonné radě zřídit stínovou vládu, zrušit odborné komise a nahradit je kompetenčními týmy stínových ministrů, jakož i přípravu na případné přímé volby různých stranických funkcionářů, včetně přímého výběru kandidátů do různých typů voleb. Šlo tehdy o reakci na vývoj v řadě evropských stran, britské konzervativce nevyjímaje.

2007

- XVII. kongres

2008

- D. Vodrážka prvním místopředsedou

2009

- XX. kongres

2010

- Nový klíč k určení delegátů kongresu
- Vize 2020

XV. kongres ODS v Praze (prosinec 2004)

XIV. kongres ODS

Jednání nevolebního kongresu v roce 2003 hostily Luhačovice. Diskusi i politickým usnesením tohoto kongresu dominovala témata spojená s úspěšnou volbou Václava Klause prezidentem, odmítnutí návrhu evropské ústavy a posílení stranických struktur a zázemí. Delegáti v této souvislosti podpořili realizaci projektu tzv. Modrých domů neboli vlastních nemovitostí strany v každém regionu coby základu jejího hospodaření, dále realizaci komplexního stranického vzdělávání, již dostal na starost Ivan Langer, a posilování zásahu myšlenek obsažených v projektu „Modrých šancí“. Kongres se také vyslovil pro tvrdší postup vůči místním sdružením, která překročí zákaz spolupráce s KSČM. Důležitá byla i výzva k individuálnímu přijímání politiků malých pravicových stran, kteří se ztotožní s programem ODS.

XV. kongres ODS

Další volební kongres následoval po veleúspěšných podzimních volbách 2004. Jeho jednání hostilo hlavní město. Kongresu samozřejmě dominovaly volby nového vedení. Při volbě předsedy neměl Mirek Topolánek žádného protikandidáta a získal hlasy 354 z 391 delegátů.

Větší zápletku přinesly volby prvního místopředsedy. Dosavadní držitel této funkce Jan Zahradil se rozhodl již nekandidovat. Na funkci byli navrženi tři kandidáti – dva dosavadní místopředsedové Petr Nečas a Petr Bendl a pražský primátor Pavel Bém. V prvním kole nebyl zvolen ani jeden z nich. Do druhého kola postoupili Bém se 157 a Nečas se 146 hlasy. Ve druhém kole se pořadí otočilo a novým prvním místopředsedou byl hlasy 197 delegátů zvolen Petr Nečas, který svého soupeře porazil o 17 hlasů.

Do voleb čtyř místopředsedů, tedy oproti minulosti rozšířenému počtu, vstupovalo celkem osm kandidátů. V prvním kole nebyl zvolen ani jeden z nich. Druhé kolo přineslo zvolení hned tří mužů – dvou neúspěšných kandidátů na prvního místopředsedu – tedy Pavla Béma a Petra Bendla – a také návrat dřívějšího místopředsedy Ivana Langerera. Rozhodnutí však nepřineslo ani třetí kolo volby, do kterého postoupili Miroslava Němcová a Martin Říman. Ve druhé volbě se opět střetli poslední jmenovaní kandidáti. Tentokrát však již padlo rozhodnutí, když poslední místopředsedkyní byla zvolena Miroslava Němcová.

XVI. kongres ODS

Listopadový kongres 2005 nebyl volební z hlediska vedení strany, byl však předvolební, neboť šlo o poslední setkání před rozhodujícími sněmovními volbami. Tomu také odpovídala atmosféra. Kongres byl demonstrační síly, odhodlání a představení strany jako respektovaného partnera pro domácí i zahraniční politické instituce. Proto se jej zúčastnila řada hostů, kteří ODS podpořili v nadcházejících volbách. Kongres také jednoznačně podpořil Mirka Topolánka v pozici volebního lídra. Na kongresu byla představena nová grafika, předvolební videoklip a další prvky volební kampaně. Více o nich v části o přípravách na volby.

XVII. kongres

Jednání tohoto kongresu, který se uskutečnil v listopadu 2006 v Praze, samozřejmě nejvíce poznamenala nejasná a protahující se povolební vyjednávání. Euforii z výborných výsledků sněmovních, senátních i komunálních voleb tak kalila právě tato nejistota. Proto jednání dominovaly dvě otázky – volba nového vedení a další strategie vyjednávání ovláde, resp. jiném řešení neutěšené situace.

Jediným kandidátem na předsedu byl opět Mirek Topolánek. Ten byl také hladce zvolen. Pouhých 330 hlasů od 471 hlasujících delegátů ale představovalo první varování, že pozice předsedy přese všechny volební úspěchy není úplně neotřesitelná.

Pozici druhého nejsilnějšího muže strany a zároveň případného hlavního oponenta potvrdil ve volbě prvního místopředsedy pražský primátor Pavel Bém, který byl zvolen již v prvním kole. Zde poměrně jednoznačně porazil dosavadního prvního místopředsedu Petra Nečase, který získal jen o dva hlasy více než třetí kandidát – dlouholetý šéf poslanců ODS a ministr financí první Topolánkovy vlády Vlastimil Tlustý, který se netajil svou kritikou některých kroků Topolánka coby předsedy i premiéra.

Mnohem větší napětí proto slibovala volba čtyř řadových místopředsedů, které se zúčastnilo 10 kandidátů. V prvním kole byli vcelku bez problému zvoleni dva dosavadní držitelé tohoto postu – místopředseda a nyní také ministr vnitra Ivan Langer a středočeský hejtmán Petr Bendl. Do druhého kola postoupili Petr Nečas, Vlastimil Tlustý, další ministr Topolánkovy vlády Petr Gandalovič a moravskoslezský hejtmán Evžen Tošenovský. Ve druhém kole byl zvolen Petr Gandalovič. Důležitějším vzkazem delegátů však bylo to, že druhým kolem již neprošel Vlastimil Tlustý. Zřejmě to také rozhodlo o tom, že se následně neobjevil ve formující se druhé Topolánkově vládě. Zajímavý byl ale i osud Petra Nečase. Dosavadní první místopředseda nebyl ani ve druhém kole zvolen řadovým místopředsedou. Teprve třetí kolo, jež bylo rozstředem mezi ním a Evženem Tošenovským, rozhodlo o jeho udržení v nejužším stranickém vedení.

Bojovnou atmosféru kongresu dosvědčuje i fakt, že politickým usnesením vévodí odhodlání přivést zemi k předčasným volbám v co nejkratším termínu v průběhu roku 2007. Sestavení vlády, kde bude mít ODS možnost maximálně prosazovat svůj program, se tak stalo až druhou možnou alternativou. Za pri-

oritu delegáti považovali zabránit vzniku vlády ČSSD a KSČM. Kongres ovšem také konstatoval, že si nepřeje velkou koalici s ČSSD ani variantu spolupráce s ní po vzoru opoziční smlouvy. Kongres se také zabýval vládní agendou a uložil výkonné radě, aby připravila dokument k českému předsednictví v EU. Schválena byla také deklarace předsedy ODS Mirka Topolánka a předsedy britské Konzervativní strany Davida Camerona o společném postupu obou stran v evropské politice.

XVII. kongres ODS

Na jednodenním kongresu konaném v listopadu 2007 v Praze delegáti především podpořili kandidaturu Václava Klause na prezidenta a umístění americké radarové základny v Česku. Také se vyslovili pro posouzení Lisabonské smlouvy Ústavním soudem a pro maximální využívání jejích možností k ochraně národních zájmů.

XIX. kongres ODS

Atmosféru tohoto prosincového kongresu v Praze poznamenal výsledek podzimních krajských a senátních voleb, ve kterých ODS zaznamenala svou první porážku od roku 2002 a od chvíle, kdy se jejím předsedou stal Mirek Topolánek. Kongresu předcházely dramatické události v několika regionálních organizacích, které souvisely nejen s volbami vedení, ale i celkovým postavením jednotlivých regionů ve stranickém životě. Poprvé se také stalo, že některá z regionálních organizací při nominacích na předsedu podpořila jiného kandidáta než obhajujícího předsedu, nota bene současně úřadujícího premiéra. Konkrétně šlo o pražské regionální sdružení, jež na předsedu navrhlo dosavadního prvního místopředsedu a primátora Pavla Béma. Další dvě regionální sdružení pak odmítla podporu kteréhokoli kandidáta.

Bojovné naladění některých delegátů ještě vzrostlo poté, kdy v úvodu kongresu vystoupil Václav Klaus, kterému ODS několik měsíců předtím opět zajistila zvolení do funkce prezidenta republiky, a vzdal se na protest proti směřování strany své pozice čestného předsedy strany.

Volba předsedy se za Topolánka poprvé odehrávala v kulisách více kandidátů. Mirek Topolánek svého soka Pavla Béma porazil již v prvním kole, kdy získal 284 ze 486 hlasů, zatímco Bém obdržel jen 162 hlasů. Šlo o volbu hladkou, ale svým způsobem značně varovnou.

Velké drama zažil kongres při volbě prvního místopředsedy. Dosavadní držitel tohoto postu Bém se po neúspěšné kandidatuře na předsedu již voleb neúčastnil. Navrženi byli dva dosavadní řadoví místopředsedové Ivan Langer a Petr Bendl a také Evžen Tošenovský a starosta Prahy 13 David Vodrážka. Rozhodnutí nepřineslo první ani druhé kolo. V prvním skončil první Langer se 170 před Vodrážkou se 134 hlasy. Ve druhém kole se pořadí proměnilo, nicméně oba kandidáty dělil jediný hlas, když Vodrážka získal 227 a Langer 226 hlasů. Ivan Langer se následně vzdal své kandidatury a novým prvním místopředsedou tak byl ve třetím kole zvolen představitel komunální politiky a také pražského regionu David Vodrážka.

Do volby řadových místopředsedou vstupovalo 10 kandidátů. Hned v prvním kole byli zvoleni obhajující Ivan Langer a Petr Gandolovič, přičemž prvnímu jmenovanému pomohla i výslovná podpora Mirka Topolánka. Do druhého kola postoupili Petr Nečas, Evžen Tošenovský, Petr Bendl a Miroslava Němcová. Zvolen byl Petr Nečas. Následovalo třetí, do kterého po odstoupení Tošenovského vstoupil jen Petr Bendl a ten byl také zvolen.

V usneseních kongresu se odráží atmosféra celého kongresu. Ten na jedné straně ocenil dosavadní práci krajské a senátní politické reprezentace, na straně druhé vyzval vedení ODS, aby ve vládě pokračovala v reformním

úsilí. Také podpořil vytvoření nové nefederalistické frakce v Evropském parlamentu. Delegáti rozhodli ponechat postoj k ratifikaci Lisabonské smlouvy v kompetenci obou parlamentních klubů. Současně důrazně doporučili urychlené schválení mezinárodních smluv o protiraketové základně USA na území ČR. Kongres vyzval politiky ODS, aby nesouhlasili s aktuálním zněním návrhu klimatického balíčku, který předložila Evropská komise.

XX. kongres ODS

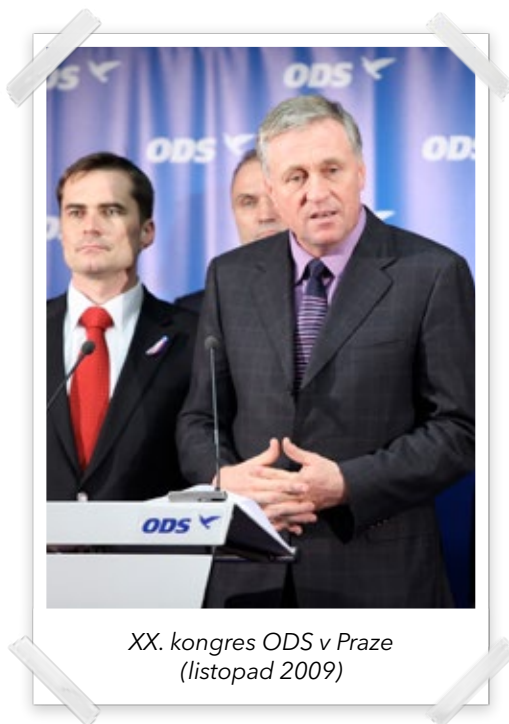
Jubilejní kongres proběhl po odvolání Topolánkovy vlády, vítězných evropských volbách, jmenování Fischerova kabinetu a zrušení předčasných voleb. To vše mělo vliv na jeho jednání. Kongres byl nevolební, nicméně někteří delegáti se v jeho průběhu pokusili o vyslovení nedůvěry předsedovi strany a přeměně kongresu na volební. To se jim sice nepodařilo, atmosféru jednání to však poznamenalo.

Ačkoli byl kongres nevolební, došlo na něm k dovolbě členů výkonné rady za některé regiony. Jeho zajímavostí, která dokresluje rozpoložení mnoha delegátů, bylo ne zvolení dvou zástupců Ústeckého regionu. Právě tento region patřil v předkongresové době, ale i přímo na kongresu k nejvíce odbojným, což souviselo i se zvažovanou kandidaturou jeho představitele Petra Gandaloviče na předsedu v případě, že by se na místě podařilo kongres přeměnit na volební.

V reakci na dění uvnitř strany, především problém s účelovým náboem nových členů, došlo ke dvěma zásadním změnám Stanov. První bylo zavedení práva regionální rady navrhnout zrušení členství konkrétního člena ODS. O takovém návrhu pak rozhodovala výkonná rada. Cílem tohoto opatření bylo vytvořit prostor pro vylučování členů, kteří dle celostátního vedení poškozovali dob-

ré jméno strany, nicméně měli podporu ve svém vlastním místním sdružení, jež je odmítalo ze svých řad vyloučit. Druhá změna stanovovala, že delegáty kongresu jsou od nynějška jen ti zákonodárci, kteří jsou nejen členy ODS, ale patří i k jejich parlamentním klubům.

Na kongresu se také diskutovalo o tom, jak nově stanovit klíč pro určování počtu delegátů za jednotlivá oblastní sdružení. Delegáti kongresu nakonec výkonné radě uložili, aby do konce února 2010 stanovila takový klíč, který bude více zohledňovat volební výsledky ve sněmovních volbách. Usnesení se již na jaře 2010 zhmotnilo v podobě schválení nového klíče postaveného na kombinaci dvou proměnných - počtu obyvatel v oblasti a zisku ODS v posledních volbách do Poslanecké sněmovny.

XX. kongres ODS v Praze
(listopad 2009)

Vztah ODS ke komunismu a komunistické straně

Zvláštní kapitolou v životě ODS byl a zůstává její vztah ke komunismu a komunistické straně. V řadě svých programových dokumentů odmítá komunismus jako ideologii i jako politický režim. Přímo ve stanovách „rozhodně odmítá marxistickou a leninskou ideologii ve všech jejích projevech a důsledcích“.

Vedle toho se od svého vzniku vyhýbá spolupráci s KSČM, již považuje za nereformovanou a nereformovatelnou. Liberecký kongres v roce 1999 „konstatuje, že česká společnost se stále ještě nedokázala vyrovnat se svou minulostí... Jednou ze základních příčin tohoto stavu je přetrvávající existence komunistické strany, která nijak nezměnila svou ideologii ani cíle, ba dokonce ani název, natož aby projevila sebemenší lítost nad zločiny, které v době své vlády napáchala“. Na stejném kongresu bylo také přijato usnesení, ve kterém delegáti odsou-

dili „setrvání členů své strany v koalicích na těch radnicích, do nichž vstoupili s vědomím, že budou koaličními partnery KSČM a dosud jimi jsou“.

Na výše uvedené usnesení navázala některá další, z nichž asi nejzásadnější je usnesení kongresu z roku 2006, kde „ukládá Výkonné radě ODS, aby místním sdružením, která na komunální úrovni koaličně spolupracují s KSČM, byla odebrána licence.“ Toto usnesení nezůstalo jen na papíře, neboť již v březnu 2007 VR odebrala licenci místním sdružením v Dubicku a Zábřehu v Olomouckém kraji. Podobný postup byl zvolen na přelomu let 2010 a 2011, kdy VR odebrala licenci hned 18 místním sdružením, a opakoval se i v dalších letech. Přesto po každých komunálních volbách vznikají situace, kdy jsou zastupitelé ODS v pokušení vybrat si komunisty jako své koaliční partnery nebo s nimi přinejmenším neformálně spolupracovat. Situace se samozřejmě vyvíjí s upadajícím postavením KSČM v komunální politice.

Předsedkyně Konfederace politických vězňů Naděžda Kavalírová

Protest proti kubánskému režimu (březen 2006)

Přemier Petr Nečas se včera v Hradci Králové setel s krajskými podnikateli a spoliustranky z ODS. Sliboval podporu dopravy a školství, kritizoval kraje.

Nechme už sebe a věnujme se více voličům, řekl Nečas

Lítost do politiky nepatří, říká Nečas

Michal Mocek, Brno

S vyhlášením premiéřské kanceláře nemá Petr Nečas problém a nepočítá si ani pocíty lítosti nad tím, co už jako premiér nevládne. Řekl to včera před zahájením summitu Evropské unie v Bruselu.

„Čeho lituji, že ještě nevládnu?“

Lítost do politiky nepatří. Pořádku je důležitější v rámci krajních pravidel, takže tam na lítost není místo,“ dodal na dotaz novinářů.

Dostal také otázku na to, jak je daleko se sňoubáním. „V procesu jsem velmi pozdní, já jsem na kancelář nikdy pořádně nezabýdl, takže já jsem velmi flexibilní na vyhlášení. A navíc jako

pořádkemový člověk s tím nemám problém,“ odvyklá. V souvislosti s nedávnými zápletkami chce nadále udržovat o větší pružnost při převzetí finančních prostředků Unie mezi operačními programy, v jejichž rámci jsou tyto peníze poskytovány.

„Znamená to přímá pomoc

obnově území, tedy poskytnout prostředky, které jsou na mrazící infrastruktury v těchto postlejších částech naší země a také na ruskou podnikání a zaměstnanost. Byla poslána celá řada firem malých, středních i velkých a to by vedlo k zániku řady pracovních příležitostí. Tomu chceme zabránit,“ zdůvěnil.

Nečas se chce líbit lidem, LIDEM zase Nečasovi

Ilaha, prosinec 1961: „Ty běháš, pochvěla jsi nos, odřítela jsi ze mě paroháče, už ti nevřítám.“
 „Ty černá, a co bys chtěla? Dělat ze mě malou hejku, která nemůže kvák udělat sama. Odcháším navždy.“

Ilaha, leden 1962: „Ano, miluji tě mouchy!“
 „Měj se, miláčku, sejměš se z něj, co jsi?“

Česka, prosinec 2012: „Zrádci jsem ve vás jakousi dívkou, jste naprosto nedůvěryhodní.“
 „Tudíž jsi mě, odcházím a nevřítám se.“

Česka, leden 2013: Závěr ještě nezámě, ale vše nasvědčuje tomu, že se bude mezi Petrem Nečasem a Karolínou Peškové opakovat případ sboru zveřejněných šablon důvěryhodnosti. Nečas totiž dal najevo, že se kličně bez Peškové obejde, i když nad Dohledem by dřípal mlýn. Karolína Pešková zas nechce poklidit kabinet, protože by se stáhnul její vlastní oční na lístě nezaměstnaných politiků, a to na věčné časy. Přes armádní rozhodnutí v případě ministrů obrany a legálně volnějším označování je směr jedním logickým výsledkem.

Na rozdíl od Ilahy však neřítají při románci talib, ale Karolína Pešková prý pokla v kláse cukroví. A za smutněmto nevládne stát náhly náhodou číns, ožbil chladný politický obchod...
 Martin Kanišák

2010—2013

PŘEDSEDNICTVÍ

PETRA NEČASE

Nečas s princem Charlesem uctili Havla v Londýně

LONDÝN (leš) Britská metropole si včera připomněla bývalého prezidenta a ve světě proslulého dramatika Václava Havla, který zemřel před necelými třemi měsíci. Český velvyslanec ve Spojeném království Michael Zantovský s britským dramatikem českého původu Tomem Stoppardem uspořádali na Havlovu památku vzpomínkový večer, jehož se zúčastnilo přes tři sta lidí včetně britského korunního prince Charlese a českého premiéra Petra Nečase.

Akci dominovalo vystoupení osarového herce Jeremy Ironse, který předčítal z Havlových textů. Britská hvězda se pak na pódiu vystřídala s členy divadelního souboru Orange Tree Theatre, již zahráli několik ukázek z Havlových her, a českým muzikantem Vladimírem Mertou.

Petr Nečas láká, sám bude šetřit

Soukromé spojení na peněz, druhý důchodový pilíř. Čechy přiláká neosvitlo. Premiér chce jít příkladem. Sám si toto spojení zřídil.

leš přiláká

Petr Nečas se „neosvitlo“ pro diváky.

Ve druhém důchodovém pilíři bude Nečas jen prvním z mnoha, kteří se budou muset rozhodnout, jak si spojují peníze z důchodového pilíře do konce života.

Nečasové bude letos, až se o penězích začne mluvit, na výpis do 15. listopadu píší do konce života.

Malý zájem o vládní penzijní reformu se nyní snáží

většinu premiér Petr Nečas. Sám chce vstoupit do druhého důchodového pilíře do konce života. Rozhodnutí kampaň až teď, protože vypracované studie se spouští. Sám rozhodne až na podzim či zvlášť, takže by jeho zbytkové vyhládky mohly být jiné. Nečas se rozhodne, jak si spojuje peníze z důchodového pilíře do konce života. Vystupuje, v čem je reforma penzijní, se bude v listopadu, televizi a na internetu. **leš**

Nejvíce mi chybí Slovenky, vtipkoval ve vile Nečas

Nečas si včera vtipkoval, že mu nejvíce chybí Slovenky. Vtipkoval, že mu nejvíce chybí Slovenky, vtipkoval ve vile Nečas. Nečas si včera vtipkoval, že mu nejvíce chybí Slovenky. Vtipkoval, že mu nejvíce chybí Slovenky, vtipkoval ve vile Nečas.

Magistrátní krizi musí řešit Nečas

Kvůli kandidátce pro místní zastupitelstvo musí řešit krizi magistrátu. Nečas musí řešit krizi magistrátu. Kvůli kandidátce pro místní zastupitelstvo musí řešit krizi magistrátu. Nečas musí řešit krizi magistrátu.

Nečas smířil Bavorsko s Českem

Evropská unie nyní žádá smíření Bavorska s Českem. Nečas smířil Bavorsko s Českem. Evropská unie nyní žádá smíření Bavorska s Českem. Nečas smířil Bavorsko s Českem.

Nečas slíbil kolegům, že je víc zapojí do hry

KARLOVY VARY (bz) V situaci, kdy starostové a radní za ODS nejsou nadšení z vládní politiky, objevil premiér Petr Nečas regiony. Včera se sešel se starosty a radními z kraje v Karlových Varech.

„Kritiku ve zdavě a velké politické straně, jako je ODS, považují za přirozenou,“ řekl Petr Nečas. Starostové a radní členové strany si stěžují, že s nimi celostátní vedení nekomunikuje a že nemohou ovlivnit změny, které strana připravuje na vládní úrovni. Premiér také vyhrady spíše odmítá a slibuje kolegům lepší komunikaci. „Chceme, aby každý legislativní krok vlády byl podroben kritické analýze z pohledu komunální politiky,“ řekl Nečas. **leš**

Teď se pustíme do univerzit, plánuje Nečas

Nečas plánuje univerzity. Teď se pustíme do univerzit, plánuje Nečas. Nečas plánuje univerzity. Teď se pustíme do univerzit, plánuje Nečas.

Nečas si natoval s Cameronem

S Unii jim to dává skřípej. Nečas si natoval s Cameronem. S Unii jim to dává skřípej. Nečas si natoval s Cameronem.

Přepřarovat, říká Nečas k sKartám

Přepřarovat, říká Nečas k sKartám. Přepřarovat, říká Nečas k sKartám. Přepřarovat, říká Nečas k sKartám.

Nečas: Česká ekonomika klesne

Nečas: Česká ekonomika klesne. Nečas: Česká ekonomika klesne. Nečas: Česká ekonomika klesne.

Nečas: Zeman brutálně kouřil, ale nekouše

Nečas: Zeman brutálně kouřil, ale nekouše. Nečas: Zeman brutálně kouřil, ale nekouše. Nečas: Zeman brutálně kouřil, ale nekouše.

Nečas už není tolik proti EU, říká šéf diplomacie

Nečas už není tolik proti EU, říká šéf diplomacie. Nečas už není tolik proti EU, říká šéf diplomacie. Nečas už není tolik proti EU, říká šéf diplomacie.

Předsednictví Petra Nečase (2010-2013)

a intermezzo (2013-2014)

Tato kapitola v životě ODS i v této historii se trochu vymyká ostatním. Ani slovo předsednictví v jejím názvu není přesné. Přesnější by asi bylo vedení strany. Petr Nečas se po odstoupení Mirka Topolánka 1. dubna 2010 stal volebním lídrem. Teprve po sněmovních volbách v červnu 2010 pak byl zvolen předsedou ODS. Součástí této kapitoly je i intermezzo, které nastalo po Nečasově odstoupení v červnu 2013 a trvalo až do 14. ledna 2014, kdy byl novým předsedou ODS zvolen Petr Fiala.

Éra Petra Nečase v čele ODS začala tím, že stranu ve sněmovních volbách dovedl ke druhému místu s dosud nejnižším počtem hlasů a získaných mandátů. Celkové volební výsledky a izolace vítězné sociální demo-

kracie však vedly k tomu, že se Nečas stává v pořadí třetím premiérem z ODS. Skládá koaliční vládu se dvěma novými stranami – TOP09 a Věcmi veřejnými (VV). Tato vláda přes turbulence a faktické nahrazení VV je-

2010

- Druhé místo ve sněmovních volbách

2010

- Petr Nečas premiérem

2011

- Premiér Nečas v Bílém domě

2011

- Rekodifikace soukromého práva

jich odštěpeným křídlem řídila zemi až do června 2013, kdy Nečas podal demisi.

ODS v této éře nedokázala vyhrát žádné volby. V komunálních a senátních volbách v roce 2010 ještě skončila druhá, o dva roky později jí však krajské volby přinesly až třetí místo za ČSSD i KSČM. O mnoho lépe si nevedla ani u senátních voleb 2012, kde sice získala druhý nejvyšší počet mandátů, nicméně ten činil pouhých čtyři křesla.

Těžkou porážkou skončily první přímé prezidentské volby, ve kterých kandidát ODS Přemysl Sobotka získal jenom pouhých 2,4 % a skončil hluboko v poli poražených. Ve druhém kole ODS podpořila kandidaturu předsedy TOP09 Karla Schwarzenberga, jenž ovšem tváří v tvář populismu Miloše Zemana neuspěl.

Ruku v ruce s porážkami šlo i dění uvnitř ODS. Odlišné názory přerůstaly v ostré střety, odliv značné části členské základny a zánik mnoha místních sdružení. Strana na ně reagovala významnými změnami stanov

a vnitřních rozhodovacích mechanismů, což však k uklidnění situace nestačilo.

Po Nečasově odstoupení převzal vedení strany její první místopředseda Martin Kuba. ODS se pokusila iniciovat vznik nové koaliční vlády, ale proti se postavil prezident Zeman, který nelenil a jmenoval Rusnokův kabinet.

Do předčasných voleb pak vedl ODS tandem Martin Kuba - Miroslava Němcová. ODS v těchto volbách zaznamenala bezkonkurenčně nejhorší volební výsledek. Skončila až na pátém místě s pouhými 7,7 % a 16 mandáty.

Po volbách logicky následoval odchod do opozice. Volební porážka vyvolala velkou vnitřní diskusi o dalším směřování strany. Ta nakonec vyústila v jednu z největších změn v historii strany, když byl novým předsedou zvolen Petr Fiala, který do ODS vstoupil pouze pár týdnů před tím, než oznámil svou kandidaturu.

2012

- Uzákoněna přímá volba prezidenta republiky

2012

- 3. místo v krajských volbách
- Vládní daňový balíček

2013

- M. Zeman prezidentem
- Pád Nečasovy vlády

2013

- Historická porážka v předčasných volbách a odchod do opozice

Mezinárodní kontext (2010-2014)

Mezinárodní dění ovlivňovala zejména kulminující globální ekonomická krize, která se stala akcelerátorem událostí v Evropě i mimo ni. Krize také zásadně ovlivnila vnitřní politiku zemí s demokratickými politickými systémy i států s různými typy systémů nedemokratických. V mnoha demokratických zemích došlo k zásadní změně vlády i celého politického spektra. Některé autoritářské režimy padly a byly nahrazeny demokraciemi nebo jinými autoritářskými režimy. Některé státy se v konečném důsledku globální ekonomické krize dokonce rozpadly a v jejich původním teritoriu zavládl chaos a občanské války. Tyto dopady se nevyhnuly prakticky žádnému z kontinentů.

Evropou v prvé řadě otrásla nebývalá dluhová krize, která postupně zachvátila Řecko, Španělsko, Portugalsko, Itálii, Irsko, Slovinsko a Kypr. Tato krize se promítla i do vztahů mezi členskými zeměmi EU, které se dostaly do sporů o formu a rozsah pomoci postiženým zemím. Na jedné straně stálo Německo a jeho spojenci, již se rozhodli krize využít k hlubší integraci směrem k bankovní a fiskální unii. A to i za cenu, že by kvůli odporu některých zemí došlo k vytvoření dvourychlostní EU. Hlavními oponenty byly tradičně Británie, k níž se přidala i ČR. Tyto dvě země také jako jediné nepřistoupily k tzv. fiskálnímu paktu podepsanému v březnu 2012. Právě v nejméně postižených zemích jižního křídla EU v této době vzrostl odpor vůči evropské integraci, který se projevil i volebními úspěchy alternativních sil levice a pravice. Mezi nimi vyniká zvláště vzestup krajně levicové Syrize v Řecku, které krize postihla vůbec nejvíce.

Trochu mimo hlavní zájem médií proběhlo další rozšíření EU, která v roce 2013 otevřela brány Chorvatsku. Ve stejném roce byly naopak přerušeny přístupové rozhovory

s Islandem. Stalo se tak na žádost kandidátské země. K obnovení rozhovorů již nedošlo a v roce 2015 islandská vláda požádala EU, aby zemi ze seznamu kandidátských zemí vyřadila. I to způsobilo, že od roku 2013 již žádná země do EU přijata nebyla.

Mezi důsledky globální ekonomické krize můžeme zařadit i vlnu protestů, nepokojů, povstání a revolucí, které probíhaly v podstatné části arabských států od konce roku 2010 až do prosince 2012. Tzv. arabské jaro se dotklo dvou desítek afrických a asijských zemí. V nemnoha zemích přineslo pád stávajícího režimu a víceméně úspěšnou demokratizaci, v řadě dalších pak vleklou občanskou válku, rozpad státnosti nebo vznik islamistického režimu. Největší význam pro další vývoj mezinárodního systému měly bezesporu události v Iráku a Sýrii. Ve velkých částech Sýrie a Iráku zaujal místo zdiskreditovaných státních institucí nábožensky motivovaný řád tzv. Islámského státu, jenž se brzy stal vůbec nejzásadnějším problémem světové politiky. Celý pás zasažených států se pak stal velkým zdrojem masivní migrační vlny, která o pár let později způsobila další zásadní krizi mezinárodní politiky.

Pokračoval proces posilování ekonomického a politického postavení Číny, které se podařilo ekonomickou krizi přestát s relativně malými ztrátami. V osobě nového prezidenta Zemana získaly její globální ambice velkého zastánce i v České republice. Tím jen vzrostly třecí plochy v rámci české zahraniční politiky, která se tak stávala stále méně jasnou a čitelnou. Toto konstatování platí i pro evropskou pozici země nebo vztahy uvnitř skupiny V4. Zahraničně-politické názory a postoje ODS se nijak zásadně nezměnily. Stále usilovala o co nejtěsnější vazbu na své spojence v rámci NATO a hledala co nejefektivnější pozici v evropské politice. Na politické scéně však sílil populismus a dosažení konsenzu v zahraniční politice se stalo nedostižným.

Tisková konference Národní ekonomické rady vlády (srpen 2010)

Domácí politický, ekonomický a společenský kontext

Petr Nečas vplul jako nový lídr doprostřed volební kampaně. Nedostal tak jediný den k tomu, aby se mohl rozhlédnout a promyslet svou politickou strategii. I v tomto směru bylo jeho angažmá v čele ODS odlišné od jeho předchůdce nebo následovníka. Nečasovo předsednictví přišlo v době bohaté na mezinárodní i domácí politické události, z nichž některé lze jednoznačně považovat za přelomové.

Na domácí politické scéně byly takovým zlomovým okamžikem sněmovní volby 2010, zformování vlády za účasti nových a nestandardních politických uskupení, změna způsobu volby prezidenta z parlamentní na přímou, ale i okolnosti pádu Nečasova kabinetu. Zlomové okamžiky ovšem přinesly

i předčasné volby v roce 2013. Výsledkem všech těchto okamžiků byl bezprecedentní rozpad stranického systému, oslabení všech dosud nejsilnějších politických stran a nástup nových, nezřídka populistických formací typu strana-firma. Období se vyznačovalo vysokou mírou voličské volatility, experimentováním s novými alternativami i nárůstem ideologické polarizace celé společnosti.

Za všemi těmito událostmi stály jednak děje spojené s globální hospodářskou krizí, která postihla i českou ekonomiku, jednak domácí zdroje, mezi něž patřila jen omezená schopnost tradičních politických stran adekvátně reagovat na nové podněty. Svou roli pak sehrály i tři očividné strategické chyby pravicových stran: a) porušení nepsaného kánonu, že pravice nesmí zvyšovat daně, b) přistoupení na přímou volbu prezidenta, která zásadně proměnila jeho postavení,

c) malý zájem o vývoj v oblasti justice a orgánů činných v trestním řízení, kde se významně emancipovali jednotlivci i celé složky, již se později podíleli na pádu vlády i řadě dalších událostí a fenoménů, které přispěly ke znevěrohodnění celé dosavadní politické scény.

Pravice a zejména ODS za to především po volbách 2013 (a samozřejmě i v následujících letech) zaplatila obrovskou daň, neboť byla de facto izolována bez možnosti významněji se podílet na řízení země. Na druhou stranu je možné konstatovat, že rok 2013 je možné chápat jako pomyslné dno podpory ODS, jež od té chvíle začala znovu, byť velmi pozvolna, nabírat na síle. Důležitý part při této obnově sehrály tradičně silné lokální a regionální organizace s tisíci odhodlaných dlouholetých i zcela nových členů strany.

*Tisková konference po jednání K9
(červenec 2010)*

Jednání Poslaneckého klubu ODS (březen 2011)

Sněmovní volby 2010

Volební kampaň byla nebývale ostrá a díky zrušení předčasného termínu voleb neuvěřitelně dlouhá, a tedy i finančně nákladná. Při jejím koncipování vyšla Občanská demokratická strana z původní kampaně pro zrušené volby 2009. Volební program s názvem „Řešení, která pomáhají“ se soustředil především na problematiku rostoucího státního dluhu, zneužívání sociálních dávek či dokončení penzijní reformy. ODS, která na počátku kampaně značně ztrácela na vedoucí ČSSD, se zúročila sázka na racionální tón varující před scénářem, který měla finanční a ekonomická krize v Řecku. V kampani také využila nové prvky – moderní layout, dobrovolníky z Modrého týmu, logo umístěné v modrém srdci a především masivní srovnávací a negativní kampaň namířenou proti ČSSD a jejímu předsedovi Paroubkovi. V kampani také využila služeb amerických poradců pod vedením Arthura Finkelsteina, který dříve pracoval třeba pro prezidenty Reagana a Nixona.

Výsledky voleb přinesly naprosto zásadní oslabení obou nejsilnějších stran a razantní nástup dvou nových stran. Nejstabilnějším prvkem politické scény se tak opět stali komunisté, kteří si podrželi svých 26 mandátů. Sociální demokraté zvítězili, ale zisk pouhých 22,1 % hlasů a 56 mandátů byl pro ně velkým zklamáním. ODS skončila druhá s 20,2 % hlasů a 53 mandátů. Obě strany tak dosáhly nejhorších výsledků v éře po roce 1996. Následovala TOP09 s 16,7 % a 41 mandátů, což byl druhý nejvyšší zisk v pořadí třetí strany hned po výsledku komunistů z roku 2002. VV získaly 10,8 % hlasů a 24 mandátů, což pro změnu představovalo zdaleka nejlepší výsledek páté strany v pořadí v celé polistopadové historii.

Kromě vytvoření vlády, kterou poprvé a dosud naposledy v polistopadové historii, neskládal zástupce vítězné strany, přinesly tyto volby i rezignaci řady dosavadních

předsedů stran. Rezignoval nejen předseda ČSSD a premiér Paroubek, který nedokázal ani vedení ve druhých volbách přetavit do takového výsledku, aby mu to zajistilo návrat do Strakovy akademie, ale i předseda KDU-ČSL Cyril Svoboda, jenž svou stranu vůbec poprvé od jejího vzniku přivedl mimo sněmovní zdi, předseda Zelených Ondřej Liška, kterému se taktéž nepodařilo udržet svou stranu ve Sněmovně. Dokonce rezignoval i Miloš Zeman kandidující jako předseda Strany práv občanů - Zemanovců, která se také nedostala přes 5 %. Sněmovní volby 2010 znamenaly důležitý předěl ve vývoji českého stranického systému. Zasadily těžkou ránu dosavadnímu levo-pravému soupeření a pootevřely dveře populismu. Jak vážné tyto změny budou, však v okamžiku oznamování volebních výsledků ještě nikdo netušil.

Kampaň 2010 na pražském Petříně

Noví konkurenti ODS

Mezi termínem předčasných a řádných voleb se ovšem změnila politická situace, neboť ODS vyrostli přinejmenším dva zdatní konkurenti.

Prvním byla TOP09 založená někdejším předsedou KDU-ČSL M. Kalouskem a vedená bývalým ministrem zahraničí v Topolánkově vládě K. Schwarzenbergem. TOP09 na počátku zaujala pozici konzervativní alternativy stojící kdesi v prostoru mezi KDU-ČSL a ODS. Díky času, který dostala odložením termínu voleb, se však vyprofilovala jako bezprostřední liberálně-konzervativní konkurent ODS, což potvrdily i výsledky sněmovních voleb. Z povolebních sond vyplynulo, že až 53 % voličů TOP09 z roku 2010 tvořili voliči ODS z roku 2006. Opačně vzato to znamenalo, že více než jedna čtvrtina voličů ODS z roku 2006 přeběhla k nově založené straně. Ještě závažnější byl fakt, že Kalouskova a Schwarzenbergova strana vcelku zabodovala v cílových skupinách, jež bývaly doménou ODS. Konkrétně dosáhla největší podpory mezi prvovoliči a voliči v kategorii do 29 let, dále mezi studenty a takřka se vyrovnala pozici ODS mezi vysokoškoláky a podnikateli. Za vůbec nejdůležitější je ale možné označit fakt, že TOP09 dokázala ODS porazit v její největší regionální baště, tedy v Praze. Jak se ukázalo později, nešlo v tomto případě o žádnou náhodu.

Trend přímého konkurování ODS v pozici nejsilnější pravicové strany pokračoval i v dalším období. TOP09 úspěšně dobývala jednu pozici za druhou. Zvítězila v komunálních volbách 2010 v hlavním městě a její kandidátky oslabily ODS v řadě měst celé země. Následovaly dílčí úspěchy v senátních volbách a v zimě 2013 pak postup K. Schwarzenberga do druhého kola prezidentské volby. V něm byl důstojným soupeřem M. Zemanovi. Pro ODS to byl signál, že opouští svou neochvějnou pozici jednoho ze dvou klíčových hráčů politické scény. Otřesy způsobené pádem Nečasovy vlády pak přinesly těžkou porážku ODS ve

sněmovních volbách, kterou ještě podtrhl fakt, že v přímém souboji na pravici jednoznačně podlehla TOP09. Jak se však záhy ukázalo, šlo v případě TOP09 o jakousi labutí píseň, po níž následoval poměrně strmý pád podpory až ke kritické hranici pěti procent.

Spolu s TOP09 se na celostátní politické scéně poprvé objevují i Starostové a nezávislí (STAN), jejichž zástupci v roce 2010 (a pak i o tři roky později) figurovali na kandidátce Schwarzenbergovy strany. V PS je zastupovalo celkem 9 poslanců, z toho ovšem jen tři byli v té době přímo členy etablované strany. Předseda STAN Petr Gazdík se po volbách stal šéfem poslaneckého klubu TOP09 a STAN. STAN také získali právo nominovat jednoho ministra. Pro TOP09 nebyla komunální politika nikdy tak velkou prioritou a de facto ji přenechali právě STAN. Ti se však rychle zabýdli i v jiných patrech politiky: v krajských zastupitelstvech, Senátu i EP. Později se cesty TOP09 a STAN rozešly.

Druhým konkurentem ODS se ve volbách 2010 stalo podnikatelsko-politické uskupení Věci veřejné. Také této formaci značně pomohl odklad voleb, který jí poskytl čas pro profilování jako populistická alternativa pro všechny voliče tradičních stran, jež označila za dinosaury české politiky. Její sázka na kritiku establishmentu a vyzobávání populárních témat přineslo velký úspěch v podobě zisku takřka 11 % voličů. Z povolební sondy je patrné, že takřka čtvrtinu voličů VV tvořili exvoliči ODS. I VV bodovaly především mezi nejmladšími voliči a dále mezi středoškoláky.

Na rozdíl od TOP09 se VV nedokázaly dostatečně profilovat a ve všech dalších volbách zaznamenávaly jednu porážku za druhou. Působení v Nečasově vládě navíc brzy vedlo k rozštěpení strany. Tak jako tak po jejich působení v české politice zůstalo několik hlubokých stop: přímá volba prezidenta, „boj proti korupci“ nebo ověření si, že část voličů je připravena skočit na lep obratným populistům, kteří jen špatně maskují své podnikatelské zájmy.

Jmenování Petra Nečase premiérem

Vláda Petra Nečase

Formování Nečasovy vlády trvalo velmi krátce. Na rozdíl od několika minulých volebních období totiž tentokrát nebyla ve hře žádná jiná relevantní varianta. Petr Nečas byl premiérem jmenován již na konci června a už v červenci byla jmenována celá vláda. Vládní koalici disponující pohodlnou většinou vytvořily ODS, TOP09 a VV. Kabinet tvořilo 15 členů, rozvržených v poměru 6 : 5 : 4. ODS v této vládě kromě pozice premiéra obsadila ještě křesla ministrů obrany (Alexandr Vondra), spravedlnosti (Jiří Pospíšil, kterého vystřídal Pavel Blažek), průmyslu a obchodu (Martin Kocourek později vystřídaný Martinem Kubou), životního prostředí (Pavel Drobil později vystřídaný Tomášem

Chalupou) a také zemědělství (Ivan Fuksa, jehož vyměnil Petr Bendl). Šlo tak o jeden z početně nejmenších kabinetů v historii ČR.

Podobně jako v případě Topolánkovy vlády ani v tomto kabinetu ODS nezískala mnohá důležitá křesla, jež přenechala koaličním partnerům. Největší kritiku zevnitř strany si premiér Nečas vyslechl za přepuštění resortů zahraničí, vnitra a financí. Jistou satisfakcí mohlo být snad jedině to, že ODS získala post předsedy Poslanecké sněmovny, který obsadila Miroslavou Němcovou.

Vláda prošla celou řadou krizí, které měly původ v nejmenší koalici straně, jež platila tvrdou daň za svou nezkušenost, ale především sklízela plody své populistické politiky. Druhým zdrojem krizí byly aféry, které zasáhly mnoho ministrů. Po vládní krizi na jaře 2011 se počet členů kabinetu zvýšil na 16 a v prosinci 2012 na 17. Také došlo k přesunu některých resortů. ODS získala ministerstvo dopravy. Změn ve vládě bylo celkově mnoho a často byly provázeny velkým pnutím mezi koaličními stranami i mezi premiérem a prezidentem Klausem. Jako příklad může sloužit odebrání resortu vnitra VV a jeho přenechání nestraničkovi Janu Kubicemu nebo až na několikátý pokus úspěšné odebrání resortu školství VV a předání do rukou Petra Fialy, který do té doby působil jako poradce premiéra. Kabinet také úspěšně přestál několik pokusů o vyjádření nedůvěry.

Vládní krize z dubna 2012 skončila odchodem VV z vlády. S tím však nesouhlasila skupina poslanců kolem pozdější vicepremiérky Karolíny Peake, z níž vznikla nová strana Liberální demokraté (LIDEM), která v koalici vystřídala právě VV. Rekonstruovaná vláda požádala Sněmovnu o důvěru a také ji hlasy 105 poslanců dostala. LIDEM zůstali ve vládě až do jejího konce.

Vaz těžce zkoušenému vládnímu kabinetu však zlomila až aféra spojená přímo s premiérem Nečasem. Ale nepředbíhejme.

Komunální a senátní volby 2010

V říjnových volbách do zastupitelstev měst a obcí i do jedné třetiny Senátu obhajovala ODS pozice, které v dané situaci obhájit nešlo. Konkrétně šlo o obhajobu jejího jasného vítězství z roku 2006, resp. udržení zdaleka největšího počtu mandátů v Senátu, získaných v roce 2004. Byla tedy jen otázka, nakolik se ctí ODS ve volbách obstojí.

V komunálních volbách ODS skončila na druhém místě v podílu hlasů (18,8 %) a zvítězila mezi stranami co do počtu a podílu mandátů (5112 mandátů, tedy 8,2 %). V prvním kritériu ji poprvé a naposledy předběhla ČSSD. Ztráty ODS však byly velmi bolestné, neboť přišla nejen o téměř 2000 zastupitelů, ale i o pozici nejsilnější strany v Praze, kde ji vystřídala TOP09, a v mnoha dalších městech po celé zemi. Ze čtyř největších měst vyhrála jen v Plzni, kde se primátorem stal Martin Baxa. Díky šikovně vyjednávací taktice se ODS podařilo získat i křeslo pražského primátora, které obsadil Bohuslav Svoboda. O mnoho hlasů, mandátů i některá primátorská a starostovská křesla ODS připravila koaliční TOP09. V senátních volbách obhajovala ODS plných 18 křesel. Oproti tomu sociální demokraté neobhajovali ani jedno jedině. Volby se odehrály ve znamení souboje těchto dvou stran. Úspěšnější byla opoziční ČSSD, které se podařilo vyhrát ve 12 obvodech. Tím rozšířila celkový počet svých senátorů na 41, což jí vyneslo postavení strany s absolutní většinou. A jejím kandidátů Milanu Štěchovi to přineslo post předsedy horní komory. Kandidáti ODS postoupili do druhého kola v 18 obvodech. Ve druhém kole pak uspěli v osmi případech. Pro stranu to znamenalo ztrátu 10 křesel a pokles na celkový počet 25 senátorů. Po dvou senátorech získaly TOP09 kandidující společně se STAN, KDU-ČSL a také regionální Severočeši.cz

Přímá volba prezidenta

Přímá volba hlavy státu se do veřejné diskuse dostávala vcelku pravidelně. Teprve při povolebních jednáních v roce 2010 se však dostala přímo do centra zájmu. Přímo do programového prohlášení Nečasovy vlády se dostal závazek, že „vláda zpracuje návrh novely Ústavy, která umožní přímou volbu prezidenta“. Zpracováním bylo pověřeno ministerstvo spravedlnosti vedené Jiřím Pospíšilem. Po diskusi stran o volebním systému a také vyjasnění, zda budou v souvislosti se zavedením přímé volby upraveny pravomoci prezidenta, vznikl návrh, který vláda po konzultaci s opoziční ČSSD předložila do Poslanecké sněmovny a Senátu.

V té době také vznikla diskuse odborné veřejnosti. Její drtivá většina přímou volbu prezidenta odmítla, neboť ji v rámci parlamentního režimu považovala za cizorodý prvek, který povede jen k dalším konfliktům mezi držiteli moci (především premiérem a vládou na jedné a prezidentem na druhé straně) i ve společnosti a ve svém důsledku dále oslabí politické strany. Mnozí politologové, političtí analytici i velká část ústavních expertů také upozorňovala na to, že přímá volba hlavy státu odporuje důležitému požadavku na prezidenta, totiž aby byl svorníkem společnosti. Návrh kritizoval i stávající prezident Klaus a někteří členové ODS včetně zákonodárců. Kritici však byli oslyšeni.

Poslanecká sněmovna návrh na přímou volbu schválila celkem 159 hlasy. Proti byli jen 3 poslanci. Ostatní poslanci ODS hlasovali pro přijetí. V Senátu byla situace složitější, ačkoli v něm většinu měla ČSSD stojící za návrhem. Pro návrh ústavního zákona nakonec hlasovalo 49 senátorů. Proti bylo 22 senátorů, 4 se zdrželi a 6 jich nebylo přítomno. 11 hlasovalo pro, 9 proti a 3 nebyli přítomni.

Porážka v krajských a senátních volbách 2012

V atmosféře neustálých koaličních sporů a klesající podpory vlády i vládních stran se uskutečnily čtvrté volby do zastupitelstev 13 krajů a také volby třetiny členů parlamentní horní komory.

V krajských volbách ODS obhajovala místo druhé nejsilnější strany. Neudržela jej však na celostátní ani na krajské úrovni. Jedinou výjimku tvořil Plzeňský kraj, kde se kandidátce v čele s Jiřím Pospíšilem podařilo dokonce zvítězit. Ani to však nestačilo za získání hejtmanského křesla, protože po volbách se druhá ČSSD spojila s KSČM a společně ODS vyřadili ze hry. Ve většině krajů propadla ODS až na čtvrté a ve dvou krajích dokonce na páté místo. Pouze ve třech krajích byla aspoň třetí. Ztratila přitom plných 78 z původních 180 mandátů. Celkově vyhrála volby ČSSD, která zvítězila

v celkem 9 krajích. Komunisté dokázali vyhrát v Karlovarském a Ústeckém kraji a poprvé se prosadili i Starostové pro Liberecký kraj. Ani v povolebních jednáních o vytvoření krajských koalic se ODS nedařilo. V mnoha případech vůbec nebyla mezi oslovenými. Do krajské koalice vstoupila v jediném případě Karlovarského kraje. Z tohoto pohledu šlo o jednoznačně nejméně úspěšné krajské volební období.

Ještě hůře si ODS vedla v senátních volbách, ve kterých obhajovala plných 14 mandátů z roku 2006. Ve druhém kole uspěli jen čtyři kandidáti. ODS tak skončila na druhém místě, ale její odstup za vítěznou ČSSD s jejími 13 mandáty byl propastný. Celkový počet členů senátorského klubu poklesl na 15. Ani další politické strany si však nevedly dobře. Po dvou senátorech získali KDU-ČSL a STAN. Ostatní jen paběrkovali a konkurenční TOP09 dokonce nezískala žádného senátora. Do parlamentních lavic vůbec poprvé usedl zástupce Pirátů.

Tisková konference po 2. kole senátních voleb 2012 (říjen 2012)

Ekonomický vývoj a daňový balíček Nečasovy vlády

Rok 2010 přinesl první oživení české ekonomiky, které bylo taženo zvyšujícím se vývozem. Právě díky němu následně poklesla nezaměstnanost. Problémy eurozóny však českou ekonomiku vzápětí stáhly zpátky do recese. Pokles ekonomiky se projevil v příjmech státního rozpočtu. Dluhy veřejných rozpočtů rostly.

Nečasova koaliční vláda se proto rozhodla jednat. Již na jaře 2012 předložila daňový balíček, ve kterém navrhla celý komplex úprav postavený na zvyšování přímých i nepřímých daní a odvodů. Jejich hlavním architektem byl ministr financí Miroslav Kalousek z TOP09, který si od něj sliboval snížení zadlužení země. Návrh ovšem narazil na odpor v řadách poslanců ODS. V něm se zrcadlil nejen postoj vůči obsaženému zvyšování daní, ale i celková atmosféra uvnitř ODS. Ta v uplynulých měsících ztratila několik poslanců, kteří opustili její klub právě na protest vůči vývoji strany. Protože VV již několik měsíců předtím vystoupily z vlády, ztratila vláda ve Sněmovně většinu. Přesněji řečeno, mohla se opírat již jen o ad hoc většiny tvořené pro každé hlasování. Jednat při tom mohla s poslanci, kteří působili jako nezařazení. Ve shodě s opozicí šestice rebelů z ODS dosáhla toho, že první návrh balíčku Sněmovnou neprošel.

Při opakovaném předložení spojila Nečasova vláda projednávání změn s návrhem státního rozpočtu na rok 2013, ale především s hlasováním o důvěře vládě. V nastalé situaci se rozhodla hrát vabank. Balíček prošel Sněmovnou, ale Senát ovládaný ČSSD jej vrátil zpět. Po vyjednávání mezi premiérem Nečasem a poslanci ODS došlo k dílčí dohodě: tři z rebelujících poslanců složili své mandáty a další dva se rozhodli balíček i vládu podržet. Těsně před Vánoci dolní komora přehlasovala veto Senátu a balíček byl přijat. Jeho přijetí přineslo jedno z nejvýznamnějších zvýšení daní v dějinách země. Vzrostly obě sazby DPH, bylo zavedeno dodatečné sedmiprocentní zdanění lidí s vyššími příjmy, omezeny výdajové paušály u živnostníků a zrušeny daňové slevy pro pracující důchodce. Zvýšila se daň z převodu nemovitostí a zrušeny byly stropy odvodů na zdravotní pojištění.

Vedle dopadů na daně a ekonomiku, která zažila další fázi recese, balíček přinesl prohloubení rozporů uvnitř ODS a způsobil i významnou ztrátu důvěry u značné části voličů strany. Zvýšení daní přineslo významný zlom ve vývoji preferencí ODS. Mezi prosincem 2012 a lednem 2013 strana zaznamenala jeden z nejhlubších propadů ve své historii. Ani ten však ještě nebyl konečný.

Vybrané makroekonomické ukazatele v letech 2010-2013

	reálný růst HDP	inflace	nezaměstnanost
2010	2,2 %	1,5 %	7,3 %
2011	1,7 %	1,9 %	6,3 %
2012	-0,8 %	3,3 %	7,0 %
2013	-0,9 %	1,4 %	7,0 %

*Prezidentské primárky ODS
Přemysl Sobotka (květen 2012)*

Prohrané prezidentské volby

Za nejhorší porážku, která odstartovala nejčernější sérii v historii ODS, lze považovat první přímé prezidentské volby v roce 2013. ODS do nich nominovala dlouholetého předsedu Senátu Přemysla Sobotku. Kampaň však evidentně nebyla věnována náležitá pozornost. Pouhých 2,4 % hlasů vyneslo Přemyslu Sobotkovi až osmé a tedy předposlední místo v pořadí.

Prezidentem byl ve druhém kole zvolen Miloš Zeman. Naopak poražen odešel předseda TOP09 a ministr zahraničí Nečasovy vlády Karel Schwarzenberg, jemuž ve druhém kole nepomohla ani podpora ODS. Tento krok se navíc nesetkal s jednoznačným přijetím

tím a mnozí členové ODS se otevřeně vyslovili pro Miloše Zemana.

Tyto volby byly dalším svědectvím o slábnoucím významu ODS, která stále více upadala do vnitřních rozbrojů. Ukázaly, že její pozice už dávno není neotřesitelná. Nad ODS se začala stahovat mračna. Hlavou státu se navíc stal politik, který se vůbec nijak netajil svým odporem vůči celé Nečasově vládě.

Pád vlády a Nečasův odchod z politiky

Po řadě peripetií, které Nečasův kabinet provázely po celou dobu jeho existence, přinesla jeho konec až (pseudo)kauza bezprostředně se dotýkající samotného premiéra, který následně podal demisi. 13. června 2013 detektivové z Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (ÚOOZ) vedeného Robertem Šlachtou udělali razii na úřadu vlády, během které byla zadržena šéfka kabinetu premiéra Nečase Jana Nagyová. ÚOOZ současně zatkl i dva ze tří exposlanců ODS, kteří odešli ze Sněmovny na podzim 2012, a několik osob z Vojenského obranného zpravodajství (VOZ).

V reakci na tento zásah podal Petr Nečas o čtyři dny později demisi z postu premiéra a odstoupil i z funkce předsedy ODS. Zároveň oznámil také své rozhodnutí odejít po dalších volbách z politické scény.

Nemá smysl hlouběji rozebírat pravou podstatu ani průběh celé (pseudo)kauzy nazvané podle premiérovy spolupracovnice. Faktem je, že nikdo z politických aktérů případů spojených do kauzy nebyl dosud pravomocně odsouzen. Většinu aktérů, včetně expremiéra Nečase, soud později zprostil obvinění. Celá událost budí dodnes velké otázky a je předmětem řady spekulací. Pro ODS se každopádně tento okamžik stal osudným, neboť po něm následovala nejtěžší sněmovní volební prohra a krize strany, která bezprostředně ohrozila samotnou její existenci.

Od pádu vlády k předčasným volbám 2013

Hned po demisi premiéra, která zároveň znamenala pád celé vlády, se rozjelo jednání o řešení politické situace. Vedení ODS převzal její první místopředseda a exministr Martin Kuba. ODS, TOP 09 a LIDEM se vyslovily pro pokračování vlády. ODS do funkce premiérky navrhla svou místopředsedkyni a předsedkyni Poslanecké sněmovny Miroslavu Němcovou. S návrhem vyslovily souhlas TOP09 i LIDEM. 101 poslanců vládních stran přislíbilo, že budou nový kabinet Miroslavy Němcové podporovat.

Prezident Zeman však návrh koaličních stran odmítl a již osm dní po demisi Nečasovy vlády oznámil, že pověřil ekonoma a bývalého ministra financí Jiřího Rusnoka sestavením nové vlády. Rusnokova vláda, zvaná úřednická, nebo také přesněji „prezidentská“, byla jmenována o pár dní později. V srpnu vláda předstoupila před Sněmovnu se žádostí o důvěru, kterou však nedostala. Poslanci ODS hlasovali proti vyslovení důvěry. Během tohoto hlasování se také ukázalo, že deklarovaná „stojedničková“ koalice již neexistuje. Důkazem byl odchod dvou poslanců ODS a předsedkyně LIDEM ze sálu, čímž tito poslanci nepřímo podpořili Rusnokovu vládu. Rusnokův kabinet v demisi dovládl až do sestavení vlády Bohuslava Sobotky, k němuž došlo po předčasných volbách. Zeman tak poprvé v praxi výrazněji ukázal, jak si přímo zvolený prezident představuje svou pozici v politickém systému země.

Vzápětí byl od ČSSD, TOP09, KSČM a části VV iniciován návrh na rozpuštění Poslanecké sněmovny a vypsání předčasných voleb. Při hlasování tento návrh podpořilo celkem 140 poslanců. Poslanci ODS až na Miroslavu Němcovou, která hlasovala proti, opustili sál a o návrhu nehlasovali.

Předčasné volby do Poslanecké sněmovny

Do předčasných voleb v říjnu 2013 nevedl ODS již podruhé za sebou lídr, který by zároveň zastával funkci předsedy. V tomto případě ji dokonce vedli dva lidé – první místopředseda strany Martin Kuba z titulu úřadujícího zástupce předsedy a Miroslava Němcová, jež se stala oficiální kandidátkou ODS na premiéra. Volební kampaň, ačkoli zdaleka nebyla defenzivní, víceméně odpovídala atmosféře a situaci strany, která bojovala o uhájení holé sněmovní existence.

Propad ODS na pouhých 7,7 % hlasů a 16 mandátů, čímž se poprvé nestala nejen jednou ze dvou nejsilnějších stran, ale ani nejsilnější pravicovou stranou, překvapil nejednoho člena strany. V pozici nejsilnější pravicové formace ODS vystřídala TOP09, nicméně ani ona svými 12 % hlasů a 26 získanými mandáty nijak neoslnila. Volby vyhráli sociální demokraté vedení Bohuslavem Sobotkou, kteří získali 20,5 % hlasů a 50 mandátů. Tento výsledek byl dosud nejhorším výsledkem, s nímž některá ze stran dokázala vyhrát sněmovní volby. ČSSD sice potvrdila roli favorita, ale i pro ni byl výsledek zklamáním. Obecně pak byl potvrzením, jak malou podporu mají ve společnosti tradiční politické strany.

Podle povolebních průzkumů ODS ztratila cca 60 % voličů z roku 2010. Asi pětina z nich odešla k TOP09 a další pětina k ANO. Zhruba desetina voličů z roku 2010 skončila u neparlamentních stran. Pád ODS podtrhuje fakt, že poprvé ztratila jakékoli zastoupení v Karlovarském, Libereckém a Zlínském kraji. Ve své největší baště, Praze, pak strana skončila až na 4. místě, když ji poprvé a naposledy přeskočili sociální demokraté.

Vznik a etablování ANO2011

Druhé místo ve volbách 2013 obsadila nová formace s názvem Akce nespokojených občanů 2011 (ANO), založená velkopodnikatelem a českou variací na východoevropský typ oligarchů Andrejem Babišem. Babiš, který pohádkově zbohatnul na nepříliš průhledných privatizačních procesech a následných přesunech vlastnictví i velkých prostředcích plynoucích z evropských a národních dotací do zemědělství, postupně ve svých rukou koncentroval nebývalou ekonomickou, mediální a politickou moc. Babiš zároveň využil krizi české politiky a v širším slova smyslu krizi vládnutí, k níž došlo současným působením mezinárodních a domácích událostí. Právě na tuto krizi v první fázi nejvíce doplatila ODS, jež od roku 2006 nesla hlavní část vládní odpovědnosti. Babišovi se mistrně podařilo vykreslit obraz neúspěšné země, zmítané ekonomickou krizí, permanentní vládní nestabilitou a korupcí, které brání jejímu vzestupu. Heslem „Ano, bude líp“ se v situaci, kdy opravdu nejlépe nebylo, se nová strana typu firma trefila do nálad značné části veřejnosti.

Nutno dodat, že ve volbách v roce 2013 Babišovo uskupení z velké části volili někdejší sympatizanti a voliči ODS, z nichž někteří již využili jako přestupní stanici i TOP09. Z povolebních sond vyplývá, že elektorát ANO ve volbách 2013 tvořili takřka z jedné čtvrtiny voliči ODS z roku 2010. K tomu je třeba přičíst další skoro pětinu elektorátu Babišova uskupení, kterou přinesl přesun voličů od TOP09. Voliči ODS z roku 2010 ale nepřešli jen k ANO. Mnozí další odešli k TOP09, kde tvořili skoro třetinu, k nově vzniklému populistickému Úsvitu a mnoha dalším menším stranám. Část bývalých voličů ODS navíc zůstala doma. To vše zavdalo důvody k velké skepsi nad osudem české liberálně-konzervativní politiky.

ANO po volbách zaměřila do vlády s ČSSD a KDU-ČSL, kde působila po celé volební období. Vládní odpovědnost přijal i Andrej Babiš, jenž se v této vládě stal vicepremiérem a ministrem financí. Podílem na vládě uskutečňující rozhazovačnou levicově populistickou politiku se ANO připravilo o část svých pravicově orientovaných voličů. Příliš úspěšně neprobíhalo ani jeho etablování na komunální úrovni. O něco lépe se mu vedlo na úrovni krajů.

ANO2011 ve sněmovních volbách dosáhlo 18,7 % hlasů a 47 mandátů, čímž se stalo historicky nejúspěšnější premiérově kandidující stranou v polistopadovém období. Do dolní komory se dále probojovali komunisté, populistická formace Úsvit přímé demokracie, kterou vedl dosavadní senátor Tomio Okamura, a KDU-ČSL, pro niž šlo o návrat do Sněmovny po třech letech. Před branami Poslanecké sněmovny skončily Strana zelených se třemi, Strana svobodných občanů a Česká pirátská strana se dvěma a zemanovci s jedním procentem hlasů.

Povolebního vyjednávání, které nakonec vyústilo do jmenování koaliční vlády Bohuslava Sobotky, v níž se spojily tři dosti programově a především typově odlišné formace - ČSSD, ANO2011 a KDU-ČSL, se občanství demokraté nezúčastnili. Ihned po volbách ohlásili odchod do opozice.

Zároveň začala diskuse o tom, kdo otřesenou stranu převezme a povede ji na nelehké cestě k záchraně. O tom měl rozhodnout kongres svolaný na leden 2014.

Vnitřní vývoj strany

2010-2013

XXI. kongres a zvolení Petra Nečase předsedou ODS

Na červnový kongres konaný pár týdnů po sněmovních volbách poprvé dorazili oblastní delegáti nominovaní podle nového klíče, který zohledňoval počet obyvatel a volební výsledek v jednotlivých okresech. Šlo o kongres volební, který měl ve funkci nástupce Mirka Topolánka potvrdit úřadujícího předsedu a designovaného premiéra Petra Nečase.

Petr Nečas byl jediným kandidátem na předsedu a podpořilo jej všech 14 regionálních sdružení strany. Již v prvním kole byl také zvolen, když získal 538 hlasů od 617 hlasujících delegátů.

Daleko větší souboj se odehrál při volbě prvního místopředsedy. Na tuto funkci byli nominováni dva kandidáti. Dosavadní druhý muž strany David Vodrážka získal nominaci celkem osmi regionálních organizací, zatímco Miroslavu Němcovou nominoval jen její domovský region Vysočina. To však při samotné volbě nehrálo žádnou roli. Němcová získala již v prvním kole absolutní většinu a svého soka porazila v poměru 314 ku 257 hlasům.

Zajímavá situace nastala i při volbě čtyř řadových místopředsedů. Z regionů byla opět nominována celá řada kandidátů, k nimž na kongresu přibyl i neúspěšný kandidát na prvního místopředsedu. Při volbě dali delegáti přednost kandidátům, které otevřeně podpořil nový předseda strany.

2010

- P. Nečas volebním lídrem

2010

- Vznik internetové platformy moje ODS

2010

- P. Nečas předsedou ODS
- M. Němcová první místopředsedkyní

2011

- Podstatné změny stanov ODS
- XXII. kongres

A tak zvolili kandidáty, z nichž někteří rozhodně nepatřili k původním favoritům. Novými místopředsedy se hned v prvním kole stali čtyři budoucí ministři Nečasovy vlády - Alexandr Vondra, Pavel Blažek, Jiří Pospíšil a Pavel Drobil. Všichni tito kandidáti přitom získali více než 400 hlasů.

Na kongresu nebyla schválena žádná změna stanov. Kongres však pověřil VR schválením nových pravidel pro výběr kandidátů a pro sestavení kandidátek. Dále ji pověřil zpracováním a schválením vzorových jednacích řádů a závazného volebního řádu pro volbu orgánů na všech úrovních. Také VR doporučil obnovení činnosti odborných komisí.

V závěrečných usneseních kongresu objevíme i poděkování Mirku Topolánkovi za jeho přínos pro ODS i Českou republiku, Ivanu Langerovi za vedení sněmovní volební kampaně a všem, kdo se na ní podíleli.

*XXI. kongres ODS v Praze
(červen 2010)*

2011

- 20 let ODS

2012

- XXIII. kongres v Brně

2012

- M. Kuba prvním místopředsedou

2013

- M. Němcová volebním lídrem

XXII. kongres ODS

Nevolební kongres v roce 2011 se opět hostilo hlavní město. Kongres neprovázely žádné ostřejší střety. Za jedinou kontroverzi lze považovat rozhodnutí o prodloužení mandátů volených funkcionářů strany do konce roku 2012. Šlo o snahu vrátit termín kongresu z léta na konec roku.

Za nejzajímavější rozhodnutí kongresu lze považovat přijetí některých jeho politických usnesení a změn stanov. V usneseních se delegáti přihlásili k plnění programového prohlášení vlády v otázkách reformem zdravotního, penzijního, daňového a sociálního systému. Dále se vyslovili pro integraci migrantů, pokud přicházejí do země legálně pracovat. Přihlásili se i k jadernému programu v energetice a dokončení církevních restitucí. ODS se vyslovuje proti unifikaci migrační politiky a podmiňuje přijetí společné evropské měny a současně vstup do Evropského stabilizačního paktu souhlasem občanů v referendu.

Největšími změnami ve stanovách bylo zřízení dvou nových republikových orgánů – Republikového sněmu (REPS), který má být orgánem schvalujícím dlouhodobou strategii strany a reprezentujícím regiony, a Konference předsedů Regionálních sdružení a předsedy ODS jako poradního orgánu, jež zefektivňuje komunikaci uvnitř strany. REPS při tom převzal celou řadu pravomocí, kterou dosud vykonávala výkonná rada. Novinkou bylo dále nahrazení členů výkonné rady na základě nominace regionů 10 členy volenými na kongresu. Delegování na regionální sněm se od nynějška řídilo podobnými principy jako delegování na kongres. Záviselo tedy především na výsledcích toho kterého oblastního sdružení v krajských volbách. Alternativou bylo paritní zastoupení oblastních sdružení. Stanovy také nově zakotvily povinnost místní rady rozhodnout o členství nového uchazeče do čtyř měsíců od podání přihlášky. Tím se mělo zamezit účelovým prodáváním.

XXIII. kongres ODS

Tento volební kongres se uskutečnil v atmosféře volebních porážek a velkých turbulencí uvnitř vlády, které způsobily především rozpory v otázkách vládního daňového balíčku. Tato atmosféra vyprovokovala řadu členů ODS k aktivitě, jejímž cílem bylo přinejmenším pozměnit vedení strany a tím dosáhnout změn v jejím směřování.

Petr Nečas měl při volbě předsedy tentokrát na rozdíl od roku 2010 protikandidáta. Stal se jím nedávno odvolaný exministr zemědělství a vlivný člen středočeské ODS Ivan Fuksa. Petr Nečas jej vcelku s přehledem porazil již v prvním kole, když získal 351 hlasů z 592. 178 hlasů odevzdaných pro Fuksu však také nebylo úplně málo.

Volba prvního místopředsedy měla být papírově dramatičtější. Funkci obhajovala Miroslava Němcová. Proti ní se postavili ministr průmyslu a obchodu Martin Kuba a poslanec Evropského parlamentu Hynek Fajmon. K žádnému velkému dramatu nedošlo, neboť hned první kolo s přehledem vyhrál Martin Kuba, který získal 363 hlasů. Němcové odevzdalo své hlasy 149 delegátů, Fajmona volilo 69.

Nijak dramatická nakonec nebyla ani volba místopředsedů, do níž bylo nominováno šest kandidátů. Všichni čtyři místopředsedové byli stejně jako před dvěma lety zvoleni hned v prvním kole. Vůbec největší počet hlasů obdrželi obhajující místopředsedové Jiří Pospíšil (454) a Pavel Blažek (439). Pikantní na této volbě byl fakt, že Blažek byl Pospíšilovým nástupcem ve funkci ministra spravedlnosti, z níž byl druhý jmenovaný odvolán půl roku před kongresem. Nově byl do nejúžšího vedení zvolen další ministr Nečasovy vlády Tomáš Chalupa, jež získal 343 hlasů. Dosavadní první místopředsedkyně Němcová byla zvolena čtvrtou místopředsedkyní. Volilo ji však jen 306 delegátů, takže svůj post získala o pouhých třech hlasech před další kandidující ženou – senátorkou Danielou Filipiovou (303 hlasů).

XXI. kongres ODS v Praze (červen 2010)

XXIII. Kongres ODS v Brně (listopad 2012)

Petr Nečas s prezidentským kandidátem ODS Přemyslem Sobotkou

Nejdramatičtější nakonec byla volba členů výkonné rady. Proti zvykům v ní hned čtyři kandidáti nominovaní regionálními sdruženími nebyli zvoleni, a tak je museli narychlo zastoupit náhradníci.

Volby vedení prokázaly, že uvnitř strany probíhají bouřlivé diskuse o její minulosti i další budoucnosti. Při volbě byli odmítnuti někteří lidé spojení se stranickou minulostí. Nástup některých novějších tváří do vedení měl straně zajistit větší dynamiku. Jak se však ukázalo již za pár měsíců, všechno mělo být úplně jinak, protože politická dynamika se ODS naprosto vymkla z rukou.

V závěrečných usneseníh kongres vyzval všechny členy k aktivní podpoře pro stranického kandidáta na prezidenta Přemysla Sobotku, podpořil pokračování vládní spolupráce s TOP09 a LIDEM a zároveň vyzval rebelující poslance, aby „upustili od své sóloakce a respektovali většinové stanovisko poslaneckého klubu“. Delegáti také podpořili koncept tzv. finanční ústavy jako hráze proti rozhazovačné rozpočtové politice a odmítli návrh na vytvoření evropské bankovní unie i požadavek Evropské komise na zvýšení příspěvku ČR do evropského rozpočtu.

Rok 2013

Tento rok byl v historii strany vůbec prvním, kdy se nekonal stranický kongres. Ten byl odložen v důsledku konání předčasných voleb a hledání nového předsedy až na leden 2014. Z hlediska vnitřního vývoje šlo o jeden z nejbouřlivějších a ve svém důsledku nejosudovějších roků v životě ODS. Vnitřní rozpory akcelerovaly zvolení Miloše Zemana prezidentem, události kolem pádu Nečasovy vlády a skládání vlády nové a především historická porážka ve sněmovních volbách na podzim tohoto roku. ODS všechny tyto události politicky přežila, nicméně utrpěla značné šrámy, z nichž mnohé ji provází až do dnešních dnů.

Delegáti XXIII. kongresu

Do předčasných voleb vedla ODS Miroslava Němcová

Zemětřesení v ODS, šéf je Fiala

V obýváku mě lidi nevidí, dušuje se Fiala

Fiala se rozhodl: chce zachránit ODS

Jan Martinek
 Petr Fiala, bývalý starosta Městského úřadu v Pardubicích a poslanec Poslanecké sněmovny, se rozhodl kandidovat za předsedu ODS. Jeho jméno se objevilo na seznamu kandidátů na předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

Pravý břeh
 Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

KAROLINA LAJČÁKOVÁ
 Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

IGNÁTA ŠEDÝ
 Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

MILAN KŘIVÁK
 Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

KLÁRA ŠKOLKOVÁ
 Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

FRANCIŠKA ŠKOLKOVÁ
 Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

KLÁRA ŠKOLKOVÁ
 Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

Spasitelem ODS má být Petr Fiala

Šéfem ODS byl na kongresu strany zvolen exministr školství, poslanec Petr Fiala. Poradil i Marianu Němcovi. Uspěl v hlasování.

Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

Chci být šéf ODS a vrátit jí důvěru, oznámil Fiala

Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury. Fiala se rozhodl kandidovat za předsedu strany, který předložil v úterý večer výbor pro kandidatury.

2014—2021

PŘEDSEDNICTVÍ

PETRA FIALY

Foto: Miroslav Štěpánek

Foto: Miroslav Štěpánek

Foto: Miroslav Štěpánek

Předsednictví Petra Fialy

2014-2021

Nová etapa začíná zvolením Petra Fialy do čela ODS, k němuž došlo na XIV. kongresu v lednu roku 2014 a trvá dosud. Právě pod svým čtvrtým předsedou slaví ODS své 30. narozeniny.

Fialovo předsednictví lze rozdělit do dvou fází. První z nich je možné označit za fázi záchranné mise, čemuž také odpovídá značně izolované postavení strany na politické scéně a její volební výsledky oscilující kolem osmi procent. Pro stranu, která byla zvyklá volby vyhrávat a i druhé místo považovala za neúspěch, to představovalo velkou změnu, na niž si teprve musela zvyknout. Útěchou, viděnou však spíše zpětně, snad ODS mohlo být jedině to, že na rozdíl od dvou dalších tradičních stran (ČSSD a KDU-ČSL) v žádných důležitých volbách neskončila tak špat-

ně, že by se ocitla mimo zastupitelská křesla. První signály zlepšení přinesly výsledky krajských voleb 2016, kde ODS skončila na čtvrtém místě a po dlouhé době se její celostátní výsledek – navíc bez Prahy – přiblížil deseti procentům. Díky účasti v řadě krajských koalic navíc prorazila svou dosavadní izolaci. Skutečným předělem a startem druhé, růstové fáze, ale byly až sněmovní volby 2017, v nichž ODS získala 11,3 procent hlasů a vrátila se na druhé místo. Následovaly vítězné senátní volby, po nichž se ODS díky Jaroslavu Kuberovi ujala vedení horní ko-

2014

- Porážka v evropských, komunálních a senátních volbách

2016

- První náznak obratu k lepšímu v krajských a senátních volbách

2017

- ODS na druhém místě ve Sněmovních volbách
- ODS znovu v opozici

2018

- M. Zeman znovu prezidentem
- Vítězství v senátních volbách a J. Kubera předsedou Senátu
- Druhé místo v komunálních volbách

mory. Stříbrnou pozici získala strana i v komunálních volbách 2018 a v evropských volbách 2019. Ve volbách do EP se navíc přiblížila patnáctiprocentní hranici v podílu hlasů a zdvojnásobila počet získaných mandátů.

Mezitím se ODS – spolu s dalšími stranami demokratické opozice – nepodařilo zabránit opětovné volbě Miloše Zemana prezidentem. Strana nenominovala svého kandidáta. Do volby se zapojil bývalý předseda ODS Mirek Topolánek, který ovšem neuspěl. Před druhým kolem ODS podpořila Zemanova protikandidáta, bývalého šéfa Akademie věd ČR Jiřího Drahoše.

Od sněmovních voleb 2017 ODS soupeří na dvou pomyslných frontách. První frontou je linie vláda-opozice, kde ODS stojí proti stylu i obsahu vládnutí Babišova ANO v koalici s ČSSD a s podporou KSČM. Druhou frontu tvoří soubor o postavení hlavní opoziční strany, který občanství demokraté svádějí s Pirátskou stranou.

Rok 2020, obecně se nesoucí ve znamení boje proti globální pandemii COVID-19, přinesl ODS druhé místo v krajských i senátních volbách a po dvanáctileté pauze také čtyři hejtmanská křesla. Navíc obhájila post předsedy Senátu, který obsadil Miloš Vystrčil. Po celý rok 2020 ODS vedla jednání o uzavření předvolebního spojení pro sněmovní volby 2021. Tato jednání byla korunována úspěchem a vznikem koalice SPOLU, kterou tvoří ODS, KDU-ČSL a TOP09.

Konec roku 2020 přinesl ODS důležité programové vítězství. Po mnoha letech se straně podařilo prosadit zrušení tzv. superhrubé mzdy, které přináší zvýšení příjmů všem zaměstnaným i podnikajícím lidem.

Hned zkraje roku 2021 rozhodl Ústavní soud o zrušení zásadních částí volebního systému do Poslanecké sněmovny. Vystala tak otázka, jak se bude na podzim volit. ODS byla aktivní při hledání nové podoby volebního systému a její aktivita přinesla racionální řešení.

2019

- Druhé místo ve volbách do EP

2020

- Globální koronavirová pandemie zasáhla i Česko
- Úspěšné krajské a senátní volby

2020

- 4 hejtmani a Miloš Vystrčil předsedou Senátu
- Vznik volební koalice SPOLU
- Zrušení superhrubé mzdy

2021

- Nová podoba volebního systému do PS

Mezinárodní kontext (2014–2021)

Vývoj mezinárodních vztahů v tomto období stále ještě ovlivňovaly důsledky globální ekonomické krize. Ta sice odeznívala a mnohé ekonomiky se postupně ocitly na vzestupné trajektorii, nicméně některé problémy spojené se zadlužováním a rozevíráním nůžek mezi chudšími a bohatšími regiony, státy i lidmi nadále vnášely do mezinárodního systému spory. Ve velké části světa rostl odpor vůči ekonomické globalizaci, který se projevoval posilováním krajně levicových i krajně pravicových protestních proudů. Patrné to bylo v zemích Evropy, Latinské Ameriky, ale i v USA.

Druhým důležitým faktorem vzrůstajícího mezinárodního napětí se staly dozvuky arabského jara. Především vzestup a rozmach tzv. Islámského státu, spojený s nebyvalou vlnou násilí a teroristických útoků po celé zeměkouli, měl za následek obrovské zesílení migračního toku směřujícího hlavně do Evropy a kulminujícího v roce 2015. Migrační vlna zhoršila vztahy mnoha sousedních zemí a vedla i k řadě zásadních střetů na úrovni Evropské unie. Část evropské politické elity v čele s německou vládou reagovala na rostoucí počet migrantů snahou o prosazení tzv. solidarity formou kvót přerozdělujících migranty mezi všechny členské země.

Odpor ke kvótám v zemích střední a východní Evropy na čele se státy V4, jež poukazovaly na to, že migrační krizi způsobila vítací politika německé kancléřky Merkelové a některých dalších evropských státníků, rozdělil EU. V závěru první dekády pak zesílil tlak na Maďarsko a později i Polsko, jež byly ze strany EU několikrát kritizovány za vnitřní vývoj směrem k údajnému autoritářství. V souvislosti s děním na Slovensku v závěru vládnutí Ficova Směru (korupce a mafiánské praktiky vrcholící vraždou novináře Kuciaka) i některými projevy vládnutí Andreje Babiše

v Česku (konkrétně čerpáním dotací pro firmy z koncernu Agrofert) se pak všechny státy V4 ocitly na pomyslném evropském pranýři. Tento fakt však uvnitř všech čtyř zemí spíše posílil ty politiky a politické síly, kterým je evropská integrace a zasahování EU do dění ve členských zemích trnem v oku. ODS se v této situaci snažila hledat vyváženou pozici, jež by nevedla k izolaci země, ale zároveň by zabránila jakémukoli diktátu ze strany EU. Česká zahraniční politika, která se od zvolení Miloše Zemana prezidentem a jmenování Andreje Babiše premiérem stále více vyznačovala nejasností a kakofonickými tóny, však izolaci nezabránila. Spíše řízením osudu se stalo, že země V4 získaly aspoň částečného spojence v novém rakouském kancléři Kurzovi, který se energicky ujal země v roce 2017. A který již před tímto datem jako ministr zahraničí přispěl ke zkrocení migrační vlny tím, že se mu podařilo vyjednat uzavření tzv. balkánské cesty.

Migrační vlna také významně přispěla k destabilizaci, či přímo k destrukci, dosavadní politické scény v řadě evropských zemí. Jako dobré příklady mohou sloužit francouzské prezidentské a parlamentní volby 2017 či italské parlamentní volby 2018. Migrační vlna byla též poslední a rozhodující kapkou při hlasování v referendu o vystoupení Spojeného království z EU končícího v roce 2016 tzv. brexitem.

Odpor vůči některým projevům ekonomické globalizace a rostoucí imigrace přispěly k vítězství Donalda Trumpa v amerických prezidentských volbách 2016. Spolu s ním na mezinárodní scénu razantně vstoupilo soupeření USA a Číny, otázka omezování globálního volného obchodu, resp. možnosti vzniku obchodních válek, a také požadavek na reálné převzetí větší míry odpovědnosti evropských členů NATO za vlastní bezpečnost. Trumpovu místy nevyzpytatelnou, ale relativně úspěšnou zahraniční politiku ukončila jeho volební porážka v roce 2020. Novým prezidentem se stal demokrat Joe Biden.

Do dění v celém světě pak právě v zimě roku 2020 vstoupil přímo učebnicový příklad tzv. černé labutě v podobě globální pandemie SARS-CoV-2 (covid-19), která zasáhla do veškerého veřejného i soukromého života, ovlivnila volby, zabrzdlila slibně se vyvíjející hospodářský růst a způsobila všeprostopující škody, které v čase, kdy slavíme 30. výročí vzniku ODS, absolutně neumíme vyhodnotit. Jisté je, že nemocí se nakazilo minimálně 130 milionů, z nichž skoro tři miliony nemoci podlehlly. Pandemie přivodila politický, ekonomický, sociální a správní rozvrat v řadě méně, ale i více vyspělých zemích světa. Přinesla též důkaz o tom, jak důležitá je důsledná obhajoba národních zájmů, které se projevily například v nelítostném soupeření o dodávky ochranných pomůcek, testovacích sad a především vakcín. Na druhou stranu přinesla též velkou míru solidarity, která se projevila nabídkou pomoci přetíženým nemocnicím nebo rychlými dodávkami zdravotního materiálu v nouzi. Pandemie prověřila státy i mezinárodní organizace. A ukázala, že přirozenou mezinárodní autoritu nebo naopak arogantní vyděračskou sílu lze uplatnit i v této nepolitické oblasti. Kromě nabídky totiž záleží i na poštávce.

Domácí politický, ekonomický a společenský kontext

Rok 2013, který nasměroval Petra Fialu k převzetí předsednické funkce v ODS, můžeme skutečně považovat za zlomový. Začal zvolením Miloše Zemana do funkce prezidenta republiky, pokračoval pádem Nečasovy vlády a vyvrcholil největší polistopadovou politickou revolucí v předčasných sněmovních volbách. Ta přinesla konec snu o stabilizovaném stranickém systému postaveném na levo-pravém soupeření. Tři tradiční prosystémové strany celého polistopadového období (ODS, ČSSD a KDU-ČSL) dostaly

v těchto volbách celkem jen něco málo přes třetinu hlasů. Dvě pětiny hlasů posbíraly strany s více či méně antisystémovým nebo přinejmenším protestním profilem, tedy ANO, KSČM a Úsvit.

Vláda pátého sociálně demokratického premiéra v samostatném Česku Bohuslava Sobotky spojila do koalice dvě tradiční a nejsilnější protestní až antisystémovou stranu. Pokud bylo záměrem Babišovo ANO připravit o protestní potenciál a politicky „domestifikovat“, šlo o tragický nezdar. Účast v tomto kabinetu Babišovi naopak pomohla k legitimizaci. Jejím výsledkem pak bylo suverénní volební vítězství o čtyři roky později.

Tato doba se krom jiného vyznačovala silící negací celého polistopadového období, které bylo částí nové politické třídy vykreslováno jako éra rozvratu státu a veřejných financí, korupce a tunelování. Vina byla hozena především na „tradiční“ strany na čele s ODS. Vrcholem této negace byl vznik druhého Babišova kabinetu, který se vcelku otevřeně opíral o KSČM. Komunisté sice ve volbách 2017 dosáhli svého nejhoršího výsledku, ale v éře premiérování Andreje Babiše zároveň získali největší podíl na moci.

Obě volební období se vyznačovala existencí oboustranné a navíc nebývale roztržité a různorodé opozice. Sobotkova vláda měla proti sobě zleva komunisty a zprava TOP09 a ODS plus mimo stojící antisystémový Úsvit. V případě Babišova kabinetu to bylo ještě složitější. Na levé straně na stála KSČM jako smluvně-opoziční formace, na pravé pak hned pět či šest, z nichž ovšem za pravicové bylo skutečně možné označit jen ODS a TOP09. Piráti, STAN a KDU-ČSL stáli ve středu, SPD pak byla antisystémovou populistickou formací, jež však měla v mnoha momentech k vládě blíže než kterákoli jiná opoziční strana.

Levo-pravé soupeření v této době ustoupilo do pozadí. Naopak do popředí se dostala témata, která sem často byla vnesena

uměle. Konkrétně šlo o postoje vůči imigraci a obecně globalizaci, k evropské integraci, k nahrazování reprezentativní demokracie demokracií přímou. K jejich „kultivaci“ došlo z velké části vinou polarizace během obou prezidentských volebních kampaní, resp. jako důsledek populismu a politické neukotvenosti premiéra Babiše a jeho ANO. Svůj díl viny na tomto posunu měly ale i další nové politické strany, konkrétně Piráti a STAN.

Neutěšená situace ve společnosti a v politice, kterou posílily i mezinárodně propírané kauzy střetů zájmů premiéra Babiše (kauza Čapí hnízdo a jiné), vyústily v nebyvalou aktivizaci občanské veřejnosti. Vzniklo několik iniciativ, z nichž největšího rozměru dosáhl Milion chvilek pro demokracii, jemuž se v roce 2019 podařilo uspořádat několik skutečně masových demonstrací. Aktivisté kromě výhrad a konkrétních výzev směrem

k premiérovi a prezidentovi formulovali i požadavek na sjednocování roztržštěných opozičních stran středu a pravice. V roce 2020 proběhlo několik jednání, jejichž výsledkem bylo zformování dvou opozičních předvolebních bloků – pravostředého SPOLU, kde se spojili občanští a křesťanští demokraté a „topkaři“, a středolevé koalice Pirátů a STAN. Jednou z pohnutek pro spojení byl i nástup koronavirové pandemie, který do české politiky vnesl novou dynamiku a otevřel možnost, jak porazit do té doby zcela suverénní Babišovo ANO. Jestli se to podaří a případně kdo bude tím, komu se to podaří, se dozvíme až několik měsíců po uzavření třicetileté historie ODS. Právě koronavirová pandemie odhalila řadu problémů české politiky, ale především fungování státu, jehož struktury a výkonnost se po letech vládnutí levice a populistů ocitly ve stavu hluboké krize.

Kandidáti do Evropského parlamentu a členové vedení ODS (2014)

Volby do Evropského parlamentu 2014

Prvními volbami, do kterých stranu vedl nový předseda, byly v pořadí třetí evropské volby v Česku, které se uskutečnily jen 3 měsíce po zvolení Petra Fialy předsedou ODS. Strana v nich získala 7,67 % hlasů a pouhé dva mandáty a šesté místo v pořadí. Občanské demokraty v těchto volbách předběhli i lidovci. Jak se záhy ukázalo, tento výsledek představoval skutečné dno výsledků, od kterého se strana odrazila a pozvolna začala stoupat.

Oslabení ODS podtrhl i výsledek konkurenčních Svobodných, kteří získali jen o 2,5 % hlasů méně a poprvé dosáhli na europarlamentní mandát. O vítězství soupeřily ANO a TOP09, které nakonec dělily pouhé desítiny procent. Obě tyto formace a spolu s nimi i ČSSD získaly po čtyřech mandátech. Komunisté a lidovci skončili na 11, resp. 10 % hlasů, které jim vynesly po třech mandátech. Po volbách ODS opět zamířila do frakce ECR.

Evropským volbám nicméně předcházely ještě dvoje doplňovací volby do Senátu. Ani v jedné ODS neobhájila a také neuspěla.

Podzimní komunální a senátní volby 2014

V roce 2014 se konaly i další komunální volby a volby do jedné třetiny křesel v horní komoře. ODS v nich obhájovala tři mandáty získané v roce 2008. Již výsledky prvního kola ukázaly její momentální slabost, když se na první dvě místa zajišťující postup do druhého kola probojovalo pouze sedm kandidátů. Z nich pak uspěli pouze dva. ODS skončila čtvrtá či pátá za vítěznou ČSSD s 10, KDU-ČSL s 5 a ANO se 4 mandáty. Stejný počet mandátů jako ODS získala i Strana zelených.

Ve volbách do zastupitelstev měst a obcí ODS získala 9,1 % hlasů a 3,6 % mandátů.

*Volební lídr ODS do EP
Jan Zahradil (jaro 2014)*

V pořadí mezi stranami skončila v prvním kritériu celkově třetí, ve druhém pak čtvrtá. Na podíl hlasů zvítězilo ANO před ČSSD, na mandáty KDU-ČSL před ČSSD a KSČM. Komunální volby potvrdily trend stále větší roztržitosti zastupitelstev a především obrovské regionální rozrůzněnosti podpory jednotlivých uskupení. I ve velkých městech se v mnoha případech prosadily regionální a lokální sdružení či různé koalice malých politických uskupení. Politické strany vyklidily ohromující počty křesel, jež šly do mnoha tisíců.

Oproti roku 2010 občanští demokraté ztratili téměř 3000 mandátů. Velké ztráty se projevíly i na úrovni největších čtyř měst. Místo primátora ODS neudržela ani v jednom z nich. V Praze skončila čtvrtá, v Brně pátá a v Ostravě dokonce až šestá. Relativně tak uspěla jen v Plzni, kde skončila těsně druhá za ANO. Tento úspěch zužitkovala spoluprací s ČSSD a dalšími menšími stranami, což této koalici umožnilo poslat vítězné ANO do opozice.

Jana Černochová a Jakub Kajzler sledují výsledky voleb

ODS a migrační krize

Jak bylo uvedeno výše, přibližně v polovině druhé dekády 21. století se Evropa potýkala s nebyvalou migrační vlnou, kterou způsobily především pohyby v arabském světě, destabilizace řady zemí Afriky, Blízkého a Středního Východu a úspěchy teroristických organizací typu Islámského státu. Vlnu také podpořily „vítačský“ postoj části evropské politické reprezentace a samozřejmě i organizovaný zločin, který se na neštěstí migrantů rozhodl vydělávat.

Země střední a východní Evropy zaujaly vůči této migrační vlně značně odlišný postoj než velká část západoevropských vlád. Dostaly se tak do několika sporů, z nichž nejzásadnější byla otázka povinných kvót. Na české politické scéně nepanovala shoda o postojích země, naopak téma významně polarizovalo jak politické strany, tak i celou společnost. ODS se ústy své reprezentace i zástupců na evropské úrovni vyslovovala

pro kombinaci prevence a restrikce. Rozhodně odmítla nelegální imigraci i jakékoli vnucované povinné přerozdělování imigrantů. Vyslovila se pro ponechání azylové a migrační politiky v gesci národních států. Její pozici shrnul materiál „ODS a migrační krize“, který vznikl v roce 2015. Základními principy byly: 1) Potírat organizovaný zločin, pašeráctví a obchod s lidmi a důsledně chránit vnější hranice Unie, 2) Vyhlásit informační válku, 3) Omezit sociální výhody a zvýšit tlak na integraci, 4) Rozvinout pomoc v konfliktních regionech, 5) Reformovat návratovou politiku.

Krajské a senátní volby 2016 jako bod obratu

Za první opravdu výraznější náznak obratu v postavení ODS je možné považovat volební výsledky do zastupitelstev krajů v roce 2016. V nich strana sice ztratila řadu mandátů oproti roku 2012, ale na druhou stranu se odlepila ode dna své celostátní podpory a získala 9,5 procent hlasů. V celkovém pořadí jí to vyneslo čtvrté místo za vítězným ANO, druhou ČSSD a třetí KSČM. Celkem získala ODS 76 mandátů. Nejlépe se jí opět dařilo v Plzeňském kraji, kde získala 14,6 %, a kraji Středočeském, kde obdržela 13,1 % hlasů. V krajích Plzeňském, Jihočeském a Královéhradeckém se strana umístila na „bronzové“ pozici. Naopak nejhůře skončila v Olomouckém a Moravskoslezské kraji, kde skončila až na šestém místě, resp. ve Zlínském kraji, kde byla dokonce až sedmá.

Složení jednotlivých krajských zastupitelstev přineslo ODS možnost vymanit se ze své politické izolace. V mnoha krajích se iniciativně a úspěšně zapojila do povolebních vyjednávání, která jí zajistila účast v celkem 10 krajských koalicích. Jedna z nich, středočeská, se rozpadla pár měsíců po volbách, ostatní vydržely až do voleb v roce 2020.

V krajích Plzeňském, Královéhradeckém a Pardubickém patřili občasnější demokraté ke strůjcům odslání vítězného ANO do opozice. V ostatních krajích se ODS spojila do širokých koalic za účasti ANO.

Po krajských volbách 2016 bylo také naprosto jasné, že se ODS vrací do pozice nejsilnější pravicové strany. TOP09 skončila mezi poraženými, když se jí dařilo jen v těch krajích, kde se zapojila do širšího předvolebního spojení. V pozici strany, která na krajské úrovni hodně soupeřila s ODS, se poprvé ocitli Starostové a nezávislí, jejichž regionální odbočka si připsala obhajobu vítězství v Libereckém kraji a kteří ODS předběhli i v prestižním souboji v kraji Středočeském a také např. ve Zlínském kraji.

Naopak volby do třetiny Senátu žádné významné vylepšení pozice ODS nepřinesly a otevřely téma, zda by napříště strana neměla se svými potenciálními partnery více koordinovat již nasazování kandidátů do prvního kola. ODS obhajující osm mandátů získala jen tři křesla, čímž jen ještě více klesl počet členů jejího senátního klubu. Volby poprvé v historii Senátu vyhráli lidovci se sedmi křesly, následovaní šesti kandidáty nezávislého či regionálního profilu. ODS, ANO a STAN vyhráli shodně ve třech obvodech a TOP09 a ČSSD získaly po dvou senátorech. Volby přinesly jedny z nejroztříštěnějších výsledků v historii druhé komory.

Sněmovní volby 2017 a návrat na druhé místo

Data z předvolebních průzkumů nasvědčovala tomu, že jasným favoritem je ANO. Jeho největším soupeřem měla být ČSSD. Jejich souboj měly s velkým odstupem sledovat další politické strany včetně ODS, již žádá z agentur nepredikovala dvouciferný výsledek. Konečné volební výsledky v každém případě překvapily prakticky všechny.

Do Poslanecké sněmovny se poprvé v historii dostalo devět politických subjektů, z nichž hned tři získaly méně než jedno procento hlasů nad uzavírací klauzuli. Jednoznačně a s dosud nevídaným náskokem zvítězilo Babišovo ANO, které získalo 29,6 % a plných 78 mandátů. ODS se díky 11,3 % hlasů vrátila na druhé místo, které naposledy obsadila v roce 2010. Získala skoro o 200 tisíc hlasů více než v roce 2013 a 25 poslaneckých mandátů. Třetí a čtvrté místo s malým odstupem na ODS získaly dvě formace, které se do Sněmovny dostaly poprvé – Česká pirátská strana a nový projekt Tomia Okamury Svoboda a přímá demokracie (SPD). Páté místo s velkými ztrátami obsadila KSČM. Vůbec největším poraženým voleb se ale stala ČSSD, jež klesla z 20,5 na pouhých 7,3 procent. Těsně nad pěti procenty skončily KDU-ČSL, TOP09 a STAN, které navíc nejvíce trpěly na účincích volebního systému.

Povolební jednání a Babišovy kabinetu

Povolební vyjednávání bylo tentokrát velmi dlouhé. Jeho možnosti limitovaly nejen výsledky, ale i postoj prezidenta Zemana, který dal jasně najevo, že premiérem není ochoten jmenovat jiného kandidáta než Andreje Babiše. ODS hned po volbách avizovala, že pro ni není přijatelná spolupráce s trestně stíhaným předsedou ANO. Tím se zavřela cesta pro vznik jediné dvoučlenné většinové koalice. Na první pokus sestavil Babiš kabinet, ve kterém usedli jen nominanti ANO a několik ministrů, kteří byli zjevně blízcí prezidentu Zemanovi. Kabinet jmenovaný 13. prosince nezískal důvěru Poslanecké sněmovny, kde pro něj hlasovalo jen 78 poslanců za ANO.

Na druhý pokus sestavil Babiš menšinou koalici vládu ANO a ČSSD, kterou opřel o smluvně zajištěnou podporu ze strany KSČM. Komunisté se tak po téměř třiceti le-

tech vrátili k moci. To se projevilo i při hlasování o vyslovení důvěry, ve kterém se pro vyjádřili všichni přítomní poslanci ANO, ČSSD a KSČM. Babišova vláda přes různé klopýtání a vnitřní pnutí, způsobené personálními problémy, častými změnami, ale i svérázným výkladem vlastních pravomocí ze strany prezidenta republiky vydržela až do současnosti. Nejvíce změn přitom prodělala na postech ministrů spravedlnosti, dopravy a po propuknutí koronavirové pandemie i zdravotnictví.

ODS zůstala po celou dobu konstruktivní, ale značně principiální opozicí. To pramenilo především z jejího postoje vůči trestnímu stíhání i očividnému střetu zájmů premiéra Babiše, který nejspíše v roce 2019 zaznamenaly i vybrané instituce a orgány Evropské unie. V některých okamžicích méně a jindy více spolupracovala ODS s ostatními opozičními stranami. První vlna spolupráce byla patrná po volbách, kdy v souvislosti s obsazováním důležitých postů v Poslanecké sněmovně vznikl tzv. Demokratický blok (DB), ve kterém se dočasně spojili ODS, Piráti, KDU-ČSL, TOP09 a STAN. Druhá vlna užší spolupráce pak přišla po eskalaci napětí ve vztazích mezi těmito stranami a duem Babiš – Zeman, které přinesly i větší vzepětí občanské aktivity, o které byla řeč již v úvodu této kapitoly. Spolupráce pak vyvrcholila po krajských a senátních volbách 2020, kdy se strany někdejšího DB začaly integrovat do dvou volebních koalic. Jedním dechem je třeba konstatovat, že vedle kooperace byla součástí vztahů této pětice stran i značná rivalita a konkurence vyplývající ze skutečnosti ideové a programové blízkosti, překrývání elektorátu a soupeření o pozici hlavního vyzyvatele Andrej Babiše.

Specifickou arénu pro spolupráci i konkurenci pak tvořila situace vzniklá pandemií. Především její druhá vlna nastupující od podzimu 2020 přinesla bezpočet příležitostí pro vytváření a prezentaci přístupů a návrhů tvořících alternativu vůči chaotické a veskrze neúspěšné vládní politice.

Prezidentské volby 2018

Druhé přímé prezidentské volby se konaly v lednu 2018. Ani jedna z politických stran do nich nenominovala svého vlastního kandidáta. Výjimkou nebyla ani ODS. Voleb se zúčastnilo celkem 10 kandidátů, mezi nimiž tentokrát nebyla ani jedna žena.

Jedním z kandidátů se stal i bývalý předseda ODS a premiér Mirek Topolánek. Do hry vstoupil samostatně a bez oficiální podpory ODS. Někteří členové ODS jej však otevřeně podpořili.

V prvním kole jednoznačně zvítězil dosavadní prezident Miloš Zeman, který obdržel 38,6 % hlasů a všechny své soupeře porazil rozdílem minimálně 10 %. Druhým postupujícím se stal bývalý šéf Akademie věd Jiří Drahoš, který získal 26,6 % hlasů.

Následovali Pavel Fischer, Michal Horáček a Marek Hilšer, kteří získali od 8,8 do 10,2 % hlasů. Mirek Topolánek skončil se 4,3 % hlasů na šestém místě.

Všichni kandidáti, kteří skončili na třetím až šestém místě, podpořili před druhým kolem Jiřího Drahoše. Drahoš pro druhé kolo získal i oficiální podporu občanských demokratů.

Přes tuto širokou podporu se bývalý šéf Akademie věd prezidentem nestal. Druhé kolo voleb rozhodlo o tom, že staronovým prezidentem bude Miloš Zeman, který svého soupeře porazil o necelých 150 tisíc hlasů. Zemanovi ve druhém kole překročila volební účast hranici 66 %. Oba kandidáti v něm získali mnohem více hlasů než v kole prvním. 150 tisíc hlasů.

Setkání premiéra Nečase s prezidentem M. Zemanem

Petr Fiala při návštěvě Libereckého kraje (2017)

Tisková konference (2020)

Ekonomický vývoj 2014–2020

Až do nástupu koronavirové pandemie rostla česká ekonomika minimálně o dvě procenta. V některých letech její růst překonal i hranici čtyř procent. Tyto výsledky jednoznačně exportně orientované domácí ekonomiky odrážely celosvětový a především evropský vývoj. Daleko méně je ovlivňovala domácí politika. Sobotkova i Babišovy vlády přispívaly k vývoji ekonomiky spíše negativně, neboť promarnily příležitost k jakýmkoli strukturálním reformám typu penzijní či daňové. Neustálým zvyšováním mandatorních výdajů státu, které způsobovaly prohlubující se deficity veřejných rozpočtů i v čase velkého růstu, naopak posilovaly růst inflace. Snížující se nezaměstnanost byla průvodním jevem ekonomického růstu, který v důsledku pandemie skončil v roce 2020.

ODS setrvale vyvíjela snahu o snížení daní, stlačení výše výdajů a větší rozpočtovou disciplínu státu. Také upozorňovala na rostoucí úroveň regulace podnikání, byrokratizaci a nekontrolovatelný růst počtu zaměstnanců veřejného sektoru. Odkrývala pravou pod-

statu vládní politiky postavené na projektech, jako bylo EET nebo kontrolní hlášení k DPH. Stejně tak ovšem poukazovala na to, že i některé návrhy pocházející z dílny části opozice, konkrétně té pirátské, starostovské či od SPD přispívají k neúměrné regulaci soukromého vlastnictví a svobodného podnikání.

Zároveň s obavami sledovala vývoj na úrovni Evropské unie směřující ke snaze unifikovat stále více oblastí a předávat kompetence v dalších politikách na evropskou úroveň. Nebyla však také nadšena z vývoje světového obchodu, kde nejpozději s nástupem Donalda Trumpa zavládla latentní studená obchodní válka mezi různými velkými hráči, jež stále více ovlivňovala i český export směřující na zámořské trhy.

V roce 2020 do vývoje ekonomiky citelně zasáhla globální koronavirová pandemie. Několikanásobné vypnutí a zabrzdění ekonomiky a důsledky vládních opatření vedly k největšímu jednorázovému poklesu hospodářského růstu v dějinách samostatné České republiky. Prozatím není jasné, jaké důsledky všechny tyto otřesy budou mít. Dá se však očekávat, že světová i česká ekonomika se z této krize budou vzpamatovávat minimálně několik let.

Vybrané makroekonomické ukazatele v letech 2014–2020

	reálný růst HDP	inflace	nezaměstnanost
2014	2,0 %	0,4 %	6,1 %
2015	4,3 %	0,3 %	5,0 %
2016	2,3 %	0,5 %	4,0 %
2017	4,6 %	1,6 %	4,4 %
2018	2,9 %	1,8 %	4,2 %
2019	2,4 %	2,8 %	2,9 %
2020	-5,6 %	3,2 %	4,0 %

Komunální „stříbro“ a senátní „zlato“ z roku 2018

Komunální a senátní volby v roce 2018 potvrdily vzrůstající podporu ODS, která do obou těchto klání vstupovala jako hlavní oponent Babišova ANO a vůbec celé jeho vládní garnitury. Poučena mnoha neúspěchy v minulých volbách vytvářela ODS tentokrát mnohem častěji širší koalice. To se projevilo především v senátních volbách, ale nechyběla ani některá úspěšná spojení ve volbách do městských zastupitelstev.

Ve volbách do zastupitelstev ODS získala 13,2 % hlasů a skončila těsně druhá za ANO, které podpořilo 14,9 % voličů. S velkým odstupem následovali Piráti a s ještě větším ČSSD, STAN, KDU-ČSL, KSČM, TOP09 a SPD, tedy všechny ostatní strany zastoupené ve Sněmovně. Na mandáty mezi stranami opět zvítězili lidovci, následovaní STAN a ODS. KDU-ČSL získala přes 3500 mandátů, Starostové 2750 a ODS 2590 zastupitelských křesel. Po letech ústupu z pozic se v případě ODS jednalo o zisk více než 300 mandátů. Daleko za ODS skončila TOP09 a ještě dále Piráti a jiné parlamentní strany.

ODS se navíc podařilo poprvé od roku 2006 vyhrát komunální volby v Praze. Povoletní jednání však skončila jejím setrváním v opozici. Naopak v Plzni skončila ODS druhá, ale podařilo se jí získat post primátora, který znovu získal Martin Baxa. Druhá skončila i v Brně, kde šla do voleb v koalici se Svobodnými a kde se jí podařilo taktéž získat post primátorky, který obsadila Markétou Vaňkovou. V Ostravě skončila na třetím místě a stala se součástí radniční koalice.

Vítězství v senátních volbách rámcovale široká spolupráce s dalšími pravicovými a centristickými stranami. V některých obvodech byla založena na dlouhodobé blízkosti ověřené v komunální či krajské aréně, jinde strany dospěly k dohodě na společ-

ném kandidátovi tím, že oslovili obecně přijatelnou nadstranickou osobnost. Díky tomu ODS, která obhajovala 4 křesla, získala 10 senátních mandátů. Za ní skončili STAN s pěti a KDU-ČSL se dvěma mandáty. Ostatní strany získaly maximálně jednoho senátora. ČSSD to přineslo těžkou porážkou, když ztratila plných 12 křesel.

Výsledkem voleb v roce 2018 byl opět velmi roztržštěný Senát. V něm se ODS s klubem čítajícím 19 senátorů stala nejsilnější frakcí. Stejný počet členů měl i klub STAN.

V soupeření o post předsedy horní komory nakonec zvítězila ODS, která do této funkce nominovala nestora nejen senátní, ale i komunální politiky, dlouholetého primátora Teplic Jaroslava Kubera. Poprvé od roku 2013 tak strana obsadila některou z nejvyšších čtyř ústavních funkcí.

Nový předseda Senátu proslul především nekompromisním postojem vůči snaze komunistické Číny zabránit jeho plánované cestě na Tchaj-wan. V době vrcholící diskuse o této veskrze symbolické, nicméně z hlediska vnímání české pozice vůči Číně klíčové události, v únoru 2020 Jaroslav Kubera zemřel. Po předčasném odchodu jej ve funkci vystřídal další nominant ODS, místopředseda strany a bývalý hejtman Kraje Vysočina Miloš Vystrčil. Ten pokračoval v dědictví svého předchůdce a v září 2020 uskutečnil kontroverzní cestu na Tchaj-wan. Ta byla vedle symbolické roviny naplněna i rovinou praktickou, neboť přinesla řadu investičních příležitostí, obchodních kontraktů a v době boje proti pandemii i konkrétní hmotnou pomoc tchajwanské strany České republice.

Evropské volby 2019

Ve čtvrtých a dosud posledních volbách europoslanců skončila ODS na druhém místě. Její výsledek byl plný paradoxů. Oproti předchozím volbám posílila v počtu mandátů, který zdvojnásobila, ale především z hle-

diska získaných hlasů. Zatímco v roce 2014 ji volilo 116 tisíc občanů, o pět let později to bylo 344 tisíc a svůj zisk tedy takřka ztrojnásobila. ANO získalo šest mandátů, ODS čtyři křesla, Piráti a STAN s TOP09 po třech, SPD a KDU-ČSL po dvou a KSČM jeden mandát.

Zajímavostí výsledku ODS byl i velký návrat Alexandra Vondry, kterému se z 15. místa na kandidátce podařilo díky preferenčním hlasům skočit až na místo druhé.

Úspěšné krajské a senátní volby 2020

Fenoménem nejen voleb, ale celého roku 2020 se staly koalice. Ve volbách do krajských zastupitelstev a třetiny horní komory se projevil nebývalým počtem předvolebních společenství. Do nich vstupovaly prakticky všechny parlamentní strany vyjma ANO a SPD. Mnohým z nich právě koaliční spolupráce přinesla velké a často i jediné hmatatelné úspěchy.

Krajské volby vyhrálo ANO, kterému se podařilo získat 21,8 % a celkem 178 mandátů. Jeho kandidátka byla nejsilnější v 10 krajích. Určit, kdo skončil na místě druhém a dalším z hlediska podílu hlasů, je složité, neboť všechny strany přinejmenším v jednom ze třinácti krajů vytvořily volební koalici. Na mandáty skončilo soupeření ODS a Pirátů přesnou plíchnou. Obě strany získaly celkem 99 mandátů. Čtvrtí STAN spolu se Starosty pro Liberecký kraj (SLK) získali 91 a pátá KDU-ČSL 53 mandátů. ČSSD získala 37 a SPD 35 křesel. STAN skončili první ve dvou krajích. ODS v koalici se STAN a Vychoďočechy vyhrála v Královéhradeckém kraji. Kromě tohoto prvního místa obsadila druhá místa ve Středočeském, Jihočeském, Plzeňském (v koalici s TOP09), Ústeckém a Moravskoslezském kraji (s TOP09). Na třetím místě skončila v Pardubickém kraji (s TOP09) a v Kraji Vysočina. Hůře se jí dařilo

v ostatních krajích, s výjimkou Karlovarského šlo ve všech případech o kraje moravské.

ODS výborně zúročila svůj koaliční potenciál, který proměnila ve čtyři hejtmanská křesla a účast ve všech třinácti krajských koalicích. Po 12 letech se role hejtmanů Plzeňského, Jihočeského a Královéhradeckého kraje a Kraje Vysočina ujali představitelé ODS, konkrétně Ilona Mauritzová, Martin Kuba, Martin Červíček a Vítězslav Schrek. ODS se navíc v řadě krajů podařilo vyšachovat ze hry vítězné ANO a stát se jedním z klíčových pilířů nově vznikajících koalic. Zbývajících osm hejtmanských postů si rozdělili ANO (4), STAN (3), KDU-ČSL (1) a ČSSD (1).

Volby do jedné třetiny míst ve druhé komoře přinesly vítězství STAN, kterému se podařilo získat či mít aspoň podíl na celkem 10 senátních křeslech. ODS s pěti senátory skončila druhá. Tři mandáty získala KDU-ČSL, po dvou senátorech získaly TOP09 a klub Senátor 21. ANO a Piráti získali jeden mandát, stejně jako Svobodní. Žádné křeslo nezískala ČSSD, mezi jejímiž kandidáty neuspěl dokonce ani dlouholetý předseda Senátu Milan Štěch.

Podíváme-li se do složení Senátu po volbách, zjistíme, že nejsilnější klub si uchovala ODS, které se podařilo do jeho řad získat i zástupce TOP09, Svobodných a několik nezávislých členů horní komory. Celkově tak do klubu ODS-TOP09 patří 27 senátorů. V pořadí početnosti druhý klub STAN má 24 a třetí KDU-ČSL 12 členů. Vládní ANO a ČSSD se spojily a díky tomu jejich klub čítá 9 členů. Poslední klub o 7 členech vytvořili Senátor 21 a Piráti. ODS se díky velikosti jejího klubu podařilo uhájit křeslo předsedy Senátu pro svého místopředsedu Miloše Vystrčila. Význam tohoto úspěchu spočívá nejen v symbolické, ale i v praktické rovině, což se ukázalo již při jednání o nové podobě volebního systému do Poslanecké sněmovny.

Vnitřní vývoj strany

2014-2021

XXIV. kongres a Petr Fiala v čele ODS

Lednový kongres konaný v Praze probíhal ve zjitřené atmosféře po těžké porážce ODS ve sněmovních volbách. Bylo jasné, že volba nového vedení rozhodne o tom, zda se jedna z klíčových stran polistopadového období odlepí ode dna a vrátí do pozice skutečně relevantní politické síly. Nebo zda bude jen politicky přežívat, případně čekat na ještě těžší a fatálnější porážku.

Do volby nového předsedy se na kongresu nakonec zapojili tři kandidáti. Jen jeden z nich – Petr Fiala – měl však zřetelnou podporu deklarovanou i na mnoha oblastních a regionálních sněmech či mezi zákonodár-

ci strany. Právě Petr Fiala byl také již v prvním kole volby zvolen, když získal 437 hlasů z odevzdaných 536. Jeho protikandidáti Miroslava Němcová a tehdejší europoslanec Edvard Kožušník získali 66, resp. 32 hlasů.

Daleko větší souboj se očekával od volby prvního místopředsedy, do které vstoupily dvě stranické těžké váhy – Jan Zahradil a Jiří Pospíšil. Mezi oběma kandidáty rozhodlo už první kolo, ve kterém byl 294 hlasy zvolen Jan Zahradil. Pospíšil získal podporu 193 delegátů.

Mnohem delší a komplikovanější pak byla volba čtyř místopředsedů, která se nakonec musela dvakrát opakovat, což na kongresech ODS nebývalo běžné. Kandidátů do první volby bylo celkem deset. Jediným obhajujícím členem minulého nejužšího ve-

2014

- Petr Fiala předsedou ODS

2014

- Jan Zahradil 1. místopředsedou

2015

- Nové logo ODS
- Nové stanovy ODS

2016

- A. Udzenija první místopředsedkyní

dení byl již zmíněný Jiří Pospíšil, který však v prvním kole zvolen nebyl. Naopak zvoleni byli starosta středočeských Líbeznic a dřívější stranický tiskový mluvčí Martin Kupka s 291 a europoslanec a bývalý hejtman Evžen Tošenovský s 286 hlasy. Do druhého kola postoupili senátor Miloš Vystrčil, Jiří Pospíšil, politolog a komentátor Petr Sokol a pražský kandidát Alexandr Bellu. Ve druhém kole byl zvolen Miloš Vystrčil. Ani třetí kolo, do něhož postoupili Pospíšil a Sokol, však nerozhodlo, protože ani jeden z nich nedostal dostatečný počet hlasů. Proto se konala druhá volba, která do hry přivedla některé původní a také nové kandidáty. Ani její první kolo však nerozhodlo. Do druhého kola postoupili olomoucký primátor a poslanec Martin Novotný a starostka obce Obrnice Drahomíra Miklošová. Ani jeden z nich však opět nezískal potřebnou většinu, a tak oba postoupili do třetího kola. V něm se již rozhodlo a čtvrtým řadovým místopředsedou se stal Martin Novotný.

V závěrečných usneseních tohoto kongresu delegáti požádali výkonnou radu, aby předložila ucelený návrh stanov ve směru posílení pozice členské základny strany při volbě jejích orgánů.

Nové vedení ODS se hned po kongresu pustilo do práce a začalo objíždět zemi s cílem přesvědčit členskou základnu i voliče o tom, že strana je znovu připravena bojovat za svobodu, demokracii a tržní ekonomiku. Mohla se při tom opřít o solidní členskou základnu a organizační a manažerskou strukturu. ODS se vydala na cestu k obnově svého postavení. Od počátku bylo jasné, že to bude cesta dlouhá a nesnadná.

2016

- Vznik Institutu pro pravicovou politiku

2018

- XXVIII. kongres

2020

- Z. Stanjura prvním místopředsedou

2021

- 30 let ODS

Živé jednání na jednom z kongresů

XXV. kongres

Jubilejní kongres konaný v září 2014 vybočil z rámce všech ostatních kongresů ODS. Měl mimořádný a nevolební charakter. Cílem byla mobilizace členské základny a její motivace pro nový začátek. Účastnit se mohl kterýkoli řadový člen ODS, který zaplatil účastnický poplatek. Takových účastníků bylo nakonec kolem jednoho tisíce. Kongres se zabýval programovými prioritami představenými v brožuře "Nebát se jít vlastní cestou". ODS se zde vrátila k myšlence patnáctiprocentní rovné daně a postupnému sjednocování DPH na stejné úrovni. Dále podpořila snížení povinných odvodů zaměstnavatelů na sociální pojištění zaměstnanců, zachování a neomezování výdajových paušálů živnostníků, zrušení ekologických či uhlíkových daní, liberalizaci zákoníku práce, roční daňové zvýhodnění pro všechny začínající podnikatele a vyjednání trvalé výjimky z povinnosti přijmout euro.

XXVI. kongres

Další nevolební kongres se konal v květnu 2015. Nesl se především ve znamení diskuse o tom, jak oslovit a získat nové či ztracené voliče. Byly zde představeny nové programové priority, nové logo a zejména přijaty nové stanovby strany, které platí až do dneška. Diskuse k nim probíhala po dobu delší než rok a otevřela celou řadu témat.

Začneme-li odshora, k nejdůležitějším změnám v nových stanovách patřilo nové označení pro nejužší vedení strany, přejmenované z grémia na předsednictvo, a nahrazení výkonné rady právě tímto předsednictvem v pozici statutárního orgánu strany. Předsednictvu byly zřízeny nové poradní orgány - výbor pro členství a programová konference. Předsednictvo také dostalo pravomoc rozhodnout o přijetí či nepřijetí žadatele o členství, pokud ve stanovené lhůtě nerozhodne místní rada. Nově byly definovány vztahy mezi jednotlivými centrálními orgány a nižšími organizačními složkami stranami. Republikový sněm dostal pravomoc zrušit celé oblastní sdružení. O vzniku a zániku místních sdružení nově rozhoduje výkonná rada namísto republikového sněmu. Místní sněm a spolu s ním i předsednictvo strany získalo pravomoc zrušit členství členovi, který svým jednáním závažně poškozuje dobré jméno strany. Další novinkou bylo zavedení možnosti elektronického hlasování o zásadních programových dokumentech a otázkách. Nové stanovby také zavedly novou periodu pro konání kongresů, když ji z jednoho roku zvedly na dva.

XXVII. kongres

V lednu 2016 proběhl další, tentokrát již volební kongres. Petr Fiala byl jako jediný kandidát znovuzvolen předsedou ODS. Delegáti mu odevzdali 436 hlasů ze 470 možných.

Větší souboj vyvolala volba prvního místopředsedy, do níž se zapojili tři kandidáti – Jan Zahradil, obhajující tento post, pražská komunální politička Alexandra Udženija a senátor Miloš Vystrčil. Zvítězila Udženija, která již v prvním kole obdržela nadpoloviční většinu hlasů – konkrétně 239 hlasů. Zahradil získal 113 hlasů, Vystrčil o čtyři hlasy méně.

Příliš dramatické nebyly ani volby čtyř řadových místopředsedů, do nichž vstupovalo jen pět kandidátů. Všechna čtyři křesla byla obsazena již v prvním kole, kdy byli zvoleni obhajující Martin Kupka (343 hlasů), Evžen Tošenovský (318 hlasů) a Miloš Vystrčil (271 hlasů) a nově pak i Drahomíra Miklošová (271 hlasů). Do nejužšího vedení strany byly poprvé historii ODS zvoleny dvě ženy. Jediným místopředsedou, který neobhájil svůj post, se tak stal Martin Novotný, jenž získal 160 hlasů.

Ve svých závěrečných usneseních se kongres vyslovil mimo jiné pro spolupráci Evropy s USA a proti snahám o „změnu zahraniční politiky České republiky směrem na východ“. Kongres podpořil odmítavé stanovisko vůči přijetí elektronické evidence tržeb a kontrolního hlášení DPH. Vyslovit se proti „sílicí invazi státu do sféry rodiny a soukromí, ať už se jedná o návrhy na povinný poslední ročník mateřské školy, kontrolu kotlů v domech majitelů, prolamování bankovního tajemství či o plány na omezení svobody a soukromí uživatelů internetu“. ODS odmítla povinné kvóty pro příjem nelegálních imigrantů, politickou korektnost i „nekoncepční návrhy Evropské komise na omezení práv občanů na legální držení zbraní“.

Petr Fiala při jednání kongresu

XXVIII. kongres

Rok 2017 byl teprve druhým kalendářním rokem v historii ODS, kdy bylo vynecháno republikové shromáždění v podobě kongresu. Vynecháno ale bylo kvůli výše zmíněným novým stanovám, které změnilly periodu konání kongresů na dva roky. XXVIII. kongres se proto konal v Ostravě až v lednu 2018, tedy až po sněmovních volbách, v nichž se ODS vrátila na pozice druhé nejsilnější politické strany a hlavní opoziční síly.

Kongresu dominovaly volby vedení. Post předsedy již podruhé obhájil Petr Fiala, který jako jediný kandidát obdržel hlasy 451 delegátů z 503 hlasujících. Jednoznačně byla znovuzvolena i první místopředsedkyně Alexandra Udženija, jež kandidovala sama a získala 386 hlasů. Žádné drama nepřinesly ani volby čtyř místopředsedů. Poprvé v historii strany na ně kandidovali jen čtyři kandidáti, kteří byli zvoleni již v prvním kole, a to velmi suverénně. Kromě tří z dosavadních držitelů těchto postů Kupky, Tošenovského a Vystrčila šlo o poslance a plzeňského primátora Martina Baxu.

Delegáti kongresu vyjádřili ve druhém kole prezidentských voleb podporu Jiřímu Drahošovi. Dále doporučili vedení ODS „nepodpořit v žádném z pokusů menšinovou vládu hnutí ANO“. Kongres se vyslovil proti vzniku společné evropské armády a přijetí fiskálního paktu EU.

XXIX. kongres

Dosud poslední kongres se konal znovu až po dvou letech, tedy v lednu 2020 v Praze. Opět šlo o kongres volební. Již počtvrté se předsedou ODS stal Petr Fiala, který kandidoval jako jediný a získal hlasy 470 z 519 hlasujících delegátů.

Mnohem delší a komplikovanější byla volba prvního místopředsedy. Jedinou kandi-

dátkou na tento post byla v první volbě obhajující Alexandra Udženija. Ta však zvolena nebyla, neboť získala hlasy jen 214 z 517 delegátů. Udženija se následně vzdala účasti ve druhém kole i ve druhé volbě. Po neúspěšné volbě došlo ke kurióznímu stavu. ODS patrně poprvé ve své historii nebyla při volbě připravena na tuto variantu. Nastalo horečné jednání, ze kterého pro druhou volbu vzešli celkem tři kandidáti – dlouholetý předseda poslaneckého klubu Zbyněk Stanjura, pražský komunální politik Pavel Novotný a další zástupkyně komunální politiky v hlavním městě Marie Kubíková. Již v prvním kole druhé volby byl zvolen Stanjura, který získal 322 hlasů. Kubíkovou podpořilo 69 a Novotného 65 delegátů.

Do volby čtyř řadových místopředsedů bylo nominováno šest kandidátů. Hned v prvním kole byli vcelku suverénně zvoleni tři obhájci tohoto postu – Martin Kupka, Miloš Vystrčil a Martin Baxa, které doplnil vracející se Alexandr Vondra. Evžen Tošenovský již svou funkci neobhajoval.

V závěrečných usneseních kongres mimo jiné vyzval vládu, „aby aktivně usilovala o snížení negativních dopadů tzv. Evropského zeleného údelu na český průmysl, podniky a zvláště pak na zranitelné regiony“. Kongres dále konstatoval, že „považuje podporu rodinných farem za základní předpoklad pro zlepšování stavu českého zemědělství a životního prostředí na venkově, za předpoklad pro zvýšení kvality půdy a její schopnosti zadržovat vodu v krajině.“. Vyslovil se i pro zvýšení zájmu o venkov a jeho obyvatele. „Za klíčové pro zastavení vylidňování venkova považuje podporu drobných živnostníků, výstavbu dopravní infrastruktury na venkově, dostupné školství a rozvoj sociálních, zdravotních a kulturních služeb, které vláda ANO, ČSSD a KSČM likviduje.“ ODS též konstatovala, že „s obavami sleduje narůstající projevy antisemitismu, praviceového, ale i levicového a také muslimského, napříč EU a považuje tento vývoj za hrozbu“.

XXVIII. kongres ODS v roce 2017

Alexandra Udženija při projevu na XXIX. kongresu

nas všechny argenty v zájmech občanstva od všeobjímající komerce, a navíc trochu potřípají supermarket a velkoobchodníky? Jenže cesta do pekla bývá dlážděna dobrými úmysly a nejnak je to s cestami, po nichž nás do socialistického pekla pomalu posouvají Sobotkova vláda.

Ministryně? Každý, kdo něco umí, je vlastně odborník. Foto: Profimedia.cz

mentních svařecích stáčí, když snazy rozhodují o tom, kdo členem vlády bude. Politické vytváření vlády patří k základům demokracie, je výsledkem politické vůle, kterou projevujeme ve volbách a již esalujeme prostřednictvím volebních nástupců. Je jejich věcí, jak vládu sestaví – oni jedí k tomu mají legitimitu – je naší věcí, jak jejich snahu obhodacíme v přitichlých volbách. Tento princip je pro reprezentativní

ství nemusí um podpojit krázu, nemusí být ani zemědělec, ministrem školství nemusí být zkrátka učitel a zdravotnictví nemusí řídit lékař. I když tomu tak často je.

Občas se vede v zahraničí polemika, jestli je to vůbec dobře, zda předsedník úředního stavu ptá se někdy agny konkrétní skupiny. Ministr má přece spravovat resort v zájmu celé společnosti. V demokracii více, že nás odbornost ministra nezichází, aniže být jen výhodou. Co nás chrání před mocí státa, jejím zneužitím, před byrokracií a obcas i před námi samými, je spouzení moci a vlády státi institucí a procesů. Ano, chrání nás politika, bez záti nedokážeme organizovat naši společnost.

Proto je politická legitimita a identita ministra důležitější než jeho odbornost, jeho politická kompetence je významnější než jeho znalosti. Ministr se podílí na rozhodování vlády jako kolektivního orgánu.

hoduje ve volbách, na jejich základě z rozhodnutí většiny zvolených reprezentantů vlády vznikají.

Vláda odborníků je lákavou, ale podivnou a čo jsou míry nebezpečnou českou řízí. Demokratickou politiku nelze ničím nahradit, technické-li se vlnat naši svobodu. Pokud se jí budeme vzdávat ve prospěch „odborníků“, budeme si jisti, že nám zamedlího lidu skuteční odborníci vládnout nebudou. Pak už se nás ale na to, jakou vládu si přežeme, močtá někdo ptát ani nebude.

Vláda „odborníků“ či „šifednická“ vláda má opět pomoci vyřešit složitou politickou situaci. V českých nemích takové vlády máme rádi, měli jsme je v meziválečném Československu a potřeji zkoušíme i v současné České republice. Úřednická vlá-

Konzervativní strana

VÁCLAV KLAUS PŘEDSEDOU ODS

Největším potleskem byl na víkendovém ustavujícím kongresu Občanské demokratické strany v Olomouci uvítán místopředseda slovenské vlády Jozef Kučerák. Ve svém vystoupení tvrdě kritizoval premiéra Mečlara a ministra Kňažka.

Mimo jiné řekl: "Podle mého názoru nespojuje platformu Za demokratické Slovensko spo-

premiér Petr Pithart, zástupci britské Konzervativní strany a Evropského parlamentu.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

„Kdo kampaně investujeme

loda, jen měl odporu v kuloděrech hráči Ivanu Langrovu. Všechno bylo marné, prohlásil.

Druhý muž Zahradil

Prvním místopředsedou, který má krytí záda lidstva, se stal Jan Zahradil (50). Ten přitom jako jediný z nových líčků byl už léta jako předseda klubu europarlamentu členem nejúžšího vedení ODS – gréma. Tomu tato spoleodpovědnost var nezlomila.

Kdyby Němcová objížďela regiony, mohla být předsedkyní

delegát kongresu

Zahradil, který je už deset let v Bruselu, navíc letos kandiduje jako líd ODS do europarlamentu už potřetí a opět ho čekají časté cesty do ciziny.

Zkouení politici obsadili i řada místopředsednická křesla. Hlasy delegátů dostali europarlament Evžen Tolenský, senátor a exhejtman Miloš Vystrčil, starosta Martin Kuřpa a „domácí“, olomoucký primátor a poslanec Martin Novotný.

Půlnocní panika

Ten byl jako čtvrtý místopředseda zvolen až po několikahodinovém maratónu. Přitom v olomouckém kraji nezralá nominaci, protože už delší dobu je v sporu s Langrem.

Vliv „hlasovačích koalici“, jejichž existenci se nově vedení snažilo popřít, se naplno projevil právě v dramatické volbě o sobotní noci.

Zatímco Fiala a Zahradil delegát objížďeli hládky, při volbě místopředsedy v sále zachvítila panika.

Ve třech kolech první volby, ve

Petr Fiala kryje záda Jan Zahradil a Evžen Tolenský.

kteří se utkali desítky kandidátů, se podarilo zvolit pouze tři místopředsedy. Někteří delegáti tak začali narychlo zvažovat změnu stanov v tom, že by se čtvrtý místopředseda vůbec nevolil.

Tento návrh už ze začátku úspěšně prosazoval například Kuřpa, první němu se však postavilo celé nové grémium včetně Fialy. „Mohl si ušetřit spoustu času“, glosoval to Kuřpa.

Náhlější vládní strana svůj program spojíla především se změnami v daních. Cílí jen na bohatší vrstvy.

BRAN JUNEK KATEŘINA HULÁČOVÁ

Právě jednolůžná a přehlednější dají a nezadržují těch doplnění, jsou bohatší, speciálně měřítka. Tyto náklady přičítají vliv tradiční praxe se proměny i do programových priorit, kteří si na vřelém kongresu odhlasoval Občanská demokratická strana (ODS). Znovu by se do předsedy Petra Fialy měly už dostat dáte - z nemovitosti, zažito první dva měsíce poté, na magistrátů občany.

„Jsem to já, který nejsem pro stát a hrozbou příjmu tak důležitý.“ vysvětlil ekonomický expert strany Jan Šlapáček, po tři roky v této funkci a dočasný systém změní. Podle něj generují zisk v měřících jednotkách měřítka, ale přitom přináší hodnou administrativy jak pro stát, tak pro ty, kdo je platí.

Návraty obrát

Zájemci je první návraty obrát „zastávají“. Když se dostaly do volby v roce 2010, po třech usměrňoval vládu, měl v plánu nastříkat majetkové daně zvýšovat, křivka byla, ale - by se vláda z nemovitosti plátní lidé i došlo investičnímu nebo si, kteří vlastní nemovitosti více. Jádrem se na magistrátů dají na volních podmíně. Cháti bychom na svých

(Překračování ze str. 1)

Němcová i Pospíšil to zpochýb nedokázali přesvědčit a dali najevo, že to vnímají jako nespravedlnost či odplatu za své minulé působení.

Delegáti věra Pospíšila, stejně jako bývalého šéfa Martina Kuřpa, nakonec zvolili alespoň do výkonné rady. Vědli ale zhrzeně Pospíšil v kaloděrech namočoval, že jeho setrvání ve straně není jisté. „Těžko můžete bojovat za značku někoho, když ti lidé k vám nemají důvěru,“ řekl bezprostředně po volbě.

Později se uklidnil a opakoval, že bude pro ODS pracovat jako poslanec i jako líd ve svém domovském Přelbuzsku.

Silná slova volila i Němcová, na které bylo těsně po volbě vidět velké zklamání. „Myslím si, že to nebyl fér výsledek vzhledem k tomu, co jsem pro ODS v minulosti dělal,“ řekl Právě Němcová, která ale několik hodin poté rozeřadla v kuloděrech úsměvy.

Zákulisní intriky

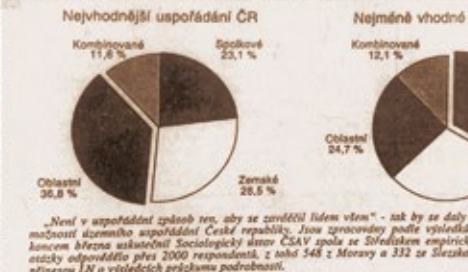
Podle některých delegátů Němcová ubližoval především to, že se postaví, co v říjnu kandidatura oznámila, zahabla do mlčen. „Kdyby objížďela regiony a přesvědčovala členy, dneska mohla být předsedkyní,“ řekl Právě jeden z delegátů.

Němcová vyjádřila podporu například předsedy Konečné rade politikých věřící Nadělda Kavalírová, která kongresu zaslala zprávic, podporoval i také šéf senátorů Jaroslav Kuřpa.

Pospíšilovi zase podle některých delegátů ubližoval za zákulisní intriky. Debodil si vzájemnou podporu s lidmi kolem kandidátů na místopředsedy Alexandra Bělá a Prahy (ten v souboji konkuroval pražskému expřímátorovi Bohuslavu Svobodě) a olomouckého Petra Svob-

magarátových daní. Navíc se jim měla vyhnout přímému nastoupení za hmotu. Zatímco jich po ill na MDP v Česku tvrdí ani při pravnici, primár zemi OECD se hltí dříve prezentovat.

Člověkem apofantem, který chce ODS prosazovat, pak kralovač sáhla 19 procent. Strana by ráda, aby se zákulisní souboj dostal a příslušné hodnoty odrážela na tuto hladinu. Ve stejné věci pak má být zachována důle i příjmy řízene. A po zvolení superbohaté strany by měla být na ústředí stanová i za příjmy fyzických osob.

„Není v uspořádání způsob ten, aby se zavázali lidem všem“ - tak by se daly nazvat dva grafy

zastupujícího uspořádání České republiky. Úvo zpracovaný podle výsledků průzkumu, který koname Mězna uskutečnil Sociologický ústav ČSAV spolu se Společkem empirických vědyků. Na otázku

„Když by se ODS rozdělila do jednotlivých krajů, jak by se vám líbilo?“, odpovídali 400 respondentů, z toho 348 z Moravy a 332 ze Slezska. V příštím čísle přinesou LN o výsledcích průzkumu podrobnosti.

kládli výlohu, kam kouká ulice. Nabídl nově tváře, včetně té od roku známého předsedy. Odsouli-li tváře staré, zejména ty v visací kůru pachatelů. Udělali, co udělali museli. Chábi, aby ta výkladní skříní strany vypadala jako dějství příštích dobrých událostí.

S varůku problematických tváří vyřadí i některá pro veřejnost kládna esa, jecht teď mají tak málo. Miloslava Němcová, například, politická s vysokým ratingem, z výlohy zmizet neměla. Možná že nebyl ona volebním tahovnem, možná by dnes ODS ve Sněmovně. Neupěl ani u veřejnosti obžebný líd Pospíšil, kterému ve straně kládna za věnu. Je při nejhorší náhubek z dot státněho zápisného Ivo Hřmáta. To jsou měřem jen dech té staré ODS, kterou má po úklidu nahrazení. Oba odměnání populární ODS by měli vědět, že nectivě vědět a politické počasi je proměnlivě nejen v důbru. Co je jednou prohra, může být příště naopak.

ODS české ještě úklid zákulisní, kam není vědět - to bude říma stokrát větší. Dobrá rada pro každou politickou stranu je, aby nevěřila. Je, že do zákulisní náhubek. Zákulisní politiké strany musí respektivně vypadat, jako by měl právě někdo vstoupit. Údržba zákulis-

★ Rozhovor

Kateřina Surmanová kateřina.surmanova@ecnomia.cz

Na jižní Moravě chce ODS zaujmoutí voliče populární nestranickou tváří Petra Fialy. Ministr školství v bývalé Nečasově vládě se rozhodl pomoci dochovanému modré značce svým dočasným jménem. „Jsem přesvědčen, že pokud chceme politiku měnit, nemůžeme jenom pozorovat a nadávat na ni,“ říká uznávaný politolog a bývalý rektor brněnské univerzity, do kterého ODS vkládá velké naděje.

HN: Neměli členové Jihomoravské ODS námitky, že je povede do voleb nestraník?

ODS je strana, která má pracovat v systému vnitrostraničké de-

ODS je v obtížné situaci, hádky ve vedení tomu nepomáhají, říká Petr Fiala

HN: Když mluvíte o systému, pomohlo by větší stabilizování poměrů systémů na většinový?

Poměrný systém v té době, jakou a nás má, opakovaně produkuje slabé vlády, dokonce patové situace. Kolk vlády bylo závislých na jednom poslanci. Máme vysokou vládní nestabilitu. To snižuje kvalitu politiky, oslabuje důvěru lidí v ni. Stačilo by posilvit většinový systém v poměrném systému.

HN: Jak vnímáte uskupení, které se začalo formovat kolem jména Václava Klause?

Zatím žádné uskupení vlastně nevidím. Slyším jednotlivé osoby a osobnosti, které v minulosti hrály roli na pravivě nebo populistické politické scéně a teď se ohánějí jménem Václava Klause. Kombinace všech těch jmen ve mně vyvolává důvěru ve schopnost takového

že být kvalitní. To je důvod, proč do politiky jdu. Ač to třeba vypadá absurdně a riskuji své jméno. Člání život v této, kde je rozvinutá parlamentní demokracie a kvalitní politická kultura. Voliči se mohli opakované přesvědčit o tom, jak malé strany fungují. Nová hnutí se často ukázojo jako marketingové značky nebo výtahy k moci. Povadžij za nešťastné, když se silně ekonomické zájmy přímo propojí s politikou.

HN: Myslíte, že se voliči z Věcí veřejných poučijí?

Doufám v to. Předpokládám, že přemýšlení lidé budou uvažovat nad tím, že dávávat hlas někomu, kdo se teď objevil a slibuje ráj za zem, není nejracionalnější.

HN: Hnutím ale nahrává situace, kdy se strany vymezují proti prezidentovi, vedení stran se handrjuje...

Čanské demokratické aliance. Právě ODA nabízí uplatněním stoupencům pravice, kteří z nejrozličnějších i osobních důvodů přilhi nežijou ani k ODS, ani ke Svobodnému bloku. Jelikož však ODA tolik nespochybá s budouvám členských struktur, může být koalicií dohoda zejména mezi ODA a ODS prospěšná oběma stranám.

Jestli však bude tato eventální koalice v případě volebního vítězství prospěšná celé zemi, to si předpovědět netroufím. Devadesátiprocetní podpora slovenských občanů V. Mečiarovi signalizuje, že české pravici by ani volební vítězství nemuselo zaručit, že se vůbec dostane ke slovu.

One man party?

S mírnou ironií komentovali někteří novináři v kuloděrech jednání ustavujícího kongresu ODS výrok poslance M. Macka: „Předseda strany se nevybírá, ten prostě existuje. Spatný den pro stranu, kdy bude muset předsedu hledat. Ten zde prostě je a my všichni to víme.“

Miroslav Macek tím v žádném případě nemapoval míněním delegátů kongresu, pouze a jen narval staré věci pravým jménem. Vhodnějšího kandidáta na funkci předsedy - než toho jednoho - ODS nemá. Uvažme v této souvislosti, co asi by některé strany daly za jednu podobnou podobně výraznou osobnost ve svém stědu...

Pevně věřím, že ODS nepodlehne autoritě špice své pyramidy

vlák možné předpokládá, že určitá část oněch 19%, které z ODS lídí pronikavě nejdřívejší stranu v České republice, představuje hlasy pro Václava Klause osobně.

Je pravivě, že ODS „otevřá srauč“ případným koaliciím dohodám s jinými pravivými stranami. V svaahu nepřicházejí mlizování sládkovci, Klauseva nabídka“ se tedy zřejmě říká Svobodného bloku, který

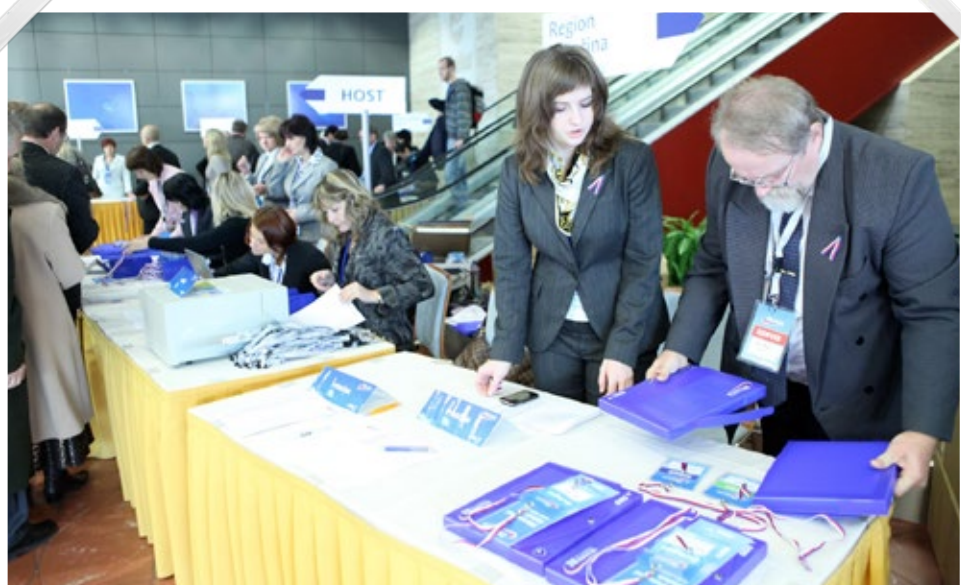
Organizační struktura a manažerská síť

Organizační struktura ODS procházela různými změnami. Její základní parametry a principy, k nimž od počátku patřila rozvinutá vnitřní demokracie a široká autonomie jednotlivých organizačních stupňů, se však měnily jen v souvislosti se změnami celkového rámce. Konkrétně především v souvislosti s rozpadem čs. federace, přijetím české ústavy, vznikem krajů, vstupem do Evropské unie a úpravami sněmovního volebního systému. Na základě zkušeností s fungováním pak byly postupně precizovány vztahy mezi různými stupni a orgány. Některé méně

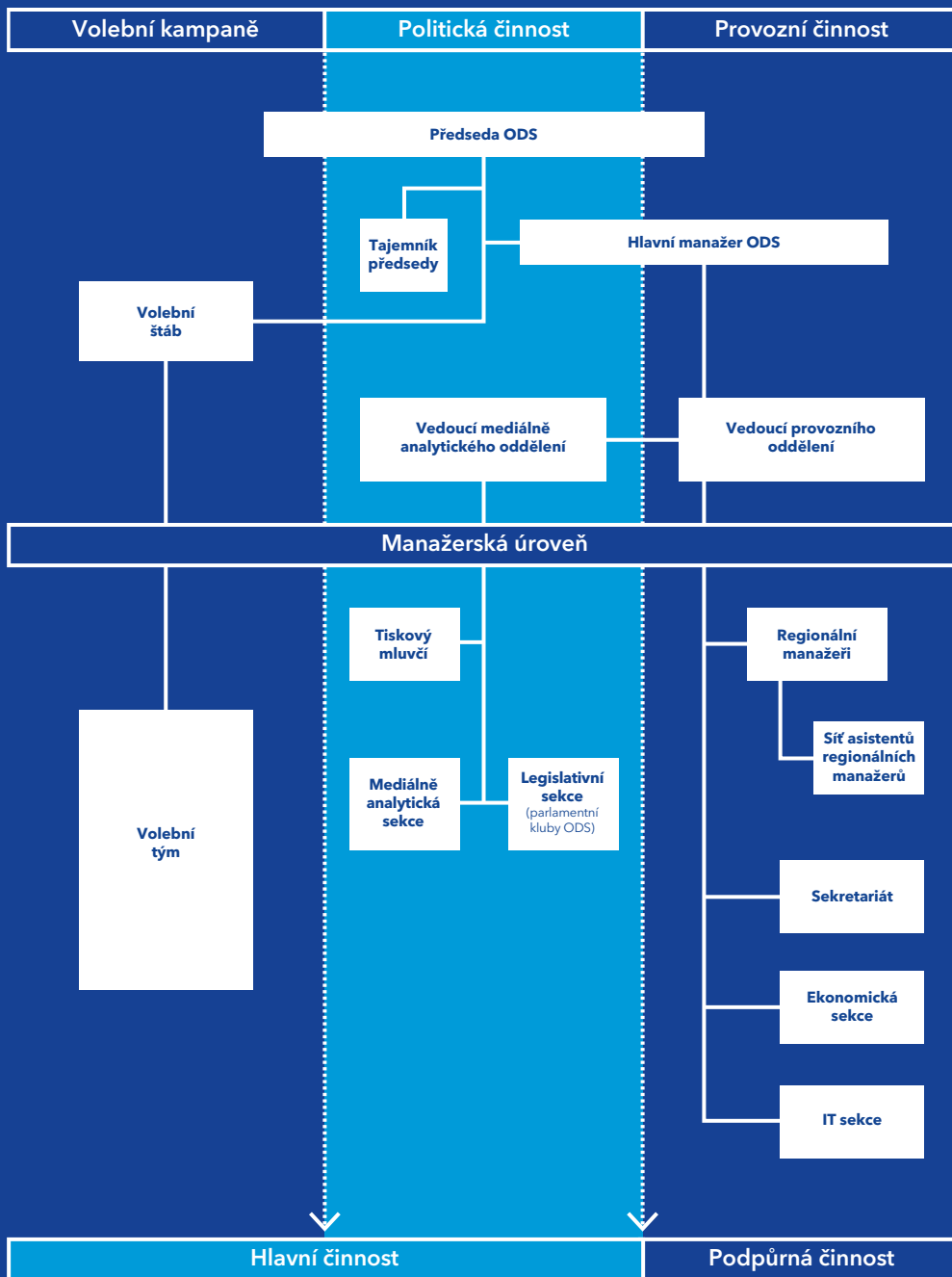
funkční zanikly, jiné byly nahrazeny nebo byly nově definovány jejich kompetence. Největším počtem změn prošly centrální orgány.

Také manažerská síť a vnitřní provozní struktura ODS procházely různými proměnami v závislosti na vývoji strany, jejím finančním zázemím, ale také v souvislosti s technologickým vývojem a digitalizací dat.

ODS vždycky patřila k průkopníkům v užívání nových technologií, ať už šlo o využívání internetu, videokonferencí, speciálních digitálních aplikací nebo později sociálních sítí.

Příprava vnitrostranické diskuse za účasti manažerské sítě

Zahájení XXIX. kongresu v roce 2020

Aktuální organizační struktura

Aktuální organizační struktura ODS vychází ze Stanov, které byly schváleny na XXVI. kongresu v květnu 2015 a od té doby již nebyly upravovány. ODS má čtyřstupňovou organizační strukturu, kterou tvoří místní sdružení (MS), oblastní sdružení (OS), regionální sdružení (RS) a celostátní orgány. Základní struktura jednotlivých organizačních úrovní je postavena na analogických principech. Více odlišná je struktura celostátních stranických orgánů, které mají některé specifické funkce a k nim určené specializované orgány.

Na místní, oblastní i regionální úrovni existují sněmy a rady. Sněmy jsou nejvyššími orgány na dané úrovni, zatímco rady nesou plnou odpovědnost za rozhodování stranických organizací mezi jednotlivými sněmy.

Delegáty místních sněmů jsou všichni členové místních sdružení, tedy „základních územních článků strany tvořených nejméně třemi členy“. Delegáty oblastních a regionálních sněmů jsou členové oblastní rady, resp. regionální rady, delegáti MS, resp. OS podle klíče stanového oblastní, resp. regionální radou, a poslanci, europoslanci a senátoři, resp. zastupitelé kraje, popř. zastupitelé hlavního města Prahy zvolení za ODS a registrovaní v oblasti či regionu. Klíč k určení delegátů jednotlivých oblastních sdružení na regionálním sněmu je buď paritní, nebo je stanoven tak, že každé oblasti je nejprve přidělen automaticky jeden delegát a zbývající počet je z poloviny určen dle počtu voličů v oblastech a z poloviny dle výsledků oblastí v posledních volbách do zastupitelstva kraje, popř. zastupitelstva hlavního města Prahy. Delegátem regionálního sněmu je i člen výkonné rady zvolený za region.

Regionálním sněmům náleží nominační právo směrem ke kandidátům, tedy klíčová kompetence z hlediska fungování strany ve většině typů voleb. Ve stanovách je přímo zakotvena pravomoc regionálních sněmů navrhovat výkonné radě kandidáty regionu pro volby do Poslanecké sněmovny PČR, Senátu PČR, Evropského parlamentu, zastupitelstva kraje, popř. zastupitelstva hlavního města Prahy. Na úrovni RS fungují i kontrolní a revizní komise regionu a rozhodčí komise regionu.

Orgány ODS na centrální úrovni jsou kongres, republikový sněm (REPS), výkonná rada (VR), předsednictvo, kontrolní a revizní komise ODS a rozhodčí komise ODS.

- Kongres je nejvyšším orgánem strany a schází se nejméně jednou za dva roky. Požádá-li o to nejméně jedna třetina členů VR nebo nejméně jedna třetina OS, předseda strany je povinen svolat kongres. Jeho delegáty jsou členové předsednictva, členové VR, členové vlády ČR jmenovaní za ODS, poslanci PČR, senátoři PČR, poslanci Evropského parlamentu zvolení za ODS a delegáti OS zvolení oblastními sněmy v počtu stanoveném REPS. Klíč k určení delegátů jednotlivých oblastních sdružení je stanoven tak, že každému OS je nejprve přidělen automaticky jeden delegát a zbývající počet delegátů OS sdružení je z poloviny určen dle počtu voličů v oblastech a z poloviny dle výsledků oblastí v posledních sněmovních volbách. Kongresu jsou vyhrazeny nejdůležitější pravomoci počínaje volbou předsedy, prvního místopředsedy a místopředsedů, členů VR, schvalování stanov, rozhodování o zrušení, rozdělení nebo sloučení strany.
- Republikový sněm se schází nejméně dvakrát ročně a tvoří jej členové předsednictva, předsedové RS a OS, s hlasem poradním pak i hlavní manažer, členové vlády ČR jmenovaní za ODS, předseda kontrolní a revizní komise ODS, předseda

da rozhodčí komise ODS a další předsednictvem přizvaní hosté. REPS rozhoduje o vzniku a zániku RS a OS, schvaluje rozpočet ODS, určuje termín splatnosti členských příspěvků a jejich minimální výši, schvaluje klíč pro volbu delegátů oblastí na kongres volených na oblastním sněmu a plní usnesení kongresu.

- Výkonná rada se schází nejméně jednou za dva měsíce a tvoří ji členové předsednictva, jeden člen za region zvolený kongresem a s hlasem poradním i hlavní manažer, členové vlády ČR jmenovaní za ODS, předseda kontrolní a revizní komise ODS, předseda rozhodčí komise ODS a další předsednictvem přizvaní hosté. Mezi její pravomoci patří projednávání politických otázek, koordinace celostátní činnosti strany a jejích politických kampaní, dále rozhoduje o vzniku (udělení licence) a zrušení (zrušením licence) MS, schvaluje pravidla pro výběr kandidátů a pro sestavení kandidátních listin a rozhoduje o složení kandidátních listin pro sněmovní volby, volby do EP, zastupitelstev krajů a ZHMP, rozhoduje o kandidátech do Senátu PČR a schvaluje kandidáta ODS na prezidenta ČR. VR také schvaluje výroční finanční zprávu strany, plní usnesení kongresu a odpovídá mu za svou činnost.
- Předsednictvo tvoří předseda, první místopředseda a místopředsedové strany, a předsedové frakcí v PS, EP a Senátu. Je statutárním orgánem strany, řídí činnost ODS a rozhoduje o všech záležitostech, které nejsou těmito stanovami vyhrazeny jinému orgánu. Koordinuje činnost poslaneckého a senátorského klubu i členů vlády jmenovaných za ODS. Také předkládá RS návrh rozpočtu ODS a VR pak návrh výroční finanční zprávy strany. Předsednictvo svolává celostátní setkání krajských a komunálních politiků ODS. Také rozhoduje o přijetí žadatele za člena strany, pokud

o tom nerozhodne místní rada do 3 měsíců od podání přihlášky. Předsednictvo také zřizuje své poradní orgány a volí jejich členy. Zřizuje výbor pro členství, který spravuje seznam členů strany a shromažďuje podklady pro předsednictvo pro rozhodnutí o přijetí žadatele či pro výkonnou radu pro rozhodnutí o zrušení členství, vede databázi sympatizantů a podporovatelů ODS, kteří si přejí být informováni o politice a činnosti ODS a účastnit se jejich veřejných akcí. Také nejméně jednou za dva roky svolává svůj další poradní orgán - programovou konferenci, kde se diskutují programové otázky.

- Předseda strany je volen kongresem. Je hlavním představitelem strany, svolává jednání všech výše uvedených orgánů a předsedá jim. Také jmenuje hlavního manažera, který řídí činnost hlavní kanceláře, regionálních manažerů a jejich asistentů, zastupuje stranu v majetkových, hospodářských, pracovních a právních vztazích v rozsahu pověření stanoveném předsednictvem.
- Kontrolní a revizní komise kontroluje hospodářskou a správní činnost ODS.
- Rozhodčí komise rozhoduje ve všech sporech mezi členy, orgány a články strany souvisejících s činností strany, dále je odvolacím orgánem proti rozhodnutí rozhodčí komise regionu. Také jí přísluší závazný výklad stanov.

Členská základna ODS

ODS byla od počátku budována jako strana s výhradně individuálním a přímým členstvím. Stav její členské základny a tendence k jejímu růstu nebo naopak poklesu z velké části odrážejí proměny jejího postavení v centrální politice, ale i v jiných politických arénách. Vliv na počet členů měly i některé dlouhodobější

vnitrostranické spory na centrální i nižší úrovni. Zapomenout nelze ani na úpravy stanov, jejichž smyslem bylo zamezit účelovým nábořům členů.

Počet členů ODS se nejprve pohyboval mezi 20 a 25 tisíci. V závěru předsednictví Václava Klause poklesl počet členů pod 20 tisíc. Po roce 2002 pak začala členská základna setrvale a poměrně strmě růst. Nejvíce členů, konkrétně bezmála 34 tisíc, měla ODS v roce 2009. Právě v této době se ale nejvíce hovořilo o účelových nábořech s cílem získat větší počet delegátů na kongres ODS. Od této chvíle můžeme pozorovat strmý pád, který se zastavil teprve v roce 2015. V té době se členská základna ODS stabilizovala, nicméně v souladu s trendem ubývání stranické organizovanosti v tradičních stranách počet členů nadále pozvolna klesal.

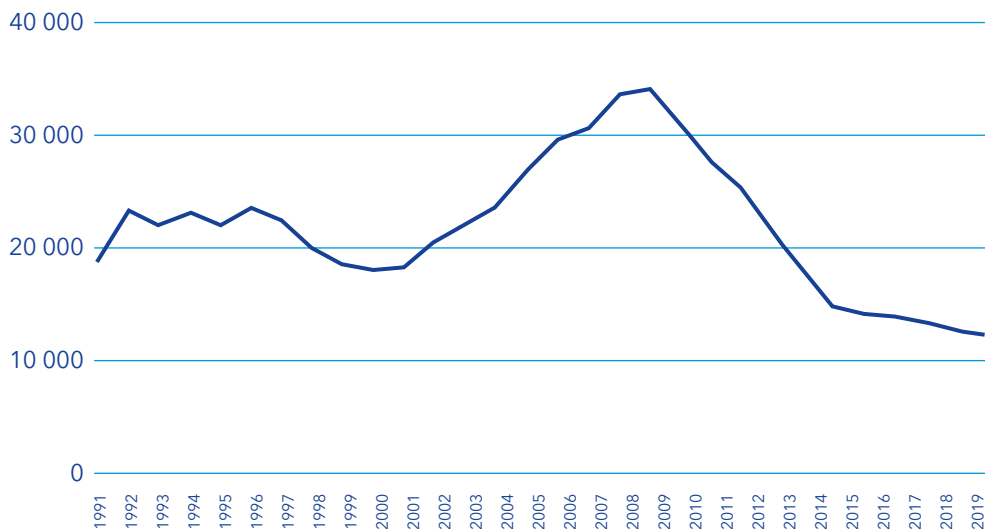
V porovnání s vývojem počtu členů v ostatních relevantních českých stranách patří ODS k člensky početnějším a stabilizovanějším stranám. Více členů mají pouze dvě historické strany - komunisté a lidovci. Obě tyto strany však procházejí dlouhodobým a v podstatě setrvalým poklesem. Srovnatelný počet členů má ČSSD, kterou však v posledních letech provázejí rychlé ztráty. ANO a TOP09 jsou daleko méně početnými formacemi a navíc členy také ztrácejí. Ještě méně členů mají STAN a Piráti, konkrétně jen mezi jedním a dvěma tisíci, jejichž základna však mírně stoupá.

Zajímavý pohled skýtají i údaje o počtu místních sdružení strany, jež jsou jedním z předpokladů pro postavení kandidátní listiny pro komunální volby v menších obcích. Nejvíce MS měla ODS v roce 1996, kdy dosáhla počtu 1496 organizací. Počet MS následně klesal k hranici 1200, aby po roce v roce 2006 opět vystoupal nad hranici MS. Od té doby počet místních organizací znovu klesá. Poslední číslo pochází z konce roku 2019, kdy měla ODS 936 místních sdružení.

Členská základna ODS

počet členů		počet členů	
1991	18557	2006	29420
1992	23269	2007	30406
1993	21984	2008	33586
1994	22980	2009	33965
1995	22002	2010	31040
1996	23488	2011	27769
1997	22355	2012	25243
1998	19730	2013	21473
1999	18432	2014	17884
2000	17962	2015	14618
2001	18280	2016	14123
2002	20435	2017	13919
2003	21938	2018	13438
2004	23573	2019	12711
2005	26837	2020	12199

Vývoj členské základny ODS

pozn. uváděn je počet členů k 31. 12. příslušného roku (1991-2018), resp. 1. 1. roku následujícího (2019-2020)

Vnitřní provozní struktura ODS

Sídlo Hlavní kanceláře ODS v Truhlářské ulici na Praze 1

Historické začátky

Formování vnitřní provozní struktury Občanské demokratické strany má své kořeny ještě v době před samotným Ustavujícím kongresem v Olomouci. Mimořádný sněm OF konaný 23. 2. 1991 a jím přijaté nové stanovy Občanského fóra přepokládaly vznik Občanské demokratické strany, která měla být jedním z kolektivních členů OF. Proto v druhé polovině února začaly přípravy na registraci nové strany a s tím byla i zahájena předregistrace budoucích členů ODS. Začátkem března 1991 zahájil svoji práci Přípravný výbor, který oka-

mžitě konstatoval nutnost zapojit do příprav zástupce krajů a vytvoření okresních Přípravných výborů. Ty, až na výjimky, byly do poloviny března ustanoveny.

18. března 1991 byla ODS Přípravným výborem oficiálně zaregistrována společně se svými prvními stanovami, které mimo jiné definovaly vnitřní organizaci. Stanovy počítaly s vytvořením Hlavní kanceláře, která měla „radit a pomáhat místním a oblastním sdružením a poskytovat ty služby, které je rozumné organizovat centrálně“, a s vytvořením pozic krajských a oblastních zástupců. Tato struktura tedy zřejmě navazovala na tu, která se tou

dobou již vytvářela v rámci přípravných výborů. Ustavující kongres v některých ohledech stanovoy upravil, nicméně struktura, která byla navržena, byla zachována. Na centrální úrovni byla zřízena hlavní kancelář, jejímž vedením byl pověřen tajemník jmenovaný předsedou strany, a hlavní pokladní správa odpovědná za hospodaření volená Kongresem. Na úrovni oblastí byly vytvořeny pozice oblastních manažerů, kteří se měli stát základním spojovacím článkem mezi místními oblastními sdruženími a vedením strany. Spojkou mezi hlavní kanceláří a oblastními manažery se stali krajsí manažeři. Zajímavostí z dnešního pohledu pak může být, že samotná regionální sdružení vznikla až se změnami stanov, které přijal 3. kongres v listopadu 1992. Mimo to vznikly funkce tajemníků místních sdružení odpovídajících za organizační a technické záležitosti místního sdružení a v rámci hospodářské správy byla v každém oblastním sdružení zřízena pozice hospodáře.

Během následujících let proběhla v rámci organizační struktury ODS řada změn, z nichž část byla vyvolána úpravami stanov a část si vyžádala samotná praktická zkušenost. V dubnu 1992 byl přijat první organizační řád, který stanovil rozdělení politického sekretariátu a hlavní kanceláře, kdy tajemník ODS a jím řízený politický sekretariát zahrnoval tiskové a zahraniční oddělení, oddělení styku s veřejností nebo oddělení informační sítě manažerů, a ředitel HK a jím vedená hlavní kancelář odpovídala za čistě provozní záležitosti (právní, osobní, ekonomické odd. apod.).

Nový organizační řád z roku 1993 si vyžádala změna stanov přijatá 3. kongresem. V rámci politického vedení strany vznikla funkce výkonného místopředsedy, který měl nově řídit fungování hlavní kanceláře. Samotná hlavní kancelář zahrnující i původní politický sekretariát tak byla podřízena jednotnému vedení.

Funkce výkonného místopředsedy vydržela ve stanovách pouze čtyři roky, do konce roku 1996. Funkce zanikla úpravami stanov během 7. kongresu v Brně a kompetence byly

rozděleny mezi hlavního manažera odpovědného za činnost hlavní kanceláře a manažerské sítě a hlavního pokladníka, který zodpovídal za řádné financování strany.

Změnám se v následujících letech nevyhnula ani celá vnitřní struktura strany. V květnu 1997 pověřila Výkonná rada hlavního manažera provedením reorganizace, jejímž primárním, záměrem bylo zredukovat finanční náročnost chodu hlavní kanceláře a manažerské sítě. V tu dobu ODS zaměstnávala 217 zaměstnanců a mzdové náklady dosahovaly až k 2/3 provozního rozpočtu ODS. Z tohoto důvodu bylo přistoupeno ke změně financování zaměstnanců v oblastních kancelářích, kterým byl nově hrazen pouze jeden zaměstnanec. Nejvíce se tak reorganizace dotkla oblastních hospodářů. Mezi lety 1997 a 2000 byl počet zaměstnanců postupně zredukován na 133.

Manažerská síť při organizaci kongresu

Stabilizace na přelomu století

Po této změně se vnitřní struktura ODS téměř na celou dekádu stabilizovala. Organizační řád ODS se měnil v letech 2003, 2005 a 2007. Ve všech případech se měnila spíše procesní než strukturální pravidla. Například odpovědnost za řízení manažerské sítě byla v roce 2005 převedena na ředitele organizační sekce, úprava z roku 2007 ji pak převádí opět do přímých kompetencí hlavního manažera. Evidentní je také nástup informačních technologií, který si vynutil rozšíření IT oddělení.

Pro zajímavost, první internetové stránky ODS byly spuštěny v roce 1996 a ODS byla první českou politickou stranou, která měla vlastní prezentaci na internetu. 7. 11. 1996 byla přes internet podána první žádost

o členství. V roce 2000 Výkonná rada rozhodla o dobudování sítě elektronické pošty na úrovni oblastních kanceláří.

Po relativně klidném období, kdy vnitřní struktura neprocházela žádnými nebo maximálně drobnými úpravami, byl začátek třetí dekády existence ODS ve znamení zatím největší změny od jejího založení. Model organizace ODS existující téměř dvacet let bez významných změn reflektoval vývoj v oblastech moderních technologií nebo politického marketingu jen v omezené míře. Diskuse o jeho těžkopádnosti, jisté míře nefunkčnosti a hlavně jeho nákladnosti byly nepravděelně vedeny již delší dobu, spouštěcím mechanismem se ale stal hlavně neúspěch v krajských volbách v roce 2008, které znamenaly významný propad v příjmech ODS. Zrušené volby do Poslanecké sněmovny v roce 2009 a výsledek voleb v roce 2010 nutnost změn jenom zvýraznily.

Původní internetové stránky ODS (1996)

Reorganizace a redukce po roce 2010

V průběhu roku 2011 byl z uvedených důvodů vypracován první koncept reorganizace, která počítala s redukcí počtu zaměstnanců hlavní kanceláře, ale nejvýraznější byl její zásah do struktury manažerské sítě. Návrh měl na jedné straně zredukovat počet oblastních manažerů a na straně druhé měl zefektivnit, ale také lépe ohodnotit jejich činnost. Stávající model „jedno oblastní sdružení – jeden manažer“ měl být nahrazen modelem, kdy regionální manažer disponoval užším týmem specializovaných asistentů s rozdělenými kompetencemi na správu členské základny, ekonomiku a komunikaci. Pilotní projekty reorganizace proběhly v roce 2011 v rámci Plzeňského a Ústeckého regionu, které s ročním odstupem následoval Olomoucký region.

Výsledky předčasných voleb v roce 2013 a další propad v příjmech strany si vyžádaly jednak urychlení dalšího postupu reorganizace, ale také nutnost ještě výraznějšího zeštíhlení stranického aparátu. V roce 2014 tak proběhla reorganizace i ve zbývajících regionálních sdruženích a uskutečnily se nezbytné změny ve struktuře hlavní kanceláře.

Od počátku bylo k celé koncepci reorganizace přistupováno s významnými obavami. Manažerská síť, která byla během dvaceti let existence ODS vybudována, představovala jeden ze základních pilířů jejího fungování. Obavy, že bude zlikvidována oblastní úroveň a ODS se připraví o kontakt s členskou základnou, se ale nenaplnily a reorganizace byla s odstupem času přijata jako krok správným směrem.

Moje ODS

Společně s nutností reorganizace začal vznikat i projekt na vytvoření vlastního intranetu, který by umožnil snazší a transparentnější správu členské základny a nahradil by dosavadní zastarávající systém eLiška. Moje ODS byla do ostrého provozu spuštěna na začátku roku 2010 a od té doby se stala základním nástrojem pro manažery a hlavní kancelář, ale i zdrojem informací pro řadové členy ODS.

Primární funkcí Mojí ODS měla být evidence členské základny, ale byla také inspirována nástupem oblíbenosti různých sociálních sítí. Měla usnadnit komunikaci stranických představitelů s řadovými členy a také usnadnit diskusi v rámci celé členské základny. Funkčnost Mojí ODS je od spuštění neustále rozšiřována. K evidenci členské základny přibyla možnost kompletní správy všech orgánů ODS. Moje ODS začala fungovat jako archiv většiny oficiálních dokumentů, umožňuje evidenci kandidátních listin, slouží jako kalendář a nástroj pro správu pořádaných událostí od místního sněmu až po kongres.

Moje ODS významně napomohla k tomu, aby nutná reorganizace v roce 2014 mohla být úspěšně dotažena a aby negativní důsledky redukce počtu manažerů byly minimální.

lo i kvůli hlasům trojice tehdejších poslanců ODS: Petra Tluchoře, Marka Šnajdra a Ivana Fuksy. Všichni shodně podpořili opozici.
Baliček podle obžaloby nakonec prošel až poté, co rebelující poslanci složili svůj mandát, čímž umožnili jeho schválení. Šnajdr a Fuksa pak získali lukrativní posty ve státních firmách.
Nečas uvedl, že na neveřejných schůzkách s poslanci chtěl pouze ležet rožkol v ODS. Ten se

neveřejně a probíhaly i na Úřadu vlády a ve Sněmovně, ale to je pryč v politice běžné.
„Politika se bez důvěrných a neveřejných jednání neobejde,“ uvedl ve své výpovědi Nečas. Cílem setkání mělo být zklidnění situace v názorově roztržité straně před volebním kongresem ODS.
„Obžalobu považuji za vykonstruovanou a nepravdivou,“ zdůraznil Nečas. Odmítl také, že by ho tehdejší náměstek ministra zemědělství a nyní rovněž obžalo-

ODS chce svoji politiku lépe prodat

Josef Kopecký
www.ihned.cz/kopecky

Praha, 16. 12. 2002
Občanští demokraté si do čela zvolili politika, jehož si nepřál zejména Václav Klaus. Mohlo by to signalizovat i změnu kursu, s nímž byla politika ODS pod vedením Klause v posledních letech spojena.
Nový šéf Mirek Topolánek ovšem rychle ujistil, že žádné radi-

ních a komunálních, kdy jako volební manažer přispěl k úspěchu Občanské demokratické strany.
Účastníci kongresu dali Topolánkovu pohledu přednost před vizi Petra Nečase. Ten prosazoval, aby se strana deklarovala jako nesmířitelný soupeř socialistů, s nimiž nelze spolupracovat.
Topolánek to vidí jinak. Pragmatičtější. Do parlamentních voleb, ať budou kdykoli, nehodlá s ČSSD

ČSSD činit Vladimír Špidla vůči Miloši Zemanovi.
Topolánek na kongresu mnohé zaujal i tím, že politiku pojímá trochu jako show. Už některými dřívějšími vyjádřeními naznačil, že do nejvyšších pater politiky vstupuje muž, kterému nejde jen o to, jaká politika se dělá, ale i jak se dělá. Stačí připomenout výrok, kdy obrat v náhledu ODS na přímou volbu prezidenta označil za „politickou

PROGRAM

ODS

konkretní výklu realizovat. Zároveň, pokud je koalice množičná a přilíže ideově rozdílná, takže nelze naplňovat srozumitelný pracovní nebo levicový program. A zhruba, pokud vláda nemá čas své představy realizovat, udělá jen něco a už na její místo nastupuje někdo jiný. V Česku bohužel často platí obojí. Slabá vláda zvládla na několika jedincích, ideově nepevně koalice a nejasná struktura moci se stálým střídáním politiků vytvářejí prostor pro různé zájmové síle napříč politickým a státním aparátem, které jsou vhodným prostředem pro korupční jednání.

Němci v naší zemi populárně, ale pravda to je: slábá, ideově vyhraněná politická vláda je lepší ochranou proti korupci než úsilie formál-

(Překlad z angličtiny ze str. 1) Němcová i Pospíšil to zpočátku nechtěli přenést přes srdce a dali najevo, že to vnímají jako nespravedlivost či odplatu za své minulé působení.

OH - ODS - ODA Ujasnění?

PRAHA (em) - Včera jsme vás informovali, že předsednictvo přípravného výboru Občanského hnutí navrhuje představitelům ODA a ODS setkání, na němž by se hovořilo o shodných, případně rozdílných názorech na postup ekonomické reformy. Toto setkání by patrně mělo ukončit napětí, které mezi třemi předními politickými skupinami vzniklo díky údajným výročkám Pavla Rychetského o rozporech v posuzování reformy ve federální vládě. Názor na nabídnutou schůzku nám sdělil místopředseda ODA Daniel Kroupa:

„ODA se nevyhýbá přátelským kontaktům, zejména, chce-li Občanské hnutí revidovat své názory na rozporů k postojům v ekonomické reformě - pak by takové setkání mohlo mít vskutku pozitivní cíl. Ale měly by se ho zúčastnit všechny tři složky, včetně z Občanského fóra: ODS, OH a ODA.“

kud ODS neobdivně, obsadí pracovní prostor někdo jiný. Žáde v politice nelze rezervovat. Kdo si včas nesedne, pro toho zítřka žilka nebude. Problém ODS posledních deset let není v tom, že by nezmla vládní témata a nevěděla, co znamenají, nýbrž v tom, že mamortálně plynula s přízní veřejnosti. Zjistí dnes, jak se má rozumně vládnout, není obtížné. Obtížné je udělat to.

Od teorie k praxi

V tom ODS (plus strany, které s ní byly ve dvou vládách v koalici) selhala. Imenovitě po dohodou ministři obrany a za týden ji odvlastil zameraná pro voliče jen to, že lo nabohé nemají v hlavě v pořádku hned dvakrát.

Psát nové ideové cíle pravice a programová memorandum není třeba. To už každý zná a všeobecně jde, třebaš malý silný chybý stáit bohatých občánů, jednoduší úředníků, ne-do-šlechoty-rodin a tak dále, mělo-ano-

Delegáti včera Pospíšila, stejně jako bývalého šéfa Martina Kubu, nakonec zvolili alespoň do výkonné rady. Předtím ale zhruba Němcová i Pospíšil to zpočátku nechtěli přenést přes srdce a dali najevo, že to vnímají jako nespravedlivost či odplatu za své minulé působení.

Delegáti včera Pospíšila, stejně jako bývalého šéfa Martina Kubu, nakonec zvolili alespoň do výkonné rady. Předtím ale zhruba Němcová i Pospíšil to zpočátku nechtěli přenést přes srdce a dali najevo, že to vnímají jako nespravedlivost či odplatu za své minulé působení.

Předtím se ukáňali a opakoval, že bude pro ODS pracovat jako poslanec i jako lídr ve svém domovském Přerově.

Silná slova vešla i Němcová, na které bylo těsně po volbě vidět velké zklamání. „Myslím si, že to nebyl fér výsledek voleb - dem k tomu, co jsem pro ODS v minulosti dělal.“ řekla Práva Němcová, která ale několik hodin poté rozváděla v kaludřech úsměvy.

Zákulisní intriky

Podle některých delegátů Němcová údajně předvolila to,

kolta, jenž měl odpoza v kaludřevém hráči Ivanu Langrově. Všechno bylo marné, prohlásil.

Druhý muž Zahradil

Prvím místopředsedou, který má krytí zřídka lidovci, se stal Jan Zahradil (50). Ten přitom jako jediný z nových špiček byl už léta jako předseda klubu europarlanců členem nezávislého vedení ODS - grémia. Tomu tato spolo-odpovědnost vae nezlomila.

Kdyby Němcová obžitovala regiony, mohla byt předsedkyní delegátů kongresu

Zahradil, který je už deset let v Bruselu, navíc letos kandiduje jako lídr ODS do europarlamentu už potřetí a opět ho čekají časté cesty do ciziny.

Zúčastní politici obsadili i řadová místopředsednická křesla. Hlasy delegátů dostali europarlanc Evžen Tošenovský, senátor Martin Kupka a „pomocník“ olomoucký primátor a poslanec Martin Novotný.

Půlnoční panika

Ten byl jako čtvrtý místopředseda zvolen až po několika hodinovém maratónu. Přitom v olomouckém kraji - neradikální nominaci, protože už delší dobu je ve sporu s Langrem.

Vliv „hlasovací koalice“, jejíž existenci se nové vedení snažilo popřít, se naplno projevilo právě v dramatické volbě o sobotní noci.

Zanimco Fialu a Zahradila delegáti zvolili hladače, při volbě místopředsedů do té doby uvolněnou atmosféru v sále zachovávala panika.

Ve třech kolech první volby, ve

Petra Fialovi kryjí záda Jan Zahradil a Evžen Tošenovský.

teré se utaklo deset kandidátů, se podarilo zvolit pouze tři místopředsedy. Někteří delegáti tak začali narychlo zvažovat změnu stanov a tím, že by se čtvrtý místopředseda vůbec nevolil.

Do druhé volby pak začali delegáti navrhovat menší známé tváře: o podporu si řekli i nový předseda pražské ODS Filip Hamplík, kandidáti olomouci Jan Zedník a Petr Černák.

Do druhého kola druhé volby pak postoupili olomoucký Novotný, který v první volbě kandidoval za „amfanus terribilis“ ODS poté navrhl jinou pražskou delegátku, senátorku Danielu Filipovou. Oba pražští kandidáti se tím vystříhli navzájem.

Do druhého kola druhé volby pak postoupili olomoucký Novotný, který v první volbě kandidoval za „amfanus terribilis“ ODS poté navrhl jinou pražskou delegátku, senátorku Danielu Filipovou. Oba pražští kandidáti se tím vystříhli navzájem.

Protáhlo se i jednání o stano- vácích. Delegáti si ale nakonec od- hlasovali změnu, která posiluje různé počet členů výkonné rady - nově jich bude jen čtrnáct místo čtyř desítek, s jedním zá- stupcem každého regionu. Tento orgán tak bude mnohem akce- schopnější.

Protáhlo se i jednání o stano- vácích. Delegáti si ale nakonec od- hlasovali změnu, která posiluje různé počet členů výkonné rady - nově jich bude jen čtrnáct místo čtyř desítek, s jedním zá- stupcem každého regionu. Tento orgán tak bude mnohem akce- schopnější.

ODS zřídí také voličský celo- republikánský sněm. Strana se tak přiblíží zatím prázdné konkurenci - ČSSD má 180členný ÚVV a třeba lidovci 80člennou celo- státní konferenci.

Delegáti až napodruhé schválili návrh, aby člen, který je odsouzený za úmyslný zločin čín, pozbýl členství ve straně.

Z BŘEFINGU ODS Pragmaticky k prosperitě

PRAHA (em) - Pragmatismus a konzervatismus v politickém i ekonomickém programu Občanské demokratické strany sežrává včera na setkání s novináři. Její místopředseda Petr Černák...

Programové prohlášení ODS s názvem Česka k prosperitě je koncipováno jako cesta k celkové nápravě společnosti. Partnyři, s kterými ho bude ODS prosazovat v převolební koalici, zstanou její představitelé nelimitovaně. Hovořití však o značích náro- nových shodách s Občanskou demokratickou aliancí. O jednáních, iniciativách Občanským hnutím, při nichž by si zájmově ODS, ODA a OH měli vyjasnit eventu- élní rozpor v přístupu k ekono- mické reformě, se Petr Černák vyjádřil velmi skrytěcky.

Předsavitel ODS popřel existenci protiklasické frakce uvádí strany i ochladí vztah mezi předseou a jeho bývalým blízkým spolupracovníkem Milane Kouckem.

Někteří federálního ministra financí Ivan Kožárník uvádí, že ODS nadále neví v zřetely státu do ekonomiky, což jí vylučuje zvaž- zamenat. Je by vlády neměly vy- volit v ekonomice sledovat a v oje- dnatých případech ho osvitovat.

Předsavitel ODS popřel existenci protiklasické frakce uvádí strany i ochladí vztah mezi předseou a jeho bývalým blízkým spolupracovníkem Milane Kouckem.

Někteří federálního ministra financí Ivan Kožárník uvádí, že ODS nadále neví v zřetely státu do ekonomiky, což jí vylučuje zvaž- zamenat. Je by vlády neměly vy- volit v ekonomice sledovat a v oje- dnatých případech ho osvitovat.

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

blízkým spolupracovníkem Milane Kouckem.

Někteří federálního ministra financí Ivan Kožárník uvádí, že ODS nadále neví v zřetely státu do ekonomiky, což jí vylučuje zvaž- zamenat. Je by vlády neměly vy- volit v ekonomice sledovat a v oje- dnatých případech ho osvitovat.

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

PRAHA - Uvčlenění schválení ekologických zákonů, vytvoření občanských organizací, informování a pravidel a pravidel informování o ekologických problémech řádají studenti 34 středních škol ze severních Čech. Všechny body sdělili včera v Praze jejich zástopei předsedovi výboru pro ochranu životního prostředí a urbanismus ČSR, Leopolda Záborského. Jedná se o studenty. Hlavu sdělových vi-

POZADAVKY STUDENTŮ
Za životní prostředí

Programatika ODS

Na ustavujícím kongresu bylo přijato programové prohlášení s názvem „Cesta k prosperitě“, které stručným způsobem shrnovalo nejdůležitější názory a cíle nově vzniklé politické strany. Základní programové priority se také objevily v prvních stanovách strany. Vzhledem k dynamice transformace však měl daleko větší význam volební program pro volby do obou komor federálního parlamentu i České národní rady v roce 1992. Program s názvem „Svoboda a prosperita“ se skládal z úvodní kapitoly, v níž byly vysvětleny základní hodnoty a ideová východiska ODS. V dalších deseti kapitolách se ODS věnovala svým postojům k nejdůležitějším oblastem politiky. Volební program vydržel jako hlavní programový dokument strany až do poloviny 90. let.

Politický program ODS z roku 1995

Již brzy po vyhraných volbách začali někteří představitelé ODS v čele s jejím tehdejším druhým mužem Josefem Zieleniecem volat po vypracování výraznějšího a hlavně dlouhodobě orientovaného programu. Program měl odrážet snahu strany o „programové rozkročení“ a ovládnutí prostoru od středu do prava. Ačkoli mnozí jiní reprezentanti v čele se samotným předsedou nutnost vzniku takového dokumentu odmítali, ve straně nakonec zvítězil Zieleniecův názor.

Vytváření dlouhodobého politického programu, které výkonné radě uložil V. kongres ODS, konaný v prosinci 1994, provázely poměrně bouřlivé diskuse. Ty zrcadlily spor Zieleniecovy koncepce rozkročení strany se zastánci zřetelnější konzervativně-liberální linie. Práce na programu trvaly takřka celý rok. Návrh předložený na začátku listopadu 1995 nakonec schválil VI. kongres, který se konal v polovině téhož měsíce.

Politický program byl vcelku stručným dokumentem, složeným z Preambule, v níž se strana vypořádávala s obdobím transformace a svým základním ideovým ukotvením, a dále

částí s názvy „Na co navazujeme“, „Místo České republiky ve světě“, „Občan a stát“, „Společnost občanů a její instituce“ a „Tržní hospodářství“.

V Preambuli mimo jiné stojí: „ODS byla a nadále chce být konzervativní politickou stranou. Vycházíme z tradic evropské civilizace, vzniklých a potvrzených v průběhu mnoha staletí. Ctíme základní roli rodiny v lidské společnosti. Ve správě věcí veřejných považujeme za základ zastupitelskou demokracii založenou na osvědčeném systému svobodné soutěže politických stran. Svou politiku stavíme na individuálních svobodách, podnikavosti, soukromém vlastnictví, rovnosti šancí platných pro všechny občany bez ohledu na jejich rasu, původ nebo přesvědčení. Stavíme na konzervativních společenských hodnotách, obohacených řadou liberálních principů zakotvených v klasickém evropském liberalismu.“

V další části programu se ODS přihlásila k tradicím české státnosti a vyslovila se i k jednotlivým obdobím. Dočteme se zde: „Do našich dějin patří dlouhá období národní a náboženské tolerance, ale i třenic, války a mezilidská nevráživost. V neposlední řadě je součástí našich dějin rozkvět demokratického československého státu v období mezi dvěma

světovými válkami tohoto století.“ Konstatovala též: „Náš polistopadový vývoj chápeme jako naše znovuzačleňování se do západního světa. Nehlásíme se k historicky zdiskreditované představě o naší zemi jako o jakémsi mostu mezi Východem a Západem.“

Dále se přihlásila k západní Evropě, plnému členství v Severoatlantické alianci i Evropské unii. V souvislosti s evropskou integrací však zároveň konstatovala: „Nechceme však rozpustit náš stát v nadnárodních strukturách vznikajících bez hlubokých faktických kořenů a bez reálné identity. Sílu Evropy vidíme v její rozmanitosti, a nikoli v její uniformitě. Cílem České republiky se nesmí v žádném případě stát pouhé přijímání peněz z nejrůznějších fondů Evropské unie. Naší ambicí je stát se co nejdříve součástí skupiny zemí s nejvýkonnějším hospodářstvím, zemí, které jsou zdrojem dynamiky Evropské unie.“ Zdůraznila také význam rovnoprávných a přátelských vztahů se sousedními zeměmi v čele s Německem, přičemž konstatuje, že je v zájmu ČR, „aby byli

všichni naši sousedé součástí stejného politického, hospodářského a bezpečnostního uskupení jako Česká republika.“

V dalších kapitolách programu se ODS k omezenému státu, „ale silnému v těch přesně vymezených oblastech, kde je jeho úloha nezastupitelná“, zásadní roli rodiny i místní samosprávy, která „však není ani konkurencí, ani lepší či horší alternativou státu“. Vyslovila se proti pečovatelskému státu, „který sejme z občanů velký díl odpovědnosti za sebe sama“, korporativismu a syndikalismu. A naopak se přihlásila k „solidaritě silných se slabými“. V kapitole věnované ekonomice se ODS přihlásila ke svobodnému trhu, soukromému vlastnictví, svobodnému podnikání, liberalizaci světového obchodu a odmítla ochranářskou obchodní politiku. Vyslovila se i pro jednoduchý a srozumitelný daňový systém, stabilní měnu a nezadlužený stát.

Politický program z roku 1995 je možné dodnes považovat za významnou součást programatické výbavy ODS.

VI. kongres ODS v roce 1995 přijal dlouhodobý politický program

Odborné komise

V roce 1996 byly opět z iniciativy Josefa Zieleniece zřízeny odborné komise, v nichž se měli členové Občanské demokratické strany sdružovat a realizovat na bázi odborných znalostí. Cílem byl robustnější programový výkon strany. Činnost komisí však k významnější programové inovaci strany nepřispěla, a to z důvodu stále ještě vládního angažmá ODS, ale i proto, že Zieleniec se čím dál více rozcházel v názorech s dalšími představiteli strany. A navíc v roce 1997 stranu zcela opustil.

Po prohraných volbách v roce 1998, kdy ODS odešla do opozice, byly odborné komise nahrazeny jednak stínovou vládou, kde si každý z ministrů mohl vytvořit svůj tým, a také ideovými konferencemi strany.

Čtyři poděbradské artikuly

Druhým významným a z hlediska trvalosti přínosnějším příspěvkem k programatice ODS byly jednoduché programové teze, které byly prezentovány v době po rozkolu strany, nazvané Čtyřmi poděbradskými artikuly. Poděbradskými proto, že poprvé zazněly na setkání starostů ODS, které se konalo v březnu 1998 v Poděbradech. Programové fundamenty jsou shrnuté do jednoduchých hesel – Nedotknutelné soukromí, Levný stát, Nezadlužená budoucnost a Solidarita zodpovědných.

V úvodní části artikulů ODS o jejich významu říká: „Nežijeme v době, kdy komunistické sjezdy naplánovaly naši budoucnost do posledního detailu. Předkládáme jasné programové principy, které hodláme dodržovat v každé situaci, ve které se naše země ocitne. Poděbradské artikuly, které sice také nabízejí i řadu konkrétních návrhů, obsahují především ucelený systém zásad, kterých se ODS hodlá pevně držet. Věříme, že jsou oním univerzálním klíčem.“ Každá

z následujících čtyř kapitol – artikulů obsahuje výčet základních ideových východisek, preferovaná řešení, priority i zcela konkrétní návrhy.

Poděbradské artikuly přispěly nejen k programové konsolidaci strany poté, kdy ji opustili mnozí její významní reprezentanti, kteří dosud vytvářeli její politiku, ale i v pozdějších dobách, kdy se na ni odvolávali řadoví členové i nejvyšší představitelé strany. Jejich větší konkrétnost oproti Politickému programu, ale i fakt, že se na jejich vzniku žádným způsobem nepodílel Josef Zieleniec, z nich učinily nejautoritativnější a nejtrvalejší součást programového vybavení ODS.

Volební programy

Pro každé z voleb do Poslanecké sněmovny, do Senátu, do zastupitelstev měst a obcí, do zastupitelstev krajů a později i do Evropského parlamentu přicházela ODS s nějakým programovým dokumentem. V případě celostátních voleb šlo o hlavní volební program. U voleb do obecních či krajských zastupitelstev či Senátu měl centrální volební program spíše funkci sjednocujícího doplňku.

Volební programy pochopitelně ještě více než dlouhodobé dokumenty odrážejí aktuální situaci a témata, jež v dané době hýbaly českou společností. V různých fázích se v jejich tónování, obsahu i formě odrážejí aktuální postavení ODS, její momentální ambice, snaha o komplexní, nebo naopak spíše jen dílčí postihnoutí důležitých problémů, a také pronikání moderních marketingových postupů.

Kompletní výčet všech volebních programů, ale i dalších klíčových programových dokumentů je k dispozici na webové stránce ODS.

→ www.ods.cz/program/archiv

Konference Vize 2020 v Brně (prosinec 2009)

Resortní programové dokumenty

Existence dvou stínových vlád, nejrůznějších odborných skupin a týmů, jmenování odborných mluvčích nebo snaha strany ujasnit svou pozici v té či oné oblasti politiky vedly ke vzniku celé řady různě koncipovaných resortních programových dokumentů. Mezi nimi vynikají zvláště tzv. Modré šance neboli programové dokumenty druhé, tedy Topolánkovy, stínové vlády.

Specifické dokumenty vznikly i v souvislosti se vstupem České republiky do EU. Sem patří zejména leaflet s názvem „Když do EU, tak s ODS“, který vznikl v roce 2003 jako poziční dokument strany před referendem o přistoupení ČR k EU.

Vize 2020

Specifickou částí programové práce ODS byla odjakživa snaha vtáhnout do diskuse odborníky a zajímavé osobnosti mimo samotnou členskou základnu. To se dařilo ve formě účasti nestraníků na ideových konferencích nebo v týmech stínových ministrů. Jakési vyvrcholení však má v době, kdy se ODS vzpamatovávala po pádu Topolánkova kabinetu a kdy Ústavní soud svým rozhodnutím zvrátil vyhlášené předčasné volby do Poslanecké sněmovny. Zapojení stovek členů ODS a desítek nestraníků do vizionářských diskusí o budoucnosti České republiky v horizontu dekády a více přineslo straně nepřeberné množství podnětů v různých oblastech politiky.

Z několika dílčích a jedné závěrečné diskuse vznikl pozoruhodný dokument, který se do jisté míry stal východiskem dalších volebních programů. Víze 2020 je rozdělena do čtyř částí, které se dále dělí do jednotlivých kapitol. Tyto části nejsou resortně členěné. Jsou členěné dle nejzásadnějších problémů: Obrana svobody, Nové civilizační výzvy, ČR v Evropě a ve světě, Vzdělání a konkurenceschopná země. V jejím úvodu se říká: „VIZE 2020 je konzervativní a liberální odpovědí na socialismus a populismus. Je vizí odpovědných a racionálních lidí navzdory nezodpovědným demagogům. Je odpovědí pozitivní - je vizí, která říká, že skutečná řešení existují. Je vizí pro občany, kteří možná ztratili víru v politiku, ale neztratili víru v sebe. Je vizí lidí, kterým doopravdy záleží na budoucnosti a hledají spojence, kteří uvažují podobně.“

Vizi 2020 nelze zařadit mezi oficiální programové dokumenty strany, neboť ani nebyla schválena kongresem. Její přínos spočívá v tom, že jde o soupis klíčových programových tezí a fundamentů a zároveň i rezervoár námětů a nápadů, k němuž se lze kdykoli vrátit. A to i z důvodů, že mnohé vize přednesené v roce 2010 se po deseti letech skutečně naplnily a stále zůstávají zásadními výzvami pro každou českou politickou reprezentaci.

14 tezí ODS

Posledním programovým dokumentem nadčasového charakteru je 14 tezí ODS, které vznikly v září 2014. Odráží se v nich nová situace, v níž se strana nacházela po historicky nejslabším sněmovním volebním výsledku v roce 2013, ale i odhodlání nového vedení v čele s Petrem Fialou nastartovat éru opětovného politického růstu.

14 tezí je de facto 14 sloganů rozvinutých do několika odrážek, které charakterizují politickou pozici ODS. Jsou mezi nimi tradiční

témata jako nízké a přehledné daně, méně byrokracie, regulací a dotací, reforma penzijního systému, právo volby zdravotní péče, rychlé soudy, transatlantická vazba, národní zájmy nebo podpora flexibilní, vícerychlostní Evropské unie, ale také větší důraz na význam vzdělání, vědy a výzkumu, možnost přispívat rodičům na jejich důchod ze svého sociálního pojištění, důraz na kvalitní a zdravé potraviny, péči o krajinu a vodu, zmrazení podpory obnovitelných zdrojů, veřejnou dopravu a její kvalitu, výstavbu silnic a dálnic, apel na odpovědnost ke spojencům v NATO, trvalou výjimku z přijetí eura, odpovědnou přistěhovaleckou politiku nebo návrh na zrušení ministerstva pro místní rozvoj. Mnohé ze zmíněných tezí se následně staly základem pro volební programy.

Programové týmy

Po sněmovních volbách v roce 2017, ve kterých se ODS umístila na druhém místě, byly na návrh předsedy ODS Petra Fialy zřízeny programové týmy, jejichž cílem je vytvářet odborné zázemí a definovat priority ODS. Dlouhodobě pak připravují programové dokumenty a konkrétní kroky pro situaci, kdy by ODS znovu převzala vládní odpovědnost. Za činnost programových týmů jsou zodpovědní jednotliví koordinátoři. Práce programových týmů, kterých je celkem osm a jsou jak resortně (ekonomika a finance, vzdělání, věda, kultura a sport, životní prostředí a zemědělství, zahraničí a obrana, bezpečnost a spravedlnost, zdravotnictví), tak i tematicky orientované (reforma státu, důchodová reforma, sociální a prorodinná politika státu), se účastní členové ODS i nestraníční experti. Tyto skupiny spolupracovaly na volebním programu koalice SPOLU pro sněmovní volby 2021. Přinesly do něj základní priority ODS i velmi konkrétní návrhy na řešení mnoha aktuálních problémů. Specifickou roli v této době hrál i Anticovid Tým.

Prezentace 14 tezí ODS na kongresu 2014

Programová konference (květen 2018)

Ve dvou případech se tento optimální průběh politického cyklu rozemřuje. Zaprvé, pokud je koalice mnohočetná a příliš ideově rozrůzněná, takže nelze naplnovat srozumitelný pracovní nebo levicový program. A zadruhé, pokud vláda nemá čas své představy realizovat, udělá jen něco a už na její místo nastupuje někdo jiný. V Česku bohužel často platí obojí. Slabá vláda závislá na několika jedincích, ideově nepevné koalice a nejasná struktura moci se stálým střídáním politiků vytvářejí prostor pro různé zájmové síle napříč politickým a státním aparátem, které jsou vhodným prostředem pro korupční jednání.

Nezní to v naší zemi populárně, ale pravda to je: silná, ideově vyhraněná politická vláda je lepší ochranou proti korupci než tisíce formál-

Jen v jednom případě se podařilo vytvořit zdánlivě silnou vládu. Vláda Petra Nečase (zpočátku 118 hlasů) však stála na podpoře nového politického subjektu Věci veřejných, který prošel obvyklým osudem podobných formací a rozpadl se. Slabá většina založená na různých nezázávaných poslancích láká k opakujícím se pokusům o vyslovení nešťaviny. Klaus ani Zeman ještě neověřte nečestí. Špídla jednou, ale už Topolánek a po něm Nečas každý pětkrát. Z mimořádného nástroje se stal standardní způsob práce ve Sněmovně. Co kdyby to náhodou vyšlo jako při pádu Topolánkovy vlády?

Ale takovým jednáním je jen více podryvána vlastní moc a v očích veřejnosti se celý systém vlastně neustále ocitá v politické krizi. Kdo by s tím mohl být spokojen? Kompromis je nutný už při sestavování vlády, občané pak

a věc by byla snad o něco lepší.

Neuděláme-li systémovou změnu, nečekáme zázraky. Předčasné ani řídné volby přilíbí tuto situaci nezmění, sázka na nové „čisté“ politické subjekty také mnoho nepřinese, jak se snad už všichni opakovaně přesvědčili. Politiku zlepšíme individuálně jen tak, že se o ni budeme aktivně starat, kolektivně třeba tak, že upravíme volební systém, který potřebám české společnosti nevyhovuje.

Petr Fiala
politolog,
vysokéškolský profesor

zmlzet nemeta. Možná že nebyť ona volebním tahounem, nebyla by dnes ODS ve Sněmovně. Neuspěl ani u veřejnosti oblíbený Jiří Pospíšil, kterému ve straně kladou za vinu, že prý sejmul náhubek z úst státního zástupce Ivo Lítvana. To jsou ovšem jen dechy té staré ODS, kterou má po úklidu nahradit nová. Oba odmítnutí populárové ODS by měli vědět, že nic netrvá věčně a politické počasí je proměnlivé nejen v dubnu. Co je jednou prohra, může být příště naopak.

ODS čeká ještě úklid zákulisí, kam není vidět – to bude drina stokrát větší. Dobrá rada pro každou politickou stranu je, aby nevěřila, že do zákulisí někdo nechodí. Zákulisí politické strany musí nepřetržitě vypadat, jako by měl právě někdo vystoupit. Údržba zákulisí je stejně namáhavá jako práce v obohu, ale

ZAHRANIČNÍ

VZTAHY ODS

EU2009.CZ

Chvála euroskepticismu ODS

vždy dobře, když v zásadních otázkách není na politické scéně žádná shoda, když zbývá dost prostoru pro alternativu. To platí i o našem přiblížování k EU.

Členové vládní strany deklarují až nové nadšení pro současný směr evropské integrace. ODS k této jásavosti daleko. Tento euroskepticismus ODS by nemohl mít v kontextu české politiky takový velmi pozitivní dopad, a to i v případě, že ztroskotání náš rychlý vstup do EU. O unii se totiž v našich médiích mluví tak mnoho a s takovým zájmem, jako by pouhé přijetí ní bylo pro celou naši zem spásnou a především, jako by nás již nemohlo v nejbližší době minout.

Čládek, alespoň před veřejností, nepotřebují alternativu, že bychom do EU nevstoupili v krátkém časovém období. A to je právě kámen úrazu. Co když se z nejbližších dů-

vodů náš vstup zpozdí? Po takovémto fiasku by pravděpodobně zavládlo mezi Čechy velké zklamání, že nás opět sobecký Západ nechal na holičkách. Tato atmosféra by byla navíc přizívována faktem, že EU je naší vládou často představována téměř jako ideální společenství. ODS vzhledem k již dříve jasné deklarovaným euroskeptickým postojům představuje v takové opravdu tíživé situaci pro znechucené obyvatelstvo přirozenou alternativu, a stala by se tak zřejmě nejspíš nejlepším politickým hráčem v zemi.

Konec jásání a optimismu

Nutno dodat, že posílení pozice ODS by bylo zcela legitimní, protože lidé neustále slyšeli, že pro vstup do EU není alternativa a že pouze ten nám umožní další rozvoj. Jediná ODS přece upozorňo-

val v evropském směřování mnoho nezmění.

Co se však v situaci ztroskotání našeho rychlého vstupu do EU stane, když bude ODS stejně evropsky nadšená jako ostatní strany? Vir zklamání a hněvu obyvatelstva pohltí i ji a politické body vzale jistě začnou sbírat pouze více či méně radikální populistická

vyvolavatele brněnské Masarykovy univerzity Petra Fialy blíž k ODS připomínalo opatrné námluvy. Nyní je možné, že se po tomto rozvážném namlouvání Fiala v půli ledna stane předsedou strany.

Na přednášce na vysoké škole CEVRO v Praze totiž v sobotu oznámil, že se o tento post bude ucházet. „Díky dlouholetému řízení různých institucí poznám, kdy je čas na krizové řízení politické strany. Ten čas nyní nastal, protože ODS se v hluboké krizi nachází,“ řekl Fiala.

Svoji kandidaturu na předsedu oznámil přesně měsíc poté, co do ODS v Brně vstoupil, ačkoliv jako nestraník ji reprezentoval už v Nečasově vládě jako ministr školství.

Hlasý rebelieující poslanci jsem nepotřeboval, protože neovlivňovaly, jestli bude přijat danový balíček. S touto obhajobou včera vystoupil u Obvodního soudu v Praze 1 bývalý premiér a někdejší předseda ODS Petr Nečas.

Ten je společně s manželkou Janou (dříve Nagyovou) jedním z obžalovaných v kauze takzvaných trafik, která vedla v roce 2013 až k pádu Nečasovy vlády. Případ má kořeny v roce 2012, kdy se Sněmovna snažila přehlasovat senátní veto balíčku danových změn. To se nepovedlo i kvůli hlasům trojice tehdejších poslanců ODS: Petra Tluchoře, Marka Šnajdra a Ivana Fuksy. Všichni shodně podpořili opozici.

Balíček podle obžaloby nakonec prošel až poté, co rebelující poslanci složili svůj mandát, čímž umožnili jeho schválení. Šnajdr a Fuksa pak získali lukrativní posty ve státních firmách.

Nečas uvedl, že na nevěrečných schůzkách s poslanci chtěl pouze řešit rozkol v ODS. Ten se nakonec vyřešil odchodem rebelů. Následně se přý uvolnila atmosféra ve straně.

Nečas: Superbizarní teze

Expremiér se včera u Obvodního soudu pro Prahu 1 bránil tvrzením, že právě on zmlouvám

exposlancům zajistil lukrativní posty. Uvedl, že Šnajdr naopak odchodem přišel o místo ve správní radě Viscolecce zdravotní pojišťovny.

Obžaloba podle Nečase smíchala více věci dohromady. Schůzky s Tlucholem prý nebyly konspirační, jak tvrdí obžalované vrchní státní zastupitelství, které kauzu řeší. Byly sice

nutno předem počítat se všemi možnostmi, tedy i s oddálením našeho vstupu. Toho by si měli být vědomi především naši politici. A měli by o tom také uvažovat nahlas, tak, aby to občané slyšeli a mohli se té debaty také účastnit.

Petr Kopáček,
student politologie
na FF UK Praha

Obžalobu považují za vykonstruovanou a nepravdivou

Petr Nečas

V posledních měsících jsme mohli často slyšet, že Nečasova vláda měla jen mizivou podporu občanů, proto měla skončit, a že pravice by už vládu v tomto volebním období sestavovat neměla. Většina ji nechce.

S většinami to však není tak jednoduché. V demokratické společnosti s nimi nemůžeme nakládat, jak se nám to právě hodí. Názor občanů je vždy významný, přímý dopad však může mít z dobrých důvodů jen v jasné vymezených situacích.

Účast občanů na politickém životě, politická participace, je pro demokracii velmi důležitá. Mezi její podstatné formy patří aktivity v rámci občanské společnosti, ale třeba i názory v médiích a další projevy politických postojů. Rozumná politická reprezentace je neignoruje, ale zohledňuje ve své politice. Vlády v demokratických zemích však nekončí uprostřed volebního období proto, že jsou neoblíbené, dokonce ani pod tlakem demonstrací nebo proto, že si to přejí vládní zájmové skupiny.

Průzkumy jsou vedlejší

Pokud k tomu v několika ojedinělých případech v novělečné Evropě došlo.

Zahraniční vztahy ODS

Jako trvale nejsilnější pravicová strana ODS po celou dobu své existence rozvíjela zahraniční kontakty na nejrůznějších úrovních. Vycházela přitom z triády své zahraničně-politické koncepce, v níž hrají klíčovou roli: a) vztahy se sousedy a některými dalšími historicky, geopoliticky či ekonomicky blízkými zeměmi, b) aktivní zapojení do evropského integračního procesu, c) transatlantické spojení, resp. zapojení do dalších mezinárodních organizací. Stejně jako jiné politické strany podobné orientace hledala optimální pozici pro prosazování národních zájmů České republiky na domácí i mezinárodní politické scéně.

Po celé tři dekády tak ODS řešila dilema, zda na mezinárodní scéně dát přednost spojení s co nejsilnějšími partnery, s nimiž ovšem často nesdílela vizi budoucí Evropy, nebo preferovat vlastní, byť by na úrovni Evropy menšinovou, vizi a hledat pro ni spojení. Na rozdíl od mnoha stran v zemích postkomunistické střední a východní Evropy ODS obvykle nevolila cestu jednoznačného následování evropského mainstreamu v po-

době orientace na Evropskou lidovou stranu. ODS tak povětšinou šla svou vlastní – a tedy těžší – cestou, která se nicméně často protínala s cestou britské Konzervativní strany, již vždycky považovala za sobě nejbližší partnerskou stranu.

Zahraniční vztahy byly navíc v ODS chápány poměrně specificky. Oproti mnoha jiným zahraničním i domácím stranám, a to často i daleko méně významným, neměly totiž po

1992

- ODS členem EDU

1999

- ČR členem NATO

2001

- ODS členem IDU

2003

- Hlasy voličů ODS rozhodují o členství ČR v EU

většinu času jasné zakotvení ve struktuře ODS. Jen v omezeném období vůbec existovala nějaká formální funkce pečující o kontakty se zahraničními sesterskými stranami. Kontakty tak měly často osobní charakter a byly hodně závislé na zájmu ze strany jednotlivých předsedů, místopředsedů, národních poslanců a senátorů a později hlavně poslanců Evropského parlamentu. Nejvíce akcentovány byly v době, kdy vedení ODS převzal Mirek Topolánek. Staly se totiž součástí jeho proměny image ODS, ale také se trefily do příznivé doby, kdy značná část potenciálních partnerských stran sdílela opoziční úděl a kdy se strany ze zemí střední a východní Evropy připravovaly na přistoupení k EU a působení v rámci evropských struktur. Tehdejší spolupráci ovšem pomohlo i to, že šlo o dobu velkých proměn obsahu i forem politické komunikace, které přinášely možnost velké vzájemné inspirace. A konečně, nelze též nevízt v potaz, že ODS v této době neřešila problémy, které ji sužovaly o pár let později, kdy doslova bojovala o svou existenci.

M. Topolánek a líder britských konzervativců D. Cameron (2009)

2004

- ODS ve frakci EPP-ED

2009

- M. Topolánek předseda Radě EU

2009

- ODS v ECR a AEER

2014

- Reykjavická deklarace

Členství ODS v mezinárodních organizacích

ODS se ve své historii plně zapojila do dvou organizací sdružujících pravicové strany – Evropské demokratické unie (EDU) a Mezinárodní demokratické unie (IDU).

ODS v Evropské demokratické unii

EDU vznikla v roce 1978 jako „pracovní společenství konzervativních, křesťanskodemokratických a nekolektivistických stran“. Byla to reakce na dosud panující stav v pravé části evropského politického spektra. Zatímco křesťanskodemokratickým stranám se v roce 1965 podařilo založit Evropskou unii křesťanských demokratů (EUCD), ostatním pravicovým stranám se totéž nepodařilo. EUCD se tváří v tvář jiným pravicovým, především konzervativním stranám, rozdělila na dvě křídla. Ortodoxnější křídlo sblížení s nimi odmítalo, protože je považovalo za příliš pravicové a naopak málo proevropské. Německá CDU/CSU a Rakouská lidová strana však o spolupráci s britskými, francouzskými a skandinávskými konzervativními stranami stály, neboť je považovaly za spojence (nejen) proti integrujícím se sociálním demokratům. EDU proto vznikla jako integrační projekt otevřený různým proudům pravice. U jejího zrodu stály jak členské strany EUCD, tak i formace do unie nezapojené.

Z EUCD se v předvečer prvních přímých voleb do Evropského parlamentu stala Evropská lidová strana (EPP). Jejím důležitou charakteristikou byla rezervovanost vůči členství jiných než křesťanskodemokratických stran a také odmítnutí přijmout za plnoprávné členy strany ze zemí mimo ES/EU. V protikladu k tomu byla EDU velmi otevřenou organizací,

a proto si rychle vybudovala širokou členskou základnu. Tím se stala konkurenčním projektem vůči EPP. To se zvláště projevilo po pádu železné opony. Zatímco EPP zůstala novým stranám ze zemí střední a východní Evropy uzavřena, EDU své první členy z tohoto regionu přijala již v roce 1990, kdy se jejími členy staly i tři formace z tehdejšího Československa: Československá strana lidová, Křesťanskodemokratická strana a slovenské Křesťanskodemokratické hnutí. O dva roky později EDU přijala i ODS a ODA. V polovině 90. let začala v reakci na to EPP měnit svou „doktrínu“ a začala se otevírat. Tím došlo ke značnému přiblížení až překryvání profilu obou uskupení. Mnohé členské strany EDU dosud stojící mimo EPP přehodnotily svůj postoj a vstoupily do EPP. V říjnu 2002 tento proces vyvrcholil včleněním EDU do EPP. Některé strany však toto včlenění odmítly, neboť EPP považovaly za vyhraněně eurofederalistický projekt, a rozhodly se jít vlastní cestou. Mezi nimi byla i Občanská demokratická strana. Ostatní české členské strany EDU daly naopak přednost EPP.

ODS v Mezinárodní demokratické unii

IDU představuje globální organizaci pravicových stran ze všech kontinentů, mezi jejíž členy patří kupříkladu americká Republikánská strana, Konzervativní strana Kanady, australská Liberální strana, indická BJP, brazilští Demokrati, izraelský Likud nebo ruská Unie pravicových sil. Její vznik iniciovala výše zmíněná EDU. Také proto má IDU desítky členských stran z různých evropských zemí.

ODS byla do IDU přijata v roce 2001. Vzápětí se Václav Klaus stal jejím místopředsedou. Opravdu intenzivní vztah však ODS začala rozvíjet až po nástupu Mirka Topolánka, který se taktéž stal jejím místopředsedou. Nyní patří k místopředsedům IDU europoslancem ODS Jan Zahradil. V čele celé organizace

Konference předsedů stran EDU (Paříž 1996)

momentálně stojí bývalý kanadský konzervativní premiér Stephan Harper.

Přes své nesporné ambice IDU nehraje ve světě diplomacie ani bilaterálních vztahů takovou roli, jakou si její zakladatel představoval. Spíše než vlivnou nátlakovou organizací globálního významu je platformou pro předávání informací, navazování kontaktů a také přenášení zkušeností z demokratických zemí do zemí, kde přechod k demokracii nebo její upevňování teprve probíhá. Důvodem jsou odlišnosti, které panují mezi jednotlivými členskými stranami v různých postojích a celých politikách. A také pochopitelně fakt, že pravicové strany jsou daleko více spjaty s prosazováním národních zájmů, jež se liší kontinent od kontinentu, region od regionu, ale i v návaznosti na lidnatost, hospodářskou sílu nebo geopolitické postavení mateřských zemí. Svou roli pak hrají i různé animozity historického typu.

ODS v parlamentních shromážděních mezinárodních organizací

Česká republika je členem celkem pěti mezinárodních organizací, které mají ve své struktuře orgány tvořené delegacemi zástupců národních parlamentů - tzv. parlamentní shromáždění. Tyto orgány s politicko-kontrolními funkcemi, které např. dávají možnost ovlivňovat fungování organizací i opozičním stranám, mají NATO, Rada Evropy, Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, Meziparlamentní unie a Středoevropská iniciativa. Parlamentní delegace ČR jsou tvořeny poslanci a senátory. Fungování PS je postaveno na politickém principu a delegáti se sdružují ve „frakcích“, které reprezentují strany s podobným ideovým zaměřením a/nebo společnou politikou v rámci dané mezinárodní organizace.

*Jan Zahradil při projevu
na konferenci v Sofii (2019)*

ODS jako jedna z nejsilnějších stran měla po většinu své existence zastoupení ve všech takových parlamentních shromážděních. V duchu své dřívější příslušnosti k EDU, pozdějšímu členství ve frakci EPP-ED a ještě pozdějšímu členství v ECR a AECR (resp. dalších nástupnických eurostranách) zástupci ODS zasedali ve frakcích sdružujících partnerské nelevicové strany. O některých z nich bude řeč dále.

ODS na evropské politické scéně

Působení ODS na evropské politické scéně se dá rozdělit do dvou základních rovin. První souvisí více s jejím postavením na domácích

politické scéně, zastoupením v obou komorách Parlamentu ČR a pozici ve vládě či opozici. Druhou rovinu tvoří zapojení zástupců v Evropském parlamentu a spolupráce v rámci tzv. eurostran. Paralelně s tím ODS rozvíjela bilaterální či multilaterální vztahy se „sesterskými“ (partnerskými) stranami z různých částí Evropy, potažmo světa.

ODS a evropská politika na úrovni unijních orgánů

Měnící se postavení ODS na domácí politické scéně se promítalo do jejích možností ovlivňovat evropskou politiku na úrovni Rady EU, Evropské rady a Evropské komise. V době členství země v EU vládla ODS v letech 2006 až 2009 a pak od roku 2010 do roku 2013. V té době zastávali premiéři Mirek Topolánek a Petr Nečas místa v Evropské radě a mnozí ministři za ODS místa v Radě EU, přesněji řečeno v jednotlivých radách ministrů. První jmenovaný v roce 2009 jako vůbec první český premiér předsedal Evropské radě. A to ve velmi turbulentní době finanční a ekonomické krize a ratifikace Lisabonské smlouvy, které navíc provázely velké otřesy na domácí politické scéně.

Shodou různých okolností ODS ani jednou nehrála opravdu významnou roli při výběru českého zástupce v Evropské komisi. V letech 2004, 2014 i 2019 se na národní úrovni nacházela v opozici a na její názory nebyl brán velký zřetel. V roce 2010 byla u moci Fischerova vláda, na niž sice ODS vliv měla, nicméně právě v otázce výběru komisaře se kabinet vydal vlastní cestou, když nominoval svého člena, diplomata Štefana Füleho. To vše se také projevilo na hlasování europoslanců ODS, kteří ani jednu ze čtyř vznikajících evropských komisí aktivně nepodpořili.

Předsednictví v Radě Evropské unie 2009

Za nejvýznamnější období lze zcela jistě považovat předsednictví České republiky v Radě EU v první polovině roku 2009. Po Slovinsku byla ČR teprve druhou zemí střední a východní Evropy, která předsedala nejvýznamnější unijní instituci. Čest být prvním premiérem země předsedající Radě měl tehdejší premiér a předseda ODS Topolánek. Důležitou osobností předsednictví byl také vicepremiér pro evropské záležitosti a senátor za ODS Alexandr Vondra. Mezi oblasti, kterým chtěla ČR věnovat zvýšenou pozornost, patřily energetika, orientace na východní Evropu a volba nových evropských úřadů. Klíčovými prioritami se měly stát tři „E“: ekonomika, energetika a Evropa ve světě. Heslo českého předsednictví „Evropa bez bariér“ navíc symbolizovalo dlouhodobou evropskou vizi ODS – tedy vizi Evropy na bázi dobrovolné spolupráce národů a států a otevřené navenek vůči světu.

Konkrétními cíli pak bylo zastavení nastupující ekonomické krize a oživení hospodářského růstu unijních států včetně reformy finančních systémů, liberalizace a deregulace uvnitř i navenek Unie, práce na mezinárodní dohodě o ochraně klimatu, diverzifikace zdrojů energie a jejich dodavatelů, a to zejména snížením závislosti na Rusku (projekt tzv. Jižního koridoru), vytvoření jednotného evropského trhu energií a také snižování energetické náročnosti a zvyšování úspory energií. V zahraniční politice bylo cílem předsednictví především posílení transatlantické spolupráce, rozšíření Unie o balkánské státy a uzavření strategického partnerství s NATO.

Hned v prvních dnech předsednictví se však objevil významný mezinárodní problém v podobě plynové krize, kterou způsobil spor o dodávky zemního plynu mezi Ukrajinou a Ruskem. Důsledkem byla rychlá

reorientace českého předsednictví na jeho vyřešení. Zasluhou energického přístupu premiéra Topolánka a celého českého předsednictví, postaveného mimo jiné na kvalitních kontaktech ODS s velkou částí unijních špiček, se podařilo tento problém vyřešit dohodou ruské a ukrajinské vlády o obnovení dodávek plynu. Krize každopádně ukázala, jak důležité je hledání alternativních zdrojů a dodavatelů energie.

Po vyřešení plynové krize se české předsednictví vrátilo ke svým původním prioritám. Premiér Topolánek se zúčastnil setkání představitelů dvaceti nejmocnějších zemí světa (G20) v Londýně, jehož tématem byla protikrizová opatření. 19. a 20. března se pod jeho vedením sešla Evropská rada, která dosáhla dohody na společných opatřeních proti dopadům krize a schválila i projekt Východního partnerství. Šlo o další krok v rámci evropské politiky sousedství s cílem těsnější spolupráce EU se šesti zeměmi východní Evropy a Kavkazu. Zakládající schůzka vrcholných představitelů 33 zemí proběhla v květnu 2009 v Praze.

Nejen schůzka v rámci Východního partnerství, ale i neformální summit EU – USA o energetice, hospodářské a bezpečnostní politice za účasti zástupců všech 27 členských zemí EU a amerického prezidenta Baracka Obamy v Praze se však již odehrával za změněných vnitropolitických kulís. 24. března totiž Poslanecká sněmovna v čele s předsedou ČSSD Jiřím Paroubkem přijala návrh na vyslovení nedůvěry Topolánkově vládě. Tento krok, který navíc nebyl doprovázen žádným konstruktivním návrhem na řešení situace ze strany opozice, podrazil nohy nejen vládě, ale i celému předsednictví. A stal se tak významným mementem, kam až je schopna politická scéna klesnout.

Poslanci EP za ODS zvolení v roce 2004

ODS ve frakci EPP-ED v Evropském parlamentu

Pozorovatelé ze zemí připravujících se na členství v EU se zasedání Evropského parlamentu poprvé zúčastnili v listopadu 2002. V první delegaci volené zčásti Poslaneckou sněmovnou a zčásti Senátem Parlamentu ČR nechyběli zástupci ODS. Ta zde měla dokonce nejsilnější zastoupení tvořené pěti poslanci a třemi senátory. První osmička zástupců ODS nebyla jednotná v názoru, do které z existujících parlamentních frakcí vstoupit. Konkrétně zvažovali dvě frakce – Evropskou lidovou stranu, Evropské demokraty (EPP-ED) a umírněně euroskeptickou Unii pro Evropu národů (UEN). Nakonec převážil příklad britské Konzervativní strany, jejíž europoslanci se opakovaně stali součástí frakce EPP a po volbách 1999 dokon-

ce prosadili, aby se frakce přejmenovala na EPP-ED.

10. června 2003 byl na pražském Žofíně představen dokument s názvem Pražská výzva. Podepsali jej zástupci tří pravicových stran – za ODS Mirek Topolánek, za britské konzervativce Iain Duncan Smith a za polské Právo a spravedlnost Ludwik Dorn. Dokument obsahoval nástin alternativního evropského programu vůči „doposud převládajícímu federalistickému a centralistickému proudu evropské integrace“. Alternativou má být „vzájemná a dobrovolná spolupráce suverénních národů v oblastech společného zájmu, zarámovaných jednotným ekonomickým prostorem, společným trhem a svobodným obchodem“. Pražská výzva se měla stát impulsem pro vznik nové europarlamentní frakce otevřené pro další zájemce. Až do dalších voleb do EP se k ní však žádná další strana nepřipojila. Dokument se dá

přesto považovat za základ pro zformování pozdějších evropských konzervativních a reformních politických institucí.

Také proto po volbách do EP v roce 2004 setrvali poprvé přímo volení europoslanci ODS ve stejném parlamentním klubu. Stalo se tak jednak po dohodě britských konzervativců s vedením EPP, jež nakonec přistoupilo na jejich klíčové požadavky, jednak po jednání samotné ODS s frakcí. Britští konzervativci dosáhli toho, že každé národní straně zůstane možnost trvat na odlišných postojích k evropské integraci, dále možnost vstoupit buď do části frakce tvořené členy EPP, nebo do skupiny Evropských demokratů, resp. dosáhli též významného posílení materiálního zázemí ED větším transferem ze strany celé frakce. Konzervativcům se dokonce podařilo získat dohodu, že ED získají ve frakci minimálně jedno křeslo místopředsedy. ODS, která se díky vítězství ve volbách stala obletovanou nevěstou, si při povolebních jednáních s frakcí vyjednala vznik dokumentu, v němž byly řešeny postoje vůči kontroverzním otázkám. Ty byly celkem tři – česko-německé vztahy a výsledky II. světové války, vztahy mezi ČR a Vatikánem a konečně možnost zastávat odlišné stanovisko k návrhu evropské ústavy, resp. přihlídnout při její ratifikaci ke stavu přijetí v ostatních členských státech EU.

Do frakce EPP-ED po volbách v roce 2004 zamířili vedle ODS i europoslanci KDU-ČSL a SNK-ED. ČR byla ve frakci zastoupena 14 poslanci, což z ní udělalo sedmou nejsilnější národní skupinu. Důležité ovšem bylo i to, že všichni čeští europoslanci z frakce dokázali najít dohodu na společném postupu. To jejich postavení ve frakci dále posílilo a umožnilo zvolení poslance ODS Miroslava Ouzkého místopředsedou Evropského parlamentu.

Do postavení ODS ve frakci EPP-ED však brzy po té vstoupil nový faktor. V závěru roku 2005 byl novým lídrem britských konzervativců zvolen David Cameron. Mezi zásadní

body jeho kampaně patřil i slib, že Konzervativní strana opustí frakci EPP-ED. Hned po jeho zvolení tedy konzervativní europoslanci zahájili jednání o odchodu z EPP-ED a vytvoření nové frakce. Jako o pravděpodobných partnerech přitom od počátku hovořili o ODS a polském Právu a spravedlnosti. Bylo však jasné, že ke vzniku nové frakce musí získat i poslance z dalších členských zemí. To se ale až do konce mandátu EP zvoleného v roce 2004 nepodařilo. Vznik nové frakce byl proto odložen až do dalšího volebního období.

Vznik a vývoj Evropských konzervativců a reformistů a Aliance evropských konzervativců a reformistů

Jedním z mezikroků pro vznik nové frakce bylo založení Hnutí za evropskou reformu (MER), které opět iniciovali britští konzervativci spolu s ODS a k němuž došlo v červenci 2007. K MER se otevřeně přihlásila i Ulsterská unionistická strana. S řadou dalších stran z různých koutů Evropy pak Cameron, Topolánek a konzervativní europoslanci vyjednávali až do evropských voleb v červnu 2009. Již před nimi obě strany veřejně deklarovaly, že po volbách opustí řady frakce EPP-ED. Jednání přinesla výsledek v podobě vzniku nové eurorealistické frakce pod názvem Evropští konzervativci a reformisté (ECR).

K oficiálnímu vyhlášení vzniku ECR došlo na konci června 2009. Jádro nové frakce opět tvořily tři strany, které v roce 2003 stály u zrodu Pražské výzvy. Do původně pětapadesátičlenného klubu dodali britští konzervativci 26 poslanců (včetně jednoho zvoleného pod hlavičkou Ulsterských unionistů a konzervativců v Severním Irsku), PiS 15 poslanců a ODS 9 poslanců EP. K naplnění podmínky pro vznik nové frakce, tedy účas-

ti poslanců z minimálně jedné čtvrtiny členských států EU, bylo ovšem třeba získat ještě poslance z pěti zemí. To se také podařilo, neboť k ECR se přihlásilo pět poslanců z pěti dalších zemí. Konkrétně šlo o zástupce Maďarského demokratického fóra (MDF), strany Za vlast a svobodu – Lotyšského národního hnutí nezávislosti, jednoho ze dvou poslanců nizozemské volební koalice Křesťanská unie – Politická reformní strana, belgické vlámské Listiny Dedecker a uskupení zastupujícího menšinou Volební akci Poláků v Litvě. Předsedou nové frakce byl nejprve zvolen Brit Timothy Kirkhope, kterého brzy vystřídal Polák Michal Kamiński a toho v roce 2011 Jan Zahradil z ODS, který dosud vykonával funkci místopředsedy. Zahradil se tak stal prvním Čechem v čele některé z frakcí EP.

Na konci roku 2009 se strany sdružené v ECR rozhodly založit i tzv. eurostranu, která splnila všechny podmínky dané evropskými normami. Strana dostala název Aliance evropských konzervativců a reformistů (AECR). Sdružila celkem devět konzervativních stran z osmi členských států EU. Jako politická strana na evropské úrovni byla uznána v roce 2010. Potvrzením pozice ODS v nové eurostraně se stalo zvolení Jana Zahradila do funkce jejího prvního předsedy.

ECR i AECR v dalších letech prošly celou řadou změn z hlediska počtu členů frakce i eurostrany. Některé strany i jednotliví poslanci odešli a nahradili je jiní. Nejsilnější postavení měla frakce po volbách v roce 2014, kdy v jednom okamžiku čítala takřka 80 poslanců ze sedmnácti členských zemí EU. V té době byla třetí nejsilnější frakcí po EPP a Straně evropských socialistů. Měnila se i síla, zastoupení a také vládní či naopak opoziční postavení jednotlivých formací v členských zemích EU i mimo ni. Čas od času se měnily dokonce i názvy eurostrany. Původní AECR byla nejprve v roce 2016 přejmenována na Alianci konzervativců a reformistů v Evropě (se zkratkou ACRE), aby se po volbách do EP v roce 2019 přejmenovala na Stranu

evropských konzervativců a reformistů (pro přehlednost užíváme zkratku ECR Party).

V současnosti poslanecká frakce ECR v EP čítá více než 60 členů, kteří pocházejí ze 14 zemí a reprezentují skoro dvě desítky politických stran. Po Brexitu a tedy i odchodu britských konzervativních europoslanců, kterých však bylo v roce 2019 zvoleno rekordně málo (jen 4), zůstává zdaleka nejsilněji zastoupenou stranou Právo a spravedlnost z Polska (24). Na druhém místě jsou Bratři Itálie s pěti a na třetím místě ODS se čtyřmi poslanci. Tři europoslance mají belgická Nová vlámská aliance, Fórum pro demokracii, resp. dnes Pravicová odpověď 21 z Nizozemska, španělská strana Vox a Švédští demokraté. Mezi strany se dvěma poslanci patří např. slovenská Svoboda a solidarita nebo lotyšská Národní aliance. V čele frakce stojí dvojice spolupředsedů – Raffaele Fitto z Bratří Itálie a Ryszard Legutko z Práva a spravedlnosti. ECR Party tvoří skoro dvě desítky stran z členských států EU a přes deset stran z evropských zemí mimo Unii. Pět z nich – britská Konzervativní strana, polské Právo a spravedlnost, slovenská Svoboda a solidarita, lotyšská Národní aliance a islandská Strana nezávislosti – momentálně ve svých zemích vládnou. Boris Johnson a Mateusz Morawiecki jsou dokonce premiéry Spojeného Království a Polska. Většina ostatních členských stran patří k silným opozičním uskupením. K ECR Party se ovšem volně hlásí i neevropské pravicové strany, mezi nimiž nechybějí američtí republikáni, kanadští konzervativci, australská liberálové, novozélandská Národní strana nebo izraelský Likud. ECR Party tak tvoří jednu z platforem dialogu globální politické pravice. V jejím čele nyní stojí italská poslankyně a bývalá ministryně Berlusconiho vlády Giorgia Meloni ze strany Bratří Itálie.

Ideový základ ECR Party tvoří tzv. Reykjavická deklarace, která byla přijata 21. března 2014.

- „Strana Evropských konzervativců a reformistů (ECR) sdružuje strany odhodlané prosazovat principy individuální svobody, národní suverenity, parlamentní demokracie, právního řádu, soukromého vlastnictví, nízkých daní, zdravé měny, volného obchodu, otevřené soutěže a přenosu pravomocí na nejnížší dosažitelnou úroveň.
- ECR věří v Evropu nezávislých států, které spolupracují ku vzájemnému prospěchu při zachování jednotlivých identit a integrity.
- ECR věří v rovnost všech evropských demokratických států, bez ohledu na jejich velikost a bez ohledu na mezinárodní uskupení, jejichž jsou členy.
- ECR upřednostňuje výkon moci na co možná nejnížší úrovni. Pokud je to možné, má být vykonavatelem moci jednotlivec či místní nebo národní instituce, spíše než nadnárodní instituce.
- ECR rozumí, že otevřené společnosti se zakládají na důstojném postavení a nezávislosti jednotlivce, který by měl být osvobozen od zbytečných státních zásahů, jak jen to je možné. Svoboda jednotlivce zahrnuje svobodu náboženství a vyznání, svobodu slova a projevu, svobodu pohybu a sdružování, svobodu uzavírat smlouvy a volit zaměstnání, jakož i svobodu od utiskujícího, svévolného nebo sankčního zdanění.
- ECR uznává rovnost všech občanů před zákonem, bez ohledu na etnickou příslušnost, pohlaví nebo společenské třídy. Odmítá všechny formy extremismu, autoritářství a rasismu.
- ECR ctí zásadní roli občanských sdružení, rodiny a dalších společenských institucí v prostoru mezi jednotlivcem a vládou.

Originální text deklarace

- ECR uznává jedinečnou demokratickou legitimitu národního státu.
- ECR se zavazuje k šíření volného obchodu a otevřené hospodářské soutěže v Evropě a na celém světě.
- ECR podporuje principy Pražské deklarace z března 2009 a práci Evropských konzervativců a reformistů v Evropském parlamentu a ostatních spřízněných skupin v dalších evropských shromážděních.“

ECR Party disponuje sítí přidružených formálních i neformálních struktur, kam patří oficiální politická nadace New Direction, dále mládežnická organizace European Young Conservatives, k jejímž členům patří i čeští Mladí konzervativci, politické skupiny v parlamentních shromážděních Rady Evropy, NATO nebo skupiny ECR ve Výboru regionů, resp. v Kongresu místních a regionálních samospráv Rady Evropy.

ODS byla po celou dobu jedním z nejstabilnějších článků obou uskupení, jakkoli i její postavení se měnilo v závislosti na její pozici v ČR i zastoupení v Evropském parlamentu. Ani významné oslabení ODS nezabránilo tomu, aby se v roce 2019 Jan Zahradil stal historicky prvním spitzenkandidátem neboli oficiálním kandidátem ECR Party na post předsedy Evropské komise.

Rozhodně je ovšem dobré připomenout, že obě uskupení, především však ECR, čelí velké výzvě v podobě vyrovnání se se ztrátou utrpěnou odchodem Spojeného Království z EU. Otázkou je, kdo nahradí britskou Konzervativní stranu ve vůdčí roli celého politického proudu, ale i jeho budoucnost jako celku. Nelze totiž zakrývat, že mezi zúčastněnými stranami existuje řada důležitých rozdílů v pohledu na různé politické problémy. Na jedné straně jsou zde zastoupeny formace s liberálním ekonomickým programem, na straně druhé uskupení se značně etatistickými tendencemi. Strany se liší i v pohledu na evropskou integraci, globalizaci a její dopady v podobě imigrace nebo na otázky spojené s mezinárodní bezpečností a rolí NATO. Navíc v Evropském parlamentu i na evropské politické scéně figuruje několik ambiciózních uskupení, která by k sobě některé ze stávajících členů ráda připojila. Nelze tedy ani vyloučit, že ECR i ECR party projdou v relativně blízké budoucnosti značně turbulentním obdobím. To by mohlo i před ODS znovu postavit otázku jejího dalšího směřování na evropské politické scéně.

Vztahy ODS se „sesterskými“ stranami

Rámec spolupráce s partnerskými pravicovými stranami ponejvíce tvořila výše zmíněná mezinárodní nebo evropská integrační uskupení. Kromě něj si však ODS za dobu své existence vytvořila řadu dalších dvou – či vícestranných kontaktů. Podobně jako třeba v případě domácích přidružených organizací však tyto vztahy nebyly příliš formalizovány. Za výjimky lze považovat výše zmíněnou Pražskou výzvu z roku 2003 nebo smlouvy uzavírané ODS s polskými stranami Občanská platforma (PO) a Právo a spravedlnost (PiS), Slovenskou demokratickou a křesťanskou unií, Chorvatským demokratickým společenstvím a jinými stranami v době, kdy straně předsedal Mirek Topolánek, který pro ni hledal širší ukotvení.

Za svůj politický vzor a nejbližšího partnera občanští demokraté vždycky považovali britskou Konzervativní stranu. Jejich spolupráce se projevovala vzájemnými návštěvami a zdravicemi na stranických kongresech, konzultacemi a podporou v době volebních kampaní, ale především společným postupem v rámci různých integračních iniciativ a postupů v Evropském parlamentu. Vrcholem spolupráce bylo vytvoření ECR a AEER, resp. ECR Party, o nichž pojednávaly předěšlé odstavce. Ani po Brexitu není spolupráce občanských demokratů s britskými konzervativci utlumena, jen se mění a bude měnit její báze.

Neméně důležité byly pro ODS kontakty na americkou Republikánskou stranu. Vedle nejrůznějších zdravic republikánských představitelů na kongresech ODS, kontaktů a pomoci v době volebních kampaní (např. v roce 2010) nebo příležitostných vzájemných návštěv měla tato spolupráce především charakter podpory ze strany Mezinárodního republikánského institutu (IRI).

IRI se od 90. let aktivně podílel na pomoci středopravicovým stranám a jiným subjektům ze zemí střední a východní Evropy. Příkladem takové spolupráce byla série každoročních konferencí, která se konala především na přelomu století, kdy všechny státy střední a východní Evropy spojovala snaha o integraci do NATO a EU. Čtvrtou ze série konferencí hostila v září 2002 Praha a ODS. Zúčastnili se jí zástupci nejvýznamnějších pravicových stran z patnácti integrujících se zemí i zemí, které teprve čekaly na demokratizaci (Bělorusko, Rusko). Zastoupena zde byla i delegace republikánů. Výsledkem tohoto setkání byla tzv. Pražská deklarace, v níž se signatáři z celkem 13 politických stran přihlásili k suverénnímu národnímu státu jako „základnímu stavebnímu kameni integračních procesů včetně evropské integrace“ a vyslovili se proti „levicovému antiamerikanismu, protože oslabuje pozice euroamerické civilizace, která nyní stojí před novými výzvami“. Deklarace byla přijata téměř přesně rok po teroristických útocích z 11. září 2001.

IRI také dlouhodobě spolupracoval na řadě projektů s přidruženými organizacemi ODS – konkrétně s CEVRO a s Mladými konzervativci. Výsledkem této spolupráce byly např. programy na podporu demokratizujících se zemí v Evropě i na jiných kontinentech (projekty Rising Stars, Memory of Nations nebo pozorovatelská mise při příležitosti voleb 2006).

Vztahy se stranami ze sousedních zemí a v rámci V4

Zvláštní kategorii vždy představovaly vztahy ODS s partnerskými stranami ze sousedních zemí a v rámci Visegrádské čtyřky. Kontakty s nimi měly stejně jako v jiných případech málokdy nějaký formální charakter. Spíše šlo

o vzájemnou inspiraci v metodách volebního boje a politické komunikace a podporu v politických kampaních.

Díky sdílené historii se Slovenskem i krátké existenci slovenské ODS měly právě vztahy s pravicovou scénou našeho východního souseda tvořit jednu ze základních os. Problémem však byla jednak její nestabilita provázená neustálým vznikáním, přeskupováním a zanikáním jednotlivých formací, jednak částečně odlišné zahraničněpolitické priority. Nejblíže měla ODS ke Slovenské demokratické a křesťanské unii (SDKU), a to zejména v době, kdy ji vedl Mikuláš Dzurinda. Ani tehdy však nezmizely některé odlišné postoje - např. vůči přijetí eura nebo evropské ústavě. Po faktickém zániku SDKU začala ODS spolupracovat se stranou Svoboda a solidarita, která se také stala jejím partnerem v rámci ECR a ECR Party. Ani vztahy s ní však nejsou z důvodu vcelku odlišného profilu i postavení obou stran nikterak intenzivní a omezují se právě především na kontakty v rámci frakce a eurostrany.

Zajímavým vývojem prošly vztahy s polskou pravicí. ODS od počátku, byť nijak zvlášť intenzivně, spolupracovala se stranami z tzv. solidaritního tábora. Jejich roztržitost ale v mnohém připomínala potíže slovenské pravice. Polská politická scéna navíc krátce po přelomu století prošla zásadní strukturální změnou, kdy původní levo-pravé soupeření nahradil dualismus dvou stran s postsolidaritní identitou. ODS na počátku spolupracovala jak s liberální PO, tak konzervativním PiS. Snaha o vznik samostatné frakce v EP však ODS nasměrovala k jasné orientaci na PiS. Ani toto spojení však není možné považovat za ideální, neboť nejsilnější polská formace posledního dvacetiletí má dost odlišné programové priority a v poslední době i dost kontroverzní formy jejich prosazování. Ačkoli se ODS staví odmítavě k vměšování orgánů EU do vnitřní politiky členských států, některé kroky polské administrativy vyvolávají i v jejich řadách velké otazníky.

Vztahy s německými CDU a CSU stejně jako s Rakouskou lidovou stranou (ÖVP) v minulosti závisely na několika faktorech. Prvním z nich byly proměny vztahů samotných sousedních zemí, dalším pak proměnlivě (ne) úspěšné snahy CDU a ÖVP o začlenění ODS do struktur Evropské lidové strany, ale i odmítání eurofederalistické orientace křesťanských demokratů ze strany ODS. Vztahy s německými stranami a stranou rakouskou tak zůstaly věci neformální a postavenou více či méně na osobní bázi. Za důležité je možné považovat především přátelské vztahy lídrů ODS Topolánka a CDU Merkelové v časech opozičních i vládních nebo historicky první oficiální návštěvu českého premiéra v Bavorsku, kterou v roce 2013 uskutečnil Petr Nečas. Mnohé další kontakty pak udržují komunální a krajské reprezentace v příhraničních regionech. Svou roli v kontaktu s představiteli CDU a CSU sehrá-

ly i přidružené organizace – konkrétně na české straně CEVRO (v minulosti pořádající např. tzv. Liberecké dny) nebo MK (kontakty s Junge Union), na straně německé pak především Nadace Konrada Adenauera a Nadace Hannse Seidela, které systematicky podporují řadu vzdělávacích aktivit určených pro členskou základnu nebo kandidáty ODS (např. Liberálně-konzervativní akademii pořádanou CEVRO). Ještě méně formalizované jsou vztahy mezi ODS a ÖVP. Nová ÖVP vedená Sebastianem Kurzem však k řadě problémů zaujímá postoje, jež jsou ODS daleko bližší, než bývaly dříve. Je tedy možné, že obě strany k sobě najdou bližší cesty.

ODS se svého času také pokoušela o systematictější spolupráci s pravicovými stranami ze zemí V4. Základní překážkou zde byly napjaté vztahy mezi maďarskými a slovenskými pravicovými stranami. Zejména

Slovenský premiér a předseda SDKÚ M. Dzurinda na kongresu 2005

Orbánův Svaz mladých demokratů (FIDESZ) svou politikou dráždil slovenskou pravicovou reprezentaci. Přesto se třeba v červnu 2005 podařilo shromáždit představitele významných pravicových stran ze všech čtyř zemí, jejichž představitelé podepsali společnou Deklaraci o Ukrajině. Šlo o ojedinelou iniciativu, kdy se u jednoho stolu sešli Mirek Topolánek, předseda poslanců polské Občanské platformy Jan Maria Rokita, předseda FIDESZ Viktor Orbán a místopředseda SDKÚ Pavol Kubovič. Později se cesty těchto formací rozešly, neboť PO, FIDESZ a SDKÚ zůstaly v EPP, zatímco ODS tuto frakci opustila a jejími partnery v rámci vznikající nové frakce se staly konkurenční PiS a krátkodobě i Maďarské demokratické fórum, jež však již dávno není relevantní stranou.

V minulosti ODS udržovala bilaterální kontakty s některými dalšími stranami ze

zemí západní či severní Evropy. Konkrétně šlo o strany z Pobaltí – např. estonské Res Publicu a Vlast či lotyšskou Lidovou stranu, švédskou konzervativní Moderaternu nebo nizozemskou Lidovou stranu pro svobodu a demokracii (VVD). Problémem je však fakt, že všechny tyto strany dnes patří k jiným integračním uskupením než ODS. Totéž platí o stranách z další části střední a východní Evropy, např. ze Slovinska nebo z Balkánu.

Speciální kapitolou jsou pak vztahy ODS s již výše zmíněnou stranou Likud, která je trvale nejsilnější pravicovou stranou významného spojení ČR - Státu Izrael.

Závěrem lze konstatovat, že budoucnost vztahů ODS s partnerskými a sesterskými stranami závisí na mnoha faktorech. Vedle vývoje mezinárodní a evropské politiky k nim patří i její domácí postavení po sněmovních volbách 2021.

M. Topolánek s polským premiérem D. Tuskem (2009)

Hlasy rebelujících poslanců jsem nepotřeboval, protože ne-
odvážil jsem se, jestli bude přijat
daňový balíček. S touz obhajobou
včera vystoupil u Obvodního
soudu v Praze 1 bývalý premiér
a někdejší předseda ODS Petr Nečas.

Ten je společně s manželkou
Janou (dříve Nagyovou) jedním
z obžalovaných v kauze takzvaných
trafik, která vedla v roce
2013 až k pádu Nečasovy vlády.

Případ má kořeny v roce
2012, kdy se Sněmovna snažila
přehlasovat senátní veto balíčku
daňových změn. To se nepovedlo
i kvůli hlasům trojice tehdejších
poslanců ODS: Petra Tluchoče,
Marka Šnajdra a Ivana

odechodem přišel místo ve
správní radě Všeobecné zdravotní
pojiškovny.

Obžaloba podle Nečase smí-
chala více věcí dohromady.
Schůzky s Tluchočem prý nebyly
kooptativní, jak tvrdil olo-
moucké vrchní státní zastupitel-
ství, které kauzu řeší. Byly sice

IPPO

neveřejné a probíhaly i na Úřadu
vlády a ve Sněmovně, ale to je
prý v politice běžné.

Často slyšíme, že hlavním problé-
mem české politiky je korupce a
špatní politická kultura. Pod to se všichni
rádi podepíšeme. Jenomže skuteč-
nost je složitější a příčiny selhávání české poli-
tiky je nutné hledat i jinde. Okolnostmi demise
Petra Nečase odvedly pozornost od problému,
kterým dlouhodobě čelila (nejen) jeho vláda.
Tožili od nejisté většiny v Poslanecké sněmovně,
Český vládní systém je neustále nestabilní
– za posledních deset let už máme osmou vládu.

Díky volebnímu období parlamentu, kte-
rým je určeno funkční období vlády, nevznikla
náhodou. Během čtyř let lze uskotečnit politický
program, na jehož základě by strany zvolily
je možno promítnout do praktické politiky
náhodná ideová východiska a voliči mnohou
zhodnotit, jak byla taková politika úspěšná.

ních protikorupčních opatření, která otravují
ty, kteří by se nečestného jednání nedopustili.

Vlády v Česku zřídkaakly dokonči celé voleb-
ní období, za 20 let republiky jít máme dvacítu
vládu, celé čtyři roky vlády jen dvě. Snaž-
mo zapomenáme, že problémy s většinou měly
snaž věchny. První vláda Václava Klause
(1992–96) disponovala sice 106 hlasy z 200člen-
né Sněmovny, ale byla čtyřčlennou koalici,
druhá Klausova vláda (1996–97) už byla menší-
nová, stejně jako vláda Miloše Zemana
(1998–2002). Vlády Spidly, Grosse a Patocbka
(2002–06) byly podporovány 101 hlasy. Topo-
lánkova první vláda byla menšinová a bez dů-
věry, druhá (2007–09) měla za sebou 100 man-
dátů a někde kolem tohoto čísla se nakonec
polybovala i „většina“ Nečasovy vlády. K vy-
tvoreni a udržení vlády u nás musíte buď uza-
věřit dohodu s opozicí (jako opoziční smlouvou
nebo něco podobného), sestavit nejméně

mají pocit, že volební program je jen cár papi-
ru, že s ním politici nehraní poctivě. Oni však
nemají podmínky k prosazování svého progra-
mu. Vlády nemají ani silnou personální konti-
nuitu. Žádný premiér vyjma V. Klause nevidí
dále než čtyři roky, ani nebyl znovuzvolen, což
je ve srovnání s okolními státy neobvyklé.

Patnáct let volání po změně

Situace je do značné míry způsobena nevhod-
ným volebním systémem. Nelze říci, že je lep-
ší poměrný nebo většinový systém ani některá
z jeho variant, ale můžeme tvrdit, že některé
systémy jsou více či méně adekvátní vzhledem
ke struktuře společnosti. Český systém opakova-
ně vyvrátil slabé, mnohoběžné a ideově ne-
srovnalé vlády, proto politologové už nejméně
15 let doporučují jeho úpravu. Není potřeba
převracet ústavní předpisy a měnit poměry

ORGANIZACE

SPOLUPRACUJÍCÍ

S ODS

ceř

Organizace spolupracující s ODS

ODS jako strana stavějící na individualismu a odmítající jakékoli náznaky korporatismu nikdy neiniciovala vznik žádné bezprostředně přidružené organizace, které jsou typické pro mnoho stran v Evropě, včetně některých českých (ČSSD, KDU-ČSL, později ANO), a které byly nedílnou součástí života relevantních stran za první Československé republiky. Nikdy tedy neměla mládežnickou, ženskou, vzdělávací, odborovou či jinou stavovskou organizaci, která by byla zakotvena ve stanovách strany. ODS také se žádným podobným uskupením nenavázala smluvně podloženou spoluprací, která by spočívala v konkrétních společných krocích v rovině politické nebo volební.

To však neznamená, že ODS neměla bližší vztahy s různými organizacemi, jež částečně suplovaly pozici přidružených institucí, ale zachovávaly si svou formální sa-

mostatnost a často i neformální nezávislost. S některými z nich též uzavřela memoranda či dohody o spolupráci, jež však podléhaly časovému a nebo personálnímu omezení. Mezi takové organizace dodnes patří Mladí konzervativci (MK), CEVRO, Konfederace politických vězňů ČR a Pravý břeh. V minulosti k takovým organizacím patřily např. Centrum pro ekonomiku a politiku (CEP), eStát.cz spoluzaložený druhým předsedou ODS Mirkem Topolánkem s cílem přispět k zásadní reformě veřejné správy založené mimo jiné na její digitalizaci, nebo Asociace soukromého zemědělství, která ODS podpořila v několikaletých důležitých volbách. Zcela výjimečnou a specifickou pozici mezi organizacemi spolupracujícími s ODS má Institut pro pravicovou politiku (IPPO). Zvláštní postavení mají i Mladí občanskí demokraté.

1990

- Konfederace politických vězňů

1991

- Mladí konzervativci

1998

- Centrum pro ekonomiku a politiku

1999

- CEVRO

Partnerský stánek CEVRO na kongresu ODS

2002

- eStát

2013

- Právý břeh

2016

- Institut pro pravicovou politiku

2016

- Mladí občani demokrati

Předseda ODS Petr Fiala a delegáti Mladých konzervativců na kongresu 2014

Mladí konzervativci

Mládežnická pravicová organizace vznikla ve stejném roce jako samotná ODS, stejně jako ona tedy letos oslaví 30 let existence. Vztahy mezi ODS a MK prošly řadou fází a peripetií. Vliv na ně měly osobnosti předsedů ODS i MK, vztah obou subjektů na regionální a lokální úrovni, stav roztržičnosti v pravé části politického spektra, ale i praktické otázky jako jistý vědomý distanc MK z důvodu zachování manévrovacího prostoru k pronikání na akademickou půdu nebo při hledání sponzorů. Vztahy ODS a MK reagovaly i na vývoj postavení nejsilnější české pravicové strany na politické scéně.

Z hlediska postoje ODS lze rozlišit období, kdy MK považovala za jedinou mládežnickou organizaci, s níž by strana měla spolupracovat, a naopak několik fází, kdy uvnitř ODS existovala tendence ke zformování stranic-

ké platformy mladých členů, jež se setkávala s podporu stranické reprezentace. Velká část kongresů ODS ve svých závěrečných usneseních konstatovala, že MK považuje za přirozeného partnera, častokrát se v nich také objevila slova díky za spolupráci v té či oné volební kampani. Podobné deklarace byly patrné i na straně MK. V roce 2012 pak byla podepsána Smlouva o politické spolupráci, ve které ODS deklarovala, že „MK jsou její jedinou oficiální mládežnickou organizací“ a MK deklarovali, „že ODS je jejich jediným partnerem mezi českými politickými stranami“. Zavázaly se též ke zvýšení míry koordinace a společnému prosazování „konzervativních a liberálních hodnot s důrazem na svobodu jednotlivce a tradice evropské civilizace, a to především mezi mládeží a studenty“. Smlouva předpokládala rozpracování do podoby dílčích prováděcích protokolů. Ty však s ohledem na následující vývoj ODS již nebyly realizovány.

Mladí konzervativci za 30 let své existence uspořádali stovky nejrůznějších akcí a organizovaně či individuálně se zapojili do všech probíhajících volebních a politických kampaní. Mnozí členové ODS byli zároveň členy MK, což platí i dnes. Řadami MK, včetně pozic v jejich vedení, prošla celá řada významných představitelů ODS, mezi něž patřili její ministři, straničtí místopředsedové, poslanci či významní regionální a lokální politici. Za všechny jmenujme Jana Zahradila, Ivana Langeru, Petra Gandaloviče, Jiřího Pospíšila, Pavla Drobila nebo Martina Baxu. MK jsou velmi aktivní v mezinárodních organizacích, ve kterých se jim daří získávat významné zastoupení ve vedení. Konkrétně jsou členy European Young Conservatives (EYC), Democrat Youth Community of Europe (DEMYC), International Young Democrat Union (IYDU) a European Democrat Students (EDS).

Mladí občanští demokraté

Mladí občanští demokraté (MOD) vznikli na přelomu let 2016 a 2017 jako neformální vnitrostranická platforma ODS. Mají tři hlavní cíle, mezi něž patří setkávání mladých členů strany napříč republikou formou společných vzdělávacích akcí nebo debat s politiky, přilákání nových lidí do strany tím, že jejich aktivity budou demonstrovat, že politika může být zajímavá i pro mladé lidi, a pomoc ODS v kontaktních kampaních, při organizačním zajišťování kongresu a dalších vnitrostranických akcí.

MOD postupně rozšířili svou činnost do řady regionů a míst v zemi. Účastní se projektů, do kterých jsou zapojené ostatní domácí mládežnické organizace a platformy. Také navázali spolupráci se zahraničními a mezinárodními mládežnickými organizacemi.

CEP

Centrum pro ekonomiku a politiku (CEP), založené v roce 1998 tehdejším předsedou ODS Václavem Klausem, bylo dle svých slov „vzdělávací a výzkumný institut (think tank)“. Činnost se zaměřovala především na pořádání seminářů a publikační činnosti. S ODS nikdy nebylo formálně svázáno, jakkoli adresátem jeho aktivit byli z velké části členové a sympatizanti strany. Po zvolení Václava Klause prezidentem republiky se vazba CEP na ODS ještě více oslabila.

V roce 2012 pak Václav Klaus stál u zrodu dalšího think tanku nazvaného Institut Václava Klause (IVK), který si za jeden z hlavních směrů vytýčil „rozvíjení politického a ideového odkazu“ svého zakladatele. Vznik IVK přispěl k utlumení aktivit CEP.

*Iain Duncan Smith
na konferenci CEPu 2003*

Konference Forum Populini 2005

CEVRO

U zrodu této neziskové organizace, jejímž hlavním cílem je „podpora rozvoje demokracie v České republice i ve světě“, stáli v roce 1999 tehdejší místopředseda ODS Ivan Langer a další členové strany i nestraníční odborníci. Zpočátku se CEVRO věnovalo politickému vzdělávání zaměřenému na členy a sympatizanty ODS. Odráželo dobu svého vzniku, kdy ODS poprvé ve své historii usedla v opozičních lavicích a někteří její představitelé si uvědomili, jak důležité bude tento čas využít pro její personální a programovou obnovu. Mezi důležité aktivity zaměřené na ODS patřily projekt Politický manažer profesionál, dále školení pro kandidáty do různých stupňů voleb spojené s vydáváním Průvodců pravicového kandidáta, série přednášek a seminářů v desítkách měst a obcí v ČR nebo spoluorganizace pozorovatelských misí na volebních kampaních

v sousedních i vzdálenějších evropských zemích.

Později se záběr CEVRO rozrostl o členy MK a sympatizanty některých dalších středopravicových stran (KDU-ČSL, následně i TOP09). Nejvýznamnějším takto zaměřeným projektem je roční studijní program Liberálně-konzervativní akademie (LKA), který probíhá již od roku 2003 a kterým prošly stovky zájemců o vědomosti ze společenských věd a nácvik praktických dovedností z oblasti politické komunikace a veřejné prezentace. LKA za trvalého partnerství německé Nadace Konrada Adenauera představuje evropsky unikátní, nepřetržitě probíhající vzdělávací program na podporu (nejen) aktivních politiků. Právě na základy položené v rámci LKA navázala i soukromá vysoká škola CEVRO Institut, která vznikla v roce 2006.

V červenci 2003 ODS a CEVRO podepsaly Memorandum o spolupráci „při šíření liberálně-konzervativních idejí a programů“. V něm se dohodly na vzájemné pomoci např. formou vyhledávání kontaktů se zahraničními partnery, spolupráce manažerské sítě ODS při organizaci aktivit CEVRO nebo poskytování uceleného systému vzdělávání a přípravy členů ODS ze strany CEVRO.

Po roce 2006 se CEVRO stále více zaměřovalo na mezinárodní aktivity. Vyvinulo řadu programů politického vzdělávání, podpory demokracie a posilování role demokratických lídrů, politických stran a neziskových organizací po celém světě. CEVRO je členem mezinárodních sítí European Network of Political Foundations (ENOP) a DEMAS. Mezi aktivity CEVRO patří také vydávání publikací, časopisů, vytváření nejrůznějších analýz a komentování domácí i zahraniční politiky, ekonomiky a společenského vývoje v mnoha médiích. V poslední době vydalo CEVRO především rozsáhlou studii Democracy Guide, shromažďující praktické informace o přechodech v demokracii ve vybraných zemích světa.

Vztah CEVRO a ODS samozřejmě ovlivnil

vznik oficiálního politického institutu - Institutu pro pravicovou politiku, který převzal některé role původně zaujímané právě CEVRO. Oslabení přímých kontaktů na ODS bylo ovšem způsobeno i odchodem Ivana Langera z aktivní politické činnosti.

Pravý břeh

Pravý břeh je think tank vzniklý v roce 2013 a založený současným předsedou ODS Petrem Fialou a jeho spolupracovníky. Cílem tohoto think tanku je „otevírat, promýšlet a zpracovávat témata moderní pravicové politiky a usilovat o její ideovou obnovu“. Pravý břeh pořádá veřejné debaty a organizuje publikační činnost v podobě knih i textů. Je intelektuálně navázán především na osobnosti, které s Petrem Fialou spolupracovaly v rámci jeho akademických aktivit na Masarykově univerzitě, resp. v Centru pro studium demokracie a kultury (CDK) a kolem časopisů Proglas a Revue Politika. S ODS je Pravý břeh propojen nejen skrze osobu Petra Fialy, ale také díky tomu, že je institucionálním spoluzakladatelem Institutu pro pravicovou politiku (IPPO). Jiné smluvní vztahy však s ODS nemá.

Konfederace politických vězňů

Konfederace politických vězňů České republiky (KPV) je dobrovolnou organizací sdružující politické vězně komunistického režimu bývalého Československa a členy jejich rodin a také další osoby perzekvované tímto režimem. KPV je právním nástupcem „Klubu bývalých politických vězňů – K 231“, který vznikl v roce 1968 a po okupaci byl rozpuštěn a umlčen. KPV nikdy nebyla s ODS formálně spojena, avšak její představitelé jsou pravidelnými hosty stranických kongresů,

kde vyjadřují svou podporu. V minulosti patřili někteří členové KPV k politické reprezentaci ODS na úrovni parlamentních komor.

Založení Institutu pro pravicovou politiku, první přidružené organizace ODS

Novela zákona o sdružování v politických stranách a politických hnutích přinesla do českého prostředí vznik tzv. politických institutů neboli právnických osob založených stranami za účelem sloužit rozvoji demokracie, občanské společnosti, podpořit aktivní účast občanů ve veřejném životě, zlepšit kvalitu politické kultury a diskuze nebo přispívat k mezinárodnímu porozumění a spolupráci.

Na základě této novely ODS spolu s nezávislým think tankem Pravý břeh založila politický institut, který nazvala Institutem pro pravicovou politiku (IPPO). IPPO, založený v prosinci 2016, má formu zapsaného ústavu. V zakládací listině IPPO je definován jeho účel, kterým je „otevírat, zpracovávat a promýšlet témata moderní pravicové politiky a usilovat o její ideovou obnovu, a to především skrze vlastní výzkumnou a studijní činnost, organizování odborných konferencí a seminářů a tvorbu analýz a publikací s touto tematikou.“

Prvním a dosud jediným ředitelem IPPO je hlavní manažer ODS Jan Kočí. Členy správní rady jsou Alexandra Udženija, Jan Zahradil, František Mikš, Ondřej Krutílek a František Cerha, jenž je i jejím předsedou. Za necelých pět let své existence vydal IPPO řadu rozsáhlých analýz, komentářů a uspořádal řadu živých i online debat.

čekali čtvrté dítě, manželka měla v určité chvíli rizikovou fázi těhotenství, takže bylo zřejmé, že všechno na svoje pozornost byla upřena k rodině. V tuto chvíli se možná přání věnovat ODS

LN: Takže dítě neplánujete? Rodina vás už v politické kariéře nezabírá?

Já jsem byl vždy označován za konzervativce. Pro mě konzervatismus není směšnou ideologickou blázností, ale životní postoj. A to, že je pro mne rodina nejdůležitější věcí na světě, tak to je má životní postoj, se kterého se odvíjí i moje politická. Takový jsem. Já jsem na regionálních sjezdech konstatoval, že bych se nerad dostal do pozice, kdy mě připadně další rodinové budou schválně maslovat orgány ODS.

že si něco lidí velmi vážím. Druhá věc je, že já nejsem solista. Jsem zvyklý dávat lidi dohromady a společně lábnout dopředu. Když použiji bukejovou terminologii, nelíbí mi nikdy o individuální statistiky v každém bodování, ale o úspěch týmu ve Stanley Cupu.

LN: Vraťme se nazpět k programu. Záměrně první část týkácejí změny stanov je velmi konkrétní, v té druhé, „ideové“, jsou spíše obecné fráze bez názvu receptu řešení. Proč? Nemá to silbismus?

Chápu, jerni si nechat prostor, abych to řekl na kongresu. Navíc jsem ten program chtěl sestavit do velikosti zhruba deseti stran. Za druhé se říká, že se o těchto věcech hodně mluví, ale někdy z mých soupeřů je někdy na papír jako já.

myšlenek různých kapacit z akademické pídy. To je prosím rozum zadarmo.

LN: Také píšete, že ODS by neměla být tolik zaměřena na ekonomiku, ale věnovat se i jiným tématům, která dosud spíše pomíjela. Jaká témata máte na mysli? Na co byste se chtěl zaměřit nejdříve?

První okruh je ten, že musíme být schopni nabídnout recepty na každodenní život, který sahá od zdravotnictví přes školství až třeba po oblast sociální péče. My jsme si nechali trochu ukrižat a monopolitizovat levicí témata, jako jsou sociální soudržnost, rodina, vzdělávání. To jsou klasická praviceová témata. My tady máme co říct. A je maličká chyba, že jsme to přenechali české levici.

Petr Kolář

laci, zejména ti, kteří ODS kdysi rádi volili.

Vážený Nečasovy čerovnost kdy jako spiknutí, ve kterém Nečasovi a Nečasem nic a divně všechno, to není se ovšem promětnou protestující mládeží ten pravý důkazem, nežli stará zabobněnost. Schody si ODS myslila sama skvěle, a jestli se na tom někdo přitvřil, zas chybá ODS. Neměla ukolouzlovat.

Nový předseda ODS Petr Fiala je vstupný a má smysl pro sebevědomí. To je jako první náhodou dobří. Druhý náhodou třeba je pochopit, že v Miroslavě Němcově má ODS skvělého kandidáta na prezidenta. Po Rimbaboví by přišlo obrovské lidské i kulturní oswěžení. A kvalitních kandidátů na Hrad není málo. Nejspíš. Mít ho připraveného je vždy plus.

Není to ještě ani první krok, co vymysleli, je to jen okamžik prvního kroku. Už to odhalil minule, když postavil do čela Petra Nečase. Ale nedošlo dále. Proč, to je třeba pro jejich vnitřní zpytování. Existence či neexistence ODS není žádná dramatická záležitost. Zajímá voličů a mezdění racionalní praviceovou stranu existuje a je možná větší, než se vidí. Po-

MEDAILONKY

Krátké medailonky předsedů ODS a nejvyšších ústavních činitelů nominovaných ODS

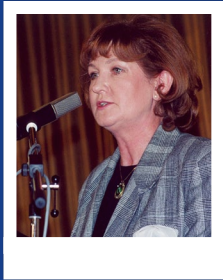
Za 30 let své existence vystřídala ODS celkem čtyři předsedy. Politici ODS byli během té doby držiteli všech čtyř nejvyšších ústavních funkcí v zemi.

Václav Klaus jako jediný politik ODS prošel funkcí prezidenta republiky, dvakrát byl českým premiérem a jednou předsedou Poslanecké sněmovny. I další dva předsedové – Mirek Topolánek a Petr Nečas – zastávali pozici českého premiéra. Post premiéra, byť v tomto případě federálního, po krátkou dobu zastával i Jan Stráský. Žádný z politiků ODS nestál v čele Federálního shromáždění ani jedné z jeho dvou komor. Hned tři zá-

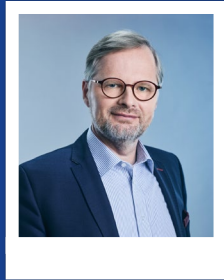
stupci strany však zastávali pozici předsedy ČNR, resp. Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Konkrétně šlo o Milana Uhdeho, Václava Klause a Miroslavu Němcovou. Čtyři senátoři zvolení za ODS stáli v čele horní komory Parlamentu ČR: Libuše Benešová, Přemysl Sobotka, Jaroslav Kubera a Miloš Vystrčil. Poslední z nich tuto funkci zastává dodnes.

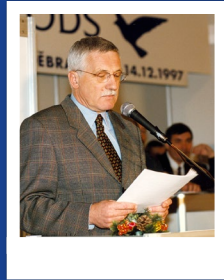
Setkání u příležitosti 25 let ODS (duben 2016)

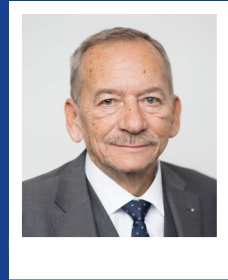
**Libuše
Benešová**
* 1948

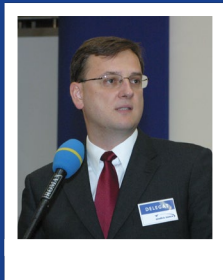
Petr Fiala
* 1964

Václav Klaus
*1941

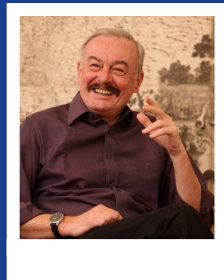
**Jaroslav
Kubera**
* 1947 † 2020

Petr Nečas
* 1964

**Miroslava
Němcová**
* 1952

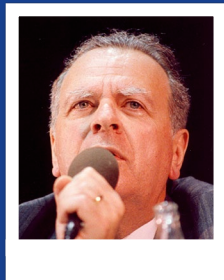
**Přemysl
Sobotka**
* 1944

Jan Stráský
* 1940 † 2019

**Mirek
Topolánek**
* 1956

Milan Uhde
* 1936

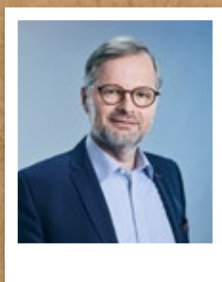
**Miloš
Vystrčil**
* 1960

Libuše Benešová

* 1948

PhDr. Libuše Benešová vystudovala češtinu a národopis na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Do roku 1992 pracovala v Ústavu pro českou a světovou literaturu Akademie věd. V době sametové revoluce zakládala místní Občanské fórum. Od roku 1990 zastávala za OF a později ODS pozici starostky středočeské obce Lešany. V letech 1993-1994 byla přednostkou Okresního úřadu Praha-západ. Od roku 1995 do roku 1997 působila jako náměstkyně ministra financí. V letech 1996-2000 byla senátorkou ODS za volební obvod Benešov. V roce 1997 byla zvolena místopředsdkyní ODS a tuto funkci zastávala do roku 2001. V letech 1998 až 2000 byla předsdkyní Senátu Parlamentu ČR, a to jako druhá v pořadí po Petru Pithartovi. V roce 2000 neobhájila své senátorské křeslo. Od roku 2001 do roku 2004 stála v čele hlavní kanceláře ODS. Poté zamířila na Pražský hrad, kde se za dob úřadování prezidenta Klause stala ředitelkou Odboru spisové a archivní služby Kanceláře prezidenta republiky. Tuto funkci zastávala i za prezidenta Zemana až do roku 2015, kdy odešla do důchodu. Je předsdkyní správní rady Nadačního fondu Václava Klause.

Petr Fiala

* 1964

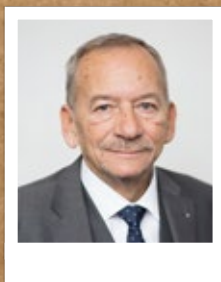
Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M. vystudoval český jazyk a literaturu a dějepis na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity. Poté pracoval jako historik v Muzeu Kroměřížska. V roce 1989 se vrátil do Brna, kde krátce působil jako novinář v deníku Lidová demokracie. Po roce 1990 se podílel na založení oboru politologie. Od 1993 převzal vedení katedry politologie na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity. Katedru vedl 10 let, od roku 1998 již na nově založené Fakultě sociálních studií. V roce 1996 se stal ředitelem Mezinárodního politologického ústavu Masarykovy univerzity. V témže roce se habilitoval na Univerzitě Karlově v Praze a v roce 2002 byl jmenován prvním profesorem pro obor politologie v České republice. V roce 2004 byl zvolen děkanem Fakulty sociálních studií a ještě v témže roce se stal rektorem Masarykovy univerzity. Funkci rektora zastával až do roku 2011. Poté působil na téže univerzitě jako prorektor pro akademické záležitosti Masarykovy univerzity. Od roku 2011 byl hlavním vědeckým poradcem premiéra Nečase a od května 2012 do pádu Nečasovy vlády jejím ministrem školství, mládeže a tělovýchovy. V roce 2013 byl zvolen poslancem za Jihomoravský kraj, kterým je do nynějška. V lednu 2014 byl zvolen předsdou ODS a tuto funkci zastává dodnes. Od roku 2017 je též místopředsdou Poslanecké sněmovny.

Václav Klaus

*1941

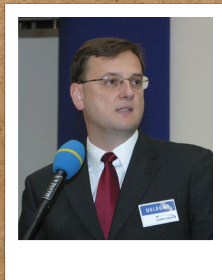
prof. Ing. Václav Klaus, CSc., dr. h. c. mult. vystudoval ekonomiku zahraničního obchodu na Vysoké škole ekonomické v Praze. Poté nastoupil do Ekonomického ústavu Československé akademie věd. V roce 1968 získal titul kandidát ekonomických věd. Angažoval se v reformních periodikách Tvář a Literární noviny. V roce 1970 odešel pracovat do Státní banky československé, kde skončil v roce 1987 a přesunul se do Prognostického ústavu Československé akademie věd. Tam ho zastihl i rok 1989. V prosinci 1989 byl jmenován federálním ministrem financí, kterým zůstal až do července 1992. Od roku 1990 do konce roku 1992 byl poslancem Sněmovny lidu Federálního shromáždění za Severomoravský kraj. V letech 1991 až 1992 zastával i post místopředsedy federální vlády. V roce 1990 byl zvolen prvním a posledním předsedou OF. Po rozpadu OF stanul v čele ODS. Funkci předsedy zastával až do prosince 2002. Od července 1992 do ledna 1998 byl premiérem České republiky, do konce roku 1992 v rámci čs. federace. V roce 1996 byl zvolen do Poslanecké sněmovny. Funkci poslance zastával až do roku 2003. Od července 1998 do června 2002 byl předsedou dolní komory Parlamentu ČR. Od března 2003 do března 2013 zastával jako druhý v pořadí funkci prezidenta republiky. Po odchodu z funkce se věnuje práci v Institutu Václava Klause.

Jaroslav Kubera

* 1947 † 2020

Odmaturoval a následně studoval matematiku na Masarykově univerzitě v Brně a zahraniční obchod na Vysoké škole ekonomické v Praze, avšak ani jedno z vysokoškolských studií nedokončil. Poté pracoval v podnicích Sklo Union Teplice a Elektrosvit Teplice. V letech 1990-1994 byl tajemníkem Městského úřadu v Teplicích. Politickou kariéru začínal v OF, z něhož přešel do Občanského hnutí a následně do ODS. Celých 24 let od roku 1994 až do roku 2018 stál v čele Teplíc, nejdříve jako starosta a později jako primátor. Jeho vítězství v komunálních volbách v jinak spíše levicovém kraji byla excelentní. Jako primátor proslul privatizací městského majetku a důsledným trváním na vyrovnaném rozpočtu. V roce 2000 byl v obvodě Teplice poprvé zvolen senátorem. V Senátu pak sedal celých 20 let až do své smrti. Od roku 2012 do roku 2016 stál v čele senátorského klubu ODS. V letech 2016 až 2018 vykonával funkci místopředsedy horní komory. Od roku 2018 do své smrti v lednu 2020 byl předsedou Senátu. Jako předseda Senátu připravoval oficiální cestu na Tchaj-wan, která se uskutečnila až po jeho předčasné smrti.

Petr Nečas

* 1964

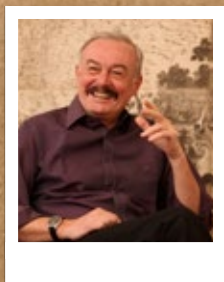
RNDr. Petr Nečas vystudoval fyziku na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity. Poté pracoval v Tesle Rožnov p. Radhoštěm. Od června 1992 až do srpna 2013 byl poslancem ČNR, resp. Poslanecké sněmovny – nejprve za Severomoravský a později za Zlínský kraj. V letech 1995-96 byl prvním náměstkem ministra obrany. Od roku 2002 do roku 2004 byl místopředsedou ODS. Poté se na dva roky stal jejím prvním místopředsedou, aby byl v roce 2006 znovu zvolen místopředsedou strany. V letech 2006–2009 zastával posty místopředsedy vlády a ministra práce a sociálních věcí v první i druhé vládě Mirka Topolánka. Po Topolánkově odchodu převzal pozici volebního lídra pro volby 2010. Následně se stal předsedou ODS, kterým byl až do své rezignace v červnu 2013. Po volbách 2010 se stal v pořadí třetím premiérem ČR za ODS. Tento post zastával do července 2013. Na přelomu let 2012-13 zastával současně post ministra obrany. Před předčasnými volbami 2013 odešel z politiky. V současnosti pracuje jako konzultant, poradce a vysokoškolský učitel.

Miroslava Němcová

* 1952

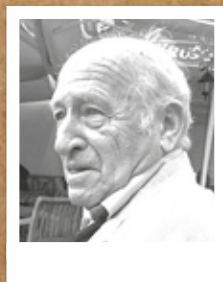
Vystudovala Střední zemědělskou a technickou školu v Havlíčkově Brodě. Poté pracovala jako odborný referent Českého statistického úřadu. Po roce 1992 vlastnila knihkupectví ve Žďáru nad Sázavou. V roce 1994 byla zvolena členkou městského zastupitelstva ve Žďáru n. Sázavou a následně i členkou rady města. Zastupitelkou byla až do roku 2002, kdy již nekandidovala. Od roku 1998 do roku 2020 byla poslankyní dolní komory, kde zastupovala Jihomoravský kraj, později Vysočinu a nakonec od roku 2013 Prahu. Od roku 2002 do roku 2006 a poté znovu v letech 2012–14 byla místopředsedkyní ODS. V letech 2010–12 pak zastávala post první místopředsedkyně strany. Od roku 2002 do roku 2006 byla místopředsedkyní Poslanecké sněmovny, od roku 2006 do roku 2010 pak její první místopředsedkyní. Od voleb 2010 do rozpuštění v roce 2013 Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR předsedala. Po rezignaci Petra Nečase byla kandidátkou na post premiéra, nicméně prezident Zeman dal přednost svému nominantovi. V roce 2013 kandidovala jako volební lídr ODS. Ve volbách do Senátu v roce 2020 byla zvolena jako společná kandidátka ODS, TOP 09 a hnutí STAN v obvodu Praha 1.

Přemysl Sobotka

* 1944

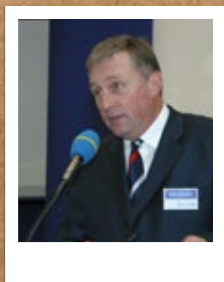
MUDr. Přemysl Sobotka vystudoval medicínu na Univerzitě Karlově a poté pracoval jako primář na chirurgickém oddělení nemocnice v Liberci. Později přestoupil na rentgenologické oddělení, kde od roku 1991 působil jako primář. V letech 1990 až 1996 působil ve vedení liberecké nemocnice. Za sametové revoluce patřil k zakladatelům OF v Liberci, od roku 1991 byl členem ODS. Od roku 1990 do roku 1998 byl zastupitelem a do roku 1996 i radním v Liberci. Na podzim 1996 byl zvolen senátorem za liberecký obvod. Senátorem byl celých 20 let až do roku 2016. Prakticky po celou dobu byl též členem nejužšího vedení horní komory. Nejprve byl v letech 1996-2000 a pak znovu od roku 2012 do roku 2014 místopředsedou Senátu. Od roku 2000 do roku 2004 a pak ještě dvakrát v letech 2010-12 a 2014-16 zastával post prvního místopředsedy horní komory. Konečně v letech 2004 až 2010 byl opakovaně zvolen předsedou Senátu. V roce 2013 se zúčastnil historicky první přímé prezidentské volby. Jako kandidát ODS však neuspěl a odešel poražen již v prvním kole. V letech 2016-20 byl zastupitelem a také náměstkem hejtmana Libereckého kraje.

Jan Stráský

* 1940 † 2019

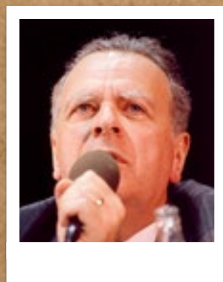
PhDr. Jan Stráský vystudoval obchodní akademii v Plzni a začal pracovat ve Státní bance československé, nejprve na pobočce a později v Praze. V letech 1963-70 vystudoval filosofii a politickou ekonomii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Ve státní bance působil až do roku 1990. V 1990-91 byl náměstkem generálního ředitele Komerční banky a působil též jako externí poradce premiéra Pitharta. Od května 1991 do července 1992 byl místopředsedou vlády ČR. V roce 1991 patřil k zakládajícím členům ODS. Od roku 1992 až do prosince 1997 byl místopředsedou ODS. V roce 1992 byl zvolen do ČNR. Od července do konce roku 1992 byl posledním federálním premiérem Československa. Na konci roku 1992 byl jmenován českým ministrem dopravy, kterým byl do roku 1995, kdy se stal ministrem zdravotnictvím, jímž zůstal až do ledna 1998. Od voleb 1992 do roku 1998 byl poslancem. Na začátku roku 1998 řady ODS opustil a vstoupil do nově vzniklé Unie svobody. Následně opustil politiku. V letech 2001-06 pracoval jako ředitel Krajského úřadu Jihočeského kraje. Od roku 2006 do roku 2014 předsedal Klubu českých turistů. V letech 2011-12 zastával post ředitele Správy Národního parku a CHKO Šumava.

Mirek Topolánek

* 1956

Ing. Mirek Topolánek vystudoval strojní fakultu Vysokého učení technického v Brně. Pracoval jako projektant a později jako samostatný projektant v OKR a později v Energoprojektu Praha, závod Ostrava, jako vedoucí projektant specialista. V roce 1991 spoluzaložil a řídil obchodní společnost VAE. Od roku 1990 do roku 1994 byl zastupitelem v městském obvodu Ostrava-Poruba. Členem ODS se stal v roce 1994. O dva roky později byl zvolen senátorem za volební obvod Ostrava-město, kterým zůstal do roku 2004. Od roku 1998 předsedal senátorskému klubu ODS. V roce 2002 byl zvolen v pořadí druhým předsedou ODS, kterým zůstal až do své rezignace na jaře 2010. V letech 2002-04 byl také místopředsedou Senátu. Od roku 2006 do roku 2009 byl poslancem za Prahu. Od srpna 2006 do května 2009 byl v pořadí druhým premiérem České republiky za ODS. Předsedal dvěma kabinetům a v závěru jako první český premiér též Evropské radě. Rezignoval na jaře 2009 a na podzim 2009 odešel z politiky. Věnoval se výuce na VŠE a působil jako konzultant v oblasti energetiky. Od roku 2011 je předsedou výkonné rady Teplárenského sdružení České republiky a předsedou dozorcí rady Elektrárny Opatovice. V roce 2018 kandidoval na post prezidenta republiky, nicméně neuspěl a skončil mezi poraženými v prvním kole.

Milan Uhde

* 1936

Doc. PhDr. Milan Uhde absolvoval Filosofickou fakultu Masarykovy univerzity, obor čeština a ruština. Poté pracoval jako redaktor měsíčníku Host do domu a zároveň působil jako externí učitel na Janáčkově akademii múzických umění. Po roce 1968 se stal spisovatelem z povolání, ale později se dostal na seznam zakázaných spisovatelů. Pod jmény jiných psal divadelní hry a publikoval v samizdatu. Také spolupracoval se zahraničními divadly a rozhlasovými a televizními stanicemi. Podepsal Chartu 77, v roce 1988 se stal i signatářem Hnutí za občanskou svobodu. V roce 1989 spoluzaložil nakladatelství Atlantis a stal se jeho šéfredaktorem. V roce 1990 se stal ministrem kultury, nejprve za OF, později za ODS. V letech 1992-1998 byl poslancem ČNR, resp. Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, a od roku 1992 do roku 1996 této parlamentní komoře také předsedal. Po volbách 1996 se stal předsedou poslaneckého klubu ODS. V roce 1998 ODS opustil a vstoupil do nově vznikající Unie svobody, kterou však záhy také opustil. Později působil jako člen Rady Českého rozhlasu (1999-2006) a Rady České televize (2008-2014), jíž v letech 2011-14 předsedal.

Miloš Vystrčil

* 1960

RNDr. Miloš Vystrčil vystudoval obor matematika-fyzika na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Po povinné vojenské službě následně vyučoval na Gymnáziu Otokara Březiny, kde také působil jako zástupce ředitele. Od roku 2009 přednáší na Vysoké škole polytechnické v Jihlavě. Spoluzakládal OF a později i ODS v Telči. Od roku 1990 až do nynějška je zastupitelem tamtéž. V letech 1998 až 2001 zastával funkci starosty Telče. Od roku 2000 je zastupitelem Kraje Vysočina. V letech 2004-08 byl hejtmanem Vysočiny. Od roku 2010 dodnes je senátorem za volební obvod Jihlava. Od roku 2014 je místopředsedou ODS. V letech 2016-20 byl předsedou senátorského klubu ODS. V únoru 2020 po smrti Jaroslava Kubery byl zvolen předsedou Senátu, kterým je do nynějška. V září 2020 vedl delegaci českou delegaci při návštěvě Tchaj-wanu, která byla ostře sledována domácími i zahraničním médiem a vyvolala i tvrdou reakci vedení komunistické Číny. Myšlenka této oficiální návštěvy se zrodila ještě v době, kdy Senátu předsedal J. Kubera.

skóre na vysoké skóre. Praxe totiž v sobotu ozná-
o tento post bude uchá-
dlouholetému řízení růz-
tucí poznám, kdy je čas
řízení politické strany.
ní nastal, protože ODS se
krizi nachází," řekl Fiala.
andidaturu na předsedu
řesně měsíc poté, co do
ně vstoupil, ačkoliv jako
ji reprezentoval už v Ne-
ně jako ministr školství.

Z nejasného důvodu si u nás slova bíano-
byt, právo, spravedlnost, solidarita a pocti-
vost propachovala levice a pravici přikla
slova krize, bída, mor, krutost, pohrdání
a kradení. Pravice si to nechala líbit a nikdy
ji nenapadlo, že má čelit takto rozdělenému
slovníku, který skutečnosti neodpovídá. Kra-
de se v politice zprava doleva, když to jde.
Avšak hlavní témata vládnutí jsou pře-
jen jiná, větší a vážnější Ne, že by kradení
bylo vážné, ale že se nemá krást, ví i zloděj,
kdežto že nemá být státní dluh, neví skoro ni-
kdo.

RYTA FIALA
řední
předseda ODS

Andrzej Babiš si v pondělí všiml,
že živnostníkům a drobným
podnikatelům se u nás špatně
podaří. Nevěděl se o svém oběvu podle
si ve Dnesu. LN (Má živnostníkům jasně
zajímavosti). Je to zřejmé, LN 18, 2.). Do-
zvěděl se to pryč od jednoho živnostníka
a byl z toho úplně šokován. Měl
do živnosti vstoupil už několik let. Jen-
že si myslí, že za jejich špatné podně-
ky má přece plnět působení Andre-
je Babiše ve vládě.
Přemýšlel si ale nezaujatě. Sku-
tečnost si upravuje podle svých marke-
tingových potřeb. Zdá se, že si přepo-
četil i státní číselník příjmové a poctivost
na „nehovornost nejméně dojde“. Ji-
nk by neměl o situaci živnostníků na-
řadit. (Má živnostníkům jasně zajímavosti, 11)

V překladě článku jsou zrnitější
linky, která pro živnostníky pono-
bse. Některé se otevírá, pro nic z toho
zastaví nepřehledně. Čtyři roky v jedné
vlasti, teď si má jako přemítat za sobou
více než čtrnácti desítky volebních ob-
dobí – a nic. Situace o živnostníky je to-
už jen další marketingový projek-
tem. Tvoří si zvláštní uzal laby mě-
sto. Neč se dá zkontrolovat, co se stých
megalomaničtích plánu spek, si př-
chází s nově marketingovou kampaní.
Tudž jsou na řadě drobní podnikatelé.
Větš se tomu nechtě, so spíš milován
bse vážně jeho slova, která o mluvit
a státním podnikání řekl i podle MF
ODS) před pár lety: „Máte a státní

PŘÍLOHY

Politika v pasti

Slabé vlády má na svědomí velmi špatný volební systém

Často slyšíme, že hlavním problémem české politiky je korupce a špatná politika. Pod to se všichni rádi podepíší. Jenomže skutečnost je složitější a příčiny selhávání české politiky je nutno hledat jinde. Okolnosti demise Petra Nečase odvedly pozornost od problému, kterému dlouhodobě čelila (nejen) jeho vláda, totiž od nejisté většiny v Poslanecké sněmovně. Český vládní systém je nebyvale nestabilní – za posledních deset let už máme osmou vládu! Nespokojenost s výkonem politiky, ale i se stavem politické kultury s tím úzce souvisí.

Děla volebního období parlamentu, kterým je určeno funkční období vlády, nevzniká náhodou. Během čehož let lze uskutečnit politický program, na jehož základě byly strany zvoleny, je možno promítnout do praktické politiky nabídnutá ideová východiska a voliči mohou zhodnotit, jak byla taková politika úspěšná.

Lék na korupci? Silná vláda

Ve dvou případech se tento optimální průběh politického cyklu rozměňuje. Zaprvé, pokud je koalice mnohočetná a přiléhá ideově rozrůzněná, takže nelze naplnit srozumitelný pracovní nebo levicový program. A zadruhé, pokud vláda nemá čas své představy realizovat, udělá jen něco a už na její místo nastupuje někdo jiný. V Česku bohužel často platí obě. Slabá vláda závisla na několika jedincích, ideově nepevné koalice a nejasná struktura moci se stálým střídáním politiků vytvářejí prostor pro různé zájmové síte napříč politickým a státním aparátem, které jsou vhodným prostředkem pro koruptivní jednání.

Nezná to v naší zemi populárně, ale pravda to je: silná, ideově vyhraněná politická vláda je lepší ochranou proti korupci než tisíce formal-

ních protikorupčních opatření, která otravují ty, kteří by se nečestného jednání nedopustili.

Vlády v Česku zřídka kdy dokončí celé volební období, za 20 let republiky již máme dvanáctou vládu, celé čtyři roky vlády jen dvě. Snadno zapomenáme, že problémy s většinou měly snad všechny. První vláda Václava Klause (1992–96) disponovala sice 106 hlasy z 200členné Sněmovny, ale byla čtyřčlennou koalici, druhá Klausova vláda (1996–97) už byla menšinová, stejně jako vláda Miloše Zemana (1998–2002). Vlády Špidly, Grosse a Paroubka (2002–06) byly podporovány 101 hlasy, Topolánková první vláda byla menšinová a bez důvěry, druhá (2007–09) měla za sebou 100 mandátů a někde kolem tohoto čísla se nakonec

mají pocit, že volební program je jen čar papírů, kteří se s nimi politici nehrají poctivě. Oni však nemají podmínky k prosazování svého programu. Vlády nemají ani silnou personální kontinuitu. Žádný premiér vyjma V. Klause nevládl déle než čtyři roky, ani nebyl zvolen, což je ve srovnání s okolními státy neobyčejné.

Patnáct let volání po změně

Situace je do značné míry způsobena nevhodným volebním systémem. Nelze říci, že je lepší poměrný nebo většinový systém ani některá z jeho variant, ale můžeme tvrdit, že některé systémy jsou více či méně adekvátní vzhledem ke struktuře společnosti. Český systém opak-

Volba předsedy

Petr Fiala 437

Miroslava Němcová 66

Edvard Kožušník 32

Volba 1. místopředsedy

Jan Zahradil 294

Jiří Pospíšil 193

Volba místopředsedy 1. volba, 1. kolo

Martin Kupka 291

Evžen Tošenovský 286

Miloš Vystrčil 226

Jiří Pospíšil 216

Petr Sokol 195

Alexander Bellu 142

Drahomíra Mikšová 119

Bohuslav Svoboda 113

Oldřich Vlasák 107

Jiří Janků 90

Místopředsedové ODS

Martin Kupka (38)

Bývalý mluvčí ODS a vlády Petra Nečase, starosta obce Libeznice

Evžen Tošenovský (58)

Expirátor Ostravy, od roku 2009 europoslanec. 2000–2008 moravskoslezský hejtmán. V roce 2002 stáhl kandidaturu na šéfa ODS. V roce 2012 v primárkách o Hrad prohrál s Přemyslem Sobotkou.

Miloš Vystrčil (54)

Senátor za Jihlavsko a bývalý hejtmán Vysočiny. Zastupitel Teiče, šéf krajské ODS na Vysočině. Ve volbě místopředsedy dostal 310 hlasů

Martin Novotný (41)

Primátor Olomouce a poslanec. Exporadce Ivana Langra, kterého roku 2012 porazil ve volbě do výkonné rady ODS. Ve volbě místopředsedy dostal 227 hlasů

Léčba Fialou nezabírá. Od ODS dál utíkají členové po tisících

Během pěti let se počet občanských demokratů snížil téměř o polovinu, na osmnáct tisíc. Lidé odcházejí navzdory novému vedení v čele s Petrem Fialou. Prazdny stágnují těsně nad hranici volitelnosti.

PRAGA Občanští demokraté v posledních letech neuspěšně sčítali všechny své členy. Ti měli do konce března zaplatit členskou příspěvky. Jak zjistila MF DNES, ti a pol tisíc dosavadních straníků už letos na chod strany nepřispívá. Kdysi nejpočetnější partaj v Česku tedy za rok ztratila čtvrtinu tolik členů, kolik jich má konkurenční TOP 09 dohromady.

Počet občanských demokratů dosud drabě neupadl úrovně v historii. Mění členskou základnu měla ODS jen v době opoziční

sníženou. Členy neodcházejí ani nové vedení v čele s Petrem Fialou, který si po svém lednovém zvolení předsedou dal za cíl obnovit značku ODS.

„Žádná jiná strana za své chyby nezaplátá tolik. Poškozená pověst a narůstající důvěra se překonávají větrákem“, advoďoval to Fiala. Podle jeho názoru je doboým signálem, že v vstup do strany mají zájem noví lidé. Není jich však tolik, aby zvrátili klesající trend.

Fiala si přeje návrat konzervativních voličů a členů. Převědčí je

FAKTA

Vývoj počtu členů ODS

rok	založení strany	počet členů
1998	(založení strany)	18 557
2000	(dva roky v opozici)	17 432
2005	(návrat k moci)	24 296
2009	(padl Topolán vláda)	23 662
2010	(Nečaseva vláda)	27 523
2012	(odchod VV z vlády)	25 892
2013	(padl kabinet)	21 578
2014	(opozice)	18 018

Zdroj: ODS

chce na dnešní dobu velmi neobvyklé – kritizuje společenský tlak na co největší transparentnost v politice.

„Přehnaná politická korektnost či zdánlivá transparentnost mají

opočný efekt. Společnost postupně nedůvěra, instituce fungují hůře, veřejné zakázky se nedají vysoutěžít, v právu a daních se nedá vyznat, pro samou byrokracii už nemůžeme véstovat dost času podnikání, učení či léčení“, mluví Fiala.

Je však právě on tím lidem, který stranu vřítí reputací? Po čtyřech měsících od jeho zvolení se tobo příliš nezměnilo. Vedle klasického počtu členů stagnují stranické představené kolem sedmi tisíců. ODS se tedy už od loňských předčasných voleb postupně těsně nad hranici otnouty pro vstupy do sněmovny.

„Nikdo nemohl očekávat, že z Petra Fialy bude nějaký tyborový feťník typu Mírka Topolánka, po jehož nástupu se preference okamžitě zvedly. Ale nikoho tako-

vého ODS ani neřádná. Potřebuje je spíš pět až šest měsíců, možná rok dva. Do té doby, než tato vláda začne dělat chyby“, domnívá se politolog Ladislav Mrlina z vysoké školy CEVRO, blízká ODS.

Prvním systémem, zda strana ještě vůbec žije, budou květnové volby do Evropského parlamentu. „ODS v nich musí ziskat tři až čtyři mandáty, aby byla úspěšná a aby za nás byli lidé ochotni kandidovat na podzim v komunálních volbách.“ říká Fialův rival z ledoové volby předsedy strany Edvard Kožušník. Případný neúspěch se ho osobně dočká. Na kandidátě obsadit až desátou příčku a vzhledem k současné síle strany tak nemá ani při značném počtu preferenčních hlasů šanci, že se do Bruselu znovu dostane. Jan Novotný

Přehledně: Evropské parlamenty. Miroslava Němcová a její strana ODS. Miroslava Němcová a její strana ODS. Miroslava Němcová a její strana ODS.

Bez ostentů a secese

Málo je lidí, kteří by se mohli považovat za členy ODS. Miroslava Němcová a její strana ODS. Miroslava Němcová a její strana ODS. Miroslava Němcová a její strana ODS.

PRŮBĚH

PRŮBĚH

PRŮBĚH

PRŮBĚH

PRŮBĚH

PRŮBĚH

PRŮBĚH

PRŮBĚH

PRŮBĚH

PRŮBĚH

PRŮBĚH

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v hlavním městě Praha

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Praha	41,05 %	43,85 %	42,45 %	33,83 %	48,32 %	24,79 %	11,99 %	16,22 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny ve Středočeském kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Benešov	25,38 %	28,69 %	26,69 %	23,35 %	33,64 %	21,40 %	7,66 %	10,47 %
Beroun	24,95 %	29,22 %	29,22 %	26,95 %	38,59 %	23,15 %	8,93 %	14,96 %
Kladno	24,62 %	27,02 %	27,20 %	25,55 %	37,26 %	22,47 %	8,07 %	11,87 %
Kolín	28,24 %	31,57 %	28,63 %	25,50 %	37,17 %	22,04 %	7,09 %	9,55 %
Kutná Hora	25,36 %	27,76 %	24,15 %	22,05 %	32,88 %	20,21 %	6,60 %	9,34 %
Mělník	31,32 %	33,58 %	32,07 %	27,19 %	40,12 %	23,90 %	8,46 %	12,91 %
Mladá Boleslav	29,63 %	32,59 %	32,11 %	27,91 %	38,77 %	25,43 %	11,19 %	11,92 %
Nymburk	30,05 %	33,82 %	30,95 %	27,29 %	39,29 %	23,56 %	8,60 %	11,92 %
Praha-východ	33,17 %	39,78 %	39,00 %	33,57 %	49,67 %	28,30 %	11,12 %	17,89 %
Praha-západ	33,65 %	40,20 %	38,99 %	34,72 %	51,27 %	28,88 %	11,22 %	16,99 %
Příbram	24,47 %	26,78 %	25,93 %	23,21 %	33,49 %	21,51 %	6,81 %	11,06 %
Rakovník	23,57 %	24,87 %	23,74 %	23,31 %	32,58 %	20,16 %	6,94 %	9,64 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v Královéhradeckém kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Hradec Králové	33,62 %	33,04 %	32,04 %	27,19 %	39,26 %	19,67 %	6,89 %	11,60 %
Jičín	29,93 %	29,78 %	27,46 %	25,22 %	36,70 %	18,71 %	6,43 %	10,02 %
Náchod	34,45 %	32,98 %	30,38 %	27,27 %	37,33 %	20,71 %	6,82 %	11,02 %
Rychnov n. Kněžnou	29,91 %	29,58 %	26,60 %	24,10 %	33,68 %	19,41 %	6,69 %	10,57 %
Trutnov	34,52 %	31,31 %	29,96 %	27,64 %	39,05 %	21,67 %	9,22 %	13,73 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v Libereckém kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Česká Lípa	29,91 %	25,46 %	26,42 %	26,28 %	36,25 %	17,57 %	5,67 %	8,36 %
Jablonec n. Nisou	38,51 %	34,38 %	33,93 %	32,36 %	43,95 %	23,53 %	8,83 %	12,43 %
Liberec	34,49 %	28,66 %	28,32 %	25,43 %	37,45 %	19,67 %	6,35 %	9,48 %
Semily	32,47 %	32,21 %	30,85 %	27,15 %	38,85 %	21,95 %	7,54 %	11,68 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v Ústeckém kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Děčín	29,06 %	25,50 %	25,77 %	24,92 %	35,53 %	17,05 %	6,02 %	8,23 %
Chomutov	26,41 %	22,77 %	21,72 %	22,07 %	31,42 %	15,41 %	5,14 %	8,88 %
Litoměřice	29,34 %	27,80 %	27,31 %	24,39 %	36,30 %	20,18 %	7,53 %	11,56 %
Louny	26,80 %	24,49 %	22,55 %	22,08 %	32,38 %	17,38 %	6,13 %	9,34 %
Most	27,77 %	22,44 %	23,28 %	22,39 %	31,73 %	14,83 %	5,35 %	8,44 %
Teplice	29,79 %	26,42 %	25,87 %	25,49 %	35,58 %	17,85 %	6,90 %	10,05 %
Ústí nad Labem	28,28 %	26,80 %	27,11 %	27,33 %	39,42 %	18,55 %	6,44 %	9,48 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v Jihočeském kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
České Budějovice	36,71 %	34,37 %	33,99 %	29,57 %	40,67 %	22,58 %	8,44 %	13,24 %
Český Krumlov	30,53 %	29,99 %	27,83 %	25,32 %	36,51 %	19,74 %	7,46 %	12,21 %
Jindřichův Hradec	25,70 %	25,82 %	24,72 %	22,30 %	32,69 %	19,88 %	7,74 %	11,04 %
Písek	29,60 %	27,69 %	27,57 %	25,22 %	36,35 %	21,70 %	8,23 %	11,93 %
Prachatice	28,55 %	26,26 %	25,42 %	25,35 %	34,48 %	19,92 %	8,92 %	13,78 %
Strakonice	29,22 %	26,01 %	26,01 %	23,87 %	33,10 %	20,17 %	7,64 %	10,64 %
Tábor	30,12 %	31,76 %	29,45 %	25,86 %	35,35 %	21,64 %	7,87 %	11,27 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v Pardubickém kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Chrudim	26,95 %	26,76 %	24,84 %	21,10 %	31,09 %	18,59 %	6,57 %	9,81 %
Pardubice	31,61 %	31,01 %	30,09 %	26,24 %	37,81 %	21,46 %	7,69 %	12,45 %
Svitavy	21,34 %	22,80 %	20,29 %	18,79 %	27,85 %	17,64 %	7,00 %	10,47 %
Ústí nad Orlicí	29,18 %	26,80 %	25,80 %	23,26 %	33,40 %	18,90 %	6,87 %	10,39 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v Moravskoslezském kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Bruntál	23,41 %	22,52 %	18,77 %	17,94 %	26,81 %	16,22 %	4,76 %	6,80 %
Frydek-Místek	34,67 %	29,84 %	21,74 %	18,92 %	27,69 %	17,50 %	5,38 %	7,42 %
Karviná	25,33 %	22,43 %	16,99 %	15,65 %	22,00 %	13,55 %	4,15 %	5,49 %
Nový Jičín	27,03 %	29,26 %	23,60 %	21,22 %	31,15 %	19,61 %	6,23 %	8,58 %
Opava	33,76 %	30,79 %	24,95 %	20,47 %	29,35 %	18,41 %	5,95 %	7,89 %
Ostrava-město	29,43 %	28,82 %	24,89 %	21,63 %	31,62 %	19,23 %	6,02 %	8,36 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v Jihomoravském kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Blansko	18,35 %	19,08 %	18,29 %	16,62 %	25,50 %	15,49 %	5,57 %	9,84 %
Brno-město	30,66 %	30,17 %	30,36 %	25,73 %	37,74 %	21,98 %	9,49 %	15,40 %
Brno-venkov	22,22 %	23,03 %	22,66 %	20,02 %	30,02 %	18,18 %	6,68 %	12,16 %
Břeclav	24,16 %	25,86 %	22,70 %	20,58 %	29,67 %	18,58 %	6,17 %	11,48 %
Hodonín	20,73 %	21,73 %	20,01 %	17,66 %	25,63 %	16,28 %	5,28 %	9,14 %
Vyškov	18,83 %	19,62 %	18,60 %	16,71 %	23,96 %	14,79 %	5,18 %	9,01 %
Znojmo	19,11 %	22,08 %	19,18 %	18,10 %	25,29 %	15,16 %	5,28 %	7,86 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v Olomouckém kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Jeseník	-	21,39 %	17,93 %	17,68 %	27,51 %	13,94 %	4,99 %	6,90 %
Olomouc	27,23 %	28,48 %	25,15 %	21,68 %	32,13 %	17,55 %	6,94 %	9,98 %
Prostějov	21,24 %	22,31 %	20,63 %	19,81 %	28,83 %	16,81 %	5,24 %	8,63 %
Přerov	23,92 %	24,68 %	20,63 %	18,69 %	29,00 %	17,30 %	5,69 %	8,74 %
Šumperk	24,95 %	25,71 %	22,48 %	20,99 %	30,45 %	16,83 %	5,72 %	7,92 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v Plzeňském kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Domažlice	27,81 %	28,19 %	25,32 %	24,80 %	33,66 %	21,61 %	11,76 %	11,07 %
Klatovy	31,88 %	28,99 %	25,43 %	23,24 %	33,96 %	20,44 %	10,65 %	11,34 %
Plzeň-město	38,34 %	35,97 %	34,67 %	30,14 %	42,15 %	23,67 %	11,26 %	14,37 %
Plzeň-jih	27,64 %	28,84 %	25,54 %	23,05 %	33,89 %	18,62 %	10,09 %	10,98 %
Plzeň-sever	27,57 %	28,28 %	25,28 %	23,77 %	35,46 %	20,00 %	9,83 %	11,95 %
Rokycany	27,07 %	28,60 %	26,30 %	26,04 %	36,47 %	21,44 %	11,44 %	11,91 %
Tachov	25,76 %	22,73 %	20,79 %	19,77 %	29,14 %	16,20 %	7,85 %	7,46 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v kraji Vysočina

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Havlíčkův Brod	26,43 %	25,30 %	22,82 %	20,78 %	28,92 %	18,69 %	8,22 %	11,10 %
Jihlava	27,51 %	24,78 %	23,84 %	21,65 %	30,44 %	18,01 %	7,17 %	10,49 %
Pelhřimov	26,45 %	24,56 %	23,31 %	22,15 %	31,07 %	19,46 %	7,55 %	10,73 %
Třebíč	20,32 %	19,82 %	18,92 %	16,60 %	25,68 %	14,98 %	5,28 %	8,52 %
Žďár nad Sázavou	21,08 %	20,32 %	19,29 %	16,92 %	24,06 %	16,05 %	6,45 %	9,14 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny ve Zlínském kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Kroměříž	21,55 %	21,36 %	20,00 %	18,83 %	27,91 %	18,27 %	5,02 %	8,31 %
Uherské Hradiště	23,58 %	24,21 %	22,21 %	19,29 %	28,09 %	19,38 %	5,57 %	10,56 %
Vsetín	29,45 %	32,22 %	26,84 %	24,38 %	35,53 %	24,78 %	6,46 %	10,12 %
Zlín	27,36 %	27,77 %	26,03 %	22,54 %	33,66 %	20,40 %	5,50 %	9,66 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v Karlovarském kraji

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Cheb	30,98 %	27,76 %	26,96 %	24,32 %	35,07 %	17,53 %	6,19 %	8,49 %
Karlovy Vary	33,17 %	33,55 %	31,03 %	26,65 %	38,74 %	19,04 %	7,51 %	10,00 %
Sokolov	29,55 %	23,66 %	22,14 %	22,16 %	32,48 %	15,95 %	6,16 %	7,52 %

* Volby v roce 1992 se konaly do České národní rady (ČNR)

Výsledky voleb do Poslanecké sněmovny v zahraničí

	1992	1996	1998	2002	2006	2010	2013	2017
Zahraníčí	-	-	-	27,71 %	50,17 %	27,36 %	10,45 %	12,53 %

České vlády od roku 1992 s účastí ODS

Za 30 let své existence se ODS účastnila práce dvou československých federálních a šesti národních vlád. S výjimkou federální vlády Mariána Čalfy v letech 1990-92, jejímž ministrem financí a posléze i vicepremiérem byl Václav Klaus, všechny tyto kabinetů vedli premiéři nominovaní ODS. Čalfova federální vláda a spolu s ní česká vláda Petra Pitharta vznikly v roce 1990, tedy ještě před založením

ODS. Do Pithartova kabinetu hned na počátku vstoupili dva pozdější členové ODS, kteří také dokončili celý svůj mandát. Šlo o ministra kultury Milana Uhdeho a ministra pro hospodářskou politiku a rozvoj Karla Dybu. Později, již za existence ODS, k nim přibyli ještě vicepremiér Jan Stráský (konkrétně 1. 6. 1991), ministr státní kontroly Igor Němec (20. 6. 1991) a spravedlnosti Jiří Novák (24. 1. 1992).

Po volbách 1992 byla vedle české vlády vedené Václavem Klausem jmenována i federální vláda vedená premiérem za ODS Janem Stráským. Tato vláda měla speciální misi - do-

vést Československo k rozdělení na dvě země. Měla jen 10 členů, z nichž někteří byli pověřeni řízením většího počtu resortů. Jejimi členy byli tři další ministři za ODS: Miroslav Macek ve funkci vicepremiéra a ministra pověřeného

řízením ministerstva práce a sociálních věcí a Federálního výboru pro životní prostředí, Petr Čermák jako ministr vnitra a Jan Klak jako ministr financí. Jejich mandát začal 2. 7. a skončil 31. 12. 1992.

První vláda Václava Klause (4. 7. 1992 – 4. 7. 1996)

Václav Klaus	předseda vlády (jmenován 2. 7. 1992)
Ivan Kočárník	místopředseda vlády a ministr financí
Josef Zieleniec	ministr mezinárodních vztahů a od 1. 1. 1993 ministr zahraničních věcí
Karel Dyba	ministr hospodářství
Jindřich Vodička	ministr práce a sociálních věcí
Jiří Novák	ministr spravedlnosti
Jan Ruml	ministr vnitra
Igor Němec	ministr státní kontroly, od 30. 6. 1993 ministr vlády
František Benda	ministr životního prostředí (do sloučení člen KDS)
Petr Lom	ministr zdravotnictví (22. 7. 1992 – 22. 6. 1993)
Luděk Rubáš	ministr zdravotnictví (22. 6. 1993 – 10. 10. 1995)
Jan Stráský	ministr dopravy (30. 1. 1993 – 10. 10. 1995) a poté ministr zdravotnictví
Vladimír Budinský	ministr dopravy (10. 10. 1995 – 4. 7. 1996)
Ivan Pilip	ministr školství (2. 5. 1994 – 2. 7. 1996 – do sloučení člen KDS)

Druhá vláda Václava Klause (4. 7. 1996 – 30. 11. 1997, pak v demisi do 2. 1. 1998)

Václav Klaus	předseda vlády
Ivan Kočárník	místopředseda vlády a ministr financí (4. 7. 1996 – 2. 6. 1997)
Josef Zieleniec	místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí (4. 7. 1996 – 23. 10. 1997)
Martin Říman	ministr dopravy
Jan Stráský	ministr zdravotnictví
Jan Ruml	ministr vnitra (4. 7. 1996 – 7. 11. 1997)
Ivan Pilip	ministr školství (do 2. 6. 1997) a poté ministr financí (2. 6. 1997 – 2. 1. 1998)
Vodička Jindřich	ministr práce a sociálních věcí (4. 7. 1996 – 8. 11. 1997)
Volák Stanislav	ministr práce a sociálních věcí (8. 11. 1997 – 2. 1. 1998)

První vláda Mirka Topolánka

(4. 9. 2006 – 11. 10. 2006, pak v demisi do 9. 1. 2007)

Mirek Topolánek	předseda vlády (jmenován 16. 8. 2006)
Petr Nečas	místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí
Petr Gandalovič	ministr pro místní rozvoj
Tomáš Julínek	ministr zdravotnictví
Ivan Langer	ministr vnitra a ministr informatiky
Jiří Pospíšil	ministr spravedlnosti
Aleš Řebíček	ministr dopravy
Martin Říman	ministr průmyslu a obchodu
Vlastimil Tlustý	ministr financí

Druhá vláda Mirka Topolánka

(9. 1. 2007 – 26. 3. 2009, pak v demisi do 8. 5. 2009)

Mirek Topolánek	předseda vlády
Petr Nečas	místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí
Alexandr Vondra	místopředseda vlády
Ivan Langer	ministr vnitra a ministr informatiky
Petr Bendl	ministr dopravy
Petr Gandalovič	ministr zemědělství
Jiří Pospíšil	ministr spravedlnosti
Martin Říman	ministr průmyslu a obchodu
Tomáš Julínek	ministr zdravotnictví (do 23. 1. 2009)
Daniela Filipiová	ministřyně zdravotnictví (od 23. 1. 2009)
Aleš Řebíček	ministr dopravy (do 23. 1. 2009)
Petr Bendl	ministr dopravy (od 23. 1. 2009)

Vláda Petra Nečase

(13. 7. 2010 – 17. 6. 2013, pak v demisi do 10. 7. 2013)

Petr Nečas	předseda vlády a ministr obrany (21. 12. 2012 - 18. 3. 2013)
Alexandr Vondra	ministr obrany (do 7. 12. 2012)
Jiří Pospíšil	ministr spravedlnosti (do 27. 6. 2012)
Pavel Blažek	ministr spravedlnosti (od 3. 7. 2012)

Pavel Drobil	ministr životního prostředí (do 21. 12. 2010)
Tomáš Chalupa	ministr životního prostředí (od 17. 1. 2010)
Ivan Fuksa	ministr zemědělství (do 4. 10. 2011)
Petr Bendl	ministr zemědělství (od 6. 10. 2011)
Martin Kocourek	ministr průmyslu a obchodu (do 14. 11. 2011)
Martin Kuba	ministr průmyslu a obchodu (od 16. 11. 2011)
Zbyněk Stanjura	ministr dopravy (od 12. 12. 2012)

Seznam hejtmánů a pražských primátorů za ODS

Bém Pavel	Praha	2002-2010
Bendl Petr	Středočeský kraj	2000-2008
Bradík Pavel	Královéhradecký kraj	2000-2008
Červíček Martin	Královéhradecký kraj	od 2020
Kašl Jan	Praha	1998-2002
Kondr Milan	Praha	1991-1993
Kosatik Ivan	Olomoucký kraj	2004-2008
Koukal Jan	Praha	1993-1998
Kuba Martin	Jihočeský kraj	od 2020
Lukáš Libor	Zlínský kraj	2004-2008
Mauritzová Ilona	Plzeňský kraj	od 2020
Němec Igor	Praha	2002
Pavel Josef	Karlovarský kraj	2000-2008
Pavlík Pavel	Liberecký kraj	2000-2004
Rabas Michal	Pardubický kraj	2004-2007
Schrek Vítězslav	Kraj Vysočina	od 2020
Skokan Petr	Liberecký kraj	2004-2008
Svoboda Bohuslav	Praha	2010-2013
Šulc Jiří	Ústecký kraj	2000-2008
Toman Ivo	Pardubický kraj	2007-2008
Tošenovský Evžen	Moravskoslezský kraj	2000-2008
Vystrčil Miloš	Kraj Vysočina	2004-2008
Zahradník Jan	Jihočeský kraj	2000-2008
Zimmerman Petr	Plzeňský kraj	2000-2008

ODS - 30 let s Vámi

Vydala Občanská demokratická strana v roce 2021
Truhlářská 9, 110 00 Praha 1, tel.: 234 707 111,
e-mail: hk@ods.cz, www.ods.cz

Texty připravili: Ladislav Mrklas a pracovníci
a spolupracovníci Hlavní kanceláře ODS

Foto: Archiv ODS a ČTK, Eduard Erben, Jan Šibík,
Tomáš Jubánek, Luděk Krušínský a Martin Malý

Grafická úprava: ARTBOARD
(výtvarný redaktor: Jana Bílková,
typografická úprava: Lukáš Jung)

Jazykové korektury: Michal Grebeň

© Občanská demokratická strana, 2021

...můžeme jenom pozorovat
...dávát na ni," říká uznávaný
...a bývalý rektor brněnské
...ity, do kterého ODS vkládá
...děje.

měli členové jihomoravské mitky, že je povode do voleb lík?

...strana, která má propraco-
...stém vnitrostranické de-
...ie, ale také se v minulosti
...ě otvírala nestranným
...velice vážím jednomyslné
...ce na všech stupních. Pro
...členy ODS to pochopi-
...ění psychologicky jedno-
...ně svědčí to o tom, že si
...nají názorovou blízkost
...sně snad i to, že je potře-
... změnu, aby se důvěra
...u obnovila.

Pro vás v ODS zárukou, že obrodu opravdu stojí?

...dostala do velmi složité
...Problém ztráty voličské
...y, dokonce celých sociál-
...apin, se objevuje už mi-
...osm let. Události kolem
...vy demise celou situaci
...ovaly. Existuje řada lidí
...ní členské základně, kteří
...omují, že důvěryhodnost
...přepěla, a snaží se to na-
...Proto chtějí přitáhnout
...í, kteří kompetence
...jinde než v politice. To
...m je jeden z důkazů, že
...na myslí vážně. Obměna
...plná. Odecházejí lidé, kteří
...sdílí program ODS.

Pravdu ti, kdo odcházejí, říkají, že ODS přestala svůj napřívout?

...m politickým systému
...která má podíl na vládní
...vždycky dělat koalici
...misy. Problém je, když se
...svytlit, když pokračují
...mez.

...i Moravě chce ODS
...stou voliče populár-
...stranickou tvář Petra
...Ministerstva v by
...vyladě se rozdíly po-
...mané modré značce
...iménem. Jsem pře-
...lík chce na politiku
...čeme jenom pozorová-
...ní." Bývá imitován
...válejší rektor brněnské
...kterého ODS vyládá

Ještě jihomoravské mitky, že je povode do voleb lík?

...strana, která má propraco-
...stém vnitrostranické de-
...ie, ale také se v minulosti
...ě otvírala nestranným
...velice vážím jednomyslné
...ce na všech stupních. Pro
...členy ODS to pochopi-
...ění psychologicky jedno-
...ně svědčí to o tom, že si
...nají názorovou blízkost
...sně snad i to, že je potře-
... změnu, aby se důvěra
...u obnovila.

HN: Jak vnímáte uskupení, které se začalo formovat kolem jména Václava Klause?

Začím žádné uskupení vlastně ne-
vidím. Slyším jednotlivé osoby
a osobnosti, které v minulosti hrály
roli na pravicové nebo populistické
politické scéně a teď se ohánějí
jménem Václava Klause. Kombinace
všech těch jmen ve mně nevyvo-
lává důvěru ve schopnost takového
uskupení působit na české politické
scéně. Nezdá se mi, že by Václav
Klaus takový projekt s těmi všemi
jmény mohl ztáhnout.

HN: Může Václav Klaus fungovat jako značka? Opravdu má ještě tu společenskou váhu?

Je nepochybně symbolem polisto-
padových reforem a konzervativně-
liberalní politiky, z toho hlediska
je jeho význam nepopíratelný.

HN: Měl by se zase spojit s ODS?

Česká politika má specifikum, kte-
ré jako konzervativní člověk neví-
mám. Strany si nedokážou poradit
s bývalými předsedy a společností
s lidmi, kteří pro ni hodně udělali.
Je to hazardování a talenty i záslu-
hami. Takže pokud by existovala
cesta, aby byl Václav Klaus v dů-
stojné roli, která by ho nestavěla
proti ODS, bylo by to naprosto
kvůli.

HN: Čím to je, že strany nezvládají vycházet s bývalými předsedy?

Je to tím, jak česká společnost po-
hlíží na politiku. Politici mají velmi
nízkou autoritu. Jenže je absurdní,
aby politika stála mimo společnost,
musí být její součástí.

HN: A tu propast zvěšuje rétorika malých stran. Třeba ANO na plaká- tech tvrdí, že nejsou politici.

To je nebezpečná rétorika, dělení
na my a oni. Když si společnost
řekne, že politika je mimo ní, propast
se prohlubuje a politika nemů-

HN: Myslíte, že se voliči z Věcí veřej- ných poučili?

Doufám v to. Předpokládám, že
přemýšliví lidé budou uvažovat
nad tím, že dávat hlas někomu, kdo
se teď objevil a slibuje ráj na zemi,
není nejracionálnější.

HN: Hnutím ale nahrává situace, kdy se strany vymezují proti prezidento- vi, vedení stran se handrkuje...

Tomu rozumím, protože na mě to
také nepůsobí dobře. Ale právě
proto se do toho snažím vstoupit.

HN: Je Zeman pro systém rizikem?

Dlouhodobě jsem odpůrcem přímé
volby v českém systému. Za-
věst do parlamentní demokra-
cie přímou volbu je prostě riziko.
Všechno se plně potvrdilo v tom,
co se odehrává. Miloš Zeman je sil-
ná osobnost. Jestliže získá speci-
fickou legitimitu, je logické, že se
bude snažit nově definovat hrani-
ce, které jsou prezidentovi vyme-
zeny. To se děje a způsobem, který
rozhodně nemohu vítat.

HN: Kritizujete se i vazba na SPOZ.

Je to další logický výsledek přímé
volby. Ta nepřímá do jisté míry
umožňuje udržovat masarykov-
skou roli nadstranického pre-
zidenta. Ve chvíli, kdy kandidát
musí projít přímou volbou, jeho
role se mnohem více politizuje. Je
ale pravda, že v polistopadové
historii je politická strana, která nese
jméno politika, hodně neobvyklá.

HN: Jak odhadujete volební účast? Budou lidé politickou krizí aktivizo- vaní, nebo znechucení?

Přál bych si, aby lidé maximálně vy-
užívali volebního práva a šli k vol-
bám. Mají důvod i ti, kdo v minu-
losti nechodili. Jsme v situaci, kdy
má všechny klíčové instituce stá-
tu obsazené levicou, od prezidenta
po krajské zastupitelstva. Vyváže-
nost je pro demokracii lepší.

...litská kultúra. Volbu se mohli opa-
...kované přesvědčit o tom, jak má
...strany fungují. Nová hnutí se často
...ukážou jako mackemkové značky
...nebo vytváří křivky. Požadují za-
...Máste, když se silně ekonomické
...služby přímo spojí s politikou.

HN: Myslíte, že se voliči z Věcí veřej- ných poučili?

Doufám v to. Předpokládám, že
přemýšliví lidé budou uvažovat
nad tím, že dávat hlas někomu, kdo
se teď objevil a slibuje ráj na zemi,
není nejracionálnější.

HN: Hnutím ale nahrává situace, kdy se strany vymezují proti prezidento- vi, vedení stran se handrkuje...

Tomu rozumím, protože na mě to
také nepůsobí dobře. Ale právě
proto se do toho snažím vstoupit.

...klidili vylohu, kam kouká ulice.
...Nabídl nové tváře, včetně už tro-
...chou známého předsedy. Odsunu-
...í tváře staré, zejména ty s visac-
...nou pachatelů. Udělali, co udělat mohl.
...chtěli, aby ta výkladní skřín strany vypadala
...ako dějství příštích dobrých událostí.

S yatickou problematický tvář vyli-
...nětka pro veřejnost kladná esa, jichž teď
...mají tak málo. Miroslava Němcova, napří-
...dad, politická s vysokým ratingem, z vylohy
...třízet neměla. Možná že nebyť on volb-
...ním tahounem, nebyla by dnes ODS ve Sně-
...možné. Neuspěl ani u veřejnosti oblíbený
...říř Pospíšil, kterému se ve straně kládou za-
...řinu. Je přýsemně náhubek z úst státního

...řádku. Zdálo se, že
...Zároveň se vyznačoval
...něm se vyznačoval
...ODS. Před zprovozněním
...souděcího úřadu
...mnoho lidí a
...něm se vyznačoval
...Zároveň se vyznačoval
...něm se vyznačoval
...ODS. Před zprovozněním
...souděcího úřadu
...mnoho lidí a

...a jeho nezávislost
...kandidát do představení
...v občanské společnosti
...souděcího úřadu
...mnoho lidí a
...a jeho nezávislost
...kandidát do představení
...v občanské společnosti
...souděcího úřadu
...mnoho lidí a

...ních protikorupčních opatření, která otravují
...ty, kteří by se nechtělo jednat nedopustit.
...Vlady v Česku zřídka kdy dokončí celé vol-
...ní období, za 20 let republiky již máme dva
...za vlády, celé čtyři roky vlády jen dvě. Snad
...ně zapomeneme. Ze problémů v většinou měl
...snad všechny. První vláda Václava Klause
... (1992-98) disponovala síle 106 lidí z 200 členů
...ně Sněmovny, ale byla čtyřlůdková koalice,
...druhá Klausova vláda (1996-97) už byla men-
...šou, stejně jako vláda Miloše Zemana
... (1998-2002). Vlady Spolky, Groše a Paroubka
... (2002-06) byly podpořovány 101 hlasy. Z top-
...lánskou první vládu byla zmenšována a ber d-
...věry, drabá (2007-09) měla za sebou 100 m-
...datů a někde kolem tohoto čísla se nakonec
...polyborala i „věřina“. Nečinnost vlády. K vy-
...tvoření a udržení vlády u nás musíme být
...vlní dohodou s opozicí (jako opozitní smlouva
...nebo něco podobného), sestavit nejmeně
...třetinu koalice a často také získat nějakých
...„přehlika“, nebo to všechno dohromady.

...Jen v jednom případě se podařilo vytvořit
...zdánlivě silnou vládu. Vláda Petra Nečase (op-
...čtáku 116 hlasy však už byla na podpoře nově
...politického subjektu Věcí veřejných, který
...šel obyčejně osídlen předchozí formací a
...rupací se. Sílali všechna palohob a na různých
...nezávislých poslancích lidí k opozitním
...pokusům o vytvoření nečestný. Klaus ani
...man ještě neobtěžovali. Spolu jedním
...Na dnešně předsed

...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed

...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed
...Na dnešně předsed

...Svoji kandidaturu
...oznamil přesně mes
...ODS v Brně vstoupil
...nestránek ji reprezen-
...časově vládě jako m

...kud ODS neobživně, obsadí pravícov
...prostor někdo jiný. Zidle v politice m
...ze zvažovat. Kdo si však nesedne, pro to
...židle nebude. Problém ODS poslední
...tí let není v tom, že by neznala vládní
...a nevěděla, co znamenají, rybrž v tom
...marnofratně pýřvala s přízni veřejno
...tíh dneš, jak se má rozumně vládnout
...obtěžné. Obtěžné je udělat to.

...Od teorie k praxi

...V tom ODS (plus strany, které s ni
...dvouvládní v koalici) selhala. Imen-
...dní dvouvládní ministrů obrany a za tým
...žat znamená pro voliče jen to, že to i

www.ods.cz